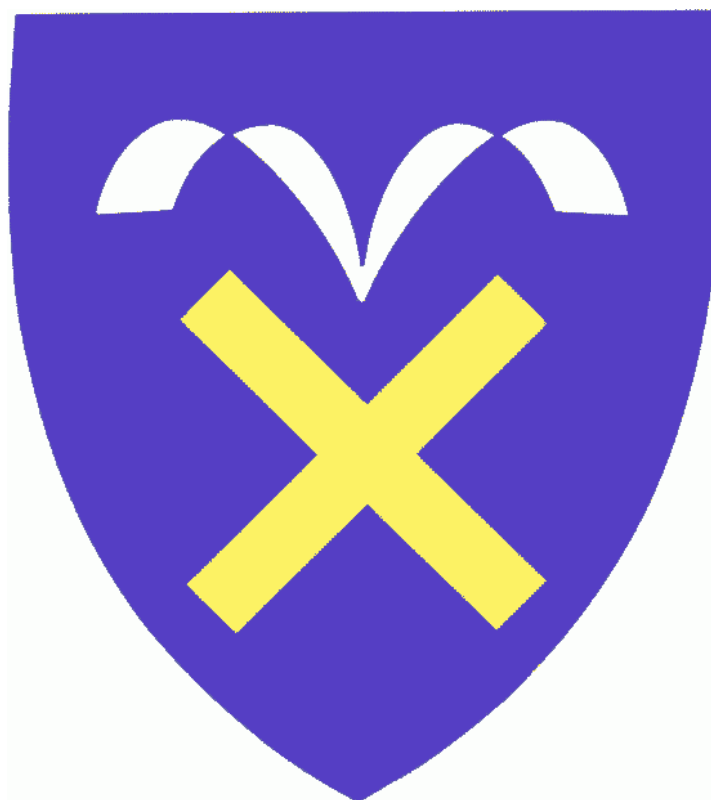

HELYI TANTERV
alsó tagozat
Szent András
Katolikus Általános Iskola és
Óvoda

Jóváhagyta:

....., ... év ..... hónap ..... nap

.....

Fenntartó

TARTALOM

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	5
1. ÉVFOLYAM.....	9
2. ÉVFOLYAM.....	43
3. ÉVFOLYAM.....	79
4. ÉVFOLYAM.....	122
MATEMATIKA	169
1. ÉVFOLYAM.....	173
2. ÉVFOLYAM.....	201
3. ÉVFOLYAM.....	235
4. ÉVFOLYAM.....	270
HITTAN	305
1. ÉVFOLYAM.....	306
2. ÉVFOLYAM.....	313
3. ÉVFOLYAM.....	325
4. ÉVFOLYAM.....	338
ELSŐ ÉLŐ IDEGEN NYELV	350
ANGOL NYELV	350
4. ÉVFOLYAM.....	350
NÉMET NYELV	367
4. ÉVFOLYAM.....	367
KÖRNYEZETISMERET	386
3. ÉVFOLYAM.....	389
4. ÉVFOLYAM.....	400
ÉNEK-ZENE	407
1. ÉVFOLYAM.....	409
2. ÉVFOLYAM.....	422
3. ÉVFOLYAM.....	435
4. ÉVFOLYAM.....	447
VIZUÁLIS KULTÚRA	460
1. ÉVFOLYAM.....	465
2. ÉVFOLYAM.....	476
3. ÉVFOLYAM.....	489
4. ÉVFOLYAM.....	501

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS	513
1. ÉVFOLYAM.....	516
2. ÉVFOLYAM.....	526
3. ÉVFOLYAM.....	539
4. ÉVFOLYAM.....	550
DIGITÁLIS KULTÚRA	560
3. ÉVFOLYAM.....	564
4. ÉVFOLYAM.....	572
TESTNEVELÉS	581
1. ÉVFOLYAM.....	587
2. ÉVFOLYAM.....	611
3. ÉVFOLYAM.....	637
4. ÉVFOLYAM.....	664

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.
- elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.
- őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.
- fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.
- cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.
- ismerjék a tananyag által előírt memoriterekét, azokat elő tudják adni.
- az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési

képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

a) A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

b) A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdeni meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjen. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezőkészségüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkoznak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A

pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

1 - 2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Ennek a két évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első tanév első feléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a rész-képességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.

Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.

Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

Az első két évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolás, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az írás, helyesírás tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Az 1–2. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak óraszám: 576 óra.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az értékelés az egyéni képességek figyelembevételével, mint a magyar nyelv és irodalom komplex egységet alkotva, a folyamatos fejlesztésre építve a mindennapos játékos gyakorlatokon keresztül valósul meg az előkészítő szakaszban. A gyermekek

beszédfejlődésének jelen korban tapasztalt elmaradása következtében, annak tudatos fejlődését kell elősegíteni és egyben vizsgálni kell azt. Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszakban figyelembe kell venni a tanulók eltérő adottságait, ismereteit. A gyermekek megfigyeléseire építve differenciált fejlesztési ütemet vár el a pedagógus a tanulóktól. Mindezt a tanulási kudarcok, szorongások kialakulásának megelőzésének érdekében. A magyar ábécé nyomtatott és írott kis és nagybetűk elsajátítása az első tanév végéig be kell, hogy fejeződjön. A tanulók ismeretszerzéseik útján bővítik szó és kifejezőkészségüket, ezáltal elősegítve bennük a helyes önismeret és önértékelés kialakítását. Így gyakorlatot szereznek teljesítményük és képességeik reális értékelésében. A játékos felfedeztetéssel meg kell alapozni az önálló ismeretszerzést. A tanulás pozitív élményként való megélése kell, hogy motiválja a gyermekeket a folyamatos fejlődésre, ismeretszerzésre. A szöveges értékelés mellett a különböző jutalmazási rendszerek használata játssza a hangsúlyos szerepet. A második tanévtől a formatív értékelés mellett megjelenik a szummatív értékelés is. Ezzel párhuzamosan változik a szóbeli és az írásbeli számonkérés arányában az írásbeliség egyre inkább való hangsúlyossága. Az egyéni munkavégzés mellett a páros feladatmegoldások is lehetőséget kell, hogy adjanak az adott szakasz végén a megszerzett tudásról (közös rajz, párbeszéd előadása, stb.).

A TÉMAKÖRÖK ÉS TEVÉKENYSÉGEK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	óraszám	
		1.- 2. évf.
BESZÉD ÉS OLVASÁS		
Beszéd és kommunikáció	20	10 - 10
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	20	20 - 0
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	96	92 - 4
Népmesék, műmesék	65	5 - 60
Versek, népköltészeti alkotások	25	5 - 20
Helyem a közösségben – család, iskola	18	4 - 14
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	24	4 - 20
Állatok, növények, emberek	20	4 - 16
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS		
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	20	20 - 0
Írás jelrendszere	70	60 - 10
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	81	51 - 30
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	49	2 - 47
Kisbetű – nagybetű	18	4 - 14
A magyar ábécé – a betűrend	18	2 - 16
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	32	5 - 27
Összes óraszám:	576	288 - 288

1. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 288 ÓRA/ÉV
8 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
BESZÉD ÉS OLVASÁS	
I. Beszéd és kommunikáció	10
II. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	20
III. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	92
IV. Népmesék, műmesék	5
V. Versek, népköltészeti alkotások	5
VI. Helyem a közösségben – család, iskola	4
VII. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	4
VIII. Állatok, növények, emberek	4
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS	
IX. Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	20
X. Írás jelrendszere	60
XI. A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	51
XII. A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	2
XIII. Kisbetű – nagybetű	4
XIV. A magyar ábécé – a betűrend	2
XV. Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	5
Összes óraszám:	288

BESZÉD ÉS OLVASÁS

I. TÉMAKÖR: BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés,
- élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlegzése és artikulációja megfelelő;
- figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;
- a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
- a hangokból, szótagokból szavakat épít;
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Beszédfejlesztés: beszédlegzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó,
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Hangok, szótagok analízise, szintézise
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédszlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyesejtés kialakítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok

Fogalmak

helyesejtés, beszédlegzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. A helyesejtés és artikuláció kialakítása

Folyamatosan fejlesztendő.

Javasolt tevékenységek

Versek, mondókák, kiszámolók, nyelvtörők segítségével, azok rendszeres gyakorlásával fejlesztendő. A hangképző szervek, beszédszervek megismertetése megfigyeléssel. Tükör, ill. társ megfigyelésével az ajakmozgások, alakítások helyes rögzítése.

2. A beszédleghzés helyes használata

Az érthető beszéd kialakítása a tanulónál.

Javasolt tevékenységek

Az élettani légzés alkalmazkodásának megtanítása a beszédleghzéshez. Légzésgyakorlatok rendszeres végzése: egyszerű (csak képzési feladat) és összetett (képzés hangadással) típusaival a helyes beszédleghzés kialakítása a tanulóknban.

3. A beszédtempó, beszédritmus, annak hangerejének megfelelő használata

A szóbeli kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének egy szintre hozása a tanulócsoporthál.

Javasolt tevékenységek

Szituációs játékok, közös tevékenységek, kommunikáció során a hanglejtés és hangsúly helyes alkalmazásával egyéni és közös megnyilvánulási lehetőségek biztosítása. Ritmusjátékok ütőhangszereken.

4. Nem nyelvi jelek használata

A testtartás, a mimika jelentőségének felismertetése a tanulóknban.

Javasolt tevékenységek

Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben, szituációs játékokban. Önismereti játékok, szerepjátékok alkalmazása. Páros és csoportos beszélgetések. Közös tevékenységek, kommunikáció során az értelem, az akarat, az alázat, az önismeret, a lelkiismeret fejlesztése.

5. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegkörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.

6. Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok

A gyermek a környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságos ismerettel való képességének kialakítása saját életkori szintjének megfelelően.

Javasolt tevékenységek

Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. A bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáinak megismertetése, használatukra való tanári biztatás, példamutatás. Megszólítás, bemutatkozás gyakorlása. A tanulói közösség szabályainak kialakítása és megismertetése a gyermekekkel.

II. TÉMAKÖR: BETŰTANÍTÁS KEZDETE. OLVASÁSI KÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ RÉSZKÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- Szókinccs gyarapítása

- Szókincs aktivizálása
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolás
- Olvasástechnika fejlesztése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe
- A-szóbeli és kifejezőkészség fejlesztése

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.

2. Téri - időbeli tájékozódás

Írányokban való eligazodás részképességének fejlesztése: irányok felismerése.

Javasolt tevékenységek

A bal és jobb irányok felismerésének segítése szimbólumokkal (bal szív, jobb kéz). Mozgásos játékok, mondókák közös hangoztatása helyváltoztatással, irányok mutogatásával és a viszonszavak felhasználásával.

3. Hang és betű fogalmának kialakítása

Az olvasástanulás előkészítése.

Javasolt tevékenységek

Betű és hang azonosítása játékos tevékenységek közben, a hangutánzásra építve. Hívóképek használata és a betűmesék felhasználásával a hang és írott betű képének azonosítása, párosítása. A hangok rövid és hosszú megállapítása a fonémahallás fejlesztésével, valamint a megkülönböztető képesség, figyelem aktivizálásával. A magán- és mássalhangzó fogalmának előkészítése megfigyeltetéssel: a tüdőből kiáramló levegő akadály nélkül távozik a szájüregből, vagy sem. A hangképzés során tapasztalt akadályok

megfogalmazása, a hangszálak működésének manuális letapogatásával. Így eljutva a zöngés és zöngétlen fogalom kialakításához, melyek piros és zöld színnel való írásbeli megkülönböztetésben segítséget, támpontot jelentenek. Így segítve a tanulót a könnyen összetéveszthető hangok megkülönböztetésében. Hanganalízis - Hol hallod az új betűt?

4. Analizáló – szintetizáló képesség fejlesztése

Szótag, szó, mondat építése.

Javasolt tevékenységek

A sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés megfigyeltetése két betű összeolvasásában. Így a szótag, mint fogalom megismerése, használata beépüljön a mindennapokba. A szóbeli kommunikáció során értelmes szótagok keresése révén az analizálás-szintetizálás eredményeként két szótagú szavak felismerése. Azok mondatban való felhasználása szituációs gyakorlatok közben. Szógyűjtés képről. Ismert betűk keresése szövegben. Hangösszevonás képek segítségével a fokozatosságbetartásával. Szó – kép egyeztetése, kirakása. Mondat – kép egyeztetése, összekötése. Mondat befejezésének gyakorlása.

III. TÉMAKÖR: BETŰTANÍTÁS. OLVASÁSI KÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ RÉSZKÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 92 ÓRA

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban);
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít;

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi nevelés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- Szókincs gyarapítása
- Szókincs aktivizálása
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Összeolvasási képesség fejlesztése
- Szótagolás
- Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi

FOGALMAK

hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Rajzkészítése mondatokról.

2. Téri - időbeli tájékozódás

Irányokban való eligazodás részképességének fejlesztése: irányok felismerése.

Javasolt tevékenységek

A bal és jobb irányok felismerésének segítése szimbólumokkal (bal szív, jobb kéz). Mozgásos játékok, mondókák közös hangoztatása helyváltoztatással, irányok mutogatásával és a viszonyszavak felhasználásával.

3. Hang és betű fogalmának kialakítása

Az olvasástanulás előkészítése, fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Betű és hang azonosítása játékos tevékenységek közben, a hangutánzásra építve. Hívóképek használata és a betűmesék felhasználásával a hang és írott betű képek azonosítása, párosítása. A hangok rövid és hosszú megállapítása a fonémahallás fejlesztésével, valamint a megkülönböztető képesség, figyelem aktivizálásával. Hangok helyének, időtartamának megfigyelése. A magán- és mássalhangzó fogalmának előkészítése megfigyeltetéssel: a tüdőből kiáramló levegő akadály nélkül távozik a szájüregből, vagy sem. A magán- és mássalhangzók jelölése színekkel (kék, piros, zöld). A hangképzés során tapasztalt akadályok megfogalmazása, a hangszálak működésének manuális letapogatásával. Így eljutva a zöngés és zöngétlen fogalom kialakításához, melyek piros és zöld színnel való írásbeli megkülönböztetésben segítséget, támpontot jelentenek. Így segítve a tanulót a könnyen összetéveszhető hangok megkülönböztetésében. Hasonló betűk differenciálása. Betűfelismerés, betű-hang, fonéma-graféma azonosítási szabályok megismertetése, automatizált képességgé tétele hangos összeolvasások gyakorlásával. Ismert betűk keresése szövegben. Hangösszevonás képek-hívóképek segítségével. Hívóképek használata betűtanítás során. Ezen keresztül az olvasástechnikai hibák felismerése és azok folyamatos javítása. A betűk vizsgálati után hangok csoportosítása magánhangzó, mássalhangzó csoportosításban, valamint a betűk egy-két és háromjegyű fajtája szerint. Mindezt manuálisan, pl. a tanulói betűkártyák segítségével van mód gyakoroltatni. Az első tanév végére a teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűinek a megismerése elvárando minden tanulótól.

4. Analizáló – szintetizáló képesség fejlesztése

Szótag, szó, mondat építése.

Javasolt tevékenységek

A sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés megfigyeltetése betűk összeolvasásában. Így a szótag, mint fogalom megismerése, használata beépüljön a mindennapokba. A szóbeli kommunikáció során értelmes szótagok keresése révén az analizálás-szintetizálás eredményeként két, majd három szótagú szavak felismerése. Azok mondatban való felhasználása szituációs gyakorlatok közben. Szótagolvasás, szóolvasás és mondat olvasásképeségére való eljuttatása a cél a tanulóknál. A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése tapsolás segítségével. Az első osztály végére két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése, az olvasottról kérdésre való válaszadás a cél. Ennél több mondatból álló szöveg esetében tanulócsoporthoz közös feldolgozás eredményeként értse meg a tanuló az olvasottakat. Az dramatikus játékokban gyakorolja és bizonyítsa a szöveg megértését. A hangos és néma olvasás mindennapos jelenlétével a betűk összeolvasásának készség

szintre juttatása. Ezáltal biztonsággal, pontosan olvas minden tanuló szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat, egyszerű, rövid szövegeket, életkori sajátosságnak megfelelően. Szótagolás tapsolással. Képolvasás tapssal. Mondat összerakása szavakból. Szókép, betűsor kirakása tanulói betűkészlettel.

5. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

A megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe.

Javasolt tevékenységek

A szókincs gyarapítása mesék, narratív történetek értő hallgatása és felidézése révén történik. A tanulói hangos olvasáshoz és annak megértéséhez olvasási stratégiák előkészítése szükséges (érzékszervi képek alkotása, összefoglalás, előzetes áttekintés). A szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, események sorrendjének megállapítása képek segítségével, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten. Az olvasott, felolvasott szövegekhez kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása történhet rajzzal, bábkészítéssel vagy szerepjáttékkal is. Szógyűjtés képről. Történet elmondása képről. Mondatalkotás eseményképről. Szómagyarázatok pedagógustól és tanulóktól.

6. Olvasástechnika fejlesztése

Hangos olvasás képességgé fejlesztése

Javasolt tevékenységek

Motiváció kialakítása, fejlesztése, szorongásmentes olvasási környezet megteremtése. Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése (fonémahallás, megkülönböztető képesség, figyelem, tempó, ritmus, szókincs, nyelvhasználati szabályok, kommunikációs képességek, irányok felismerése, relációs szókincs, nyelvi tudatosság). Értő olvasás gyakorlása: kérdésekre szóbeli válasz alkotása a szöveg alapján. Tartalom elmondásának gyakorlása. Válogató olvasás gyakorlása. Megkezdett mondatok befejezése. Párbeszédű szöveg olvasása. Párbeszédű olvasásgyakorlása szerepek szerint. Összefüggő mondatok feldolgozása. Igaz –hamis játék szövegértés elősegítésére. Kérdésekre helyesválaszok keresése. Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén való gyakorlása, elsajátítása. Olvasástechnikai hibák felismerése, javítása a pedagógus és tanulóktól segítségével. Az olvasás funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése az olvasás örömszerző funkcióinak használatával. Hosszú, kétjegyű mássalhangzó ejtésének, olvasásának gyakorlása szavakban.

IV. TÉMAKÖR: NÉPMESÉK, MŰMESÉK

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
- részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Olvasástechnika fejlesztése

- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Események helyszíne, ideje, sorrendje
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.
- Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

FOGALMAK

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.

2. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

A megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe.

Javasolt tevékenységek

A szókincs gyarapítása mesék, narratív történetek értő hallgatása és felidézése révén történik. A tanulói hangos olvasáshoz és annak megértéséhez olvasási stratégiák előkészítése szükséges (érzékszervi képek alkotása, összefoglalás, előzetes áttekintés). A szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, események sorrendjének megállapítása képek segítségével, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten. Az olvasott, felolvasott szövegekhez kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása történhet rajzzal, bábkészítéssel vagy szerepjáttékkal is. Élményforrásként bábszínház, színházi előadások látogatása. Dramatikus és improvizációs játékok alkalmazása.

3. Szövegértő olvasás fejlesztése meséken keresztül

Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése.

Javasolt tevékenységek

Cél a mese és a valóság-leírás különbségének tudatosítása. Saját megélt mese és valóságélmények, tapasztalatok megjelenítése vizuális eszközökkel. Rövid mesék, történetek dramatikus, bábos megjelenítése. És ezáltal, a szereplők cselekedeteinek

megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése. Magyar nép-és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. A szöveg és a kép szerepének felismerése a mesevilágban. Mesék eljátszása. Értő olvasás gyakorlása a szövegnek megfelelő rajz készítésével.

4. Cím, szerző, szereplő fogalmának ismerete

A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése.

Javasolt tevékenységek

Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése, témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése. A cím és a tartalom kapcsolatának megfigyelése, felismerése. A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. Az olvasmány tartalmához kapcsolódó improvizációs és beleélt játékok alkalmazása. Az olvasmányok szerzőjének megnevezése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése. Az olvasásra vonatkozó szókincs, pl. szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, bekezdés használata.

5. Műfaji jellemzők megismerése

Vers, mese, mondóka, közmondás, találós kérdés

Javasolt tevékenységek

Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése. Néhány vers, mondóka fejből való mondása. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása. A ritmus felfedezése a versben tapsolás, babzsák-adogatás, koppintás, stb.; osztinató kísérés mellett. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről.

V. TÉMAKÖR: VERSEK, NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
- segítségével vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
- segítségével, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;
- megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.
- Belső képalkotás
- Ritmusélmény
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén
- Magánhangzók, mássalhangzók

TÖRZSANYAG:

Kányádi Sándor: Ha a napnak; Weöres Sándor: Galagonya; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Gazdag Erzsébet: Álomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehének

FOGALMAK

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. A magyar népköltészetben valóértékek, hagyományok keresése.

2. Műfaji jellemzők megismerése

Vers, mese, mondóka, közmondás, találós kérdés

Javasolt tevékenységek

Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése. Néhány vers, mondóka fejből való mondása. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása. A ritmus felfedezése a versben tapsolás, babzsák-adogatás, koppintás, stb.; osztinató kísérés mellett. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről. Rímkeresés. verstanulás.

3. Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése

A kép és a szöveg kapcsolata, illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatása.

Javasolt tevékenységek

Olvasott, felolvasott mesékhez, gyermekirodalmi alkotásokhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázs-, bábkészítéssel) vagy szerepjátékkal. Valamint Bábszínház-, színházlátogatás alkalmával való érzelmi fejlesztése. Mese részleteinek elmondása emlékezetből. Mondatkiegészítő gyakorlatok.

VI. TÉMAKÖR: HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN – CSALÁD, ISKOLA

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédbe, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

- önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát;
- könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja;
- részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Beszédkészség fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Időben való tájékozódás fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Empatikus képesség fejlesztése
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek
- Törzsanyag: Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben
- A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak: Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet)

FOGALMAK

iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegek környezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegek környezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.

2. A tanító irányításával való motivált tanulás

A tanulási folyamat során változatos tevékenységek és több érzékszerv használata.

Javasolt tevékenységek

Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés; gyermeklexikon használata; beszélgetés a tanulás szerepéről, fontosságáról, a tanuláshoz szükséges információk kereséséről és kezeléséről). Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. Önismereti gyakorlatok.

3. Érzelmi fejlesztés

Erkölcsei, esztétikai kategóriák megismerése.

Javasolt tevékenységek

Szociális otthon, idősek otthona látogatása ünnepkörökhöz kapcsolódóan. Részvétel családi napon osztálykeretben. Egyszerű ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történetekben. Azonosulás, ítélet, érvelés szépirodalmi szövegek kapcsán. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megfelelő alkalmazása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték).

4. Gyermeki szerepek fontossága a családban

A családi szerepek megismerése, a családtagok elnevezésének megismerése.

Javasolt tevékenységek

A közösségek fontosságának kialakítása közös tevékenységek révén. A legkisebb és legmeghatározóbb emberi közösség a gyermek életkorának megfelelően a család, valamint az iskola legalapvetőbb emberi értékeinek megismerése olvasmányok révén. Az azonosulás képességének fejlesztése dramatikus és drámajátékok segítségével. A közösségek működésének szabályaival való megismertetés példákon keresztül. Kötetlen beszélgetés a tanulók életkörülményeiről, családjukról, beszélgetés óvodai élményekről. Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. Közösségi feladatok kijelölése, azokra való buzdítás. A társakkal való együttműködésre való ösztönzés.

VII. TÉMAKÖR: ÉVSZAKOK, ÜNNEPKÖRÖK, HAGYOMÁNYOK

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Szótagoló olvasás
- Az olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Nyomatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk
- keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd
- nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről
- Lakóhely hagyományainak megismerése

- Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák

Törzsanyag:

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Weöres Sándor: Száncsengő; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepekörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memoriték.)

FOGALMAK

keresztény/keresztényen ünnepekörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése

Irodalmi műveken keresztül családi, nemzeti és keresztény ünnepeink megismerése.

Javasolt tevékenységek

A megismert műveken keresztül a magyarságtudat és a hazaszeretetre való nevelés, buzdítás életkornak megfelelően. Az ünnepekörhöz kapcsolódó jelképek megjelenítése vizuális eszközökkel.

2. A közösség erősítését szolgáló tevékenységek játékok

A játékokban való közös együttműködés fontossága, a közösségépítés alapja.

Javasolt tevékenységek

Népi gyermekjátékok tanulása, játszása. Jeles ünnepekhez kapcsolódó mondókák tanulása, dalok éneklése. A közös tevékenység örömteli megélése játékos formában.

3. Jeles ünnepek lelki megélése

Ünnepekörhöz kapcsolódó programokon való részvétel.

Javasolt tevékenységek

Az egyházi és nemzeti ünnepekhez kapcsolódó iskolai rendezvényeken való aktív részvétel. Hozzájuk kapcsolódó versek, mondókák tanulása. Az ünnepekhez kapcsolódó városi emlékhelyek meglátogatása. Anyák napi köszöntővel, ünnepi műsorról való készülés a szülők számára.

VIII. TÉMAKÖR: ÁLLATOK, NÖVÉNYEK, EMBEREK

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő

tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést,
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára
- Beszédfejlesztés
- Érzelmi fejlesztés
- Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről
- Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése
- Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egyszerű grafikus szervezők megismerése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Belső képalkotás

- Válogató olvasás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása
- Törzsanyag: ismerettartalmú szövegek az állatok, növények, emberek témakörben

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGE

1. Ismeretközlő és ismeretterjesztő szövegek megismerése

Az élő és élettől környezet megismerése.

Javasolt tevékenységek

A településen, a településünk közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása. Részvétel természetvédelmi projektben. Illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatásának felhasználása új ismeretszerzés, információgyűjtés kapcsán. beszélgetés a falusi életről. Az ember megismerése, környezet és fenntarthatóságról való beszélgetés. Állatnevek –kép egyeztetése.

2. Érzelmi fejlesztés, érzelmi azonosulás fejlesztése

Irodalmi művek kapcsán érzékenyítés a körülöttünk lévő élőlények iránt.

Javasolt tevékenységek

A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése a hallott vagy olvasott szöveg kapcsán ráségítő kérdések segítségével. Az olvasottak, az új információk kapcsán képek, képzetek, képi kompozíciók, illusztrációk készítése (pl. rajzzal, képsorozattal), esetleges hanghatásokkal (pl. zörejjel, hangutánzással) kiegészítve. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése, következtetések levonása. Az olvasmány témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése.

3. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegek környezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegek környezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Lexikonok, szótárak használata. Hangutánzó gyakorlatok a természet hangjaival. Csoportosítás főfogalom szerint.

ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS

IX. TÉMAKÖR: ÓVODÁBÓL ISKOLÁBA – ÍRÁS-ELŐKÉSZÍTÉS, ÍRÁSKÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

Ez a tematikus egység szoros egységet képez.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre
- gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése
- Testséma, nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése
- Lendületes vonalvezetés
- Betűelemek

FOGALMAK

betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közöttte, mellette stb.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismertetése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása

Fonématudatosság, hallás fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A bal és jobb irányok jellel való jelölése, segítése (szív, kéz). Hallásfejlesztés énekek, mondókák segítségével.

2. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. a figyelem tudatossága, tartóssága; feladattudat; a kivárási képessége; differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).

Előzetes képességek és ismeretek felmérése, elsajátítása az írástanulás megkezdéséhez.

Javasolt tevékenységek

A füzet és az írószerek használatának megismertetése. Finommozgások, mozgáskoordináció fejlesztése mondókák kíséretével. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása először nagyban, majd egyre kisebb méretben (levegőben, papíron, vonalrendszerben). Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerezés, kézcsúsztatás). Finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással, gyurmázással.

X. TÉMAKÖR: ÍRÁS JELRENDSZERE

HELYI ÓRASZÁM: 60 ÓRA

A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;

- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése
- Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Betű- és hangazonosítás
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik
- 3-4 szóból álló mondatok írása

FOGALMAK

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismertetése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása

Fonématusdatosság, hallás fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A bal és jobb irányok jellel való jelölése, segítése (szív, kéz). Hallásfejlesztés énekek, mondókák segítségével.

2. Az iskolai tanulóhoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. a figyelem tudatossága, tartóssága; feladattudat; a kiválasztás képessége; differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).

Előzetes képességek és ismeretek felmérése, elsajátítása az írástanulás megkezdéséhez.

Javasolt tevékenységek

A füzet és az írószerek használatának megismertetése. Finommozgások, mozgáskoordináció fejlesztése mondókák kíséretével. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása először nagyban, majd egyre kisebb méretben (levegőben, papíron, vonalrendszerben). Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással, gyurmázással.

3. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak megismerése és használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. Irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata. Térérzékelés, finommotorika fejlesztése játékos gyakorlatokkal. Az esztétikai igényesség kialakítása rajzolással, színezéssel. Különböző vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása rajzos feladatokban.

4. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességek különbségei figyelembevételével

A vonalrendszerben való tájékozódás kialakítása s fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Helyes írásszokások kialakítása és alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). A füzet vonalrendszerének megismertetése (szoba, padlás, pince elnevezésekkel), a margó funkciójának bevezetése. Házikós feladatok segítségével tájékozódási gyakorlatok a vonalközökben.

5. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése

Betűelemek és betűk olvasható alakítása és kapcsolása egymáshoz.

Javasolt tevékenységek

Íráselemek és betűk írása levegőben, vízzel a padon, írólapon stb. Finommozgások fejlesztése rajzolással. Betűrajzok készítése. Iránygyakorlatok szóban és színezéssel. A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak kapcsolatának felismerése a hívóképek segítségével.

XI. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: HANG/BETŰ, SZÓTAG, SZÓ

HELYI ÓRASZÁM: 51 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;
- törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
- feladatvégzés során társaival együtt működjék;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban
- A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;
- Aktív szókincs fejlesztése
- Szótagolás, elválasztás
- Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
- 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó
- 4-5 szóból álló mondat leírása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismertetése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása

Fonéमतudatosság, hallás fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A bal és jobb irányok jellel való jelölése, segítése (szív, kéz). Hallásfejlesztés énekek, mondókák segítségével.

2. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak megismerése és használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. Irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata. Térérzékelés, finommotorika fejlesztése játékos gyakorlatokkal. Az esztétikai igényesség kialakítása rajzolással, színezéssel. Különböző vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása rajzos feladatokban. Betűfelismerés, betű-hang, fonéma – graféma azonosítási szabályok kialakítása, gyakorlása egyeztetéssel, másolással.

3. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése

Betűelemek és betűk olvasható alakítása és kapcsolása egymáshoz.

Javasolt tevékenységek

Íráselemek és betűk írása levegőben, vízzel a padon, írólapon stb. Finommozgások fejlesztése rajzolással. Betűrajzok készítése. Iránygyakorlatok szóban és színezéssel.

4. Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése

Az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése

Javasolt tevékenységek

Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás.

5. Magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése tapasztalati úton

A magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése és azok időtartamának megfigyelése

Javasolt tevékenységek

A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok, rövid mondatok írása. Olvasott, majd írott szókészlet alapján először megfigyelés útján megismeri a tanuló az időtartam és a j hang kétféle jelölési módját. A j és ly használata az ismert szókincs körében. Az egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzók megismertetése, csoportosítása, hangoztatása hívóképek segítségével. Azok hosszú és kettőzött alakjának megismerése játékosfeladatokon keresztül. Szükség szerinti alkalmazása a helyesírási szabályoknak a begyakorolt szókészlet körében: az időtartam jelölése, a kiejtéstől eltérő hang-kapcsolatok, a hagyomány szerinti írásmód, az elválasztás szabályai kornak megfelelő szinten. Így egyszerű szavak helyes elválasztásának begyakorolása.

XII. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG

HELYI ÓRASZÁM: 2 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Szabályos betűalakítás és kapcsolás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;
- a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;
- megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvtudás formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Hibajavítás szöveg minta alapján
- Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése
- Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek
- A kijelentő és kérdő mondatok
- Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása

A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete

Javasolt tevékenységek

Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Szókincsfejlesztés énekek, mondókák segítségével. Szavakból mondatok építése. Szavak és jelentésük alapján hozzátartozó képek egyeztetése. Mondatok kapcsolása képekhez. Rövid szavak írása emlékezetből.

2. A helyesírás biztonságának megalapozása

Helyesírási készségmegalapozása, differenciált fejlesztése

Javasolt tevékenységek

Mondatkezdések és mondatbefejezések jelölése. Mondatvégi írásjelek megismerése, használata. Gyakorolt szóképzlet körében a szókezdő nagybetű alkalmazása. Hat betűnél nem hosszabb szavak látó – halló tollbamondásra írása. Az írásjelek megismerése, másolása mintamondatok alapján. A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. A kijelentő és kérdő mondat jelölése.

3. A nyelvi elemzési készség fejlesztése

A nyelvi tudatosság fejlesztése

Javasolt tevékenységek

A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése. 15-20 begyakorolt szó esetében helyesen való jelölése a j hangnak. Szöveg minta alapján hibák felismerése és javítása. Helyesírási problémák felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével.

XIII. TÉMAKÖR: KISBETŰ – NAGYBETŰ

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Kis- és nagybetűk írása, olvasása. Szabályos betűalakítás és kapcsolás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás
- Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással
- Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése
- Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján
- Élőlény, tárgy neve
- Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)
- Mondatkezdő nagybetű

FOGALMAK

kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása

A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete

Javasolt tevékenységek

Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Szókincsfejlesztés énekek, mondókák segítségével. Szavakból mondatok építése. Szavak és jelentésük alapján hozzátartozó képek egyeztetése. Mondatok kapcsolása képekhez. Rövid szavak írása emlékezetből.

2. A helyesírás biztonságának megalapozása

Helyesírási készségmegalapozása, differenciát fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Mondatkezdések és mondatbefejezések jelölése. Gyakorolt szókészlet körében a szókezdő nagybetű alkalmazása. Hat betűnél nem hosszabb szavak látó – halló tollbamondásra írása. Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével. A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. Személynevek csoportosítása: fiú, lány. Hozzájuk tartozó becenevek keresése. Barkóba játék a szavakkal. Ország, város, fiú, lány...differenciált játék. Névjáték (fiúk, lányok), fiú és lánynevek, becenevek keresése, párosítása.

XIV. TÉMAKÖR: A MAGYAR ÁBÉCÉ – A BETŰREND

HELYI ÓRASZÁM: 2 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;

- ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;
- biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- feladatvégzés során társaival együttműködik;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
- segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak megismerése és használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. Irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata. Térérzékelés, finommotorika fejlesztése játékos gyakorlatokkal. Az esztétikai igényesség kialakítása rajzolással, színezéssel. Különböző vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása rajzos feladatokban.

2. A magyar ábécé nyomtatott és írott alakjainak ismerete és használata

Hang és betű, mint nyelvtani fogalom megkülönböztetése

Javasolt tevékenységek

Az ábécé hangjainak a felsorolása. A betűrend használata gyakorlati feladatokban. A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint.

3. A tanulási képesség, mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése

Könyvtárhasználat, ismeretszerzés.

Javasolt tevékenységek

Könyvtárlátogatás. A könyvtárhasználat alapvető szabályainak elsajátítása könyvtári óra során. Írott nyelvi források, információhordozók, könyvek, újságok megismerése a korosztálynak megfelelő tartalommal. Mesékhez, gyermekirodalmi alkotásokhoz kapcsolódó élmények vizuális megjelenítése (pl.rajzzal, montázs-készítéssel). Korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak használata.

XV. TÉMAKÖR: HANGOK IDŐTARTAMÁNAK JELENTÉS-MEGKÜLÖNBÖZTETŐ SZEREPE

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fonémahallás fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)
- Szókincsfejlesztés
- Artikuláció fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Helyesírási készség fejlesztése
- Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

FOGALMAK

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak megismerése és használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása.

2. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.

3. Helyesírási készségfejlesztése

Másolás, tollbamondás.

Javasolt tevékenységek

Egy – két összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Másolás, önálló írás gyakorlása. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatban. Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása tanórákon. Hosszú –rövid hangok megkülönböztetése játékkal.

2. ÉVFOLYAM

HELYI óraszám: 288 óra/év
8 óra/hét

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
BESZÉD ÉS OLVASÁS	
I. Beszéd és kommunikáció	10
II. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	4
III. Népmesék, műmesék	60
IV. Versek, népköltészeti alkotások	20
V. Helyem a közösségben – család, iskola	14
VI. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	20
VII. Állatok, növények, emberek	16
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS	
VIII. Írás jelrendszere	10
IX. A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	30
X. A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	47
XI. Kisbetű – nagybetű	14
XII. A magyar ábécé – a betűrend	16
XIII. Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	27
Összes óraszám:	288

BESZÉD ÉS OLVASÁS

I. TÉMAKÖR: BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

ELŐZETES ISMERETEK

A szóbeli kommunikáció alapvető szabályainak ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;

- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés, élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlegzése és artikulációja megfelelő;
- figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;
- a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
- a hangokból, szótagokból szavakat épít;
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Beszédfejlesztés: beszédlegzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó,
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Hangok, szótagok analízise, szintézise
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyesejtés kialakítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok

FOGALMAK

helyesejtés, beszédlegzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. A helyesejtés és artikuláció kialakítása

Folyamatosan fejlesztendő.

Javasolt tevékenységek

Versek, mondókák, kiszámolók, nyelvtörők segítségével, azok rendszeres gyakorlásával fejlesztendő. A hangképző szervek, beszédszervek megismertetése megfigyeléssel. Tükör, ill. társ megfigyelésével az ajakmozgások, alakítások helyes rögzítése.

2. A beszédleégzés helyes használata

Az érthető beszéd kialakítása, megerősítése a tanulónál. A helyes beszédleégzés.

Javasolt tevékenységek

Az élettani leégzés alkalmazkodásának megtanítása a beszédleégzéshez. Helyes leégzéstechika kialakítása. Leégzésgyakorlatok rendszeres végzése: egyszerű (csak képzési feladat) és összetett (képzés hangadással) típusaival a helyes beszédleégzés kialakítása a tanulóknban. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtésének gyakorlása mondókák, versek, nyelvtörők segítségével.

3. A beszédtempó, beszédritmus, annak hangerejének megfelelő használata

A szóbeli kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének egy szintre hozása a tanulócsoporthnál.

Javasolt tevékenységek

Szituációs játékok, közös tevékenységek, kommunikáció során a hanglejtés és hangsúly helyes alkalmazásával egyéni és közös megnyilvánulási lehetőségek biztosítása. Ritmusjátékok ütőhangszereken. Mondatok, szövegek olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása.

4. Nem nyelvi jelek használata

A testtartás, a mimika jelentőségének felismertetése a tanulóknban.

Javasolt tevékenységek

Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben, szituációs játékokban. Önismereti játékok, szerepjátékok alkalmazása. Páros és csoportos beszélgetések. Közös tevékenységek, kommunikáció során az értelem, az akarat, az alázat, az önismeret, a lelkiismeret fejlesztése. Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok.

5. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveghkörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveghkörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Páros és csoportos beszélgetés.

6. Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok

A gyermek a környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságos ismerettel való képességének kialakítása saját életkori szintjének megfelelően.

Javasolt tevékenységek

Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. A bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáinak megismertetése, használatukra való tanári biztatás, példamutatás. Megszólítás, bemutatkozás gyakorlása. A tanulói közösség szabályainak kialakítása és megismertetése a gyermekekkel.

II. TÉMAKÖR: BETŰTANÍTÁS. OLVASÁSI KÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ RÉSZKÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

ELŐZETES ISMERETEK

Az olvasás jelrendszerének alapszintű ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatói szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban);
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- Szókinccs gyarapítása
- Szókinccs aktivizálása
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése

- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Összeolvasási képesség fejlesztése
- Szótagolás
- Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi

FOGALMAK

hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötté, mellette; utána, közben, miközben stb.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Rajzkészítése mondatokról.

2. Téri- időbeli tájékozódás

Irányokban való eligazodás részképességének fejlesztése: irányok felismerése.

Javasolt tevékenységek

Mozgásos játékok, mondókák közös hangoztatása helyváltoztatással, irányok mutogatásával és a viszonzyszavak felhasználásával.

3. Hang és betű fogalmának rögzítése

Az olvasástanulás fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Betű és hang azonosítása játékos tevékenységek közben, a hangutánzásra építve. A hangok rövid és hosszú megállapítása a fonémahallás fejlesztésével, valamint a megkülönböztető képesség, figyelem aktivizálásával. Hangok helyének, időtartamának megfigyelése. A

magán- és mássalhangzó fogalmának rögzítése. A magán- és mássalhangzók jelölése színekkel (kék, piros, zöld). A hangképzés során tapasztalt akadályok megfogalmazása, a hangszálak működésének manuális letapogatásával. Így eljutva a zöngés és zöngétlen fogalom megerősítéséhez, melyek piros és zöld színnel való írásbeli megkülönböztetésben segítséget, támpontot jelentenek. Így segítve a tanulót a könnyen összetéveszthető hangok megkülönböztetésében. Hasonló betűk differenciálása. Az olvasástechnikai hibák felismerése és azok folyamatos javítása. A betűk vizsgálati után hangok csoportosítása magánhangzó, mássalhangzó csoportosításban, valamint a betűk egy-két és háromjegyű fajtája szerint. Mindezt manuálisan, pl. a tanulói betűkártyák segítségével van mód gyakoroltatni.

4. Analizáló – szintetizáló képesség fejlesztése

Szótag, szó, mondat építése.

Javasolt tevékenységek

A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése tapsolás segítségével. Szótagolás tapsolással. Majd az elválasztás szabályainak megismertetése a tanuló saját maga felismeréseként. Az dramatikus játékokban gyakorolja és bizonyítja a szöveg megértését. A hangos és néma olvasás mindennapos jelenlétével az olvasás készség szintre juttatása. Ezáltal biztonsággal, pontosan olvas minden tanuló szavakat, szószerkezeteket, mondatokat, egyszerű, rövid szövegeket, életkori sajátosságoknak megfelelően.

5. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

A megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe.

Javasolt tevékenységek

A szókincs gyarapítása mesék, narratív történetek értő hallgatása és felidézése révén történik. A tanulói hangos olvasáshoz és annak megértéséhez olvasási stratégiák előkészítése szükséges (érzékszervi képek alkotása, összefoglalás, előzetes áttekintés). A szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, események sorrendjének megállapítása képek segítségével, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten. Az olvasott, felolvasott szövegekhez kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása történhet rajzzal, bábkészítéssel vagy szerepjáttékkal is. Szógyűjtés képről. Történet elmondása képről. Mondatalkotás eseményképről. Szómagyarázatok pedagógustól és tanulóktól.

6. Olvasástechnika fejlesztése

Hangos olvasás készségé fejlesztése. Az olvasás jelrendszerének gyakorlott dekódolása.

Javasolt tevékenységek

Motiváció kialakítása, fejlesztése, szorongásmentes olvasási környezet megteremtése. Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése, karbantartása (fonémahallás, megkülönböztető képesség, figyelem, tempó, ritmus, szókincs, nyelvhasználati szabályok, kommunikációs képességek, irányok felismerése, relációs szókincs, nyelvi tudatosság). Értő olvasás gyakorlása: kérdésekre szóbeli válasz alkotása a szöveg alapján. Tartalom elmondásának gyakorlása. Válogató olvasás gyakorlása.

Megkezdett mondatok befejezése. Párbeszédes szöveg olvasása. Párbeszédes olvasás gyakorlása szerepek szerint. Összefüggő mondatok feldolgozása. Igaz –hamis játék szövegértés elősegítésére. Kérdésekre helyes válaszok keresése. Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén való gyakorlása, elsajátítása. Olvasástechnikai hibák felismerése, javítása a pedagógus és tanuló társak segítségével. Az olvasás funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése az olvasás örömszerző funkcióinak használatával. Hosszú, kétjegyű mássalhangzó ejtésének, olvasásának gyakorlása szavakban.

III. TÉMAKÖR: NÉPMESÉK, MŰMESÉK

HELYI ÓRASZÁM: 60 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmetti a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
- részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Események helyszíne, ideje, sorrendje
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.
- Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

TÖRZSANYAG:

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek)

A TÖRZSANYAGHOZ KAPCSOLÓDÓ, KIEGÉSZÍTŐ TARTALMAK

Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelőbbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska

barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kisgömböc; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni

FOGALMAK

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.

2. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

A megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe.

Javasolt tevékenységek

A szókincs gyarapítása mesék, narratív történetek értő hallgatása és felidézése révén történik. A tanulói hangos olvasáshoz és annak megértéséhez olvasási stratégiák előkészítése szükséges (érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők, összefoglalás, előzetes áttekintés). A szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, események sorrendjének megállapítása képek segítségével, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten. Az olvasott, felolvasott szövegekhez kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása történhet rajzzal, bábkészítéssel vagy szerepjáttékkal is. Élményforrásként bábszínház, színházi előadások látogatása. Dramatikus és improvizációs játékok alkalmazása. Mesemondó verseny szervezése az adott tanulócsoportban.

3. Szövegértő olvasás fejlesztése meséken keresztül

Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése.

Javasolt tevékenységek

Cél a mese és a valóságelírás különbségének tudatosítása. Saját megélt mese és valóságélmények, tapasztalatok megjelenítése vizuális eszközökkel. Rövid mesék, történetek dramatikus, bábos megjelenítése. És ezáltal a szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése. Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. A szöveg és a kép szerepének felismerése a mesevilágban. Mesék eljátszása. Értő olvasás gyakorlása a szövegnek megfelelő rajz készítésével. Mesék, narratív történetek értő hallgatása, olvasása és felidézése. A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása

(pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátszókkal. Jel, jelkép, piktogram fogalmának megismerése, értelmezése.

4. Cím, szerző, szereplő fogalmának ismerete

A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése.

Javasolt tevékenységek

Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése, témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése. A cím és a tartalom kapcsolatának megfigyelése, felismerése. A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. Az olvasmány tartalmához kapcsolódó improvizációs és beleélt játékok alkalmazása. Az olvasmányok szerzőjének megnevezése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése. Az olvasásra vonatkozó szókincs, pl. szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, bekezdés használata.

5. Műfaji jellemzők megismerése

Vers, mese, mondóka, közmondás, találós kérdés

Javasolt tevékenységek

Élő meseíró meghívása, író-olvasó-találkozó szervezése. Néhány vers, mondóka fejből való mondása. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása. A ritmus felfedezése a versben tapsolás, babzsák-adogatás, koppintás, stb.; osztinató kísérés mellett. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről. A jellegzetes mesekezdő és mesét befejező mondatok megismerése, felismerése. A jellemző meseszámok és szereplők megismerése a népmesék olvasása kapcsán.

IV. TÉMAKÖR: VERSEK, NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata, egyszerű szövegek értelmezésének elemi szintje.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
- segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
- segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;
- megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.
- Belső képalkotás
- Ritmusélmény
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

- A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén
- Magánhangzók, mássalhangzók

törzsanyag:

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; József Attila: Hangya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; (A vastag betűs művek memoritek.)

A TÖRZSANYAGHOZ KAPCSOLÓDÓ, KIEGÉSZÍTŐ TARTALMAK:

Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnep; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkaival?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty

FOGALMAK

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegek környezetében.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegek környezetében történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. A magyar népköltészetben való értékek, hagyományok keresése.

2. Műfaji jellemzők megismerése

Vers, mese, mondóka, közmondás, találós kérdés

Javasolt tevékenységek

Élő meseíró meghívása, író-olvasó-találkozó szervezése. Néhány vers, mondóka fejből való mondása. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása. A ritmus felfedezése a versben tapsolás, babzsák-adogatás, koppintás, stb.; osztinató kíséret mellett. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről. Rímkeresés, verstanulás. Egyszerű irodalmi szövegek felismerése műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka). Magyar népköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. Ismerkedés hazai kisebbségek és más népek irodalmának alkotásaival. A mese és a valóság leírás különbségének tudatosítása.

3. Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése

A kép és a szöveg kapcsolata, illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatása.

Javasolt tevékenységek

Olvasott, felolvasott mesékhez, gyermekirodalmi alkotásokhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázs-, bábkészítéssel) vagy szerepjátékkal. Valamint Bábszínház-, színházlátogatás alkalmával való érzelmi fejlesztése. Mese részleteinek elmondása emlékezetből. Mondatkiegészítő gyakorlatok. jelmez, kellék, díszlet használatával olvasott mesék eljátszása. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése. A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. Egyszerű oksági összefüggések felismerése.

V. TÉMAKÖR: HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN – CSALÁD, ISKOLA

HELYI ÓRASZÁM: 14 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata, egyszerű szövegek értelmezésének elemi szintje.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;

- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédbe, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát;
- könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja;
- részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Beszédkészség fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Időben való tájékozódás fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Empatikus képesség fejlesztése
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek

TÖRZSANYAG:

Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A TÖRZSANYAGHOZ KAPCSOLÓDÓ, KIEGÉSZÍTŐ TARTALMAK:

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

FOGALMAK

iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegkörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról.

2. A tanító irányításával való motivált tanulás

A tanulási folyamat során változatos tevékenységek és több érzékszerv használata.

Javasolt tevékenységek

Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés; gyermeklexikon használata; beszélgetés a tanulás szerepéről, fontosságáról, a tanuláshoz szükséges információk kereséséről és kezeléséről). Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. Önismereti gyakorlatok. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése, következtetések levonása.

3. Érzelmi fejlesztés

Erkölcsei, esztétikai kategóriák megismerése.

Javasolt tevékenységek

Szociális otthon, idősek otthona látogatása ünnepkörökhöz kapcsolódóan. Részvétel családi napon osztálykeretben. Egyszerű ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az

egy szálon futó történetekben. Azonosulás, ítélet, érvelés szépirodalmi szövegek kapcsán. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megfelelő alkalmazása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték).

4. Gyermeki szerepek fontossága a családban

A családi szerepek megismerése, a családtagok elnevezésének megismerése.

Javasolt tevékenységek

A közösségek fontosságának kialakítása közös tevékenységek révén. A legkisebb és legmeghatározóbb emberi közösség a gyermek életkorának megfelelően a család, valamint az iskola legalapvetőbb emberi értékeinek megismerése olvasmányok révén. Az azonosulás képességének fejlesztése dramatikus és drámajátékok segítségével. A közösségek működésének szabályaival való megismertetés példákon keresztül. Kötetlen beszélgetés a tanulók életkörülményeiről, családjukról. beszélgetés kortárs kapcsolataikban szerzett élményekről. Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. Fő emberi értékek kiemelése, mint becsületesség, pontosság, a kapott talentumok gyarapítása. Közösségi feladatok kijelölése, azokra való buzdítás. A társakkal való együttműködésre való ösztönzés.

5. Könyvtárhasználat

Könyvtári óra tartása.

Javasolt tevékenységek

A könyvtárhasználat alapvető szabályainak a megismertetése. Írott nyelvi források, információhordozók, könyvek újságok megkülönböztetése. Eligazodás segítése tematikus foglalkozással a könyvek, írott nyelvi források világában. Gyermekújságok jellemzőinek megfigyelése a tartalomjegyzék alapján. Tájékozódás a gyermeklexikonokban betűrend segítségével. A könyvek jellemző adatainak, részeinek megfigyelése (író, cím, kiadó, a kiadás éve, tartalomjegyzék). Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).

VI. TÉMAKÖR: ÉVSZAKOK, ÜNNEPKÖRÖK, HAGYOMÁNYOK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata, egyszerű szövegek értelmezésének elemi szintje.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Szótagoló olvasás
- Az olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Nyomatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk
- keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd
- nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák

törzsanyag:

Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra /részlet/; Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memoritek.)

A TÖRZSANYAGHOZ KAPCSOLÓDÓ, KIEGÉSZÍTŐ TARTALMAK:

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág

FOGALMAK

keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése

Irodalmi műveken keresztül családi, nemzeti és keresztény ünnepeink megismerése.

Javasolt tevékenységek

A megismert műveken keresztül a magyarságtudat és a hazaszeretetre való nevelés, buzdítás életkornak megfelelően. Az ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek megjelenítése vizuális eszközökkel. Az évszakok jellemzőinek megismerése, azok körforgása.

2. A közösség erősítését szolgáló tevékenységek játékok

A játékokban való közös együttműködés fontossága, a közösségépítés alapja.

Javasolt tevékenységek

Népi gyermekjátékok tanulása, játszása, részvétel dramatikus játékokban. Jeles ünnepekhez kapcsolódó mondókák tanulása, dalok éneklése. A közös tevékenység örömteli megélése játékos formában. Lucázás osztálykeretben. A Lucázáshoz kapcsolódó népszokások megismerése, eljátszása.

3. Jeles ünnepek lelki megélése

Ünnepkörhöz kapcsolódó programokon való részvétel.

Javasolt tevékenységek

Az egyházi és nemzeti ünnepekhez kapcsolódó iskolai rendezvényeken való aktív részvétel. Hozzájuk kapcsolódó versek, mondókák tanulása. Az ünnepekhez kapcsolódó városi emlékhelyek meglátogatása. Luca napi mondókákkal, Anyák napi köszöntővel, húsvéti locsolóverssel készülés az ünnepre. Egyszerű ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történetekben.

VII. TÉMAKÖR: ÁLLATOK, NÖVÉNYEK, EMBEREK

HELYI ÓRASZÁM: 16 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata, egyszerű szövegek értelmezésének elemi szintje.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést,
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára
- Beszédfejlesztés
- Érzelmi fejlesztés
- Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről
- Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése
- Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egyszerű grafikus szervezők megismerése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Belső képalkotás
- Válogató olvasás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása
- Törzsanyag: ismerettartalmú szövegek az állatok, növények, emberek témakörben

FOGALMAK

Ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Ismeretközlő és ismeretterjesztő szövegek megismerése

Az élő és életteli környezet megismerése.

Javasolt tevékenységek

A településen, a településünk közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása. Részvétel természetvédelmi projektben. Illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatásának felhasználása új ismeretszerzés, információgyűjtés kapcsán. beszélgetés a falusi életéről. Az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák), környezet és fenntarthatóságról való beszélgetés. Tanulási stratégiák megismerése, a tanulás tanulása.

2. Érzelmi fejlesztés, érzelmi azonosulás fejlesztése

Irodalmi művek kapcsán érzékenyítés a körülöttünk lévő élőlények iránt.

Javasolt tevékenységek

A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése a hallott vagy olvasott szöveg kapcsán rásegítő kérdések segítségével. Az olvasottak, az új információk kapcsán képek, képzetek,

képi kompozíciók, illusztrációk készítése (pl. rajzzal, képsorozattal), esetleges hanghatásokkal (pl. zörejjel, hangutánzással) kiegészítve. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése, következtetések levonása. Az olvasmány témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése. Azonosulás, ítélet, érvelés az olvasott szövegek kapcsán. A megismert olvasmány, történet tanulságának, adatainak összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megfelelő alkalmazása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték). A pozitív emberi kapcsolatok alapja a felebaráti szeretet (tízparancsolat) megismerése, értelmezése, és alkalmazása a társas kapcsolatokban.

3. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Lexikonok, szótárak használata. Hangutánzó gyakorlatok a természet hangjaival. Csoportosítás főfogalom szerint.

4. Környezetvédelmi érzékenyítés

Természetvédelmi attitűd kialakítása

Javasolt tevékenységek

Kedvenc állat bemutatása. A felelős állattartás szabályainak megismerése. Látogatás a helyi állatmenhelyen. Egyéni beszámoló készítése környezeti megfigyelésekről. Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (pl. élőhelyek, táplálék). A téli madáretetés fontosságának megismerése.

ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS

VIII. TÉMAKÖR: ÍRÁS JELRENDSZERE

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

ELŐZETES ISMERETEK

Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése
- Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Betű- és hangazonosítás
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásai
- 3-4 szóból álló mondatok írása

FOGALMAK

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismertetése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása

Fonématudatosság, hallás fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A bal és jobb irányok jellel való jelölése, segítése szükség esetén (szív, kéz). Hallásfejlesztés énekek, mondókák segítségével.

2. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. a figyelem tudatossága, tartóssága; feladattudat; a kivárási képessége; differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).

Előzetes képességek és ismeretek felmérése, elsajátítása az írástanulás befejezéséhez, rögzítéséhez.

Javasolt tevékenységek

A füzet és az írószerek használatának felelevenítése. A második vonalazású füzet jellemzőjének megismerése (szűkebb vonalközök). Finommozgások, mozgáskoordináció fejlesztése mondókák kíséretével. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása először nagyban, majd egyre kisebb méretben (levegőben, papíron, vonalrendszerben). Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással, gyurmázással.

3. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak gyakorlása, használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. Irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok st.) használata. Térérzékelés, finommotorika fejlesztése játékos gyakorlatokkal. Az esztétikai igényesség kialakítása rajzolással, színezéssel. Különböző vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása rajzos feladatokban.

4. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességek különbségei figyelembevételével

A vonalrendszerben való tájékozódás fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). A füzet vonalrendszerének megismertetése (szűkebb vonalrendszer), a margó funkciójának használata. Játékos tájékozódási gyakorlatok a vonalközökben.

5. Az írástechnika és a rendezett kézírás fejlesztése

Betűelemek és betűk olvasható alakítása és kapcsolása egymáshoz.

Javasolt tevékenységek

Íráselemek és betűk írása levegőben, vízzel a padon, írólapon stb. Az íráshasználat normáinak megtartása. A finommozgások fejlesztése rajzolással. Betűrajzok készítése. Iránygyakorlatok szóban és színezéssel. A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak kapcsolatának felismerése. Az elvárható tempójú írás segítése időméréssel, tempó adásával, ritmus kíséretével. Tempógyorsítás másolással, mondatok bővítésével. Az egyéni írástempó fejlesztése differenciáltan. A kisbetűk és nagybetűk alakításának

ismétlése. A tanult betűk kapcsolásának gyakorlása. Az íráshasználat fejlesztése másolással, szóalkotással, emlékezet utáni írással, az olvasmányok felhasználásával.

IX. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: HANG/BETŰ, SZÓTAG, SZÓ

HELYI ÓRASZÁM: 30 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;
- törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
- feladatvégzés során társaival együtt működjék;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban
- A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;

- Aktív szókincs fejlesztése
- Szótagolás, elválasztás
- Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
- 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó
- 4-5 szóból álló mondat leírása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismertetése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása

Fonéमतudatosság, hallás fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. Hallásfejlesztés énekek, mondókák segítségével.

2. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak megfelelő használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. Irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata. Térérzékelés, finommotorika fejlesztése játékos gyakorlatokkal. Az esztétikai igényesség kialakítása rajzolással, színezéssel. Különböző vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása rajzos feladatokban.

3. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése

Betűelemek és betűk olvasható alakítása és kapcsolása egymáshoz.

Javasolt tevékenységek

A finommozgások fejlesztése rajzolással. Betűrajzok készítése. Iránygyakorlatok szóban és színezéssel. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor.

4. Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése

Az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése

Javasolt tevékenységek

Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Írástechnikai biztonság kialakítása másolásakor. Lehetőség szerint a hiba nélküli másolás eléréséhez. A tanuló szöveg minta alapján felismeri és kijavítja hibáit.

5. Magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése tapasztalati úton

A magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése és azok időtartamának megfigyelése

Javasolt tevékenységek

A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok, rövid mondatok írása. Olvasott, majd írott szókészlet alapján először megfigyelés útján megismeri a tanuló az időtartam és a j hang kétféle jelölési módját. A j és ly használata az ismert szókincs körében. Az egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzók megismertetése, csoportosítása, hangoztatása. Azok hosszú és kettőzött alakjának megismerése játékos feladatokon keresztül. Magán- és mássalhangzók csoportosítása. Szükség szerinti alkalmazása a helyesírási szabályoknak a begyakorolt szókészlet körében: az időtartam jelölése, a kiejtéstől eltérő hang-kapcsolatok, a hagyomány szerinti írásmód, az elválasztás szabályainak megismerése. Így a szavak helyes elválasztásának begyakorolása. A szótagolás és a szavakban található magánhangzók számának összefüggésének felfedeztetése. Az elválasztás szabályainak megismertetése: szomszédos magánhangzók között, magán- és mássalhangzók találkozásánál, és hosszú mássalhangzók között. Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Önállóan alkotott mondatok írása.

6. Szavak helyesírása

Szótó és toldalék (megkülönböztetése, felismerése).

Javasolt tevékenységek

Toldalékos szavak helyesírása (-t toldalék, -ból, -ből, -tól, -től, -ról, -ről). A -ban, -ben és -ba, -be toldalékok közti különbség felismertetése. A -val, -vel toldalékos szavak írása. A kiejtéstől eltérő helyesírású szavak (lj, nj, dj, tj, ts, tsz, dt), azok hasonló hangzású párjai (llj, nyj, gyj, tyj, ds, dsz, gysz) csoportosítása, megismerése. Kiejtéstől eltérő helyesírású szavak megfigyelése, másolása, a szavakban lévő hangok színessel való jelölése, csoportosítása. Kérdőszavak alapján a toldalékok kiválasztása, a szótó megkeresése. A szótó felismerése, a toldalékok jelölése. A toldalékos szavak felismerése szövegben. Szavak toldalékos alakjának alkotása. A -ba, -be, -ban, -ben ragos szóalakok helyes használata és leírása. Kiejtéstől eltérő helyesírású szavak keresése olvasmányokban, azok csoportosítása, másolása, emlékezetből írása.

X. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG

HELYI ÓRASZÁM: 47 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás. A kis- és nagybetűk írása. A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;
- a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;
- megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvtudás formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Hibajavítás szöveg minta alapján
- Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése
- Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek
- A kijelentő és kérdő mondatok
- Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása

A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete

Javasolt tevékenységek

Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Szókincsfejlesztés énekek, mondókák segítségével. Szavakból mondatok építése. Szavak és jelentésük alapján hozzátartozó képek egyeztetése. Mondatok kapcsolása képekhez. Rövid szavak, mondatok írása emlékezetből.

2. A helyesírás biztonságának megalapozása

Helyesírási készségmegalapozása, differenciát fejlesztése

Javasolt tevékenységek

Mondatkezdések és mondatbefejezések jelölése. Mondatvégi írásjelek megismerése, használata. Gyakorolt szóképlet körében a szókezdő nagybetű alkalmazása. Ezen szavak látó – halló tollbamondásra írása. Az írásjelek megismerése, másolása mintamondatok alapján. A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. A kijelentő és kérdő mondat jelölése.

3. A nyelvi elemzési készség fejlesztése

A nyelvi tudatosság fejlesztése

Javasolt tevékenységek

A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése. 15-20 begyakorolt szó esetében helyesen való jelölése a j hangnak. Szövegminta alapján hibák felismerése és javítása. Helyesírási problémák felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével.

4. Magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése tapasztalati úton

A magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése és azok időtartamának megfigyelése

Javasolt tevékenységek

A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok, rövid mondatok írása. Olvasott, majd írott szóképlet alapján először megfigyelés útján megismeri a tanuló az időtartam és a j hang kétféle jelölési módját. A j és ly használata az ismert szókincs körében. Az egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzók megismertetése, csoportosítása, hangoztatása. Azok hosszú és kettőzött alakjának megismerése játékos feladatokon keresztül. Magán- és mássalhangzók csoportosítása. Szükség szerinti alkalmazása a helyesírási szabályoknak a begyakorolt szóképlet körében: az időtartam jelölése, a kiejtéstől eltérő hang-kapcsolatok, a hagyomány szerinti írásmód, az elválasztás szabályainak megismerése. Hosszú – rövid magánhangzók a szavakban és a szavak végén: i-í a szavakban, o-ó, ö-ő és u-ú, ü-ű a szavak végén. A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése. A szavak helyes elválasztásának begyakorolása. A szótagolás és a szavakban található magánhangzók számának összefüggésének felfedeztetése. Az elválasztás szabályainak megismertetése: szomszédos magánhangzók között, magán- és mássalhangzók találkozásánál, és hosszú mássalhangzók között. Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Önállóan alkotott mondatok írása.

5. Mondatfajták megismerése

A beszélő szándéka szerinti mondatfajták megismerése

Javasolt tevékenységek

Beszélgetés eseményképek kapcsán, saját élmények megosztása. Mondatok alkotása szavakból. A mondatkezdés és befejezés jelölése. Mondatfajták gyűjtése olvasmányokban. Hiányzó mondatvégi írásjelek pótlása. A beszélő szándékának felismerése szituációs gyakorlatokban: közlés - megállapítás, érdeklődés - kérdés, öröm – örömből vagy ijedtségből fakadó felkiáltás – meglepődés - csodálkozás, felszólítás – kérés – parancs - tiltás, óhaj – kívánság. Mondatfajták és mondatvégi írásjeleknek elsajátítása. Különböző mondatfajták átalakítása. Segítségnyújtás a mondatfajták felismeréséhez: pl. kérdőszavak, felkiáltó szócskák. A beszélői szándék önálló felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban. Megnevezésük és írásjelük önálló használata. Az –e kérdőszó helyes használata.

XI. TÉMAKÖR: KISBETŰ – NAGYBETŰ

HELYI ÓRASZÁM: 14 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Kis- és nagybetűk írása, olvasása. Szabályos betűalakítás és kapcsolás. A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás
- Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással
- Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése

- Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján
- Élőlény, tárgy neve
- Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)
- Mondatkezdő nagybetű

FOGALMAK

kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása

A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete

Javasolt tevékenységek

Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Szókincsfejlesztés énekek, mondókák segítségével. Szavakból mondatok építése. Szavak és jelentésük alapján hozzátartozó képek egyeztetése. Mondatok kapcsolása képekhez. Rövid szavak írása emlékezetből.

2. A helyesírás biztonságának megalapozása

Helyesírási készségmegalapozása, differenciát fejlesztése.

Javasolt tevékenységek

Mondatkezdések és mondatbefejezések jelölése. Gyakorolt szókészlet körében a szókezdő nagybetű alkalmazása: több hasonló dolog neve, személynevek, állatnevek, lakóhelyhez, országunkhoz kötődő egyszerű egyelemű helynevek. Szavak látó – halló tollbamondásra írása. Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével. A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. Személynevek csoportosítása: fiú, lány. Hozzájuk tartozó becenevek keresése. Barkóba játék a szavakkal. Ország, város, fiú, lány... differenciált játék. Névjáték (fiúk, lányok), fiú és lánynevek, becenevek keresése, párosítása. Szavak csoportosítása jelentésük szerint.

XII. TÉMAKÖR: A MAGYAR ÁBÉCÉ – A BETŰREND

HELYI ÓRASZÁM: 16 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;
- ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;
- biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- feladatvégzés során társaival együttműködik;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
- segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak megismerése és használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. Irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok st.) használata. Térérzékelés, finommotorika fejlesztése játékos gyakorlatokkal. Az esztétikai igényesség kialakítása rajzolással, színezéssel. Különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása rajzos feladatokban.

2. A magyar ábécé nyomtatott és írott alakjainak ismerete és használata

Hang és betű, mint nyelvtani fogalom megkülönböztetése

Javasolt tevékenységek

Az ábécé hangjainak a felsorolása. A betűrend használata gyakorlati feladatokban. A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint. A teljes magyar ábécé ismerete. Szavak gyűjtése a betűkkel. Gyermeklexikonokban szavak keresése. Osztálynévsor állítása, gyakorlása. (Ki van előtte, ki következik utána?) Betűrendbe sorolás gyakorlása okoskodással, azonos kezdőbetűk esetén. Betűrendbe soroláskor a magánhangzók hosszú és rövid változatában nem teszünk különbséget. A betűrend használata gyakorlati feladatokban. Titkosírásos játékok. telefonkönyv készítése helységnevek, személynevek sorrendjében. Betűszomszédok keresése. Az ábécé memorizálása mozgással, énekléssel.

3. A tanulási képesség, mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése

Könyvtárhasználat, ismeretszerzés.

Javasolt tevékenységek

Könyvtárlátogatás. A könyvtárhasználat alapvető szabályainak elsajátítása könyvtári óra során. Írott nyelvi források, információhordozók, könyvek, újságok megismerése a korosztálynak megfelelő tartalommal. Mesékhez, gyermekirodalmi alkotásokhoz kapcsolódó élmények vizuális megjelenítése (pl. rajzzal, montázs-készítéssel). Korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak használata.

XIII. TÉMAKÖR: HANGOK IDŐTARTAMÁNAK JELENTÉS-MEGKÜLÖNBÖZTETŐ SZEREPE

HELYI ÓRASZÁM: 27 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás. Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása. A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fonémahallás fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)
- Szókincsfejlesztés
- Artikuláció fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Helyesírási készség fejlesztése
- Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

FOGALMAK

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása

A magyar ábécé betűinek írott alakjainak megismerése és használata.

Javasolt tevékenységek

Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása.

2. Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben.

Javasolt tevékenységek

Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képzetek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Drámajáték alkalmazásával. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Keresztrejtvény. Meghatározások alapján betűk felismerése. Egybeírt mondatok szavakra tagolása. Mondatalkotás megadott szavak segítségével. A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

3. Helyesírási készségfejlesztése

Másolás, tollbamondás.

Javasolt tevékenységek

Egy – két összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Másolás, önálló írás gyakorlása. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatban. Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása tanórákon. Hosszú – rövid hangok megkülönböztetése játékkal. Szavak betűinek csoportosítása. Szavak hiányzó ékezeeteinek pótlása. Szavakban hiányzó mássalhangzók pótlása. Betűtótó.

4. Artikuláció és beszédfejlesztés

Kifejező, érthető kommunikáció.

Javasolt tevékenységek

Nyelvtörők, mondókák, memoriterek mondása. Azok szavainak felhasználása nyelvtani feladatokban. A mondatok helyes hanglejtésének hangoztatása. Hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint.

5. Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása

A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.

Javasolt tevékenységek

Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével. A helyesírási probléma felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével. Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása. A j és ly használata az ismert szókincs körében (30-40 begyakorolt szó esetében). Szabályismeret és alkalmazás. A korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak használata.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM 3-4. ÉVFOLYAM

A harmadik-negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatosá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés.

A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik-negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az anyanyelv fejlettsége és fejlesztése szorosan összefügg a gondolkodás fejlettségével. A tanításnak nyelvhasználat-központúnak kell lennie, az értékelésnek ehhez alkalmazkodva rendkívül toleránsnak, alkalmazkodva a gyermeki gondolkodás egyéni szintjeihez is. A kisiskolások anyanyelvi nevelésében is kitüntetett szerepe van a tanulás folyamatát kísérő, folyamatos fejlesztő értékelésnek. Ennek módja elsősorban szóbeli, ritkábban írásbeli. Célja, hogy megőrizze a kezdeti tanulási motiváltságot, segítse az esetleges lemaradások pótlását. A szóbeli értékelés általában a tanító feladata, de értékelhetik a tanulók is egymást, önmagukat is (pl. felolvasáskor, írásbeli feladatok esztétikumának megítélésekor, versmondáskor, olvasmányok tartalmával kapcsolatos szóbeli beszámolók, gyűjtőmunka, dramatikus játékok, megjelenítések kivitelezésének megbeszélésekor). A tanulók fejlesztésében és fejlődésük követésében megkülönböztetett szereppel bír az írásbeli munkák azonnali javítása, értékelése és javíttatása, valamint az e tapasztalatokra épülő, folyamatos, személyre szabott, differenciált gyakorlás. Igen fejlesztő hatású, ha a tanító az írásbeli feladatok megoldását rövid, figyelemfelhívó, orientáló írásbeli szöveges észrevételekkel, megjegyzésekkel kommentálja a továbbhaladást segítő (pl. írásmunkák tartalmának, kivitelezésének, fogalmazványok tartalmának, helyesírásának, külső alakjának, tollbamondásra írás helyességének, feladatlapos munkák tartalmának ellenőrzésekor). A formatív értékelés mellett megjelenik a szummatív értékelés is.

A szóbeli és az írásbeli értékelésnek egyaránt két szempontot kell tekintetbe vennie: Vizsgálja a relatív teljesítményt, regisztrálja a fejlődést, illetve a tanuló aktuális teljesítményét/fejlettségét összeveti az elvárt normákkal, fejlettségi kritériumokkal. Akkor éri el célját, ha segíti a diákot a vele szemben támasztott követelmények megértésében és

az ezeknek való megfeleléshez vezető utak, módok megtalálásában, felismerésében és megvalósulásában.

Nagyon fontos a diagnosztizáló mérések beiktatása a tanulási folyamatba. Ezek alapján tervezheti meg a pedagógus az egyes tanulók egyéni fejlesztési stratégiáját, így tudja hatékonyan megszervezni az egyes tanítási órákat. Így válhat a tanulási folyamat valódi szervezőjévé, így lesz mind tudatosabb a fejlesztési tevékenysége.

A 3–4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 432 óra

Témakör neve	óraszám	
		3 - 4. évf.
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS		
Beszéd és kommunikáció	12	6 - 6
Mesék, történetek	29	18 - 11
Mondák, regék	40	20 - 20
Versek, népköltészeti alkotások	30	15 - 15
Helyem a világban	25	12 - 13
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	25	12 - 13
Állatok, növények, tájak, találmányok	35	15 - 20
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	20	10 - 10
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS		
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	21	15 - 6
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazásakapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	25	15 - 10
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	32	12 - 20
Szótó és toldalék, szóelemzés	22	12 - 10
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	15	9 - 6
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	26	12 - 14
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	24	12 - 12
3. Mennyiségeket kifejező szavak	18	6 - 12
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	33	15 - 18
Összes óraszám:	432	216 - 216

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 216 ÓRA /ÉV

6 ÓRA / HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör neve	óraszám
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS	
Beszéd és kommunikáció	6
Mesék, történetek	18
Mondák, regék	20
Versek, népköltészeti alkotások	15
Helyem a világban	12
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	12
Állatok, növények, tájak, találmányok	15
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	10
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS	
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	15
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	15
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	12
Szótó és toldalék, szóelemzés	12
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	9
Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	12
Tulajdonságokat kifejező szavak	12
Mennyiségeket kifejező szavak	6
Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	15
Összes óraszám:	216

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

I. TÉMAKÖR: BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt.

ELŐZETES ISMERETEK

Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárési formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
- élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlegzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédnek, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés

- Ritmusérzék-fejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyes ejtés tanítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció

FOGALMAK

helyesejtés, beszédlejtés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközsabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A helyes beszédlejtés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben

Javasolt tevékenységek:

Párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló, képolvasások, dramatikus játékok, improvizáció

2. Nonverbális eszközök használata: testtartás, mimika, térközsabályozás

Javasolt tevékenységek:

- Felolvasáskor, szövegmondáskor, szavaláskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítségével.
- Mimetikus játékok, dramatizálások hang nélkül, activity játék testtartás, mimika használatával, improvizáció

3. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése

Javasolt tevékenységek:

Activity játék, rajzos szólásmagyarázat, szótárhasználat, dramatikus játékok, párbeszéd, szituációk alkotása egy-egy közmondás, szólás értelmezéséhez.

4. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel, párosító játékok a kifejezések körülírásával, szinonímák gyűjtése, fűrtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval

5. Tartalommondás

Javasolt tevékenységek:

- Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről.
- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Kiscsoportos helyzetgyakorlatok.

II. TÉMAKÖR: MESÉK, TÖRTÉNETEK

HELYI ÓRASZÁM: 18 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;

- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallott szöveg megértésének fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Kulcsszavak azonosítása
- Főbb szerkezeti egységek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis...
- Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a szamár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Kőleves; A só; Szécsi Magda; A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A szamár meg az oroszlán; A holló és a róka – Aesopus, La Fontaine;

A törzanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Magyar népmesék: A szamárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámlálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohányról; A legfinomabb falat;

Benedek Elek: Kígyós Jancsi; Lázár Ervin: A szökevény szeplők; Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szeméért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine;

FOGALMAK

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint.

Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismertetése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása. A cím és a szöveg közötti összefüggés indoklása.

Javasolt tevékenységek:

- Mesék, történetek kifejező hangos és néma értő olvasása.
- Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása.
- Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Következtetések levonása.
- Népmesék és műmesék megkülönböztetése.
- Új cím adása.

2. Népmesék fajtáinak megismertetése

Ismerkedés különböző mesefajtákkal, mesefajták általános jellemzői, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése.

Javasolt tevékenységek:

- Mesék, történetek kifejező hangos és néma értő olvasása.
- Dramatikus játékok, bábjátékok, bábkészítés, meseillusztráció készítés, diavetítés, mesehallgatás, képről olvasások

3. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, a tanulói gondolatok integrálása a szöveg összefüggéseibe, Anticipáció, mi történhet, mire számítunk. Logikus előfeltevések (szereplők, cselekmény, bonyodalom, megoldás, stílus, műfaj)

Javasolt tevékenységek:

Mondatpiramisok olvasása, szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával, mondatvadászat játékok, páros olvasások, a megértés monitorozása.

4. Mesei jellemző jegyek megismertetése

Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése, jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

Javasolt tevékenységek:

Mesegyűjteményekből mesekezdő és záró formák, meseszámok, szófordulatok gyűjtése, meseszöveg csoportosan, könyvtárlátogatás során gyűjtőmunka, fürtábra készítés, meseírás

5. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel, párosító játékok a kifejezések körülírásával, szinonímák gyűjtése, fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval, digitális források használata az értelmezésben, lábjegyzet és szótárhasználat,

6. Tartalommondás, lényegkiemelés

Belső képek alkotása, verbalizálása, kifejezése, a történet szerkezetének felfedezése és bemutatása, kulcsszavak kiemelése

Javasolt tevékenységek:

- Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis...
- Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről.
- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.
- Mesekocka- játék.
- Narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

III. TÉMAKÖR: MONDÁK, REGÉK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Kronologikus gondolkodás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás
- Mondák-regék valós és mesei elemei
- Híres történelmi személyek és események

TÖRZSANYAG

Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról; Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek; Móra Ferenc: Az Isten kardja; Gárdonyi Géza: Attila temetése; Gaál Mózes: Emese álma; Lázár Ervin: Szent István koronája (részletek); A sapkatöltés – Szent István-legendája – somogyi népmonda nyomán; Mátyást királlyá választják – Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán;

A törzssanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Gaál Mózes: Fiamnak; A magyarok eredete – Kézai Simon és Anonymus krónikája nyomán; Garay János: Álmos (részlet); A fehér ló mondája (A Képes Krónika nyomán); Koltay Gergely: Honfoglalás; A vérszerződés - Anonymus krónikája nyomán; Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Gergő juhász kanala – magyar népmese; Mesék Mátyás királyról; Tatay Sándor: Kinizsi Pál – könyvismertetés; Tatay Sándor: Kinizsi Pál (Két fenevad – részlet); valamint ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora

FOGALMAK

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Regék, mondák megismerése a magyar történelemből

Mondák-regék valós és mesei elemei. A fejezetben lévő szövegek segítségével tudjuk átvezetni a gyerekeket a népmesék világából a monda műfajába tartozó szövegek felé. Ezek a szövegek a szövegfeldolgozás mellett alkalmasak az ítélőképesség, az erkölcsi érzék fejlesztésére is.

Javasolt tevékenységek:

Jellemző jegyek megfigyelése, csoportosítása, kutatómunka könyvtárban és az interneten, gondolattérképek, fürtábrák készítése, hangos, kifejező és néma szövegértő olvasás, szituációs, dramatikus játékok, tulajdonságok gyűjtése, diafilmek, történelmi filmrészletek megtekintése, idővonal készítése, múzeum látogatás, történelmi helyek felkeresése

2. Híres történelmi személyek és események

Múltbéli események, élethelyzetek és személyek cselekedeteinek megismerése, térbeli és időbeli tájékozódás,

Javasolt tevékenységek:

- Események, személyek elhelyezése idővonalon,
- térképhasználat helymeghatározáshoz,
- történelmi jellegű könyvekben kutatómunka,
- könyvtárhasználat,
- ötsoros készítése történelmi személyekről, eseményekről. tulajdonságok gyűjtése,
- Ki vagyok én játék,
- események rajzos megjelenítése,
- dramatikus játékok,
- lakóhely környezetében emlékhelyek meglátogatása,
- gyűjtőmunka,
- filmek, médiatermékek megismerése,
- feldolgozás társművészetek segítségével

3. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással

Javasolt tevékenységek:

- Mondatpiramisok olvasása,
- szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával,
- mondatvadászati játékok,
- páros olvasások,

4. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat.

5. Tartalommondás, lényegkiemelés

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése, kulcsszavak kiemelése

Javasolt tevékenységek:

- Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat,
- kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis...
- Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről.
- Lényegkiemelés, vázlatkészítés (vázlatkörök) a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.
- Mesekocka- játék.

IV. TÉMAKÖR: VERSEK, NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Néhány vers, mondóka ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmetti a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;

- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Belső képalkotás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel
- Ritmus, rím, refrén
- Népköltészeti alkotások: mondókák, népdal, soroló

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; Radnóti Miklós: Éjszaka; Verbóczy Antal: Ősz (képvers); Áprily Lajos: Március; József Attila: Mama; Tóth Árpád: Láng; József Attila: Kertész leszek; Weöres Sándor: Hold és felhő; Nagy László: Dióverés

A TÖRZSANYAGHOZ KAPCSOLÓDÓ, KIEGÉSZÍTŐ TARTALMAK

Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kékébe...; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemüle; Weöres Sándor: A tündér;

FOGALMAK

vers, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Népköltészeti alkotások: mondókák népdalok, sorolók megismerése

A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása

Javasolt tevékenységek:

- Mondókák, népdalok, sorolók olvasása, éneklése, ritmustapsolás, rímek keresése, belső képalkotás, képzeletvilág ábrázolása rajzban, dramatikus játékok.

- A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása, ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, népi játékok,

2. Szépirodalmi, lírai alkotások, versek megismerése

Költő, cím, műköltészet fogalomkörének tisztázása

Javasolt tevékenységek:

- Művészi eszközök keresése lírai művekben (ritmus, rím, refrén) versek hangulatának kifejezése rajzban, szóban, zenében, megzenésített versek hallgatása, költők nevének (életének) megismerése, versek, versrészletek szövegű felidézése, egyéni szövegértelmezés tanítói segítséggel, versmásolás, feldolgozás társművészetek segítségével

3. Aktív szókinccs gyarapítása

A különböző műköltészeti alkotásokban, versekben használt kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókinccs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata. szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel, párosító játékok a kifejezések körülírásával, szinonímák gyűjtése, fűrtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval, digitális források használata az értelmezésben, lábjegyzet és szótárhasználat.

V. TÉMAKÖR: HELYEM A VILÁGBAN

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A társadalmi értékek, közösségek (család, iskola) ismerete. Családon belüli rokonsági viszonyok ismerete.

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

- szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagoló olvasás
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Élő és élettelen környezet
- Kulturális értékek megismerése és tisztelete
- Természeti értékek tisztelete
- Környezettudatosság
- Együttműködés, közösségformálás
- Önismeret, társismeret
- Kulturált véleménynyilvánítás

- Mások véleményének elfogadása
- Fenntartható fejlődés

TÖRZSANYAG

Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *próza költemény*; Fekete István: A tölgyfa (részlet); valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; (részlet)

FOGALMAK

ország, haza, környezet, közösség, család

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Ismeretterjesztő szövegek megismerése

Néhány szövegtípus és műfaj, ismeretközlő szövegek összehasonlítása

Javasolt tevékenységek:

Néma szövegértő olvasás, szövegértelmezés feldolgozást segítő kérdésekkel, meglévő ismereteik rendszerezése tablókkal, rajzos ábrákkal,

2. Helyem a világban

Kulturális és természeti értékek megismerése, tisztelete és védelme, magyarság értékeinek megismerése, nemzeti identitás

Javasolt tevékenységek:

- Családról, iskolai közösségről, hazáról, országokról szerzett ismeretek rendszerezése beszélgetéssel, saját élmények, tapasztalatok megosztása, véleménynyilvánítás, kisfilmek megtekintése, térképhasználat, digitális technikai eszközök bevonása, természeti értékek bemutatása, környezettudatosság a mindennapokban,

3. Helyem a közösségben

Önismeret, társismeret, együttműködés, közösségformálás

Javasolt tevékenységek:

- Önismereti játékok
- Ki vagyok én
- kooperatív játékok,
- közösségi játékok,
- dramatikus játékok,
- kortársakkal, felnőttekkel szituációs gyakorlatok,
- érvelések, saját álláspont képviselése vitahelyzetben

4. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, Szövegértő olvasás fejlesztése

Javasolt tevékenységek:

Mondatpiramisok olvasása, szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával, mondatvadászat játékok, páros olvasások,

5. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző ismeretterjesztő művekben, történetekben használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat,

6. Tartalommondás, lényegkiemelés

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése, szöveg terjedelmétől függően tartalmának összefoglalása

Javasolt tevékenységek:

- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.

VI. TÉMAKÖR: ÜNNEPKÖRÖK, HAGYOMÁNYOK, MESTERSÉGEK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A tanulók már meglevő, illetve a környezetükből könnyen megismerhető népi kultúrára, mesterségekre, családi és nemzeti ünnepekre vonatkozó tudása.

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
- megéli a közösséghez tartozás élményét;
- megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
- ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
- megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
- ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, szóláshasonlatok, közmondások

- Találós kérdések
- Régi magyar mesterségek
- Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király,

TÖRZSANYAG

Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyváradi János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek témakörben

FOGALMAK

családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Magyarországhoz, a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a népköltészetben és a szépirodalomban

Magyarországhoz, a lakóhelyhez kapcsolódó szövegek, versek megismerése

Javasolt tevékenységek:

- Szövegfeldolgozás, képek gyűjtése, kutatómunka könyvtárban és interneten, múzeumlátogatás, könyvtárlátogatás, beszélgetés helytörténéssel, helyi kiállítások megtekintése, környékünk műemlékvédett épületeinek, parkjainak, szobrainak felkeresése.
- Részvétel hagyományokhoz, ünnepekörökhöz kapcsolódó programokon.
- Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása.

2. Jeles napok, ünnepek, hagyományok kapcsolata a természet változásaival

- Jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó ismeretterjesztő szövegek, szépirodalmi alkotások, népköltések, szólások, közmondások, népi játékok megismerése, feldolgozása.
- Magyar hagyományok tisztelete.

Javasolt tevékenységek:

- Szövegfeldolgozás,
- képek gyűjtése,
- kutatómunka könyvtárban és interneten,
- feldolgozás társművészetek segítségével,
- szólásmagyarzatok dramatikus játékkal,
- betlehemes játék tanulása és bemutatása,
- locsolóvers tanulása és írása,
- hagyományörzés: részvétel Luca-napi, farsang-végi, pünkösdi népszokások felelevenítésében dramatikus játékkal,
- kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések,
- népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével.

- Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

3. Különbéféle mesterségek és egyéb foglalkozások bemutatása

A mesterséghez kapcsolódó kifejezések, közmondások, szólások, népi játékok megismerése

Javasolt tevékenységek:

- Dramatikus játékok,
- Amerikából jöttem, mesterségem címere... játék eljátszása,
- vásári kikiáltók írása,
- Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel,
- Részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben

4. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, Szövegértő olvasás fejlesztése

Javasolt tevékenységek:

- Mondatpiramisok olvasása,
- szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával,
- mondatvadászat játékok,
- páros olvasások,

5. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző történetekben, leírásokban, versekben, népi játékokban használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel, párosító játékok a kifejezések körülírásával, szinonimák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat

VII. TÉMAKÖR: ÁLLATOK, NÖVÉNYEK, TÁJAK, TALÁLmányok

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása élőszóban. Állatokról, növényekről egyszerű ismeretterjesztő szövegek lényegi elemeinek felidézésére képes. Egyéni beszámolóra képes a természeti környezetben végzett megfigyeléseiről.

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
- önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
- információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
- megismeri és alkalmazza az adott témához kapcsolódó lexikonokat;
- néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése
- A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
- Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről
- Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
- Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, gondolatterkép)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel

- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Belső képalkotás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

TÖRZSANYAG

Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat, valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek;

A törzsananyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek.

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az élő és az élettelen világhoz, az emberi viszonyulási rendszerhez kapcsolódó ismeretterjesztő szövegek, versek megismerése

Élő és élettelen környezethez kapcsolódó ismeretterjesztő szövegek, szépirodalmi alkotások, népköltések, szólások, közmondások, népi játékok megismerése, feldolgozása.

Javasolt tevékenységek:

- Szövegfeldolgozás, cím vizsgálata, új cím adása,
- információgyűjtés,
- fürtábra készítés,
- bekezdésekre tagolás, bekezdésenként lényegkiemelés,
- címadás, vázlatírás,
- képek gyűjtése, kutatómunka könyvtárban és interneten,
- feldolgozás társművészetek segítségével,
- illusztráció készítés,
- szólásmagyarázatok dramatikus játékkal,
- megfigyelés,
- bemutatás, plakát készítés,

2. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, Szövegértő olvasás fejlesztése

Javasolt tevékenységek:

- Mondatpiramisok olvasása,
- szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával,
- mondatvadászat játékok,

- páros olvasások,

3. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző ismeretterjesztő olvasmányokban, történetekben használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat

4. Tartalommondás, lényegkiemelés

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése, szöveg terjedelmétől függően tartalmának összefoglalása

Javasolt tevékenységek:

- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.

VIII. TÉMAKÖR: OLVASSUNK EGYÜTT! KÖZÖS OLVASMÁNYOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Közös olvasmány még eddig nem volt az 1.-2. évfolyamon. Előzetes tudás: a kifejező, szövegértő olvasás.

A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- nyitott az irodalmi művek befogadására;
- értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
- verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
- az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően
- választott irodalmi alkotást ismer meg;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
- megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
- részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
- az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
- megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;

- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Irodalmi műveltség alapozása
- Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése
- Bemutató olvasás követése
- Olvasásra nevelés
- Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
- Kreatív befogadás
- Kreatív írás
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis stb.
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
- Kérdésfeltevés

TÖRZSANYAG

Lázár Ervin: Bab Berci, Fekete István: Vuk

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Berg Judit: Rumini; Csukás István: Pom-pom meséi

FOGALMAK

regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerése

Irodalmi műveltség alapozása, olvasásra nevelés

Javasolt tevékenységek:

Műfaj, szerző, cím, kiadó, megismerése, tartalomjegyzék értelmezése, élmények, tapasztalatok gyűjtése egyéni és közös olvasások során, olvasásélmények beszámolóí során, könyvajánlók, könyvtárlátogatások, illusztrációk készítése, a történetekben a helyszín, a szereplők, a problémahelyzetek és megoldásaiknak azonosítása grafikus szervezők segítségével; olvasónaplók, mesefüzetek, képregények, lapbookok készítése,

Aktív szókincs gyarapítása

A különböző irodalmi olvasmányokban használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fűrtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat

NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

I. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: HANG / BETŰ, SZÓTAG, SZÓ ELVÁLASZTÁS, BETŰRENDBE SOROLÁS

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

A tanuló megfigyeli, és tapasztalati úton meg tudja különböztetni egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat. Különbséget tud tenni az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között. A hangjelölés ismert szabályait helyesen tudja alkalmazni az ismert szavakban. A kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően le tudja írni.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- feladatok megoldása során társaival együttműködik;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése

- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
- 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Íráshasználat

Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadtatása.

Javasolt tevékenységek:

- Az írás lendületének és tempójának fokozása.
- Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással.

2. Hangok és betűk

- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi.
- A magánhangzók és a mássalhangzók megkülönböztetése, valamint időtartamuk jelölése;
- Egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzók megkülönböztetése, időtartamuk jelölése

Javasolt tevékenységek:

- Hang- és betűanalízis,
- A hangok, betűk csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint, megfigyelés, másolás, szókiegészítés, szórejtvények, mondatalkotások, szógyűjtések, kártyajátékok, totók, keresztrejtvény,
- Mit visz a kishajó?,
- titkosírás,
- kakukktojás

3. Betűrend

Azonos és különböző betűkkel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

Javasolt tevékenységek:

- Az ábécé hangjainak felsorolása.
- A betűrend használata gyakorlati feladatokban.
- Szavak keresése szótárakban, lexikonokban, digitális felületen betűrend alapján.
- Szórejtvények, betűrejtvények,

4. Szótagolás, elválasztás

A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése, tudatosítása, összetett szavak elválasztása

Javasolt tevékenységek:

- Szavak szótagszámának megállapítása, szabályszerűségek megfigyelése és alkalmazása szóban és írásban,
- szótagtapsolás, koppintás, szótagkereső, szótagösszerakó,
- hiányos, megkezdett, befejezetlen szavak pótlása,
- szavak csoportosítása és gyűjtése szótagszám alapján,

5. j – ly a szavakban

A *j* és *ly* használata ismert szókincs körében. „j” hang kétféle jelölése

Javasolt tevékenységek:

- Csoportba sorolás, betűpótlás, a rögzítést segítő versike tanulása, szógyűjtés, tipikus szócsaládok megismerése,
- Mit visz a kishajó?
- helyesírási totó,
- szókereső, keresztrejtvény,
- másolás,
- tollbamondás,
- kártyajátékok,
- interaktív feladatok,

6. Kiejtéstől eltérő helyesírású szavak tj, lj, dj, nj, dt, ts,

Összeolvadásból, hasonulásból származó szavak helyesírásának elsajátítása

Javasolt tevékenységek:

- Szavak felismerése, csoportba sorolása,
- szavak bontása szótőre és toldalékra,
- Hogyan ejtjük – hogyan írjuk különbségek megfigyelése,
- keresztrejtvény,
- kakukktojás,
- mondatkiegészítés,
- szókiegészítés,
- betűkapcsolatok pótlása,
- szóösszerakók,
- kártyajátékok

II. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: AZ ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS LÉPÉSEI (MONDATGRAMMATIKAI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA – KAPCSOLÁS, SZŰKÍTÉS, BŐVÍTÉS, NÉVMÁSÍTÁS, NÉVELŐHASZNÁLAT, HELYETTESÍTÉS)

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

A tanuló észleli és megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
- a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
- egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédnek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Mondatok és összekapcsolásuk
- Történetalkotás szóban

- Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Írásképesség fejlesztése
- Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése
- Anyaggyűjtés módjai
- szó- és kifejezőkészlet gyűjtése;
- Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése
- Szerkezeti egységek elkülönítése
- Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése
- Szövegalkotás főbb lépései
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

FOGALMAK

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, önellenőrzés, hibajavítás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A fogalmazás építőelemei

Szavak, mondatok a mondat alakítása, mondat-grammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés

Javasolt tevékenységek:

- Képolvasás, beszélgetés,
- szöveg bontása mondatokra,
- hiányos mondatok befejezése,
- szavakból mondatalkotás többféle módon,
- szórend változtatása, kérdések segítségével mondatbővítés, mondatműköltés, lényeges - lényegtelen megkülönböztetése, mondatok tartalmi kapcsolódásainak megfigyelése és mondatok összefűzése kötőszavak segítségével

2. Szövegalkotás szóban és írásban

A cím és a tartalom kapcsolata. Az anyaggyűjtés módjai: megfigyelés (tapasztalás), olvasás, visszaemlékezés (élmény), elképzelés. Lényeges és lényegtelen gondolatok megkülönböztetése. Előzmény, esemény, következmény megfogalmazása. Az események időrendi sorrendje. A rokon értelmű szavak szerepe a szövegben. helyszín, szereplő, cselekmény, önellenőrzés, hibajavítás

Javasolt tevékenységek:

- Címek párosítása szövegekhez, új címadások,
- anyaggyűjtési módok a való életben, majd ennek alapján szövegalkotás szóban,
- könyvtárhasználat, búvárkodás,
- Lényeges és lényegtelen információk kiszűrése szövegből,
- Képolvasások,
- mini történetek alkotása kulcsszavak segítségével,
- Események előzményének, következményének megfogalmazása egyéni és csoportmunkában,
- Képsorok időrendbe sorolása,

- szinonímák gyűjtése,
- szövegek bekezdésekre tagolása,
- vázlat alapján történet kitalálása

III. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐKÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG (ELBESZÉLŐ SZÖVEG)

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

A tanuló megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvhasználat formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az elbeszélő fogalmazás

Olvasmányok, fogalmazások, ifjúsági regények elbeszélő részleteinek elemzése. Az elbeszélés tartalmi és formai jegyei. Események leírása időrendben. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása. A szöveg tagolása. Elbeszélő fogalmazások írása egyéni vagy közös élmény, olvasmányélmény, illetve képzelet alapján.

Javasolt tevékenységek:

- A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.
- Vázlatkészítés, eseményképek időrendbe állítása, eseményképek pótlása, előzmények, következmények kitalálása, megkezdett elbeszélés, történet folytatása, gondolattérkép készítése, szógyűjtés, anyaggyűjtés, hiányos szövegek kiegészítése, elbeszélés írása

2. Párbeszéd

Az események leírása párbeszédes formában. Párbeszéd helyesírása: mondatvégi írásjelek: pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Javasolt tevékenységek:

- Szituációs játékok,
- riport- interjúkészítés,
- hiányos párbeszéd pótlása, kiegészítése,
- összekeveredett párbeszéd részek sorba rendezése,
- párbeszéd írása,
- párbeszéd helyesírásának megfigyelése

IV. TÉMAKÖR: SZÓTŐ ÉS TOLDALÉK, SZÓELEMZÉS

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szavakat hangokra és szótagokra bont;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövéű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolási képesség fejlesztése
- Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
- Szótó és toldalék fogalma felismerés szintjén
- Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Szóalak felbontása
- Toldalékos szavak helyes használata
- Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
- Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése

FOGALMAK

hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótó, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Szótó és toldalék

Szóalak felbontása, Szótó és toldalék fogalma, Elemi szintű szóelemzés a kiejtéstől eltérő helyesírású szavakban. Toldalékos szavak helyes használata

Javasolt tevékenységek:

- Kérdések segítségével szavak toldalékolása,
- szituációs játékok a toldalékos szavak jelentésének eljátszásával,
- szavak részekre bontása szótó megkeresése,
- szócsaládok létrehozása,
- Toldalékos szavak funkcionális másolása,
- tollbamondása, emlékezetből írása
- A toldalékos szavak felismerése szövegben.

- Szavak toldalékos alakjának alkotása

V. TÉMAKÖR: HANGALAK ÉS JELENTÉS KAPCSOLATA, ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 9 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
- megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
- különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
- Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése
- Hangalak – jelentés
- Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
- Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
- Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
- Szó szerinti és átvitt jelentés
- Szólások, közmondások hagyományörző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

FOGALMAK

szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Hangalak – jelentés

Szó mint nyelvi jel, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. Mondat- és szövegszinten az adekvát szóhasználat.

Javasolt tevékenységek:

- Mondatkiegészítések,
- hangalak-jelentés párosítások,
- jelentés rajzban megalkotva,
- szóviccek, anyanyelvi játékok,
- szógyűjtések, szavak csoportosítása

2. Ellentétes jelentésű és rokon értelmű szavak

Hangalak – jelentés kapcsolatának megfigyelése,

Javasolt tevékenységek:

- Szógyűjtések,
- fürtábra készítés,
- szócsaládok létrehozása,
- memórijáték,
- mondatalkotások,
- mondatkiegészítések,

3. Szólások, közmondások

Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben,

Javasolt tevékenységek:

- Állandósult szókapcsolatok,
- szólások, közmondások jelentésének megjelenítése rajzban, mozgásban,
- olvasmányokhoz szólások, közmondások kapcsolása tanulságként,
- párosító kártyajátékok,
- activity játékok,

VI. TÉMAKÖR: ÉLŐLÉNYEK, TÁRGYAK, GONDOLATI DOLGOK NEVE – KISBETŰ-NAGYBETŰ

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat
- megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően todalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
- a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókinccs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- Együttműködési képesség
- Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve
- Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)
- Mondatkezdő nagybetű

FOGALMAK

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A főnév fogalma

A szófaj felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.

Javasolt tevékenységek:

- Főnév felismerése szövegben kérdőszó segítségével.
- Ország, város, fiú, lány játék.
- Hiányos mondatok kiegészítése,
- betűhalmazból szóalkotások,
- szólancok, rokon értelmű szavak gyűjtése,
- anyanyelvi játékok,
- rejtvények,
- képolvasás – szógyűjtés tematikusan

2. A főnév fajtái

A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek.

Javasolt tevékenységek:

- Ország, város, fiú, lány játék,
- szavak csoportosítása jelentésük alapján,
- mondatkiegészítések,
- névadó játék,
- személynevek helyesírásának gyakorlása,
- betűhalmazból nevek alkotása,
- állathősök nevei a mesékben-szógyűjtés,
- kisbetű. nagybetű pótlások,
- tollbamondás,
- emlékezetből írás

3. A főnév toldalékai

- Többes számú főnevek alkotása. A leggyakrabban előforduló főnévragok: -t, -ból, -ből, -ről, -ről, -tól, -től, -ban, -ben, -ba, -be, -val, vel
- A *-ba, -be, -ban, -ben* ragos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel.

Javasolt tevékenységek:

- Képolvasás,
- kérdések alapján toldalékos főnevek gyűjtése,
- szótő keresések,
- mondatalkotások szavak toldalékolásával, szavak toldalékolása
- szógyűjtés,
- tollbamondás,
- másolás,
- emlékezetből írás

4. Főnevek helyesírása

Ó, ő a főnevekben és a főnevek végén; ú, ú a főnevekben és a főnevek végén, különös tekintettel a kivételekre; hosszú egyjegyű és kétjegyű mássalhangzó a főnevekben; j és ly a főnevekben.

Javasolt tevékenységek:

- Másolások, halláscsiszoló gyakorlatok, j-ly kártyajátékok, hibajavító játék, helyesírási totó, párkeresések, versikék megismerése a kivételekről, hiányzó betűk pótlása, tollbamondás, emlékezetből írás, főnevek szótagolása, szótagokból szóalkotás

VII. TÉMAKÖR: TULAJDONSÁGOKAT KIFEJEZŐ SZAVAK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása, A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókinccs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja

- Együttműködési képesség

FOGALMAK

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A mellénév fogalma

A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A melléknév felismertetése, megnevezése. A szófaji meghatározás mondatban.

Javasolt tevékenységek:

- Tárgyak, személyek jellemző tulajdonságainak gyűjtése, mellékneves szó szerkezetek alkotása.
- Szinonimák gyűjtése, ellentétes jelentésű melléknevek gyűjtése.
- Mondatok színesítése, bővítése melléknevekkel

2. A melléknév fokozása

Az egyes tulajdonságok vagy körülmények összehasonlításának nyelvi kifejezőeszközének megismertetése.

Javasolt tevékenységek:

- Összehasonlítások szóban és írásban megadott szempontok alapján, hiányos táblázatok kitöltése,
- Hiányos mondatok kiegészítése,
- Érvelések valami mellett összehasonlításokkal: ajánlj egy terméket!

3. A melléknév helyesírása

Hosszú magánhangzó a melléknevek végén. Hosszú mássalhangzó a melléknevekben. Ly a melléknevekben. J a melléknevekben.

Javasolt tevékenységek:

- másolások,
- halláscsiszoló gyakorlatok,
- j-ly kártyajátékok,
- hibajavító játék,
- helyesírási totó,
- párkeresések,
- hiányzó betűk pótlása,
- tollbamondás,
- emlékezetből írás,
- keresztretjvények,
- melléknevek szótagolása,
- szótagokból szóalkotás

VIII. TÉMAKÖR: MENNYISÉGEKET KIFEJEZŐ SZAVAK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

különírás, szótó, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A számnév fogalma

A számnév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A számnév felismertetése, megnevezése. A szófaji meghatározás mondatban.

Javasolt tevékenységek:

Számnevek gyűjtése irodalmi szövegek, népköltészeti alkotások címéből, meseszámok, kérdésekre válaszadás számokkal.

1. A számnév helyesírása

A hangjelölés megismert szabályainak alkalmazása.

Javasolt tevékenységek:

- Másolások,
- halláscsiszoló gyakorlatok,
- hibajavító játék,
- helyesírási totó,
- párkeresések,
- hiányzó betűk pótlása,
- tollbamondás,
- emlékezetből írás,
- keresztretjvények,
- számnevek szótagolása,
- szótagokból szóalkotás

IX. TÉMAKÖR: CSELEKVÉS, TÖRTÉNÉS A MÚLTBAN, JELENBEN, JÖVŐBEN

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;

- megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
- helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Fogalmazási alapismeretek
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, cselekvést jelentő szó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az ige fogalma

Cselekvést, történést kifejező szavak felismerése, létigék megismertetése

Javasolt tevékenységek:

- Cselekvést kifejező szavakat gyűjtése képről, versből, szövegekből, ezeknek a cselekvéseknek az eljátszása, utánzása.
- Cselekvés és történést közötti különbségek megfigyeltetése, válogató másolás, ellentétes jelentésű igepárok gyűjtése, szinonimák gyűjtése

2. Az ige ragozása

Ragozott igék felismerése, egyes szám-többes szám, személyes névmások tanítása, analóg ragozási sorok megismertetése, szótó + személyrag fogalma

Javasolt tevékenységek:

- Igealakok és személyes névmások párosítása,
- analóg igeragozások,
- megkezdett, hiányos igeragozások kiegészítése, folytatása,
- hiányos mondatok kiegészítése,
- kakukktójtás keresése,
- keresztretjtvények,
- rövid szövegek írása a cselekvő számának, személyének megadásával,
- mondatok átírása a cselekvő számának és személyének megváltoztatásával.

3. Igeidők

Különbözteti az időben végbemenő cselekvéseket, történéseket megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban

Javasolt tevékenységek:

- A jelen idejű igéket ragozása, jelentésük szerint csoportosítása, mondatok alkotása,
- múlt idejű igék bevezetése jelentésbeli különbség alapján,
- válogató másolás,
- jel átírása színessel,
- látó-halló tollbamondás,
- jel pótlása igékben,
- adott igeidőből másik igeidőbe átalakítás, (cselevő személye, száma ne változzon),
- hibakeresés, hibajavítás,

4. Igekötős igék

Leggyakoribb igekötők felismerése, az igekötő jelentésmódosító szerepe, helyesírása, nyelvhelyességi tudnivalók

Javasolt tevékenységek:

- Igekötős igék jelentésének eljátszása, dramatizálása,
- válogató másolások,
- igekötős igék alkotása,
- hiányos szöveg pótlása,
- egybeírt szavak,
- mondatok tagolása

5. Igék helyesírása

Az -ít, -ul, -ül végű igék, j-ly az igékben, kiejtéstől eltérő helyesírású szavak, igekötős igék helyesírási problémái (3 alak)

Javasolt tevékenységek:

- másolások,
- halláscsiszoló gyakorlatok,
- j-ly kártyajátékok,
- hibajavító játék,
- helyesírási totó,
- párkeresések,
- hiányzó betűk pótlása,
- tollbamondás,
- emlékezetből írás,
- keresztretjvények,
- melléknevek szótagolása,
- szótagokból szóalkotás

4. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 216 ÓRA /ÉV

6 ÓRA / HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör neve	Óraszám
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS	
Beszéd és kommunikáció	6
Mesék, történetek	11
Mondák, regék	20
Versek, népköltészeti alkotások	15
Helyem a világban	13
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	13
Állatok, növények, tájak, találmányok	20
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	10
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS	
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	6
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	10
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	20
Szótő és toldalék, szóelemzés	10
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	6
Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	14
Tulajdonságokat kifejező szavak	12
Mennyiségeket kifejező szavak	12
Cselekvés, történet a múltban, jelenben, jövőben	18
Összes óraszám:	216

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

1.TÉMAKÖR: BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

Az óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt.

ELŐZETES ISMERETEK

Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
- élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlegzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szövegűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyes ejtés tanítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció

FOGALMAK

helyesejtés, beszédlegzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközszabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A helyes beszédlegzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben

Javasolt tevékenységek:

Párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló, képolvasások, dramatikus játékok, improvizáció

2. Nonverbális eszközök használata: testtartás, mimika, térközsabályozás

Javasolt tevékenységek:

- Felolvasáskor, szövegmondáskor, szavaláskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében.
- Mimetikus játékok, dramatizálások hang nélkül,
- activity játék testtartás, mimika használatával,
- improvizáció

3. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése

Javasolt tevékenységek:

- Activity játék, rajzos szólásmagyarázat,
- szótárhasználat,
- dramatikus játékok,
- párbeszédok,
- szituációk alkotása egy-egy közmondás, szólás értelmezéséhez.

4. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonimák gyűjtése,
- fürtábrák,
- gondolatértékek készítése tantárgyi koncentrációval.

5. Tartalommondás

Javasolt tevékenységek:

- Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről.
- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Kiscsoportos helyzetgyakorlatok.

II. TÉMAKÖR: MESÉK, TÖRTÉNETEK

HELYI ÓRASZÁM: 11 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.

- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallott szöveg megértésének fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Kulcsszavak azonosítása
- Főbb szerkezeti egységek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis...
- Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

TÖRZSANYAG

Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Benedek Elek: Az öregek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasúzó furulya

FOGALMAK

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint.

- Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismertetése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása.
- A cím és a szöveg közötti összefüggés indoklása.

Javasolt tevékenységek:

- Mesék, történetek kifejező hangos és néma értő olvasása.
- Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása.
- Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.
- Következtetések levonása.
- Népmesék és műmesék megkülönböztetése.
- Új cím adása.

2. Népmesék fajtáinak megismertetése

Ismerkedés különböző mesefajtákkal, mesefajták általános jellemzői, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése.

Javasolt tevékenységek:

- Mesék, történetek kifejező hangos és néma értő olvasása.
- Dramatikus játékok, bábjátékok, bábkészítés, meseillusztráció készítés, diavetítés, mesehallgatás, képről olvasások

3. Olvasási stratégiák

- Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás.
- Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, a tanulói gondolatok integrálása a szöveg összefüggéseibe, Anticipáció, mi történhet, mire számítunk
- Logikus előfeltevések (szereplők, cselekmény, bonyodalom, megoldás, stílus, műfaj)

Javasolt tevékenységek:

Mondatpiramisok olvasása, szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával, mondatvadászat játékok, páros olvasások, a megértés monitorozása.

4. Mesei jellemző jegyek megismertetése

Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése, jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

Javasolt tevékenységek:

Mesegyűjteményekből mesekezdő és záró formák, meseszámok, szófordulatok gyűjtése, meseszöveg csoportosan, könyvtárlátogatás során gyűjtőmunka, fürtábra készítés, meseírás,

5. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat,

6. Tartalommondás, lényegkiemelés

Belső képek alkotása, verbalizálása, kifejezése, a történet szerkezetének felfedezése és bemutatása, kulcsszavak kiemelése

Javasolt tevékenységek:

- Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis...
- Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről.
- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.
- Mesekocka- játék.
- Narráció ösztönzése, gyakoroltatása

III. TÉMAKÖR: MONDÁK, REGÉK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Olvasástechnika fejlesztése

- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Kronologikus gondolkodás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás
- Mondák-regék valós és mesei elemei
- Híres történelmi személyek és események

TÖRZSANYAG

Mátyás király és az öregember – (*Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese*); Móra Ferenc: Furfangos Támadi; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek
A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából, valamint ismeret tartalmú szövegek: kuruc-labanc korszak (Rákóczi), forradalom és szabadságharc

FOGALMAK

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Regék, mondák megismerése a magyar történelemből

Mondák-regék valós és mesei elemei. A fejezetben lévő szövegek segítségével tudjuk átvezetni a gyerekeket a népmesék világából a monda műfajába tartozó szövegek felé. Ezek a szövegek a szövegfeldolgozás mellett alkalmasak az ítélőképesség, az erkölcsi érzék fejlesztésére is.

Javasolt tevékenységek:

- Jellemző jegyek megfigyelése, csoportosítása,
- kutatómunka könyvtárban és az interneten,
- gondolattérképek, fürtábrák készítése,
- hangos, kifejező és néma szövegértő olvasás,
- szituációs, dramatikus játékok,
- tulajdonságok gyűjtése,
- diafilmek, történelmi filmrészletek megtekintése,
- idővonal készítése,
- múzeum látogatás,
- történelmi helyek felkeresése

2. Híres történelmi személyek és események

Múltbéli események, élethelyzetek és személyek cselekedeteinek megismerése, térbeli és időbeli tájékozódás,

Javasolt tevékenységek:

- Események, személyek elhelyezése idővonalon,
- térképhasználat helymeghatározáshoz,
- történelmi jellegű könyvekben kutatómunka,
- könyvtárhasználat,
- ötsoros készítése történelmi személyekről, eseményekről.
- tulajdonságok gyűjtése,
- Ki vagyok én játék,
- események rajzos megjelenítése,
- dramatikus játékok,
- lakóhely környezetében emlékhelyek meglátogatása,
- gyűjtőmunka,
- filmek, médiatermékek megismerése, feldolgozása társművészetek segítségével

3. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással

Javasolt tevékenységek:

- Mondatpiramisok olvasása,
- szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával,
- mondatvadászat játékok,
- páros olvasások,

4. Aktív szókinccs gyarapítása

A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókinccs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat,

5. Tartalommondás, lényegkiemelés

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése, kulcsszavak kiemelése

Javasolt tevékenységek:

- Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történetkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis...
- Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Lényegkiemelés, vázlatkészítés (vázlatkörök) a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.

- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.
- Mesekocka- játék.

6. Az önálló tanulás képességének fejlesztése

Az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése, az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, tanulási szokások megerősítése.

Javasolt tevékenységek:

- Adatgyűjtés, összefüggések keresése szövegből.
- Az adatok csoportosítása, felhasználása új feladathelyzetben.
- A szöveg kulcsszavainak kiemelése, szövegtömörítés és bővítés.
- Egyszerű szövegek vázlatának elkészítése.
- Ennek felhasználása tartalom elmondáshoz.

IV. TÉMAKÖR: VERSEK, NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Néhány vers, mondóka ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. Az óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést.
- megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Belső képalkotás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel
- Ritmus, rím, refrén
- Népköltészeti alkotások: mondókák, népdal, soroló

TÖRZSANYAG

Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; **Kölcsey Ferenc:** Himnusz (első két versszak); Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok); Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Weöres Sándor: Robogó szekerek – *próza költemény*; Kányádi Sándor: Sójajtás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavasz szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép

FOGALMAK

vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Népköltészeti alkotások: mondókák népdalok, sorolók megismerése

A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása

Javasolt tevékenységek:

- Mondókák, népdalok, sorolók olvasása, éneklése, ritmustapsolás, rímek keresése, belső képalkotás, képzeletvilág ábrázolása rajzban, dramatikus játékok,
- A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása,
- ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok,
- fantáziajátékok,
- népi játékok,

2. Szépirodalmi, lírai alkotások, versek megismerése

Költő, cím, műköltészet fogalmkörének tisztázása

Javasolt tevékenységek:

- Művészi eszközök keresése lírai művekben (ritmus, rím, refrén) versek hangulatának kifejezése rajzban, szóban, zenében,
- megzenésített versek hallgatása,
- költők nevének (életének) megismerése,
- versek, versrészletek szöveghű felidézése,
- egyéni szövegértelmezés tanítói segítséggel,
- versmásolás, feldolgozás társművészetek segítségével

3. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző műköltészeti alkotásokban, versekben használt kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata. szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat,

4. Memoriterek elsajátítása - maradandó kincsek

Emlézőképesség fejlesztése, előadói érzék, kifejezőkészség fejlesztése
Himnusz, nemzeti költemény, dal fogalmának tisztázása

Javasolt tevékenységek:

- Keletkezés körülményeinek, történelmi kornak a megismerése,
- költő pályájának, életútjának megismerése,
- Művészi eszközök keresése,
- egyéni szövegértelmezés tanítói segítséggel,
- kapcsolódási pontok keresése társművészetekkel.

V. TÉMAKÖR: HELYEM A VILÁGBAN

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A társadalmi értékek, közösségek (család, iskola) ismerete. Családon belüli rokonsági viszonyok ismerete.

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;

- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagoló olvasás
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Élő és élettelen környezet
- Kulturális értékek megismerése és tisztelete
- Természeti értékek tisztelete
- Környezettudatosság
- Együttműködés, közösségformálás
- Önismeret, társismeret
- Kulturált véleménynyilvánítás
- Mások véleményének elfogadása
- Fenntartható fejlődés

TÖRZSANYAG

Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára) valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (részlet)

FOGALMAK

ország, haza, környezet, közösség, család

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Ismeretterjesztő szövegek megismerése

Néhány szövegtípus és műfaj, ismeretközlő szövegek összehasonlítása

Javasolt tevékenységek:

- Néma szövegértő olvasás,
- szövegértelmezés feldolgozást segítő kérdésekkel,

- meglévő ismereteik rendszerezése tablókkal, rajzos ábrákkal,

2. Helyem a világban

Kulturális és természeti értékek megismerése, tisztelete és védelme, magyarság értékeinek megismerése, nemzeti identitás

Javasolt tevékenységek:

- Családról, iskolai közösségről, hazáról, országokról szerzett ismeretek rendszerezése beszélgetéssel,
- saját élmények, tapasztalatok megosztása,
- véleménynyilvánítás,
- kisfilmek megtekintése,
- térképhasználat,
- digitális technikai eszközök bevonása,
- természeti értékek bemutatása, környezettudatosság a mindennapokban,

3. Helyem a közösségben

Önismeret, társismeret, együttműködés, közösségformálás

Javasolt tevékenységek:

- Önismereti játékok,
- Ki vagyok én?
- kooperatív játékok,
- közösségi játékok,
- dramatikus játékok,
- kortársakkal, felnőttekkel szituációs gyakorlatok,
- érvelések, saját álláspont képviselése vitahelyzetben

4. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, Szövegértő olvasás fejlesztése

Javasolt tevékenységek:

- Mondatpiramisok olvasása,
- szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával,
- mondatvadászat játékok,
- páros olvasások.

5. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző ismeretterjesztő művekben, történetekben használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,

- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat,

6. Tartalommondás, lényegkiemelés

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése, szöveg terjedelmétől függően tartalmának összefoglalása

Javasolt tevékenységek:

- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.

7. Az önálló tanulás képességének fejlesztése

Az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése, az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, tanulási szokások megerősítése.

Javasolt tevékenységek:

- Adatgyűjtés, összefüggések keresése szövegből.
- Az adatok csoportosítása, felhasználása új feladathelyzetben.
- A szöveg kulcsszavainak kiemelése, szövegtömörítés és bővítés.
- Egyszerű szövegek vázlatának elkészítése.
- Ennek felhasználása tartalom elmondáshoz.

VI. TÉMAKÖR: ÜNNEPKÖRÖK, HAGYOMÁNYOK, MESTERSÉGEK

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A tanulók már meglevő, illetve a környezetükből könnyen megismerhető népi kultúrára, mesterségekre, családi és nemzeti ünnepekre vonatkozó tudása.

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
- megéli a közösséghez tartozás élményét;
- megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
- ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
- megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
- ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, szóláshasonlatok, közmondások
- Találós kérdések
- Régi magyar mesterségek
- Jeles történelmi személyek, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

TÖRZSANYAG

Ady Endre: Kis, karácsonyi ének; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; Kodály Zoltán: Pünkösdölő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek témakörben

FOGALMAK

családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Magyarországhoz, a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a népköltészetben és a szépirodalomban

Magyarországhoz, a lakóhelyhez kapcsolódó szövegek, versek megismerése

Javasolt tevékenységek:

- szövegfeldolgozás,
- képek gyűjtése,
- kutatómunka könyvtárban és interneten,
- múzeumlátogatás, könyvtárlátogatás,
- beszélgetés helytörténéssel, helyi kiállítások megtekintése,
- környezetünk műemlékvédett épületeinek, parkjainak, szobrainak felkeresése.
- részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon,
- települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása,

2. Jeles napok, ünnepek, hagyományok kapcsolata a természet változásaival

Jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó ismeretterjesztő szövegek, szépirodalmi alkotások, népköltések, szólások, közmondások, népi játékok megismerése, feldolgozása. Magyar hagyományok tisztelete.

Javasolt tevékenységek:

- Szövegfeldolgozás,
- képek gyűjtése,
- kutatómunka könyvtárban és interneten,
- feldolgozás társművészetek segítségével,
- szólásmagyarzatok dramatikus játékkal,
- betlehemes játék tanulása és bemutatása,
- locsolóvers tanulása és írása,
- hagyományörzés: részvétel Luca-napi, farsang-végi, pünkösdi népszokások felelevenítésében dramatikus játékkal.
- kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések,
- népdalok, népköltések és versek,
- szépirodalmi részletek megjelenítésével.
- Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

3. Különböző mesterségek és egyéb foglalkozások bemutatása

A mesterséghez kapcsolódó kifejezések, közmondások, szólások, népi játékok megismerése

Javasolt tevékenységek:

- Dramatikus játékok,
- Amerikából jöttem, mesterségem címere... játék eljátszása,

- vásári kikiáltók írása,
- Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel,
- Részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben

4. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, Szövegértő olvasás fejlesztése

Javasolt tevékenységek:

- Mondatpiramisok olvasása,
- szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával,
- mondatvadászat játékok,
- páros olvasások,

5. Aktív szókincs gyarapítása

A különböző történetekben, leírásokban, versekben, népi játékokban használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel, párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat

6. Az önálló tanulás képességének fejlesztése

Az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése, az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, tanulási szokások megerősítése.

Javasolt tevékenységek:

- Adatgyűjtés, összefüggések keresése szövegből.
- Az adatok csoportosítása, felhasználása új feladathelyzetben.
- A szöveg kulcsszavainak kiemelése, szövegtömörítés és bővítés.
- Egyszerű szövegek vázlatának elkészítése.
- Ennek felhasználása tartalom elmondáshoz.

VII. TÉMAKÖR: ÁLLATOK, NÖVÉNYEK, TÁJAK, TALÁLmányok

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása élőszóban. Állatokról, növényekről egyszerű ismeretterjesztő szövegek lényegi elemeinek felidézésére képes.

Egyéni beszámolóra képes a természeti környezetben végzett megfigyeléseiről.

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
- önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
- információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
- megismeri és alkalmazza az adott témához kapcsolódó lexikonokat;
- néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése
- A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
- Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről
- Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
- Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, gondolattérkép)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése

- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Belső képalkotás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

TÖRZSANYAG

Ismerettartalmú szövegek: Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok, valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Ismerettartalmú szövegek: A világegyetemről haladva a Földre – a bolygók megismerése (pl: nyughatatlan bolygók; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése)

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az élő és az élettelen világhoz, az emberi viszonyulási rendszerhez kapcsolódó ismeretterjesztő szövegek, versek megismerése

Élő és élettelen környezethez kapcsolódó ismeretterjesztő szövegek, szépirodalmi alkotások, népköltések, szólások, közmondások, népi játékok megismerése, feldolgozása.

Javasolt tevékenységek:

- Szövegfeldolgozás,
- cím vizsgálata, új cím adása,
- információgyűjtés,
- fűrtábra készítés,
- bekezdésekre tagolás,
- bekezdésenként lényegkiemelés,
- vázlatírás,
- képek gyűjtése,
- kutatómunka könyvtárban és interneten,
- feldolgozás társművészetek segítségével,
- illusztráció készítés,
- szólásmagyarázatok dramatikus játékkal,
- megfigyelés, bemutatás,
- plakát készítés,

2. Olvasási stratégiák

Olvasási stratégiák megismertetése: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás. Az olvasott szöveg megértésének folyamatát segítő technika megismerése, irányított alkalmazása: a

szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, lényegkiemelés irányított válogatással, Szövegértő olvasás fejlesztése

Javasolt tevékenységek:

- Mondatpiramisok olvasása,
- szövegben való tájékozódás segítése a szöveg tagolásával,
- mondatvadászati játékok,
- páros olvasások,

3. Aktív szókinccs gyarapítása

A különböző ismeretterjesztő olvasmányokban, történetekben használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókinccs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonímák gyűjtése,
- fürtábrák, gondolatterképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat

4. Tartalommondás, lényegkiemelés

Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése, szöveg terjedelmétől függően tartalmának összefoglalása

Javasolt tevékenységek:

- Lényegkiemelés, vázlatkészítés a tömörítéshez.
- Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása.
- Prezentáció készítés és elmondása.
- Véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása szóban és írásbeli feladatban.

5. Az önálló tanulás képességének fejlesztése

Az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése, az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, tanulási szokások megerősítése.

Javasolt tevékenységek:

- Adatgyűjtés, összefüggések keresése szövegből.
- Az adatok csoportosítása, felhasználása új feladathelyzetben.
- A szöveg kulcsszavainak kiemelése, szövegtömörítés és bővítés.
- Egyszerű szövegek vázlatának elkészítése.
- Ennek felhasználása tartalom elmondáshoz.

VIII. TÉMAKÖR: OLVASSUNK EGYÜTT! KÖZÖS OLVASMÁNYOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Közös olvasmány feldolgozás a harmadik évfolyamon. Előzetes tudás: a kifejező, szövegértő olvasás.

A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- nyitott az irodalmi művek befogadására;
- értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
- verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését ön maga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
- az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően
- választott irodalmi alkotást ismer meg;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;

- megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
- részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
- az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
- megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Irodalmi műveltség alapozása
- Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése
- Bemutató olvasás követése
- Olvasásra nevelés
- Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
- Kreatív befogadás
- Kreatív írás
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása

- Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
- Kérdésfeltevés

TÖRZSANYAG

Tatay Sándor: Kinizsi Pál;

A törzsananyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Janikovszky Éva: A nagy zuhó;

FOGALMAK

regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerése

Irodalmi műveltség alapozása, olvasásra nevelés

Javasolt tevékenységek:

- Műfaj, szerző, cím, kiadó, megismerése,
- tartalomjegyzék értelmezése,
- élmények, tapasztalatok gyűjtése egyéni és közös olvasások során, olvasásélmények beszámolóiban,
- könyvajánlók,
- könyvtárlátogatások,
- illusztrációk készítése,
- a történetekben a helyszín, a szereplők, a problémahelyzetek és megoldásaiknak azonosítása grafikus szervezők segítségével;
- olvasónaplók, mesefüzetek, képregények, lapbookok készítése,

2. Aktív szókinccs gyarapítása

A különböző irodalmi olvasmányokban használt ismeretlen, nem hétköznapi kifejezések, ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókinccs gyarapítása.

Javasolt tevékenységek:

- Ismeretlen kifejezések magyarázata.
- Szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység.
- Mondatalkotások az új kifejezésekkel,
- párosító játékok a kifejezések körülírásával,
- szinonimák gyűjtése,
- fűrtábrák, gondolattérképek készítése tantárgyi koncentrációval,
- digitális források használata az értelmezésben,
- lábjegyzet és szótárhasználat.

NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

I. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: HANG / BETŰ, SZÓTAG, SZÓ ELVÁLASZTÁS, BETŰRENDBE SOROLÁS

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

A tanuló megfigyeli, és tapasztalati úton meg tudja különböztetni egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat. Különbséget tud tenni az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között. A hangjelölés ismert szabályait helyesen tudja alkalmazni az ismert szavakban. A kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően le tudja írni. Betűrendbe tud sorolni szavakat.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- feladatok megoldása során társaival együttműködik;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
- 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Hangok és betűk

A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi. A magánhangzók és a mássalhangzók, megkülönböztetése, valamint időtartamuk jelölése; Egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzók megkülönböztetése, időtartamuk jelölése

Javasolt tevékenységek:

- Hang- és betűanalízis,
- A hangok, betűk csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint,
- megfigyelés,
- másolás,
- szókiegészítés,
- szórejtvények,
- mondatalkotások,
- szógyűjtések,
- kártyajátékok, totók, keresztrejtvény,
- Mit visz a kishajó?,
- titkosírás,
- kakukktojás

2. Betűrend

Azonos és különböző betűkkel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

Javasolt tevékenységek:

- Az ábécé hangjainak felsorolása.

- A betűrend használata gyakorlati feladatokban.
- Szavak keresése szótárakban, lexikonokban, digitális felületen betűrend alapján.
- Szórejtvények, betűrejtvények,

3. Szótagolás, elválasztás

A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése, tudatosítása, összetett szavak elválasztása

Javasolt tevékenységek:

- Szavak szótagszámának megállapítása,
- szabályszerűségek megfigyelése és alkalmazása szóban és írásban,
- szótagtapsolás, koppintás,
- szótagkereső, szótagösszerakó,
- hiányos, megkezdett, befejezetlen szavak pótlása,
- szavak csoportosítása és gyűjtése szótagszám alapján,

4. j – ly a szavakban

A *j* és *ly* használata ismert szókincs körében., „j” hang kétféle jelölése

Javasolt tevékenységek:

- Csoportba sorolás,
- betűpótlás,
- a rögzítést segítő versike tanulása,
- szógyűjtés,
- tipikus szócsaládok megismerése,
- Mit visz a kishajó?,
- helyesírási totó,
- szókereső,
- keresztrejtvény,
- másolás, tollbamondás,
- kártyajátékok,
- interaktív feladatok,

5. Kiejtéstől eltérő helyesírású szavak tj, lj, dj, nj, dt, ts,

Összeolvadásból, hasonulásból származó szavak helyesírásának elsajátítása

Javasolt tevékenységek:

- Szavak felismerése, csoportba sorolása,
- szavak bontása szótőre és toldalékra,
- Hogyan ejtjük – hogyan írjuk különbségek megfigyelése,
- keresztrejtvény,
- kakukktojás,
- mondatkiegészítés, szókiegészítés,
- betűkapcsolatok pótlása,
- szóösszerakók, kártyajátékok

6. Íráshasználat

Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadtatása.

Javasolt tevékenységek:

- Az írás lendületének és tempójának fokozása.
- Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással.

II. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: AZ ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS LÉPÉSEI (MONDATGRAMMATIKAI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA – KAPCSOLÁS, SZŰKÍTÉS, BŐVÍTÉS, NÉVMÁSÍTÁS, NÉVELŐHASZNÁLAT, HELYETTESÍTÉS)

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

A tanuló észleli és megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
- a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
- egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Mondatok és összekapcsolásuk
- Történetalkotás szóban
- Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Íráskészség fejlesztése
- Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése
- Anyaggyűjtés módjai
- szó- és kifejezőkészlet gyűjtése;
- Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése
- Szerkezeti egységek elkülönítése
- Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése
- Szövegalkotás főbb lépései
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

FOGALMAK

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, önellenőrzés, hibajavítás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A fogalmazás építőelemei

Szavak, mondatok a mondat alakítása, mondat-grammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés

Javasolt tevékenységek:

- Képolvasás, beszélgetés, szöveg bontása mondatokra,
- hiányos mondatok befejezése,
- szavakból mondatalkotás többféle módon,
- szórend változtatása,
- kérdések segítségével mondatbővítés, mondatműködés,
- lényeges - lényegtelen megkülönböztetése,
- mondatok tartalmi kapcsolódásainak megfigyelése
- mondatok összefűzése kötőszavak segítségével

2. Szövegalkotás szóban és írásban

A cím és a tartalom kapcsolata. Az anyaggyűjtés módjai: megfigyelés (tapasztalás), olvasás, visszaemlékezés (élmény), elképzelés. Lényeges és lényegtelen gondolatok megkülönböztetése. Előzmény, esemény, következmény megfogalmazása. Az események időrendi sorrendje. A rokon értelmű szavak szerepe a szövegben. helyszín, szereplő, cselekmény, önellenőrzés, hibajavítás

Javasolt tevékenységek:

- Címek párosítása szövegekhez, új címadások,
- anyaggyűjtési módok a való életben, majd ennek alapján szövegalkotás szóban,
- könyvtárhasználat, búvárkodás,

- Lényeges és lényegtelen információk kiszűrése szövegből,
- Képolvasások, mini történetek alkotása kulcsszavak segítségével,
- Események előzményének, következményének megfogalmazása egyéni és csoportmunkában,
- Képsorok időrendbe sorolása,
- szinonímák gyűjtése,
- szövegek bekezdésekre tagolása,
- vázlat alapján történet kitalálása

3. Névmásítás, névelőhasználat

Személyes, mutató és kérdő névmás használata a szövegalkotásban a névszók helyettesítésére. A névmások fajtáinak megismerése. A névmásítás szerepe a szövegalkotásban szövegkorrekciós feladatok megoldásával önállóan. A felesleges szóismétlés elkerülése névmásokkal. Névelők helyes használata.

Javasolt tevékenységek:

- Behelyettesítések, mondaátalakítások,
- hibás szövegek javítása,
- névelők pótlása,
- felesleges névelők kihúzása,

III. TÉMAKÖR: A NYELV ÉPÍTŐKÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG (RÖVID SZÖVEGEK ALKOTÁSA – HÍR, HIRDETÉS, MEGHÍVÓ, FELHÍVÁS, TUDÓSÍTÁS, ELBESZÉLŐ SZÖVEG, ELEKTRONIKUS LEVÉL

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

A tanuló megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvhasználat formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- 20-40 gyakran használt „j”- t és „ly”- t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása

FOGALMAK

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az elbeszélő fogalmazás

Olvasmányok, fogalmazások, ifjúsági regények elbeszélő részleteinek elemzése. Az elbeszélés tartalmi és formai jegyei. Események leírása időrendben. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása. A szöveg tagolása. Elbeszélő fogalmazások írása egyéni vagy közös élmény, olvasmányélmény, illetve képzelet alapján.

Javasolt tevékenységek:

- A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.
- Vázlatkészítés, eseményképek időrendbe állítása, eseményképek pótlása, előzmények, következmények kitalálása, megkezdett elbeszélés, történet folytatása,
- gondolattérkép készítése,
- szógyűjtés, anyaggyűjtés,
- hiányos szövegek kiegészítése,
- elbeszélés írása
- osztályújság, napló, iskolaújság készítése hagyományos és digitális formában

2. Párbeszéd

Az események leírása párbeszédes formában. Párbeszéd helyesírása: mondatvégi írásjelek: pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Javasolt tevékenységek:

- Szituációs játékok,
- riport- interjúkészítés,
- hiányos párbeszéd pótlása, kiegészítése,
- összekeveredett párbeszédrészek sorba rendezése,
- párbeszéd írása,
- párbeszéd helyesírásának megfigyelése

3. A leíró fogalmazás

Olvasmányok, ifjúsági regények leíró részleteinek elemzése. A leírás összehasonlítása az elbeszéléssel. Szófaji jellemzők. A leírás anyagának elrendezése. Tárgyak, állatok, növények, tájak, pontos, szemléletes, hangulatos leírása. A jellemzés sajátosságainak a megfigyelése. Külső és belső tulajdonságok bemutatásának módja. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása. Az elbeszélés és a leírás összekapcsolása. Elbeszélő fogalmazás írása leíró részekkel.

Javasolt tevékenységek:

- Barkochba, mi vagyok én játék, mit rejtettünk el?
- képelemzés,
- ötsoros készítése,
- igazolvány készítés a tárgy, állat legfontosabb jellemzőivel,
- kulcsszavak gyűjtése,
- beszélő növények, tárgyak, állatok országa,
- hiányos elbeszélés, leírás kiegészítése.

4. Hír – hirdetés- tudósítás

A hír, tudósítás tartalmi és formai jegyei. Hír, tudósítás megfogalmazása aktuális eseményhez.

A hirdetés tartalmi és formai jegyei. Hirdetés megfogalmazása.

Javasolt tevékenységek:

- Hírekből adatgyűjtés,
- hírek fogalmazása meglévő adatokból,
- hiányos hírek,
- hirdetések kiegészítése.
- Meseszereplők által feladott hirdetések kitalálása.

5. A levél

A levélírás szerkezeti és formai ismereteinek elsajátítása. Levélírás a tényleges helyzetnek megfelelően. A boríték címzése. Magánlevél megfogalmazása; a szóhasználat, a levél hangnemének megválasztása a címzethez igazodva.

Javasolt tevékenységek:

- Hagyományos és elektronikus levél összehasonlítása,
- levél részeinek (megszólítás, tartalom, búcsúzás, aláírás, keltezés) megfigyelése,
- hiányos levél kiegészítése,
- elköszönési, megszólítási formák gyűjtése,
- boríték, képeslap címzés,
- üdvözlőlap írása társnak,

6. Rövid üzenetek: meghívó, e-mail, SMS

Az elektronikus levél szabályai. Üzenetek megfogalmazása röviden.

Javasolt tevékenységek:

- Meghívó készítés,
- sms rövidítések gyűjtése, ahhoz „értelmező szótár” készítése

IV. TÉMAKÖR: SZÓTŐ ÉS TOLDALÉK, SZÓELEMZÉS

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szavakat hangokra és szótagokra bont;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolási képesség fejlesztése
- Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
- Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén
- Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Szóalak felbontása
- Toldalékos szavak helyes használata
- Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
- Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése

FOGALMAK

hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Szótő és toldalék

Szóalak felbontása, Szótő és toldalék fogalma, Elemi szintű szóelemzés a kiejtéstől eltérő helyesírású szavakban. Toldalékos szavak helyes használata

Javasolt tevékenységek:

- Kérdések segítségével szavak toldalékolása,
- szituációs játékok a toldalékos szavak jelentésének eljátszásával,
- szavak részekre bontása szótő megkeresése,
- szócsaládok létrehozása,
- Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- A toldalékos szavak felismerése szövegben.
- Szavak toldalékos alakjának alkotása

2. Kiejtéstől eltérő helyesírású szavak - szóelemzés elve

A helyesírási készség, a problémamegoldó gondolkodás és a memória fejlesztése. A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok;

Javasolt tevékenységek:

- Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban.
- Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
- A helyesírási eset felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével.
- A leírás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása.

V. TÉMAKÖR: HANGALAK ÉS JELENTÉS KAPCSOLATA, ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
- megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
- különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
- Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése
- Hangalak – jelentés
- Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
- Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
- Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
- Szó szerinti és átvitt jelentés
- Szólások, közmondások hagyományörző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

FOGALMAK

szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Hangalak – jelentés

Szó, mint nyelvi jel, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. Mondat- és szövegszinten az adekvát szóhasználat.

Javasolt tevékenységek:

- Mondatkiegészítések,
- hangalak-jelentés párosítások,
- jelentés rajzban megalkotva,
- szóviccek,
- anyanyelvi játékok,
- szógyűjtések, szavak csoportosítása

2. Ellentétes jelentésű és rokon értelmű szavak

Hangalak – jelentés kapcsolatának megfigyelése,

Javasolt tevékenységek:

- szógyűjtések,
- fürtábra készítés,
- szócsaládok létrehozása,
- memóriajáték,
- mondatalkotások, mondatkiegészítések,

3. Szólások, közmondások

Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben,

Javasolt tevékenységek:

- Állandósult szókapcsolatok,
- szólások, közmondások jelentésének megjelenítése rajzban, mozgásban,
- olvasmányokhoz szólások, közmondások kapcsolása tanulságként,
- párosító kártyajátékok,
- activity játékok,

VI. TÉMAKÖR: ÉLŐLÉNYEK, TÁRGYAK, GONDOLATI DOLGOK NEVE -KISBETŰ - NAGYBETŰ

HELYI ÓRASZÁM: 14 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat
- megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

- a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- Együttműködési képesség
- Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve
- Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)
- Mondatkezdő nagybetű

FOGALMAK

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A főnév fogalma

A szófaj felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.

Javasolt tevékenységek:

- Főnév felismerése szövegben kérdőszó segítségével.
- Ország, város, fiú, lány játék.
- Hiányos mondatok kiegészítése,
- betűhalmazból szóalkotások, szólancok, rokon értelmű szavak gyűjtése,
- anyanyelvi játékok,
- rejtvények,
- képolvasás – szógyűjtés tematikusan

2. A főnév fajtái, a tulajdonnevek fajtái

A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanévek, címek. A tulajdonnevek helyes írásmódja, személynevek – hagyomány elve. A lakóhely és környékének földrajzi, illetve intézményneveinek írásmódja, gyakori magyar földrajzi nevek.

Javasolt tevékenységek:

- Ország, város, fiú, lány játék,
- szavak csoportosítása jelentésük alapján,
- mondatkiegészítések,

- névadó játék, személynevek helyesírásának gyakorlása, betűhalmazból nevek alkotása,
- állathősök nevei a mesékben-szógyűjtés,
- kisbetű. nagybetű pótlások,
- tollbamondás, emlékezetből írás

3. A főnév toldalékai – ragos főnevek

- Többes számú főnevek alkotása. A leggyakrabban előforduló főnévragok: -t, -ból, -ből, -ről, -ről, -tól, -tól, -ban, -ben, -ba, -be, -val, vel
- A -val, -vel ragos főnevek – a teljes hasonulás. A magán- és mássalhangzók hosszúságának helyes jelölése.
- A -ba, -be, -ban, -ben ragos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel.

Javasolt tevékenységek:

- Képolvasás: kérdések alapján toldalékos főnevek gyűjtése, szótó keresések, mondatalkotások szavak toldalékolásával, szavak toldalékolása –szógyűjtés, tollbamondás, másolás, emlékezetből írás

4. Főnevek helyesírása

Ó, ő a főnevekben és a főnevek végén; ú, ű a főnevekben és a főnevek végén, különös tekintettel a kivételekre; hosszú egyjegyű és kétjegyű mássalhangzó a főnevekben; j és ly a főnevekben.

Javasolt tevékenységek:

- Másolások,
- halláscsiszoló gyakorlatok,
- j-ly kártyajátékok,
- hibajavító játék,
- helyesírási totó,
- párkeresések,
- versikék megismerése a kivételekről,
- hiányzó betűk pótlása,
- tollbamondás, emlékezetből írás,
- főnevek szótagolása, szótagokból szóalkotás

5. Névelő – névutó

A határozott és határozatlan névelő helyes használata. A névutók helyesírása – különírás.

Javasolt tevékenységek:

- Névutós főnevek keresése,
- barkochba rajzosan névutós főnevekkel,
- hosszú mássalhangzós névutók írásának gyakorlása szövegkiegészítéssel,
- kártyajátékok,
- tollbamondás, emlékezetből írás

VII. TÉMAKÖR: TULAJDONSÁGOKAT KIFEJEZŐ SZAVAK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókinccs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A mellénév fogalma

A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A melléknév felismertetése, megnevezése. A szófaji meghatározás mondatban.

Javasolt tevékenységek:

- Tárgyak, személyek jellemző tulajdonságainak gyűjtése, mellékeves szószerkezetek alkotása.
- Szinonimák gyűjtése, ellentétes jelentésű mellékevek gyűjtése.
- Mondatok színesítése, bővítése mellékevekkal

2. A melléknév fokozása

Az egyes tulajdonságok vagy körülmények összehasonlításának nyelvi kifejezőeszközének megismertetése.

Javasolt tevékenységek:

- Összehasonlítások szóban és írásban megadott szempontok alapján,
- hiányos táblázatok kitöltése,
- Hiányos mondatok kiegészítése,
- Érvelések valami mellett összehasonlításokkal: ajánlj egy terméket!

3. A melléknév helyesírása

Hosszú magánhangzó a mellékevek végén. Hosszú mássalhangzó a mellékevekből. Ly a mellékevekből. J a mellékevekből.

Javasolt tevékenységek:

- Másolások,
- halláscsiszó gyakorlatok,
- j-ly kártyajátékok,
- hibajavító játék,
- helyesírási totó,
- párkeresések,
- hiányzó betűk pótlása, tollbamondás, emlékezetből írás, keresztrejtvények, mellékevek szótagolása, szótagokból szóalkotás

4. Tulajdonnévből képzett mellékevek

Szóalkotások: tulajdonnévből képzett mellékevek.

Javasolt tevékenységek:

- Mellékevek létrehozása, szövegkörnyezetben a jelentésük megfigyelése,
- hiányos szöveg kiegészítése,
- szófajátalakítások,
- válogató másolás, tollbamondás,

VIII. TÉMAKÖR: MENNYISÉGEKET KIFEJEZŐ SZAVAK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. A számnév fogalma

A számnév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A számnév felismertetése, megnevezése. A szófaji meghatározás mondatban. A fokozott számnévi alakok helyes használata.

Javasolt tevékenységek:

- Számnevek gyűjtése irodalmi szövegek, népköltészeti alkotások címéből,
- meseszámok,
- kérdésekre válaszadás számokkal,
- mennyiségek összehasonlítása fokozott számnevek használatával

2. A határozott és a határozatlan számnév

Számnevek írása számjeggyel, betűvel. A határozatlan számnevek fokozása.

Javasolt tevékenységek:

- Szavak csoportosítása megadott szempontok szerint.
- Mondatkiegészítések,
- képolvasások,
- szóalkotások,
- mondataalkotások,
- keresztretjtvény,
- anyanyelvi játékok,

3. A határozott számnév fajtái (tő-, sor-, törtszámnév).

Számnevek írása számjeggyel, betűvel.

Javasolt tevékenységek:

- Szavak csoportosítása,
- számnevek írása betűvel, számmal,
- számnevek átírása betűről számra és fordítva.
- irodalmi szövegekből megadott szempont szerint számnevek gyűjtése.

4. A toldalékos számnév

Ragos számnevek és sorszámnevek írása számjeggyel, betűvel (hasonulás) Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok: százszor. Hasonulásos esetek: tízzel. Hosszú mássalhangzó a toldalékban: ötből.

Javasolt tevékenységek:

- Szavak toldalékolása, a toldalékok pótlása.
- Toldalékos szavak mondatba foglalása.
- Helyesírási gyakorlatok (tollbamondás, betűpótlás, hibajavítás stb.)

5. A keltezés

A keltezés többféle írásmódja, a keltezés formái. Évet és napot jelölő számnevekhez kapcsolódó toldalékok.

Javasolt tevékenységek:

- személyes életút időpontjainak rögzítése,
- családi születésnapok, jeles napok rögzítése,
- interjú készítés osztálytárssal, közben keltezések, dátumok rögzítése

6. A számnév helyesírása

A hangjelölés megismert szabályainak alkalmazása.

Javasolt tevékenységek:

- Másolások,
- halláscsiszoló gyakorlatok,
- hibajavító játék,
- helyesírási totó,
- párkeresések,
- hiányzó betűk pótlása,
- tollbamondás, emlékezetből írás,
- keresztrejtvények,
- számnevek szótagolása, szótagokból szóalkotás

IX. TÉMAKÖR: CSELEKVÉS, TÖRTÉNÉS A MÚLTBAN, JELENBEN, JÖVŐBEN

HELYI ÓRASZÁM: 18 ÓRA

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

ELŐZETES ISMERETEK

Hang, betű, szó, mondat olvasása, írása; A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően todalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
- megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
- helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Fogalmazási alapismeretek
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, cselekvést jelentő szó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

1. Az ige fogalma

Cselekvést, történést kifejező szavak felismerése, létigék megismertetése

Javasolt tevékenységek:

- Cselekvést kifejező szavakat gyűjtése képről, versből, szövegekből, ezeknek a cselekvéseknek az eljátszása, utánzása.
- Cselekvés és történést közötti különbségek megfigyeltetése, válogató másolás, ellentétes jelentésű igepárok gyűjtése, szinonimák gyűjtése

2. Igeidők

Különböző időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban

Javasolt tevékenységek:

- A jelen idejű igéket ragozása, jelentésük szerint csoportosítása, mondatok alkotása,
- múlt idejű igék bevezetése jelentésbeli különbség alapján,
- válogató másolás,
- jel átírása színessel,
- látó-halló tollbamondás,
- jel pótlása igékben, adott igeidőből másik igeidőbe átalakítás, (cselekvő személye, száma ne változzon),
- hibakeresés, hibajavítás,

3. Igekötős igék

Leggyakoribb igekötők felismerése, az igekötő jelentésmódosító szerepe, helyesírása, nyelvhelyességi tudnivalók

Javasolt tevékenységek:

- igekötős igék jelentésének eljátszása, dramatizálása,
- válogató másolások,
- igekötős igék alkotása,
- hiányos szöveg pótlása,
- egybeírt szavak, mondatok tagolása

4. Igék helyesírása

Az -ít, -ul, -ül végű igék, j-ly az igékben, kiejtéstől eltérő helyesírású szavak, igekötős igék helyesírási problémái (3 alak)

Javasolt tevékenységek:

- Másolások, halláscsiszoló gyakorlatok,
- j-ly kártyajátékok,
- hibajavító játék,
- helyesírási totó,
- párkeresések,
- hiányzó betűk pótlása,
- tollbamondás, emlékezetből írás,
- keresztretjtvények,
- igék szótagolása, szótagokból szóalkotás

5. Az igemódok megismertetése

- A kijelentő, feltételes, felszólító mód. A módjelek, a felszólító mód jelének módosulása.
- Az -n, -sz végű igék feltételes módban. A feltételes módú igék helyes használata. Az -l, -d, -gy, -n, -ny végű igék módosult jele. Az -s, -sz, -z, -dz, -t végű igék módosult jele felszólító módban. Egyéb kivételes esetek (jön, hisz).

Javasolt tevékenységek:

- Átalakítások, csoportosítások, igegyűjtések megadott szempontok szerint.
- Helyesírási gyakorlatok.
- Másolások, válogató másolások,
- hiányzó betűk, betűkapcsolatok pótlása,
- tollbamondások,
- keresztretjtvények,
- helyesírási totók,
- szótó keresések, szóelemzésre támaszkodás.

6. Igeragozás különböző igemódokban

Ragozott igék felismerése különböző igeidőkben és igemódokban, egyes szám-többes szám, személyes névmások tanítása, analóg ragozási sorok megismertetése, szótó + személyrag fogalma

Javasolt tevékenységek:

- Igealakok és személyes névmások párosítása,
- analóg igeragozások,
- megkezdett, hiányos igeragozások kiegészítése, folytatása,
- hiányos mondatok kiegészítése,
- kakukktójtás keresése,
- keresztretjtvények,
- rövid szövegek írása a cselevő számának, személyének megadásával,
- mondatok átírása a cselekvő számának és személyének megváltoztatásával,
- az ige idejének, módjának megváltoztatásával.

MATEMATIKA

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A MATEMATIKA TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERVEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókinccs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás

rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolatívá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyénenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémamelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. A javasolt minimális óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő javasolt minimális óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét. Azonban azoknál a témaköröknél, ahol kifejezetten fontosnak tartottuk, hogy minden órának részét képezzék, ott a javasolt óraszám mellett külön is feltüntettük: „A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!”

1–2. ÉVFOLYAM

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók

fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak.

A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.

Az előkészítő időszak fél évében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámolásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.

Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumonként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.

A további teendőket, még a második osztály végére előirányzott tanulási eredmények elérésének útját és megvalósítását is, a cselekedtetés módszere vezérli. A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.

Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítő jelenlétével a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az alapozó szakaszban az értékelés legfőbb célja, hogy a tanulóknak erősítse meg a tanulás örömeit, ösztönözze őket a minél több tanulási siker elérésére. Az értékelés szerepe és feladata, hogy a gyermek fejlődéséről információt szerezzünk. Ez nélkülözhetetlen a tanítás további tervezése, vagy módosítása szempontjából. Ezzel tudjuk megtervezni a tanulási folyamat újabb és újabb szakaszát.

Az értékelés az alapozó szakaszban gyakran diagnosztizáló szerepet tölt be. Feltárja a hiányosságokat, képet ad a gyermek aktuális tudásszintjéről.

A minősítő (szummatív) értékelésben visszacsatolást kell kapnunk a tanulók adott szintű teljesítményéről. Ügyelnünk kell, hogy ne kapjon túlzott szerepet az értékelés e formája.

A formatív értékelés nem minősít, hanem tájékoztat a tanulás folyamatában való előrehaladásról. Legyen hatásos, személyre szóló, kapjon differenciált értékelést a gyermek. Akkor érünk el eredményt vele, ha a gyermeket ösztönzi, motiválja a továbbhaladásban, tanulásban. Olyan célokat fogalmazzunk meg, amelyeket a kisgyermek el tud érni. Másfelől könnyítse az eligazodást a tantárgyi követelményrendszerben. A gyermeknek folyamatos visszajelzést kell kapnia, amelynek fejlesztő hatásúnak kell lennie. Legyen egységes, könnyen áttekinthető. Ösztönző, fejlesztő hatásával a gyermek megismeri önmagát, képességeit. Fokozatosan fejlődik ki önismerete, önértékelése. Megismeri a csoportban elfoglalt helyét. A csoportos értékelés is kapjon helyet a tanórákon. Törekedni kell arra, hogy az értékelés formái minél változatosabbak, életkornak megfelelőek legyenek. Meg kell találnunk az értékelés helyes arányait. A szóbeli értékelésnek kell túlsúlyban lennie. Ez teszi lehetővé a legárnyaltabb értékelést. A jó értékeléssel azt biztosítjuk, hogy önmagukhoz képest a lehető legjobb eredményt érik el a gyermekek.

Az 1-2. évfolyamon a matematika tantárgy helyi óraszámja 360 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Az 1–2. évfolyamon a matematika tantárgy helyi óraszámja: 360 óra.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	Óraszám
1. Válogatás, rendszerezés, halmazok alkotása, vizsgálata	22
2. Állítások	8
3. Szöveges feladatok, problémamegoldás	40
4. Számok tulajdonságai <ul style="list-style-type: none"> - Szám és valóság kapcsolata - Számlálás, becslés - Számok rendezése - Számok helyi értékes alakja	80
5. Mérések, mérőeszköz használata, mérési módszerek	30
6. Alapműveletek <ul style="list-style-type: none"> - Alapműveletek értelmezése - Alapműveletek tulajdonságai - Szóbeli számolási eljárások - Fejben számolás	96
7. Alkotás térben és síkon <ul style="list-style-type: none"> - Alakzatok geometriai tulajdonságai - Transzformációk - Tájékozódás térben és síkon	40
8. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	28
9. Adatok megfigyelése	10
10. Valószínűségi gondolkodás	6
Összes óraszám:	360

1. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör neve	Óraszám
1. Válogatás, rendszerezés, halmazok alkotása, vizsgálata	11
2. Állítások	4
3. Szöveges feladatok, problémamegoldás	20
4. Számok tulajdonságai – Szám és valóság kapcsolata – Számlálás, becslés – Számok rendezése – Számok helyi értékes alakja	40
5. Mérések, mérőeszköz használata, mérési módszerek	15
6. Alapműveletek – Alapműveletek értelmezése – Alapműveletek tulajdonságai – Szóbeli számolási eljárások – Fejben számolás	48
7. Alkotás térben és síkon – Alakzatok geometriai tulajdonságai – Transzformációk – Tájékozódás térben és síkon	20
8. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	14
9. Adatok megfigyelése	5
10. Valószínűségi gondolkodás	3
Összes óraszám:	180

1. TÉMAKÖR: VÁLOGATÁS, HALMAZOK ALKOTÁSA, VIZSGÁLATA, RENDSZEREZÉS, RENDSZERKÉPZÉS

HELYI ÓRASZÁM: 11 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése. Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
- keresi az okát annak, ha a halmazára valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;

- megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással
- Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával
- Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján
- Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken
- A tulajdonságok változásának felismerése
- Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel
- Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint
- Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása
- Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására
- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem piros
- Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel
- Elemek elhelyezése halmazábrában
- Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása
- Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása
- Barkochbázis konkrét dolgok kirakásával
- Barkochbázis során felesleges kérdések kerülése, felismerése
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával
- Különböző logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után
- Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

FOGALMAK

tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

Tulajdonságok megfigyelése, felismerése:

- „Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése
- „Varázsszákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása

Válogatás azonos és különböző tulajdonságok alapján:

- „Repül a..., repül a ...” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez

- Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
- Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal
- „Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal

Megadott elemek csoportosítása tulajdonságok szerint:

- Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
- Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal
- Tulajdonságok tagadása szerinti válogatás
- Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján

2. Rendszerezés, rendszerképzés

Adott szempont szerinti válogatás:

- Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
- „Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepsere; veszít, aki nem tud rakni

Több szempontból történő válogatás:

- Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása
- Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása
- Többgombócos fagyaltok összeállítása színes korongokkal
- Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból
- Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegek színes rúddal
- Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávú zászlók összeállítása
- Táncpárok, kézfogások szituációs játékokkal

2.TÉMAKÖR: ÁLLÍTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;

- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
- hiányos állításokat igazgató elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján
- Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése
- Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
- Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák

FOGALMAK

igaz-hamis

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Állítások megfogalmazása adott elemekről:

- „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat
- „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább

Állítások értékelése, igaz-hamis:

- „Jancsi bohóc azt mondja, hogy...” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis
- „Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról

3. TÉMAKÖR: SZÖVEGES FELADATOK, PROBLÉMAMEGOLDÁS

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Elmondott történetek megértése, szereplők, egyszerű adatok kiemelése. Események megfigyelése. Az idő múlásának megfigyelése, periodikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.
- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elmondott történet, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal

- Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel
- Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel
- Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban
- Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz
- Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel
- Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
- Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
- Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban
- Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban

FOGALMAK

szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szöveges feladatok megoldása

Adatok gyűjtése:

- Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is

Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel:

- „Ki az idősebb?“, „Kinek van kettővel több ceruzája?“, „Hány gombóc fagyit tudunk megenni összesen?“
- „A bal kezemben 2-vel több ceruza van, mint a jobb kezemben“, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal kezemben“, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a bal kezemben“, „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben“

Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése

- „Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak, akik visszaküldik a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

1. Problémamegoldás

Problémamegoldások irányított játékokkal:

- „Boltos” játék frontálisan irányítva párban vagy csoportban:
- Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban
- Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések”

Sorbarendezések, időben, térben:

- Visszaemlékezés korábbi történések egymásutánosságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével

Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése

- Cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás
- Láncmesék lejátszása

Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai,

- például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku

4. TÉMAKÖR: SZÁMOK TULAJDONSÁGAI SZÁM ÉS VALÓSÁG KAPCSOLATA SZÁMLÁLÁS, BECSLÉS SZÁMOK RENDEZÉSE SZÁMOK HELYI ÉRTÉKES ALAKJA

HELYI ÓRASZÁM: 40 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi) Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszám szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat

- a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.
- megszámlál és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százakkal, ezresekkel;
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.
- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
- megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, száz, ezres szomszédjait, tízesekre, százakra, ezresekre kerekített értékét.
- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.
- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresek, százak, tízesek és egyesek összeállítását, ezresek, százak, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.
- helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi
- A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása
- Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 20-as számkörben
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
- Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 20-as számkörben
- A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban
- Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján

- Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban
- Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig
- Számok többfelé bontása 20-ig
- Meg- és leszámlálások egyesével
- Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez
- Meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármassával oda-vissza 20-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
- Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 20-as számkörben
- Becslés szerepének, korlátainak megismerése
- Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becslendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele
- Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel
- Becslések értékelése
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Sorszámok ismerete, alkalmazása
- Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben
- Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
- Leolvasások a számegyenesről
- Számok, műveletes alakban megadott számok (például: $2+3$; $10-3$) helyének megkeresése a számegyenesen 20-as számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése
- Számok helyének azonosítása számtáblázatokban
- Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 20-as számkörben
- Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: $7+8$, $19-6$,
- Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással
- Hármassával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során
- Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett alkotások során
- Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- Számjelek olvasása, írása
- Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

- Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)
- Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz
- Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után
- Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban
- Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 20-as számkörben

FOGALMAK

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás, számlálás, becslés, sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd, számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan, csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szám és valóság kapcsolata

Mennyiségek összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi

- Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?“, „Melyik ceruza hosszabb?“, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?“
- Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan hosszút!“, „Csukott szemmel dönts el, melyik fonal hosszabb, melyik vastagabb!“, „Melyik zsákban van több gesztenye?“, „Csukott szemmel, hallás alapján dönts el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!“
- „Pénzcsörgető“: a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzérmet ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzérmet összege?“, „Milyen értékű pénzeket csörgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?“
- Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel
- Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban
- Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?“, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?“, „Melyik sál hosszabb?“

Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján, is darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban

- Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik“ elnevezése
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!“ játék

- Játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó)
- Játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van
- Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról”

Számok többfelé bontása 20-ig, Számképek felismerése többfelé bontott alakban

- Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térfeléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van
- „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra
- „Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább
- Szőnyegezések színes rudakkal

2. Számlálás, becslés

Meg- és leszámlálások egyesével

- Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?”
- Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobbantás

Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben

- „Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 20-tól kettesével visszafelé
- Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban!”, „Készíts négy egyforma csoportot!”; a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as számkörben tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel
- Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatással

Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becslendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele

- „Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezét, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zsolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!”
- 4-es, 8-as... 6-os... 20-as gyűjtések; 4-nál nagyobb, de 20-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 20-as gyűjtés apró tárgyakkal leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával

3. Számok rendezése

Számok nagyság szerinti összehasonlítása

- Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás

- Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, leolvasások a számegyenesről

- Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből
- Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban)
- Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon

Sorszámok ismerete, alkalmazása

- Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor
- Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek
- Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét
- Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatója segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat
- „Vigyázz6!” játék

Számok helyének azonosítása számtáblázatokban

- Lépkedések 2×10-es táblán, nevezetes irányok megfigyelése
- Üres 2×10-es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása
- Számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével

4. Számok tulajdonságai

Számjelek olvasása, írása

- „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból
- Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról
- „Korongforgatás”

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése

- Szőnyegezések színes rudakkal
- Shut the box típusú játék két kockával
- „Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítás
- Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélén végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsaiba

5. Számok helyiértékes alakja

Csoportosítások, beváltások

- Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés

- Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármásával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása
- Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással
- Csoportosítások rajzolt képeken

Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján

- Csomagolások leltárak alapján
- Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után
- Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört)
- Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16)
- Tevékenységek Dienes-készlettel

5. TÉMAKÖR: MÉRŐESZKÖZ HASZNÁLATA, MÉRÉSI MÓDSZEREK

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Mérések különböző egységekkel, tömeg mérése érzékelő játékokkal, űrtartalom összemérése, áttöltések, hosszúság mérése mozgással

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzele van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
- Változatos mennyiségek közvetlen összemérése
- Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével
- Mérési módszerek megismerése
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak
- Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről
- Mérőszám fogalmának megértése
- Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze
- Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki
- Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: dm, m,
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
- Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel
- Szabványos mérőeszközök használata
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
- Az időmérés egységeinek megismerése: óra,
- Egész órák leolvasása különféle analóg és digitális órákról
- Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 20-as számkörben szituációs játékokban

FOGALMAK

összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, dm, m, dl, l, kg, óra, nap, hét, hónap, év

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

- Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”
- Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel
- Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása

Változatos mennyiségek közvetlen összemérése

- Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel
- Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal
- Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

- Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez
- Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd

Időbeli tájékozódás, az időmérés egységeinek megismerése

- 1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc
- Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt

6. TÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK ÉRTELMEZÉSE, TULAJDONSÁGAI SZÓBELI SZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK, FEJBEN SZÁMOLÁS

HELYI ÓRASZÁM: 48 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjakkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.
- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;

- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit
- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.
- fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
- fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
- fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja a műveletek jeleit;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel
- Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel
- Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása
- Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több
- Kivonás értelmezése mint különbség kifejezése
- Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal
- Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése
- Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel
- Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség széttagolása. A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
- Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 20-ig

- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél
- Számolási eljárások a műveletek értelmezési alapján 20-as számkörben
- Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 20-as számkörben
- Bontások és pótlások alkalmazása
- Számhoz számszomszédainak hozzáadása ($6+7=6+6+1=7+7-1$) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése ($13-6, 13-7$)
- Tízestlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával
- 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeaddással, kivonással való analógia alapján
- 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele $10-1$ ($10-2, 10-3$) alakban
- Különböző számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$
- Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során
- Fejben számolás 20-as számkörben
- Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 20-as számkörben
- Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 20-as számkörben

FOGALMAK

összeadás, kivonás, összeg, különbség, művelet, egyenlővé tevés,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Alapműveletek értelmezése

- Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel
- Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal
- Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakkal vállfamérlegen
- Hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel
- Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma
- „Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése

2. Alapműveletek tulajdonságai

- Szőnyegezések színes rudakkal
- „Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „ $5+6$ az ugyanannyi, mint 11”, a két kéz keresztbe téve „ $6+5$ az 11”, a bal kéz hátra téve „ $11-5$ az 6”, bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „ $11-6$ az 5”
- Lépegetések számegyenesen, például 6-tól 9 lépés, 9-től 11 lépés

- Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk” érzékeltetése) és egymás mellé szőnyegezve („területük” érzékeltetése)
- Négyzet rácson kertek bekerítése
- Műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása

3. Szóbeli számolási eljárások

- Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése
- Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével
- „Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban
- Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során
- Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása
- Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása
- „Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad

4. Fejben számolás

- „Boltos játék”
- „21 vagy semmi” játék párban
- „Számfuttatás” játék
- Láncszámolások
- „Hajtogató”
- Egy képről többféle művelet olvasása

7. TÉMAKÖR: ALKOTÁS TÉRBEN ÉS SÍKON, ALAKZATOK GEOMETRIAI TULAJDONSÁGAI, TRANSZFORMÁCIÓK, TÁJÉKOZÓDÁS TÉRBEN ÉS SÍKON

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;

- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
- alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.
- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.
- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.
- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;

- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különbséget tesz testek és síkidomok között;
- kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
- Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján
- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezsel)
- Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
- Sorminták, terülminták kirakása és folytatása síkban, térben
- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
- Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása
- Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon
- Testek és síkidom modellek megkülönböztetése
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”
- Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján
- Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
- Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása
- Téglatest lapjainak megszámlálása
- Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”
- Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése
- Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása
- Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint
- Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése
- Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása
- Téglalap átlóinak és tükör tengelyeinek megfigyelése
- Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása
- Szimmetriák, tükröképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
- Tárgyak, építmények, képek tükröképeinek megfigyelése térben, síkban tükör segítségével

- Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
- Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
- Sor- és síkminták készítése tükrözéssel
- Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal
- Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal
- Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása
- Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből
- Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgásával
- Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel
- Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva
- Hely meghatározása sakktáblán
- Tájékozódás négyzethálón

FOGALMAK

alaprajz, test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet, tükörkép, mozgítás, jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Alkotás térben és síkon

Építés térbeli építőelemekből

- Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécepapír guriga) városépítés, várépítés
- „Szobasarak” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése
- „Szobasarak” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

- Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
- Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
- „Telefonos játék”
- Papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek

Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással

- Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással
- Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
- Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata

2. Alakzatok geometriai tulajdonságai

Válogatások

- Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra

Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése

- Különbféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése
- Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyairól készült fotókkal
- Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal
- Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása
- Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából

Sokszögek előállításánál az oldal és csúcsharok megismerése, használata

- Háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm
- Négyzetek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot
- Négyzetek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának megértése
- Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint
- Különbféle ponthálókön, rácson alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint

3. Transzformációk

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése

- Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép
- Építések, mozgások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként
- Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?”
- Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése
- Összehajtott papírból alakzat kivágása
- Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel
- Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve, vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)

4. Tájékozódás térben és síkon

Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal

- Hideg-meleg” játék kincskeresésre
- Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk
- Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le
- „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal

Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgásával

- „Különbségkereső” játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása
- Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”
- Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra

Írány és állás megfigyelése, tájékozódás négyzethálón

- Szituációs játékokban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása
- „Vándorvezér” játék sakktablán, például „f4-ről 2 mezőt felfele lépve hova jutunk?”
- „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...
- Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

8. TÉMAKÖR: ÖSSZEFÜGGÉSEK, KAPCSOLATOK, SZABÁLYSZERŰSÉGEK FELISMERÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 14 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periodikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;

- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármások tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármásokat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
- Számpárok, számhármások közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
- A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
- Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
- Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
- Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
- A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
- Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
- Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- Gépjátékok szabályának felismerése
- Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármások hiányzó elemének megtalálása
- Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármások alkotása
- Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal
- Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
- Sorozatok, szabályjátékok alkotása

FOGALMAK

szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése

- Kakukktojás-kereső játékok
- „Mi változott?” játék

Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal

- Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...
- Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk
- Ismétlődő ritmusjelek letapsolása
- Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal

A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok

- „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
- Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
- Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutató lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre

Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)

- „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel

9. TÉMAKÖR: ADATOK MEGFIGYELÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése
- Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése

- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen
- Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

ISMERET ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése

- „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve

Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal

- Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen

- Saját testmérések mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása
- Sajtos dobozokból oszlopdiaagram építése, például „Kedvenc reggeli italdod”

10.TÉMAKÖR: VALÓSZÍNŰSÉGI GONDOLKODÁS

HELYI ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;

- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tipp megfogalmazása
- Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése
- Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során
- Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámolása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
- A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

FOGALMAK

véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

ISMERETEK ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tipp megfogalmazása

- „Kukás” játékok
  - „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?
  - „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során

- Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból

Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése

- Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”
- Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)

2. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

Az éves óraszám felosztása:

Témakör neve	Óraszám
1. Válogatás, rendszerezés, halmazok alkotása, vizsgálata	11
2. Állítások	4
3. Szöveges feladatok, problémamegoldás	20
4. Számok tulajdonságai <ul style="list-style-type: none"> – Szám és valóság kapcsolata – Számlálás, becslés – Számok rendezése – Számok helyi értékes alakja 	40
5. Mérések, mérőeszköz használata, mérési módszerek	15
6. Alapműveletek <ul style="list-style-type: none"> – Alapműveletek értelmezése – Alapműveletek tulajdonságai – Szóbeli számolási eljárások – Fejben számolás 	48
7. Alkotás térben és síkon <ul style="list-style-type: none"> – Alakzatok geometriai tulajdonságai – Transzformációk – Tájékozódás térben és síkon 	20
8. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	14
9. Adatok megfigyelése	5
10. Valószínűségi gondolkodás	3
Összes óraszám:	180

1.TÉMAKÖR: VÁLOGATÁS, HALMAZOK ALKOTÁSA, VIZSGÁLATA, RENDSZEREZÉS, RENDSZERKÉPZÉS

HELYI ÓRASZÁM: 11. ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése. Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkéssel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
- keresi az okát annak, ha a halmazára valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;

- megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással
- Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával
- Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján
- Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken
- A tulajdonságok változásának felismerése
- Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel
- Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint
- Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása
- Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására
- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem piros
- Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel
- Elemek elhelyezése halmazábrában
- Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása
- Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása
- Barkochbázis konkrét dolgok kirakásával
- Barkochbázis során felesleges kérdések kerülése, felismerése
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával
- Különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után
- Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

FOGALMAK

tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

Tulajdonságok megfigyelése, felismerése:

- „Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése
- „Varázsszákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása

Válogatás azonos és különböző tulajdonságok alapján:

- „Repül a..., repül a...” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez
- Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
- Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal
- „Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal

Megadott elemek csoportosítása tulajdonságok szerint:

- Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
- Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal

Tulajdonságok tagadása szerinti válogatás:

- Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján

2. Rendszerezés, rendszerképzés

Adott szempont szerinti válogatás:

- Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
- „Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcsere; veszít, aki nem tud rakni

Több szempontból történő válogatás:

- Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása
- Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása
- Többgombócos fagyaltok összeállítása színes korongokkal
- Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból
- Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegek színes rúddal
- Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávú zászlók összeállítása
- *Táncos párok, kézfogások szituációs játékokkal*

2. TÉMAKÖR: ÁLLÍTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyokról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján
- Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése
- Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
- Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák

FOGALMAK

igaz-hamis

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Állítások megfogalmazása adott elemekről:

- „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat
- „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább

Állítások értékelése, igaz-hamis:

- „Jancsi bohóc azt mondja, hogy...” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis
- „Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról

3.TÉMAKÖR: SZÖVEGES FELADATOK, PROBLÉMAMEGOLDÁS

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Elmondott történetek megértése, szereplők, egyszerű adatok kiemelése. Események megfigyelése. Az idő múlásának megfigyelése, periodikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.
- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elmondott történet, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal

- Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel
- Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel
- Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban
- Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz
- Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel
- Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
- Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
- Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban
- Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban

FOGALMAK

szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szöveges feladatok megoldása

Adatok gyűjtése:

- Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is

Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése

- „Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak, akik visszaküldik a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

2. Problémamegoldás

Problémamegoldások irányított játékokkal:

- „Bolton” játék frontálisan irányítva párban vagy csoportban;
- Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban
- Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések”

Sorbarendezések, időben, térben:

- Visszaemlékezés korábbi történések egymásutánosságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével

Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése

- Cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás
- Láncmesék lejátszása

Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai,

- például: sudoku (kisebb méretű, számokkal...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku

4. TÉMAKÖR: SZÁMOK TULAJDONSÁGAI SZÁM ÉS VALÓSÁG KAPCSOLATA SZÁMLÁLÁS, BECSLÉS SZÁMOK RENDEZÉSE SZÁMOK HELYI ÉRTÉKES ALAKJA

HELYI ÓRASZÁM: 40 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi) Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;

- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.
- megszámlál és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százakkal, ezresekkel;
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.
- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
- megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, száz, ezres szomszédjait, tízesekre, százakra, ezrekre kerekített értékét.
- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.
- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresek, százak, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.
- helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi
- A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása
- Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
- Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as számkörben
- A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban
- Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján
- Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban
- Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 100-ig
- Számok többfelé bontása 100-ig

- Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú)
- Meg- és leszámlálások egyesével
- Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez
- Meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
- Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben
- Becslés szerepének, korlátainak megismerése
- Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becsülendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele
- Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel
- Becslések értékelése
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Sorszámok ismerete, alkalmazása
- Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben
- Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
- Leolvasások a számegyenesről
- Számok, műveletes alakban megadott számok (például: $2+3$; $10-3$; $20:2$, $5\cdot 2$) helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése
- Számok helyének azonosítása számtáblázatokban
- Számok helyének azonosítása 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)
- Számok változásának követése 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)
- Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben
- Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: $7+8$, $21-6$, $3\cdot 5$
- Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással
- Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során
- Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett alkotások során
- Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- Számjelek olvasása, írása

- Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
- Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)
- Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz
- Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után
- Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban
- Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben

FOGALMAK

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás, számlálás, becslés, sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd, számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan, csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Szám és valóság kapcsolata

Mennyiségek összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi

- Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?”, „Melyik ceruza hosszabb?”, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?”
- Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel
- Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban
- Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?”

Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján, is darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban

- Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék
- Játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó)
- Játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van
- Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról”

Számok többfelé bontása 100-ig, Számképek felismerése többfelé bontott alakban

- Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térfeléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van
- „Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább
- Szőnyegezések színes rudakkal

2. Számlálás, becslés

Meg- és leszámlálások egyesével

- Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?”
- Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobantás

Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben

- „Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 60-tól 6-osával visszafelé
- Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban!”, „Készíts négy egyforma csoportot!”; a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as, 100-as számkörben tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel
- Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatással

Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becslendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele

- „Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezét, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zsolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!”
- 12-es, 13-as... 16-os... 20-as gyűjtések; 30-nál nagyobb, de 100-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 100-as gyűjtés apró tárgyakkal leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával

3. Számok rendezése

Számok nagyság szerinti összehasonlítása

- Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás
- Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben

Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, leolvasások a számegyenesről

- Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből
- Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban)
- Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon

Sorszámok ismerete, alkalmazása

- Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor
- Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek
- Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–100-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét
- Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatója segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat
- „Vigyázzó!” játék

Számok helyének azonosítása számtáblázatokban

- Lépkedések 10×10-es táblán, nevezetes irányok megfigyelése
- Üres 10×10-es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása
- Számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével

4. Számok tulajdonságai

Számjelek olvasása, írása

- „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból
- Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról
- „Korongforgatás”

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése

- Szőnyegezések színes rudakkal
- Shut the box típusú játék két kockával
- „Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítás
- Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélén végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzzába

5. Számok helyiértékes alakja

Csoportosítások, beváltások

- Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés
- Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármásával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása
- Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással
- Csoportosítások rajzolt képeken

Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján

- Csomagolások leltárak alapján
- Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után

- Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört)
- Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16)
- Tevékenységek Dienes-készlettel

5.TÉMAKÖR: MÉRŐESZKÖZ HASZNÁLATA, MÉRÉSI MÓDSZEREK

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Mérések különböző egységekkel, tömeg mérése érzékelő játékokkal, űrtartalom összemérése, áttöltések, hosszúság mérése mozgással

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzele van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
- Változatos mennyiségek közvetlen összemérése
- Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével
- Mérési módszerek megismerése
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérynai
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak
- Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről

- Mérőszám fogalmának megértése
- Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze
- Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki
- Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
- Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel
- Szabványos mérőeszközök használata
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
- Az időmérés egységeinek megismerése: óra, perc, másodperc
- Egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról
- Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 100-as számkörben szituációs játékokban

FOGALMAK

összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása

- Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”
- Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel
- Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása

Változatos mennyiségek közvetlen összemérése

- Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel
- Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal
- Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel

Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról

- Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez
- Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd

Időbeli tájékozódás, az időmérés egységeinek megismerése

- 1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc
- Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt

6. TÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK: ALAPMŰVELETEK ÉRTELMEZÉSE, TULAJDONSÁGAI SZÓBELI SZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK, FEJBEN SZÁMOLÁS

HELYI ÓRASZÁM: 48 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Személyek, dolgok számlálása. 20-as számkörben mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.
- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit
- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejből pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;

- teljes négyjegyűek összegét, különbségét százásokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.
- fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kiegészzeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
- fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
- fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja a műveletek jeleit;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel
- Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel
- Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása
- Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több
- Kivonás értelmezése mint különbség kifejezése
- Szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként
- Többszörösök közötti kapcsolatok megértése a szorzás értelmezése alapján (pl. adott szám 4-szerese a számmal nagyobb az adott szám 3-szorosánál, adott szám 2-szeresének és 3-szorosának az összege a szám 5-szöröse)
- A szorzó- és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7
- Osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások)
- Maradékos bennfoglaló osztás értelmezése tevékenységek során
- Szorzás és a kétféle osztás kapcsolatának értelmezése tevékenységek során előállított képek, majd megadott ábrák alapján
- Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal
- Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése
- Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel
- Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: $9+62 = 62+9$; $25-17+5 = (25+5)-17$; $3\cdot 9 = 3\cdot 5 + 3\cdot 4$
- A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél

- Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél
- Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben
- Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben
- Bontások és pótlások alkalmazása
- Számhoz számszomszédainak hozzáadása ($6+7=6+6+1=7+7-1$) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése ($13-6$, $13-7$)
- Tízestlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával
- 100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával)
- 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 ($10-2$, $10-3$) alakban
- Különböző számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$
- Szorzó- és bennfoglaló táblák belső összefüggéseinek és egymás közötti kapcsolatainak alkalmazása számolás során, például: $6 \cdot 8=6 \cdot 5+6+6+6=(6 \cdot 4) \cdot 2$; $8 \cdot 4=(4 \cdot 4) \cdot 2$
- Szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással
- Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során
- Összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as számkörben
- Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben
- Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben
- Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal, számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel
- Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben, fejben
- A szorzó- és bennfoglaló táblákon belüli kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
- A szorzó- és bennfoglaló táblák közötti kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
- A 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek emlékeztetőből való felidézése tízszeresig
- A 6-os, 7-es, 8-as szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben tízszeresig
- 100-as számkörben szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással

FOGALMAK

összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Alapműveletek értelmezése

- Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel
- Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal
- Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakkal vállfámérlegen
- Hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel
- Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma
- „Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése

2. Alapműveletek tulajdonságai

- Szőnyegezések színes rudakkal
- „Lépegetések számegyenesen, például 16-tól 35 lépés, 35-től 11 lépés
- Négyzettrácson kertek bekerítése
- Művelet sor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a művelet sor visszafelé való lejátszása

3. Szóbeli számolási eljárások

- Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése
- Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével
- „Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban
- Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során
- Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása
- „Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad

4. Fejben számolás

- „Boltos játék”
- „25 vagy semmi” játék párban
- „Számfuttatás” játék
- Láncszámolások
- „Hajtogató”
- Egy képről többféle művelet olvasása

7. TÉMAKÖR: ALKOTÁS TÉRBEN ÉS SÍKON ALAKZATOK GEOMETRIAI TULAJDONSÁGAI TRANSZFORMÁCIÓK TÁJÉKOZÓDÁS TÉRBEN ÉS SÍKON

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A már megismert geometriai formák felismerése, csoportosítása. Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően. MÉRŐESZKÖZÖK HASZNÁLATA.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
- alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.
- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;

- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.
- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.
- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különbséget tesz testek és síkidomok között;
- kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
- Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján
- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezsel)
- Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
- Sorminták, terülminták kirakása és folytatása síkban, térben
- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
- Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása
- Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon
- Testek és síkidom modellek megkülönböztetése
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”
- Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján
- Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése

- Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása
- Téglatest lapjainak megszámlálása
- Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”
- Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése
- Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása
- Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint
- Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése
- Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása
- Téglalap átlóinak és tükör tengelyeinek megfigyelése
- Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása
- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
- Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
- Alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével
- Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel
- Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal
- Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal
- Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása
- Bejárt útvonal újrajrása emlékezetből
- Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával
- Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel
- Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva
- Hely meghatározása sakktáblán
- Tájékozódás négyzethálón

FOGALMAK

alaprajz, test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet, tükörkép, tükörtengely, eltolt kép, mozgatás, jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Alkotás térben és síkon

Építés térbeli építőelemekből

- Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés
- „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése
- „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból

Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint

- Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
- Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
- „Telefonos játék”
- Papírharmónia hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek

Sokszögek előállítás nyírással, hajtogatással

- Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással
- Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
- Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata

2. Alakzatok geometriai tulajdonságai

Válogatások

- Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra

Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése

- Különböző hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése
- Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakkal készült fotókkal
- Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal
- Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása
- Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából

Sokszögek előállítás során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata

- Háromszögek készítése különböző hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm
- Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot

- Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának megértése
- Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint
- Különböző ponthálókön, rácson alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint

3. Transzformációk

Szimmetriák, tükörképek megfigyelése

- Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép
- Építések, mozgások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként
- Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?”
- Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése
- Összehajtott papírból alakzat kivágása
- Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel
- Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve, vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)

4. Tájékozódás térben és síkon

Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal

- Hideg-meleg” játék kincskeresésre
- Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk
- Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le
- „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal

Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgásával

- „Különbségkereső” játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása
- Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”
- Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulóponttra

Irány és állás megfigyelése, tájékozódás négyzethálón

- Szituációs játékokban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása
- „Vándorvezér” játék sakktáblán, például „f4-ről 2 mezőt felfele lépve hova jutunk?”

- „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...
- Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

8. TÉMAKÖR: ÖSSZEFÜGGÉSEK, KAPCSOLATOK, SZABÁLYSZERŰSÉGEK FELISMERÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 14 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periodikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármak tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármakat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
- Számpárok, számhármak közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése

- A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
- Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
- Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
- Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
- A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
- Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
- Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- Gépjátékok szabályának felismerése
- Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármások hiányzó elemének megtalálása
- Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármások alkotása
- Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal
- Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
- Sorozatok, szabályjátékok alkotása

FOGALMAK

szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése

- Kakukktójás-kereső játékok
- „Mi változott?” játék

Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal

- Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...
- Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk
- Ismétlődő ritmusjelek letapsolása
- Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal

A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok

- „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt

- Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
  - Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutató lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel

9. TÉMAKÖR: ADATOK MEGFIGYELÉSE

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése
- Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése
- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen
- Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

ISMERET ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése

- „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve

Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal

- Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen

- Saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása
- Sajtos dobozokból oszlopdiagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”

10. TÉMAKÖR: VALÓSZÍNŰSÉGI GONDOLKODÁS

HELYI ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tipppek megfogalmazása
- Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése
- Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során
- Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámolása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
- A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóásával

FOGALMAK

véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

ISMERETEK ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása

- „Kukás” játékok
  - „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?
  - „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során
- Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból

Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése

- Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”

3-4. ÉVFOLYAM

A negyedik osztály az tagozat befejező szakasza. Ebben a fejlesztő munkában felkészítjük a gyermekeket a felső tagozatra.

Ezen az évfolyamon is biztosítani kell a konkrét, sokféle gyakorlati megtapasztalást. Célunk a belátáson alapuló, "felfedező" tanulás.

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szövegeket, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.

A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.

A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a törtszámok és a negatív számok fogalmának alapozására.

Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alpműveletek végzése a 100-as számkörben.

A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos. Az eszköz nélküli átváltás nem követelmény.

A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

MATEMATIKA TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERVBEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széleskörű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságban alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszútávon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széleskörű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejen és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolatívá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyéenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozaton. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk

is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. A javasolt minimális óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő javasolt minimális óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét. Azonban azoknál a témaköröknél, ahol kifejezetten fontosnak tartottuk, hogy minden órának részét képezzék, ott a javasolt óraszám mellett külön is feltüntettük: „A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!”

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az alapozó szakaszban az értékelés legfőbb célja, hogy a tanulóknak erősítse meg a tanulás örömét, ösztönözze őket a minél több tanulási siker elérésére. Az értékelés szerepe és feladata, hogy a gyermek fejlődéséről információt szerezzünk. Ez nélkülözhetetlen a tanítás további tervezése, vagy módosítása szempontjából. Ezzel tudjuk megtervezni a tanulási folyamat újabb és újabb szakaszát.

Az értékelés az alapozó szakaszban gyakran diagnosztizáló szerepet tölt be. Feltárja a hiányosságokat, képet ad a gyermek aktuális tudásszintjéről.

A minősítő (szummatív) értékelésben visszacsatolást kell kapnunk a tanulók adott szintű teljesítményéről. Ügyelnünk kell, hogy ne kapjon túlzott szerepet az értékelés e formája.

A formatív értékelés nem minősít, hanem tájékoztat a tanulás folyamatában való előrehaladásról. Legyen hatásos, személyre szóló, kapjon differenciált értékelést a gyermek. Akkor érünk el eredményt vele, ha a gyermeket ösztönzi, motiválja a továbbhaladásban, tanulásban. Olyan célokat fogalmazzunk meg, amelyeket a kisgyermek el tud érni. Másfelől könnyítse az eligazodást a tantárgyi követelményrendszerben. Erre az értékelési formára kell nagyobb hangsúlyt fektetni.

A gyermeknek folyamatos visszajelzést kell kapnia, amelynek fejlesztő hatásúnak kell lennie. Legyen egységes, könnyen áttekinthető.

Ösztönző, fejlesztő hatásával a gyermek megismeri önmagát, képességeit. Fokozatosan fejlődik ki önismerete, önértékelése. Megismeri a csoportban elfoglalt helyét. A csoportos értékelés is kapjon helyet a tanórákon.

Törekedni kell arra, hogy az értékelés formái minél változatosabbak, életkornak megfelelőek legyenek.

Meg kell találnunk az értékelés helyes arányait. A szóbeli értékelésnek kell túlsúlyban lennie. Ez teszi lehetővé a legárnyaltabb értékelést.

A jó értékeléssel biztosítsuk, hogy önmagukhoz képest a lehető legjobb eredményt ériék el a gyermekek.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	Óraszám
1. Válogatás, rendszerezés, halmazok alkotása, vizsgálata	20
2. Állítások	8
3. Szöveges feladatok, problémamegoldás	40
4. Számok tulajdonságai <ul style="list-style-type: none"> – Szám és valóság kapcsolata – Számlálás, becslés – Számok rendezése – Számok helyi értékes alakja	70
5. Mérések, mérőeszköz használata, mérési módszerek	26
6. Alapműveletek <ul style="list-style-type: none"> – Alapműveletek értelmezése – Alapműveletek tulajdonságai – Szóbeli számolási eljárások – Fejben számolás – Írásbeli összeadás és kivonás – Írásbeli szorzás és osztás	80
7. Törtrészek	16
8. Negatív számok	16
9. Geometria <ul style="list-style-type: none"> – Alkotás térben és síkon – Alakzatok geometriai tulajdonságai – Transzformációk – Tájékozódás térben és síkon	40
10. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	28
11. Adatok megfigyelése	10
12. Valószínűségi gondolkodás	6
Összes óraszám:	360

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	Óraszám
1. Válogatás, rendszerezés, halmazok alkotása, vizsgálata	10
2. Állítások	4
3. Szöveges feladatok, problémamegoldás	20
4. Számok tulajdonságai <ul style="list-style-type: none"> – Szám és valóság kapcsolata – Számlálás, becslés – Számok rendezése – Számok helyi értékes alakja 	35
5. Mérések, mérőeszköz használata, mérési módszerek	13
6. Alapműveletek <ul style="list-style-type: none"> – Alapműveletek értelmezése – Alapműveletek tulajdonságai – Szóbeli számolási eljárások – Fejben számolás – Írásbeli összeadás és kivonás – Írásbeli szorzás és osztás 	40
7. Törtrészek	10
8. Negatív számok	6
9. Geometria <ul style="list-style-type: none"> – Alkotás térben és síkon – Alakzatok geometriai tulajdonságai – Transzformációk – Tájékozódás térben és síkon 	20
10. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	14
11. Adatok megfigyelése	5
12. Valószínűségi gondolkodás	3
Összes óraszám:	180

1. TÉMAKÖR: VÁLOGATÁS, RENDSZEREZÉS, HALMAZOK ALKOTÁSA, VIZSGÁLATA

ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; válogatásokat végez saját szempontok szerint, kiválogatja az adott tulajdonságokkal rendelkező összes elemet;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatokat, elemeket halmazba rendez;
- állítások igazságtartalmát eldönti;
- elemeket sorba rendez próbálgatással;
- állításokhoz halmazokat képez;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.
- keresi az okát annak, ha a halmazára valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;

- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
- megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül
- Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés
- Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése.
- személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint
- adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén.
- elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása
- A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata
- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem kör
- Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értéke: a logikai „nem” és a logikai „és”
- Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”- sel
- Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög
- A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása halmazábrán
- Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása
- Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van
- A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére
- A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz

FOGALMAK

- - Logikai "és", logikai "nem"

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
- Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
- Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal
- „Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítására
- „Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel
- „Ki jut a várba?” játék
- Játék logikai lapokkal
- Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzó (metszetképzés)
- Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés
- Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása
- Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzó (metszetképzés)
- Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés
- 3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása
- Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik
- „Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása
- Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejföls poharakból; faágakból; spárgákból
- Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása

2. TÉMAKÖR: ÁLLÍTÁSOK

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

- egyszerű állításokat megfogalmaz; egy állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz- e vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására; egyszerű állításokat megfogalmaz; egy állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján
- Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése
- Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása
- Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése
- Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

FOGALMAK

Nincsenek új fogalmak.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Telefonos” játék
- „Rontó” játék
- „Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis
- Papírcsíkron egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A... rúd hosszabb, mint a ... rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá
- „Master mind” játék színekkel és számokkal

3. TÉMAKÖR: SZÖVEGES FELADATOK MEGOLDÁSA, PROBLÉMAMEGOLDÁS

ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

- Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- értelmezi, elképzezi, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése
- Egy- és többszemélyes logikai játékokban egy-két lépéssel előre tervezés
- Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése
- A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése

- Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése
- Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása
- Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán
- Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat
- Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
- Egy és két művelettel megoldható szöveges feladatok feljegyzése, rendezése
- Valóság és eredmény összevetése
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása
- Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása
- Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés
- Nyelvi és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK

felesleges adat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
- Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertető
- Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat
- Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is
- Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása
- Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése
- „Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban
- „Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?”

- „Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből
- Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal
- Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz
- „Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik
- Logikai rejtvények, történetek
- Nim játékok

5. TÉMAKÖR: SZÁMOK TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 35 ÓRA

ALTÉMAKÖR: SZÁM ÉS VALÓSÁG KAPCSOLATA

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték. Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, , ( ).

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szóincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 1000-es számkörben
- Halmazok becslése, összehasonlítása (darabszám)
- Számkör bővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 100 babszem, 120 pálcika/gyerek, 300 db gombostű, rajzszög 100-as csomagolású segítségével kirakva)
- Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 300cm, 300 mm, 300 g, 300 másodperc)
- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, úrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 1000-es számkörben (mérőszám)
- Összefüggés felismerése mennyiség, egység és mérőszám között. (Nagyobb mértékegységhez kisebb mérőszám, kisebb mértékegységhez nagyobb mérőszám tartozik)
- A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata
- Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 1000 - es számkörben
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”
- Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve)
- Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjünk?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem

ALTÉMAKÖR: SZÁMLÁLÁS, BECSLÉS

ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

- Ismerjék és önállóan olvassák a számok jelét ezerig; Tudják a számokat nagyság szerint összehasonlítani, sorba rendezni;

- *becslések, mérések százas számkörben;*

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megszámlál és leszámllál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér az 1000- es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; Ismerjék és önállóan olvassák a számok jelét ezerig; Tudják a számokat nagyság szerint összehasonlítani, sorba rendezni; becslések, mérések százas számkörben;
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal oda-vissza 1000 - es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
- Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 1000- es számkörben
- Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása
- Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor
- Becslések értékelése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK, JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Nagyszámok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámllálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000 másodperc? Mire elég 1000 perc?”
- Abakuszon, szorobánon számlálás

ALTÉMAKÖR: SZÁMOK RENDEZÉSE

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

tudják válogatni a számokat adott szempontok szerint; találják meg a számok helyét a számegeyenesen egyesével beosztott számegeyenesen, közelítő helyüket tízesével beosztott számegeyenesen;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; tudják válogatni a számokat adott szempontok szerint; találják meg a számok helyét a számegyenesen egyesével beosztott számegyenesen, közelítő helyüket tízesével beosztott számegyenesen;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban;
- a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban az 1000 - es számkörben;
- megnevezi a 1000- es számkör számainak egyes, tízes, százasként, tízesekre, százasként kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: $200/2$, $50 \cdot 2$, $1000-250$): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 1000 - es számkörben
- Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
- Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például $200:50$, $300:50$) helyének megkeresése a számegyenesen 1000-es számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen
- Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 120-tól 180-ig tízesével
- Egyes, tízes, százasként, ezres számszomszédok ismerete 1000 - es számkörben
- Számok tízesekre, százasként, ezresekre kerekítése 1000- es számkörben

FOGALMAK

százasként, ezresként, kerekítés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal
- Különböző módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba
- „Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal
- Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével
- Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

ALTÉMAKÖR: SZÁMOK TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Ismerik a páros, áratlan fogalmát; ismerik a római számokat húszig;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal
- Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással az 1000-es számkörben
- Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során
- Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

FOGALMAK

háromjegyű számok, római számok

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Ország, város” játék számtulajdonságokkal
- Számtulajdonságokra épülő bűvésztükkök megismerése, megértése
- „Hoci, nesze” játék
- Felcsavart számegettes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint

- Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

ALTÉMAKÖR: SZÁMOK HELYI ÉRTÉKES ALAKJA

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Ismerje a számok alakját száz-as számkörben számlálás, mérés eredményeként, összefüggés mennyiség, egység és mérőszám között,

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresekből, száz-asokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, száz-asok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
- Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es számkörben
- Számok száz-asokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül
- Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján
- A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése
- Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján (Pl. 54-ben a 4 alaki értéke 4, helyi értéke 4 tízes, valódi érték 40)
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete
- Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 1000-es számkörben
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 1000-es számkörben

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, száz-as, ezres helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére
- Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”
- Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése
- Tevékenységek Dienes-készlettel
- Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon
- „Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal
- „Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százások helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz
- Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása
- Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

5. TÉMAKÖR: MÉRŐESZKÖZ HASZNÁLATA, MÉRÉSI MÓDSZEREK

ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1000- es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
- Kerületmérés, a mérés egyszerűsítésének felismerése azonos hosszúságú oldalak esetében;

- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
- Mennyiségek összemérése
- Mérési módszerek alkalmazása
- Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg
- Becslés, mérés, eltérés különböző egységekkel
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
- Szabványos mérőeszközök használata
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata
- Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
- Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése
- Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között
- Mértékváltás eszköz segítségével
- Pénzváltás ezres szánkörben
- Takarékoság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyagflakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)
- Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)
- Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)
- A terület és kerület szavak értő használata

FOGALMAK

kerület, terület, mm, km, ml, cl, g, dkg

ISMERETEK, JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Gyümölcs, zöldség tömegének becslése, mérése, kiszámolása
- Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése
- Napirend időbeosztásának elkészítése
- Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen
- Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot

- Tárgy körberajzolása négyzethálón, a tárgy nagyságának becslése kis négyzetekben; kiségyzetek számlálása; a tárgy méretének meghatározása négyzetcentiméterben
- Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása
- „Lefedő” játék: 10×10 -es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához

6. TÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK

ÓRASZÁM: 40 ÓRA

ALTÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK ÉRTELMEZÉSE

ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban. Szorzótábla, bennfoglaló tábla ismerete a száz-as számkörben. Ismeri a műveletek sorrendjét.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen értelmezi az 1000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- ismeri és alkalmazza a műveleti sorrendet;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es számkörben
- Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk az 1000-es számkörben
- Maradékot osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása
- Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése

- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése
- A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
- Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

FOGALMAK

tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

ISMERETEK, JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással
- Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása
- Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szögestáblán kifeszített terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel
- Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

ALTÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A műveletfogalmakat tudja értelmezni: egyesítés, hozzátevés, az egésznek egy része, elvevés; tagok, tényezők felcserélhetősége, összeg és különbség szorzása, műveletek kapcsolata;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása

- Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
- Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 1000-ig
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal
- Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel
- Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk

ALTÉMAKÖR: SZÓBELI SZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK

ÓRASZÁM: 6 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Összeadásban és kivonásban jó készség szint a száz-as számkörben, a szorzó- és bennfoglaló tábla biztos ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol 1000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- teljes háromjegyűek összegét, különbségét száz-asokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Pontos, gyors számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 1000-es számkörben

- Pontos, gyors számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok ismeretének felhasználásával 1000-es számkörben
- A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése az 1000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek századokkal való számolás során
- A 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése
- A becslés képességének fejlesztése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása
- Teljes háromjegyűek összegének, különbségének századokra kerekített értékekkel való becslése
- Teljes kétjegyűek egyjegyűvel való szorzatának becslése
- Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balratolódás és a vagyontízszereződésének megfigyelése
- Teljes háromjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével
- Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével
- Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével

ALTÉMAKÖR: FEJBEN SZÁMOLÁS

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Fejlesztésben biztos a tudása összeadásban, kivonásban, szorzásban, osztásban a század számkörben. Emlékezetből ismeri a kisegyszereget és az annak megfelelő bennfoglalást.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kisegyszereget és a megfelelő bennfoglalásokat, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;

- fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
- fejben pontosan számol az 1000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során
- Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása
- A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete
- Fejszámolás gyakorlása 100– as számkörben
- Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;
- Fejszámolás az 1000-es számkörben kerek tízesekkel, százasokkal a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,

FOGALMAK

kerek százas, kerek ezres

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen
- „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyiértékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
- Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához
- „Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége

ALTÉMAKÖR: ÍRÁSBELI ÖSSZEADÁS ÉS KIVONÁS

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Biztos számolási készség elsajátítása a szóbeli műveletekben. A műveleti tulajdonságok ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel
- Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százás helyi értéken
- Műveletek könnyítése csoportosítással: többtagú összeadások a tagok csoportosításával
- Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére
- Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján
- A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása
- Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

FOGALMAK

írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás, kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)
- Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal
- Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát
- „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például $RÉT + RÉT = KERT$
- „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyiértékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

ALTÉMAKÖR: ÍRÁSBELI SZORZÁS

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Ismeri a szorzás műveleti tulajdonságait. Biztos a tudása a szorzótábla használatában.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen végzi el az írásbeli szorzást egyjegyű szorzóval;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;

- megoldását értelmezi, ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Több egyenlő tag írásbeli összeadása
- Írásbeli műveletek előtti következetes becslés végeztetése, ezzel a számfogalom és ellenőrzés erősítése
- Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval
- Írásbeli szorzás kerek tízesekkel
- Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

FOGALMAK

visszaszorzás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása
- Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
- Érdekes számolások, például a 48 szorzása egyjegyű számokkal;
- Két nyíl helyett egy;

7. TÉMAKÖR: TÖRTRÉSZEK

ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A fél, negyed, harmad fogalmának ismerete, előállítása eszközök segítségével.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
- a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 kettő) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)

- Az egységtörtek többszöröseinek előállítás, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással
- Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel
- Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése

FOGALMAK

egész, törtrész, egységtört

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Lépj hozzám!” játékos feladat
- 1 kettő, 1 negyed, 1 nyolcad előállítása felezésekkel papírhajtogatással
- 1 harmad, 1 hatod, 1 tizenkettő előállítása papírcsík hajtogatásával
- Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is
- Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög)
- Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!”
- „Pizzarendelés” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecúsztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokon csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem
- Memóriajáték különféle képpen ábrázolt törtrészekkel

8. TÉMAKÖR: NEGATÍV SZÁMOK

ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő megismerése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
- nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése

- Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben
- Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)
- Hőmérőmodell használata
- Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással
- A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során
- Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

FOGALMAK

pozitív, negatív

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Fagypon alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagylalt, jégkocka segítségével
- „Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet
- Hőmérsékleti adatok megjelenítése grafikonon
- Adósságcedulák, játék pénz segítségével vagyonok kirakása
- negatív számok körében különbség keresése (hőmérsékleti különbség)
- Vagyon csökkentése ill. növelése kirakással, rajzzal
- „Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcedulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcedulát kapnak

9. TÉMAKÖR: GEOMETRIA

ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ALTÉMAKÖR: ALKOTÁS TÉRBEN ÉS SÍKON

ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;

- alkotásában követi az adott feltételeket;
- testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
- alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
- Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint
- Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben
- Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással
- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabadkézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)
- Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során
- Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
- Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése
- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
- Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján
- „Szobasarak” cipős dobozból, behelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata
- „Szobasarak” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
- Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
- Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére

- Adott síkidomokból téglatest építése
- 3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása
- A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá
- Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
- „Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével

ALTÉMAKÖR: ALAKZATOK GEOMETRIAI TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 7 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok. A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;

- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon
- Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése
- Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján
- Halmazba nem tartozó alakzatok keresése
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”
- Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
- Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”
- A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal
- Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása
- Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása
- Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükröszimmetriája
- Téglatest egybevágó lapjainak felismerése
- Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján
- Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel
- Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással
- Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz
- Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria
- Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással
- Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással
- Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján
- Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

FOGALMAK

lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján
- Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból

- Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból
- Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához
- Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal
- „Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése
- Sokszögek építése szívószálakból
- Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szögestáblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata
- „Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás
- Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból
- Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk
- Párhuzamos szélű papírcsíkából négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása
- A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges

ALTÉMAKÖR: TRANSZFORMÁCIÓK

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Szimmetriákat felismer. Tükrös alakzatokat felismer, előállít, egyszerű rajzokon tükrötengelyt megtalál.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
- Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

- Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
- Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral
- Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel
- Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral
- Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése
- Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással
- Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

FOGALMAK

eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése
- Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei
- Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát
- Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával
- Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafitval a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés
- Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése
- Pálcikából kirakott alakzat kétszeresére nagyítása
- Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése

ALTÉMAKÖR: TÁJÉKOZÓDÁS TÉRBEN ÉS SÍKON

ÓRASZÁM: 3 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Ismeri az irányokat, helyesen használja azokat. Tájékozódik lakóhelyén. Egyszerű térképvázlatot elkészít.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;

- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban
- Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgások során
- Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek
- Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban
- Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása
- Egyszerű térképek készítése
- Tájékozódás négyzethálón, térképen

FOGALMAK

négyzetháló, térkép

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
- Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával
- „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...
- Kacsaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés előlről sokszor
- Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak
- Kincskeresés utasítások alapján
- Kincskeresés térkép alapján
- „Torpedó” játék
- „Telefonos” játék
- Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról
- Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével
- „Vándorvezér” játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

10.TÉMAKÖR: ÖSSZEFÜGGÉSEK, KAPCSOLATOK, SZABÁLYSZERŰSÉGEK FELISMERÉSE

ÓRASZÁM: 14 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elem párok, elemhármak tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elem párokat, elemhármakat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése
- Számpárok, számhármak közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása
- Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
- Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
- Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba
- Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)

- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
- Szabályjátékokban az elem párok, elemhármak megjelenítése táblázatban
- Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elem párok, elemhármak létrehozása
- Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Sorozatok, szabályjátékok alkotása
- Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagramalkotása modellként

FOGALMAK

táblázat, nyitott mondat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten
- Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például hetirend
- Kakukktojás játékok
- „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
- Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése
- Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
- A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutató lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése
- „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

11. TÉMAKÖR: ADATOK MEGFIGYELÉSE

ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;

- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
- Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)
- Mért adatok lejegyzése
- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
- Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen
- Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése
- Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...

12. TÉMAKÖR: VALÓSZÍNŰSÉGI GONDOLKODÁS

ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;

- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tipppek megfogalmazása
- Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben
- Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése
- Véletlen események gyakoriságának összeszámolása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
- Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az előzetes tipppekkel, magyarázatok keresése
- A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”
- Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok
- Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével
- 10 korongot feldobunk, számegegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz

- Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljük az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű
- Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet
- Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja.

4. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	Óraszám
1. Válogatás, rendszerezés, halmazok alkotása, vizsgálata	10
2. Állítások	4
3. Szöveges feladatok, problémamegoldás	20
4. Számok tulajdonságai <ul style="list-style-type: none"> – Szám és valóság kapcsolata – Számlálás, becslés – Számok rendezése – Számok helyi értékes alakja	35
5. Mérések, mérőeszköz használata, mérési módszerek	13
6. Alapműveletek <ul style="list-style-type: none"> – Alapműveletek értelmezése – Alapműveletek tulajdonságai – Szóbeli számolási eljárások – Fejben számolás – Írásbeli összeadás és kivonás – Írásbeli szorzás és osztás	40
7. Törtrészek	10
8. Negatív számok	6
9. Alkotás térben és síkon <ul style="list-style-type: none"> – Alakzatok geometriai tulajdonságai – Transzformációk – Tájékozódás térben és síkon	20
10. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	14
11. Adatok megfigyelése	5
12. Valószínűségi gondolkodás	3
Összes óraszám:	180

1. TÉMAKÖR: VÁLOGATÁS, RENDSZEREZÉS, HALMAZOK ALKOTÁSA, VIZSGÁLATA

ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanynyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; válogatásokat végez saját szempontok szerint, kiválogatja az adott tulajdonságokkal rendelkező összes elemet;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatokat, elemeket halmazba rendez;
- állítások igazságtartalmát eldönti;
- elemeket sorba rendez próbálgatással;
- állításokhoz halmazokat képez;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkéssel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát;
- helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.
- keresi az okát annak, ha a halmazára valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;

- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is;
- segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
- megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül
- Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés
- Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése.
- személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint
- adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén.
- elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása
- A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata
- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem kör
- Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és”
- Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”- sel
- Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög
- A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása halmazábrán
- Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása
- Két szempont egyidejű figyelembevétel, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van
- A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére
- A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz

FOGALMAK

Logikai "és", logikai "nem"

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is

- Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
- Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal
- „Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítás
- „Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel
- „Ki jut a várba?” játék
- Játék logikai lapokkal
- Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzósa (metszetképzés)
- Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés
- Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása
- Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzósa (metszetképzés)
- Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés
- 3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása
- Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik
- „Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása
- Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfőlös poharakból; faágakból; spárgákból
- Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása

2. TÉMAKÖR: ÁLLÍTÁSOK

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

- egyszerű állításokat megfogalmaz; egy állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- állításokhoz halmazokat előállít;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján
- A " mindegyik", "van köztük", " egyik sem" tudatos alkalmazásának gyakorlása
- Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése
- Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása
- Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése
- Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

FOGALMAK

Nincsenek új fogalmak.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Telefonos” játék
- „Rontó” játék
- „Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis
- Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A... rúd hosszabb, mint a ... rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá
- „Master mind” játék színekkel és számokkal

3. TÉMAKÖR: SZÖVEGES FELADATOK MEGOLDÁSA, PROBLÉMAMEGOLDÁS

ÓRASZÁM: 20 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése
- Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés
- Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

- A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése
- Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)
- A valóság és a matematika kapcsolatának erősítése
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése
- Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása
- Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán
- Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat
- Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása
- Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása
- Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés
- Nyelvi és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK

felesleges adat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
- Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertető
- Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat
- Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is
- Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása
- Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése
- „Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban
- „Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?”

- „Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből
- Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal
- Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz
- „Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik
- Logikai rejtvények, történetek
- Nim játékok

4. TÉMAKÖR: SZÁMOK TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 35 ÓRA

ALTÉMAKÖR: SZÁM ÉS VALÓSÁG KAPCSOLATA

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték. Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, , ( ).

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben
- Számkör bővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 350 babszem, 140 gombostű, 100-as csomagolású tárgyak: rajzszög, pálcika, szalvéta segítségével kirakva)
- Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 3416 cm, 3416 mm, 3416 g, 3416 másodperc)
- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben
- A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata
- Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”
- Térképről földrajzi adatok (hegyek magassága, városok közti távolság, folyók hossza) leolvasása
- Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve)
- Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjük?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem

ALTÉMAKÖR: SZÁMLÁLÁS, BECSLÉS

ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyak biztos meg- és leszámlálása tízesével, ötvenesével százasaival 1000- es számkörben, a számok jelének biztos írása 1000- ig, becslések mérések alkalmazása tárgyak számlálásában.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megszámol és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számol kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel;
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
- Becslés és számlálás csoportosítással
- Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben
- Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása
- Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor
- Becslések értékelése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- nagy számok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 10 000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámolni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000, 10 000 másodperc? Mire elég 1000, 10 000 perc?”
- Tárgyak, apró termékek valóságos becslése, számlálása csoportosítva
- Abakuszon, szorobánon számlálás

ALTÉMAKÖR: SZÁMOK RENDEZÉSE

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A számokat képes nagyság szerint összehasonlítani, sorba rendezni. Ismeri a számok egyes, tízes, százassal szomszédait 1000- es számkörben.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
- megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százaz, ezres szomszédjait, tízesekre, százazokra, ezresekre kerekített értékét.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: $2000/2$, $500 \cdot 2$, $1250 - 250$): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben
- Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
- Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: $500 - 160$, $80 \cdot 40$) helyének megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen
- Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével
- Számok egyes, tízes, százaz, ezres szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben
- Számok tízesekre, százazokra, ezresekre kerekítése 10 000-es számkörben

FOGALMAK

százaz számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

ISMERETEK, JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal
- Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba
- „Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal
- Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével
- Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

ALTÉMAKÖR: SZÁMOK TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 10 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Ismerik a páros, páratlan fogalmát; számokat kifejeznek művelettel ezerig, ismerik a római számokat;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal
- Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben
- Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során
- Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során
- Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

FOGALMAK

három- és négyjegyű számok, római számok

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Ország, város” játék számtulajdonságokkal
- Számtulajdonságokra épülő bűvésztükkök megismerése, megértése
- Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szögestáblán
- „Hoci, nesze” játék

- Felcsavart számegyenes: papírsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint
- Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

ALTÉMAKÖR: SZÁMOK HELYI ÉRTÉKES ALAKJA

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Ismeri a számok helyi, alaki valódi értékének fogalmát, a számok százasokra, tízesekre, egyesek összegére való bontását, helyesen írja és olvassa a számokat ezres számkörben.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es és 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
- Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es és 10 000-es számkörben
- Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül
- Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján
- A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése
- Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete
- Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére
- Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”
- Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése
- Tevékenységek Dienes-készlettel
- Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon
- „Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal
- „Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százask helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz
- Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása
- Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

5. TÉMAKÖR: MÉRÉSEK, MÉRŐESZKÖZ HASZNÁLATA, MÉRÉSI MÓDSZEREK

ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
- Mennyiségek összemérése
- Mérési módszerek alkalmazása
- Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
- Szabványos mérőeszközök használata
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata
- Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
- Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése
- Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben
- Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között
- Mértékváltás eszköz segítségével
- Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt
- Takarékoság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyagflakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)
- Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)
- Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)
- A terület és kerület szavak értő használata

FOGALMAK

kerület, km, ml, cl, g, dkg

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése
- Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása
- Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése
- Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése
- Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen
- Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedí legpontosabban az alakzatot

- Változatos alakú síkidomok négyzethálón, az alakzatok nagyságának becslése kis négyzetekben; kiségyzetek számlálása; az alakzatok méretének meghatározása négyzetcentiméterben
- Területfoglaló játékokban a megszerzett területek „okos” számlálása
- „Lefedő” játék: 10×10 -es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához

5. TÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK

ÓRASZÁM: 40 ÓRA

ALTÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK ÉRTELMEZÉSE

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban. Szorzótábla, bennfoglaló tábla ismerete a száz-as számkörben. Ismeri a műveletek sorrendjét.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- ismeri és alkalmazza a műveleti sorrendet;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es, 10 000-es számkörben
- Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 10 000-es számkörben
- Maradékot vezető osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása

- Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése
- A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
- Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

FOGALMAK

tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

ISMERETEK, JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Maradékos osztás lejátszása tárgyakkal, részekre osztással
- Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása
- Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szögestáblán kifeszített 8×7 -es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36 -os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel
- Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

ALTÉMAKÖR: ALAPMŰVELETEK TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Értelmezi az összeadást, kivonást, szorzást, osztást szóban és írásban. Ismeri a műveleti tulajdonságokat.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása

- Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
- Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal
- Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel
- Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk

ALTÉMAKÖR: SZÓBELI SZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK

ÓRASZÁM: 6 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Összeadásban és kivonásban jó készség szint az ezres számkörben, a szorzó- és bennfoglaló tábla biztos ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben

- Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben
- A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek századokkal való számolás során
- A 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése
- Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása
- Teljes négyjegyűek összegének, különbségének századokra kerekített értékekkel való becslése
- Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése
- Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balratolódás és a vagyon tízszerződésének megfigyelése
- Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével
- Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével
- Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével

ALTÉMAKÖR: FEJBEN SZÁMOLÁS

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Fejszámolásban biztos a tudása összeadásban, kivonásban, szorzásban, osztásban az ezres számkörben. Emlékezetből ismeri a kisegyszereget és az annak megfelelő bennfoglalást.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- fejből pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kisegyszereget és a megfelelő bennfoglalásokat, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;

- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
- fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
- fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során
- Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása
- A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete
- Fejszámolás gyakorlása 100-as számkörben
- Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;
- Fejszámolás a 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FOGALMAK

kerek százaz, kerek ezres

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen
- „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyiértékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
- Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához
- „Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége

ALTÉMAKÖR: ÍRÁSBELI ÖSSZEADÁS ÉS KIVONÁS

ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Biztos számolási készség elsajátítása a szóbeli műveletekben. A műveleti tulajdonságok ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel
- Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százás helyi értéken
- Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére
- Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján
- A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása
- Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

FOGALMAK

írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)
- Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal
- Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát
- „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például RÉT + RÉT = KERT
- „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyiértékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

ALTÉMAKÖR: ÍRÁSBELI SZORZÁS ÉS OSZTÁS

ÓRASZÁM: 9 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Ismeri a szorzás műveleti tulajdonságait. Biztos a tudása a szorzótábla, bennfoglalás használatában. Hiányos műveleteket biztonsággal megold.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;

- megoldását értelmezi, ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Több egyenlő tag írásbeli összeadása
- Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval
- Írásbeli szorzás kerek tízesekkel
- Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben
- Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással
- Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással
- Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

FOGALMAK

visszaszorzás

Ismeretek és a hozzá kapcsolódó javasolt tevékenységek

- Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása
- Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyiértékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
- Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal

7. TÉMAKÖR: TÖRTRÉSZEK

ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Ismeri az egység, egységtört fogalmát. A fél, negyed, harmad fogalmának ismerete, előállításuk eszközök segítségével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
- a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom,

terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)

- Az egységtörtek többszöröseinek előállítás, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással
- Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel
- Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése

FOGALMAK

egész, törtrész, egységtört

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Lépj hozzám!” játékos feladat
- 1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítás felezésekkel papírhajtogatással, zsinaggal, szalaggal
- mértékegységek felhasználása törtrészek előállítására (űrtartalom, tömeg, terület, idő)
- 1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítás papírcsík hajtogatásával
- Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is
- Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög)
- Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!”
- „Pizzarendelős” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsisztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokon csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem
- Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel

8. TÉMAKÖR: NEGATÍV SZÁMOK

ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő megismerése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
- nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése
- Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben
- Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)
- Hőmérőmodell használata
- Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással
- Tapasztalatszerzés számegyenesen való lépegetésen
- A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során
- Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

FOGALMAK

pozitív, negatív

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor
- Világterképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása
- Fagyponthoz alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagylalt, jégkocka segítségével
- „Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet
- „Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak

10. TÉMAKÖR: GEOMETRIA

ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ALTÉMAKÖR: ALKOTÁS TÉRBEN ÉS SÍKON

ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
- alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
- Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint
- Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben
- Testháló tervezése hat egybevágó négyzetből, vizsgálódások, melyikből lehet testet építeni
- Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással
- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifesztve, rajzolás (szabadkézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)
- Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során
- Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifesztésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
- Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése
- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
- Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján
- „Szobasarok” cipős dobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata
- „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
- Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
- Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
- Adott síkidomokból téglatest építése
- 3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása
- A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá
- Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
- „Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével

ALTÉMAKÖR: ALAKZATOK GEOMETRIAI TULAJDONSÁGAI

ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok. A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;

- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon
- Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése
- Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján
- Halmazba nem tartozó alakzatok keresése
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”
- Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
- Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”
- A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal
- Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása
- Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása
- Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükrösszimmetriája
- Téglatest egybevágó lapjainak felismerése
- Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján
- Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel
- Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással
- Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz
- Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria
- Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással
- Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással
- Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján

- Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

FOGALMAK

lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján
- Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból
- Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból
- Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához
- Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal
- „Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése
- Sokszögek építése szívószálakból
- Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata
- „Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás
- Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból
- Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk
- Párhuzamos szélű papírcsíkbeli négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása
- A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges

ALTÉMAKÖR: TRANSZFORMÁCIÓK

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Térbeli és síkbeli tükörképeket felismer, előállít. Tükrös alakzatokhoz tükrötengelyt megtalál.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükrözés vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;

- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
- Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
- Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
- Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral
- Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel
- Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral
- Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése
- Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással
- Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

FOGALMAK

eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése
- Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei
- Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát
- Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával
- Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöt rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafítöpöttyöt erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés
- Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése
- Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása
- Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése

ALTÉMAKÖR: TÁJÉKOZÓDÁS TÉRBEŒ ÉS SÍKON

ÓRASZÁM: 4 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Ismeri az irányokat, helyesen használja azokat. Jól tájékozódik lakóhelyén. Egyszerű térképáázlatot elkészít. Adatok segítségével megtalál térbeli és síkbeli pontokat.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban
- Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során
- Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek
- Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban
- Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása
- Egyszerű térképek készítése
- Tájékozódás négyzethálón, térképen

FOGALMAK

négyzetháló, térkép

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Robot célhoz irányítása szerepjáttékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
- Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával
- „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...
- Kacsaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés előlről sokszor

- Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak
- Kincskeresés utasítások alapján
- Kincskeresés térkép alapján
- „Torpedó” játék
- „Telefonos” játék
- Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról
- Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével
- „Vándorvezér” játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

10. TÉMAKÖR: ÖSSZEFÜGGÉSEK, KAPCSOLATOK, SZABÁLYSZERŰSÉGEK FELISMERÉSE

ÓRASZÁM: 14 ÓRA

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

ELŐZETES ISMERETEK

Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármások tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármásokat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése
- Számpárok, számhármások közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása
- Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
- Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
- Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba
- Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
- Szabályjátékokban az elempárok, elemhármások megjelenítése táblázatban
- Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármások létrehozása
- Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Sorozatok, szabályjátékok alkotása
- Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

FOGALMAK

táblázat, nyitott mondat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten
- Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például heti beosztás, heti rend, napirend
- Kakukktojás játékok
- „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
- Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése
- Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
- A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tíze van; akinek nagyobb a kerülete; a mutató lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése
- „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

11. TÉMAKÖR: ADATOK MEGFIGYELÉSE

ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
- Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)
- Mért adatok lejegyzése
- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
- Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK

adat, diagram

ISMERETEK, JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabda dobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen
- Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése
- Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...

12. TÉMAKÖR: VALÓSZÍNŰSÉGI GONDOLKODÁS

ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján véleményt fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
- Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben
- Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése
- Véletlen események gyakoriságának összeszámolása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
- Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése
- A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk

kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”

- Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok
- Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével
- 10 korongot feldobunk, számegegyesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz
- Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű
- Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet
- Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja

HITTAN

A HITTAN TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERV BEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

BEVEZETÉS

Katekézisünk oktatási célja: Megismertetni Jézus örömhírét, tanítását és életét, amint azt Egyházunk tanítja.

Katekézisünk nevelési célja: Az új nemzedék bevezetése a keresztény életbe, hogy az Egyház öntudatos tagja legyen. Legyen tudatában annak, hogy Isten meghívta örök Országába. Töltse el Krisztus öröme, hogy ne csak értelmét és akaratát, hanem érzelmvilágát is gazdagítsa Jézus tanítása.

Tantervünk elkészítésénél figyelembe vettük: - A II. Vatikáni Zsinat, a Katolikus Egyház Katekizmusa, a püspöki szinódusok, a pápai megnyilatkozások és az új Kódex irányelveit. - A gyermekek életkori sajátosságait és életkörülményeit. - Az Egyház hitének kifejtésénél az üdvtörténeti szempontot, a Krisztus-központúságot.

A hitoktatásnak rendszeresen visszatérő feladatai a tanulók életkorának megfelelő motiváltságú készítés: - a napi imádságra, illetve a napi szentírásolvasásra; - a vasárnapi szentmisén való részvételre, illetve a gyakori szentáldozásra és a rendszeres szentgyónásra; - a mindennapi szeretetre, önfegyelemre és önnevelésre; - a becsületes munkára és kötelességteljesítésre.

A hitoktatónak meg kell követelnie tanítványaitól az alapvető becsületes emberi magatartást - amit a keresztény magatartás is feltételez. A kereszténység mindenképpen áldozatvállalást, kereszthordozást kíván. A hitoktatónak meg kell éreztetnie az áldozatvállalás, a kereszthordozás nagyszerűségét és örömet, amiből az alapvető becsületes emberi magatartás is megszületik. Ezért a hitoktatás semmiképp nem elégedhet meg a hitismeretek közlésével, mintha csupán a keresztény műveltség elemeit akarnánk átadni tanítványainknak. A hittanórák keretében alkalmat kell adni a fiataloknak arra, hogy hitükkel és mindennapi keresztény életükkel kapcsolatos problémáikat felvethessék, és azokra megfelelő választ kapjanak.

Tantervünk feltételezi, hogy a hittanárok és hitoktatók hitoktatásra felkészített, megfelelő teológiai, pedagógiai és a kateketikai ismeretekkel rendelkező, élő hitű katekéták, akik ismerik és szeretik tanítványaikat, ismerik életkori sajátosságaikat; akik a rájuk bízottak hitének fejlődését, mindennapi helyzetüket és gondjaikat figyelembe véve készítik el az egyes tanulócsoportok tanmenetét és óravázlatait.

Tantervünk a Magyar Katolikus Püspöki Kar által jóváhagyott kerettanterv alapján készült.

1. ÉVFOLYAM

OKTATÁSI CÉL:

Bevezetés a keresztény hit világába. Ismerkedjen meg a gyermek a történeti Jézus életének főbb eseményeivel. Ismerje meg Jézust, mint akit az Atya küldött. A gyermek ismerje meg hitünk elemi igazságait: Isten gyermekei vagyunk; Jézus Krisztus által leszünk Isten gyermekei; tanítás a Mennyei Atyáról. Jézus tanítványokat gyűjtött maga köré, közülük választotta ki apostolait. Ő alapította az Egyházat, amelyben élünk. Váljanak számára ismerőssé, érthetővé a vallási jelek, főbb szimbólumok; ismerkedjen meg Isten leírt üzenetével, a Bibliával; a liturgikus év eseményeivel és kellékeivel; az egyházi élet személyeivel.

NEVELÉSI CÉL:

Az Isten iránti szeretet megalapozása, a keresztény élet elemeinek gyakorlása. Jézus tanítása fényében tudatosan reflektáljon személyes élete eseményeire, feladataira. Vallási tapasztalatai révén váljék képessé a személyes imádságra, szorgalmazzuk a családi imádságot. Érezze jól magát Isten gyermekeinek családjában. Bevezetés a plébániai és a templomi életbe. - További követelmény: megtanítani az alapvető imádságokat és az egyszerűbb egyházi énekeket

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Kérdésfeltevéssel, beszélgetéssel, kooperatív technikákkal ellenőrizzük, hogy az órán elmondottakat mennyire értették meg, illetve tették magukévá a gyermekek. Rendszeresen ellenőrizzük a tanulók füzetében végzett tanulói tevékenységet.

A helyes válaszokat, jó meglátásokat dicséretben részesítjük: ez serkenti a gyermekeket igyekezetükben. A hibás feleletet azonnal javítjuk, de sohasem elmarasztaló módon, hanem nagy szeretettel, tapintattal. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, csillag, szív nyomda, elismerő kézfogás stb. Első osztályban nincs osztályzás, a „megfelelt”, „jól megfelelt” minősítést alkalmazzuk.

HELYI ÓRASZÁM: 74 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	óraszám
1. Világunk, embertársaink	15
2. Isten Fia emberré lett	18
3. Isten Fia köztünk élt	23
4. Isten népe	8
5. Bevezetés, ismétlés, összefoglalás, ünnepek	8

1.TÉMAKÖR: VILÁGUNK, EMBERTÁRSAINK

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Első osztály, első témaköre, így nem támaszkodhatunk előzetes ismeretekre.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- A tanulók megismerkednek a teremtett világgal és az embertársakkal,
- Megfogalmazzák az együttélés alapvető szabályait,
- Tudatosítják a családi szerepeket.
- Megtanulják megfigyelni és óvni a körülöttük lévő világot.
- Megtanulnak saját szavaikkal imát megfogalmazni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fogalmazzák meg az érzéseiket, tanuljanak meg saját szavaikkal imádkozni.
- Önismeret, énkép kialakítása.

FOGALMAK:

A hit fogalma, érzékszervek, érzelmek ,adottságok, képességek, ima, teremtés, csoda, megváltás, apostol, tanítvány, templom, bűjt, lemondás,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1.1. Ismerkedés a teremtett világgal

A nagyvilág: a Föld. Isten az élet ura ,Ő a Teremtő

A ránk bízott világ : növények ,állatok, ember

Javasolt tevékenységek

- Fényképek gyűjtése a világról, irányított kapcsolatteremtő játékok, rajz készítése, énektanulás,
- Tanári magyarázat
- Ima, beszélgetés, bábozás, dramatizálás.

1.2. Ismerkedés az embertársakkal:

Családunk, érzéseink, érzékszerveink

Javasolt tevékenységek

- Rajzkészítés a családról; énektanulás
- Képek alapján beszélgetés, dramatizálás
- Tanári magyarázat
- Saját szavaikkal imát megfogalmazni,
- Beszédkészség fejlesztése, énkép , önismeret kialakítása

2. TÉMAKÖR: ISTEN FIA EMBERRÉ LETT

HELYI ÓRASZÁM: 18 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK: ISTEN AZ ÉLET URA

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Legyen a gyermeknek élményszerű fogalma Istenről mint gondviselő Atyáról, s ezt tudja is kifejezésre juttatni a maga értelmi-érzelmi szintjén.
- Ismerje és tudja elmondani Jézus életének főbb eseményeit kisebb segítséggel.
- Válgják tudatossá a gyermekben, hogy Jézus az Atya küldötte.
- Ismerje a karácsonyi ünnep tartalmát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ismerkedés Jézus életének eseményeivel:

- Az első bűn
- Az angyali üdvözlés
- Mária és József várja a gyermeket
- A napkeleti bölcsek látogatása
- A Szent Családnak menekülés

FOGALMAK:

Bűn, ellentmondás, irigység, szent család, advent, lemondás, barlang istálló, bölcsek, hódolat, zarándoklat,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

2.1. A bűn megjelenése a világban

Ellentmondás Istennek, a rossz eredete.

A rosszaságaink

Javasolt tevékenység:

- Irányított beszélgetések.
- Tanári magyarázat
- Rajz készítés.
- Képek alapján beszélgetés.

2.2. Isten beteljesíti ígérését

Elküldi Fiát, aki megvált minket.

Jézus születése

Javasolt tevékenység:

- Dramatizálás, bábozás.
- Tanári magyarázat
- Irányított beszélgetések.
- Rajzkészítés Jézus születéséről, betlehemes történetek, ábrázolások.

2.3. A szent család élete

A Szent család életének bemutatása.

Javasolt tevékenység:

- Aktualizálás
- Tanári szemléltetés, magyarázat
- Dramatizálás
- Irányított beszélgetés
- Kézműves tevékenység

3. TÉMAKÖR: ISTEN FIA KÖZTÜNK ÉL.

HELYI ÓRASZÁM: 23 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Jézus az Isten fia

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

- Megismerik a jézusi tanítás sarkalatos elemeit néhány bibliai példabeszéd tükrében.
- A jézusi tanítás ismeretében tudatosan reflektáljanak személyes életük eseményeire, feladataira.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés a földi Jézus életének eseményeivel.
- Jézus a világ elé lép- tanítványokat választ.
- Tanít az emberszeretetről, a hitről.
- Segít a barátain, részt vesz az emberek életében.

FOGALMAK:

Tanítvány, apostol, tanító, csoda,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

3.1. Jézus tanítványokat választ, minket is hív

Legyünk mi is Jézus tanítványai. Ki a tanítvány? Milyen a jó tanítvány?

Javasolt tevékenység:

- Közösségi játék, dramatizálás, rajz készítés.
- Beszélgetés: mit jelent követni őt.
- Milyen változást okoz bennünk Jézushoz tartozni.
- Tanári szemléltetés

3.2. Jézus tanít az Atya szeretetéről, az emberek szeretetéről

Mit jelent követni őt, építsünk sziklára, szeressük és bocsátsunk meg társainknak.

Javasolt tevékenység:

- Irányított beszélgetés,
- Dramatizálás,
- Rajzos megjelenítés,
- Tanári magyarázat, szemléltetés

3.3. Jézus részt vesz az emberek életében, csodáival segíti őket

A csoda fogalma, Jézus követése- segíteni másokon. A szeretet kifejezése.

Javasolt tevékenység:

- Bábozás,
- Élmények megosztása,
- Szituációs játékok.
- Tanári magyarázat,
- Vetítés

3.4. Jézus szeretetének jele: a húsvét ajándéka

- A nagyhét eseményei
- Jézus halála és feltámadása

Javasolt tevékenység.

- Vetítéses tanári magyarázat
- Az eddigi ismeretek rendszerezése
- Bábozás
- Ima a kápolnában

4. TÉMAKÖR: ISTEN NÉPE

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Közösség fogalma. Család fogalma.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerőssé , érhetővé válnak számukra a vallási jelek, főbb szimbólumok
- Megismerkednek az egyházi élet személyeivel, eseményeivel, kellékeivel.
- A közös áhítat élmények segítik a személyes imádság kialakulását.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A reflektálás képességének fejlesztése
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Testi, lelki egészség
- Az esztétikai érzék fejlesztése
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Énkép ,önismeret. A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- A keresztség által egy közösség részesévé válunk.
- Mi az egyház.
- Közös ünneplés a szentmise.
- A mindennapok megszentelése: imamódok.
- Égi édesanyánk: Mária

FOGALMAK:

Mennyország, pünkösöd, lángnyelvek, küldetés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

4.1.A keresztségben Isten gyermekei lettünk.

Keresztség, család - gyermek kapcsolat, keresztség jelképei

Javasolt tevékenység:

- fényképek alapján felidézzük megkeresztelésünket.
- A keresztség jelképeinek megbeszélése.
- Tanári magyarázat, szemléltetés

4.2. Jézus, a jó pásztor.

Péter apostol kiválasztása, a papság, püspökök, a pápa.

Javasolt tevékenységek:

- élmények felidézése,
- szituációs játékok,
- bábos feldolgozás
- tanári magyarázat

4.3. Közösségünk az egyház.

Élet az egyházközségben.

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltetés, magyarázat
- Közös szentmise
- Ima a kápolnában
- közösségi játékok,
- rajzos feldolgozás.
- Beszélgetés a közösséghez tartozásról, a közösség szabályai.
- Emlékek az egyházközségi életről.
- A szentmise szövegeinek gyakorlása.
- Ének tanulás.

4.4. Szűz Mária, égi édesanyánk

édesanya szerepe, Szűz Mária szerepe

Javasolt tevékenység:

- Képek alapján felidézzük az eddigi ismereteinket.
- Ki nekünk Mária- közös kép készítés.
- Csoportmunka.

2. ÉVFOLYAM

OKTATÁSI CÉL:

A 2. évfolyamban a gyermekeknek meg kell ismerniük az őket hívó Jézus életének és tanításának főbb mozzanatait az evangéliumok alapján. Emellett meg kell tanulniuk a Miatyánkot, az Üdvözlégy Mária imádságot, a szentmise főbb részeit és ismerniük kell a keresztség szentségét.

NEVELÉSI CÉL:

Segíteni kell a gyermeket annak felismerésében, hogy Jézus az ő barátja, aki hívja, szereti és tanítja őt. Készségessé kell tenni a gyermeket a Jézussal való szentségi találkozásra.

ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS, MINŐSÍTÉS

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel kreatív feladatokkal ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, nyomdák, matricák, elismerő kézfogás stb. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA

Témakörök		óraszám
1.	Jézus követésre hív	10
2.	Jézus öröme hív	10
3.	Jézus a mennyei Atyához hív	10
4.	Jézus testvéreként hív	10
5.	Jézus példájával hív	10
6.	Jézus közösségbe hív	10
7.	Jézus tanúságtételre hív	5
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások	5
	Év végi ismétlés, összefoglalás	2
	Összesen	72

ELŐZETES ISMERETEK:

- Az első osztályban megismert fogalmak: család, templom.
- A liturgikus cselekedetek: ima, szentmise.

- A közösség, mint öröm és feladat: keresztség, egyház

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit. Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet. Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét. Ismerje a keresztség szentségét. Ismerje a szentmise fogalmát, szövegeit.

1. TÉMAKÖR: JÉZUS KÖVETÉSRE HÍV

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Jézus a jó pásztor, jézus segíti az embereket.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Szociális és állampolgári kompetencia
- A társadalmi érzékenység fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A harmóniaérzék fejlesztése
- Környezettudatosságra nevelés
- Énkép, önismeret A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- Jézus, aki követésére hívja az embert
- Az első tanítványok meghívása
- Szentek életének ismerete:
- Árpádházi Szent Erzsébet, Árpádházi Szent Margit,
- Szent István, Szent Gellért, Szent András, Szent Miklós,
- Mária Magyarok Nagyasszonya, Kisboldogasszony

FOGALMAK:

- A Biblia , az evangélium ismerete.
- Szentek, vértanúk,
- A hála, az Istennel való kapcsolat.
- A bűn, ellentmondás Istennek.
- A barátság

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1.1 A apostolok kiválasztása:

- Jézus közösséget hoz létre.
- Felidézzük az apostolok meghívását.
- Az apostolok feladatai.

Javasolt tevékenységek

- Tanári magyarázat, vetítés a szentírási részekről,
- Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása
- Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása
- Szituációs játékok, dramatizálás

1.2 A szentek – Jézus követői

- Meghívásuk,
- Életük rövid története.
- Áldozathozataluk.
- Példájuk

Javasolt tevékenység:

- Vetítés,
- Tanári magyarázat,
- Motivált beszélgetés,
- Poszter készítés

2. TÉMAKÖR: JÉZUS ÖRÖMRE HÍV

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A keresztségben Isten gyermekei lettünk.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Szociális és állampolgári kompetencia
- A társadalmi érzékenység fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A harmóniaérvék fejlesztése
- Környezettudatosságra nevelés
- Énkép, önismeret A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- Isten szeretete: a teremtés

- Az örömrre hívó Jézus
- Ismerkedés az újszövetségi elbeszélésekkel:
- A kánai menyegző
- Jézus megmutatja isteni hatalmát (Isten és ember);
- A csodálatos kenyérszaporítás;
- A bizalom Istenben
- A hála

FOGALMAK:

Öröm, hála, bizalom, csoda, Isteni hatalom, teremtés, talentum

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

2.1. Isten szeretetének kifejezése

- A teremtett világ szépsége
- A mustármag csodája
- Ne aggódjunk!
- A bizalom

Javasolt tevékenység:

- Vetítés
- Tanári magyarázat
- Áhítat
- Élményrajz
- Vélemény megfogalmazás

2.2. Isten országa köztünk van:

- Jézus elhozta közénk Isten szeretetét
- Isten ajándékokat adott nekünk – talentumok

Javasolt tevékenység:

- Rajzos magyarázat
- Megfigyelés
- Tapasztalatok megbeszélése
- Élmény rajz
- Közös ima

3. TÉMAKÖR: JÉZUS A MENNYEI ATYÁHOZ HÍV

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A keresztségben Isten gyermekei lettünk.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.

- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Szociális és állampolgári kompetencia
- A társadalmi érzékenység fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A harmóniaérzék fejlesztése
- Környezettudatosságra nevelés
- Énkép, önismeret
- A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- Jézus, aki imádkozni tanít – a Miatyánk ima értelmező megismerése:
- Üdvözlégy Mária
- Isten név szerint ismer
- Isten a barátunk
- Jézust látod – Istent látod

FOGALMAK:

Ima, Miatyánk, angyali üdvözlés,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

3.1. Az imádságok:

- A Mi Atyánk ima kérései, megtanulása
- Az Üdvözlégy Mária ima szerkezete, megtanulása
- Ima saját szavaikkal

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat
- Vetítés
- Ima a kápolnában
- Rajz készítés

3.2. Isten a barátunk

- Isten üzenetei a Bibliából
- Jézusban megláthatjuk az Atyát

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat, biblia olvasás
- Közös ima a kápolnában
- Dramatizálás
- Kis csoportos megbeszélés
- Megfigyelés, megbeszélés

4. TÉMAKÖR: JÉZUS TESTVÉRKÉNT HÍV

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A keresztségben Isten gyermekei lettünk. A közösségben egymás testvérei vagyunk.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Szociális és állampolgári kompetencia
- A társadalmi érzékenység fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A harmóniaérzék fejlesztése
- Környezettudatosságra nevelés
- Énkép, önismeret
- A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- Jézus születésének elbeszélése az evangéliumokban
- Az angyali üdvözlés
- Mária látogatása Erzsébetnél
- Úton Betlehem felé
- Jézus születése; első látogatói: a pásztorok
- Jézus bemutatása a templomban
- A napkeleti bölcsek látogatása

FOGALMAK:

népszámlálás, szálláskeresés, bölcsek, jövendölés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

4.1. Isten elküldi Fiát:

- Az Angyal kérdésére Mária igent mond.
- Látogatás az idős rokonnál Erzsébetnél.
- Népszámlálás miatti útnak indulás.

Javasolt tevékenység:

- Vetített képekkel magyarázat
- Bábozás
- Dramatizálás
- Színezés, rajzolás

4.2. Jézus születése és látogatói:

- Szálláskeresés

- Jézus születése a barlang istállóban.
- A pásztorok és a bölcsek látogatása.

Javasolt tevékenység:

- Diavetítés, térképen keresés
- Az eddigi tudás felelevenítése játékosan
- Dramatizálás
- Rajzolás, színezés
- Kézműves tevékenység

4.3. Jézus bemutatása a templomban

- Simeon jövendölés
- Anna próféta asszony öröme

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltetés
- Bábozás
- Dramatizálás

5. TÉMAKÖR: JÉZUS A PÉLDÁJÁVAL HÍV

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Jézus a jó pásztor.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Szociális és állampolgári kompetencia
- A társadalmi érzékenység fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A harmóniaérzék fejlesztése
- Környezettudatosságra nevelés
- Énkép, önismeret
- A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban
- Az újszövetségi elbeszélések megismerése:
- Jézus megkeresztelkedése
- A keresztség
- Nem mindenki fogadja el Jézus tanítását
- Bevonulás Jeruzsálembe
- A kereskedők kiűzése a templomból
- Az utolsó vacsora

- Jézus elfogása, pere
- Jézus halála

FOGALMAK:

Keresztség, csoda, farizeus, árulás, nagyhét, keresztút

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

5.1. Jézus nyilvános működése

- Megkeresztelése a Jordán folyónál
- A keresztség

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltető magyarázat
- Vetítés
- Dramatizálás
- Eddigi ismeretek felelevenítése
- Feladatok megoldása

5.2. Jézus tanítása, csodái

- Jézus és a gyerekek
- Zakeus
- Az elveszett bárány
- A béna meggyógyítása

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat vetítéssel
- Véleményalkotás
- Érzelmileg motivált beszélgetés
- Tapasztalatok megbeszélése
- Rajzolás, színezés

5.3. A húsvéti események

- Bevonulás Jeruzsálembe
- A kereskedők kiűzése
- A farizeusok szervezkedése
- Júdás árulása
- A nagyhét eseményei

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltető magyarázat
- Az eddigi ismeretek összegzése
- Ismétlő játékos feladatok
- Keresztút néhány állomása
- Rajzos témafeldolgozás
- Kézműves tevékenység

6.TÉMAKÖR: JÉZUS KÖZÖSSÉGBE HÍV

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Közösségünk az egyház.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Szociális és állampolgári kompetencia
- A társadalmi érzékenység fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A harmóniaérzék fejlesztése
- Környezettudatosságra nevelés
- Énkép, önismeret
- A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban
- Az újszövetségi elbeszélések megismerése
- Jézus feltámadása
- Találkozások a Feltámadott-tal
- Jézus búcsúzik
- A tanítványok közössége Jézus mennybemenetele után
- Zakeus
- A gyógyfürdőben
- A háztetőn keresztül

FOGALMAK:

Feltámadás, hálaadó ima, mennybemenetel, lélek,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

6.1. Jézus feltámadása

- Az üres sír
- Az emmauszi tanítványok
- Reggeli a tóparton

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltető magyarázat
- Vélemény nyilvánítás

- Megfigyelés
- Dramatizálás
- Hálaadó ima a kápolnában

6.2. Jézus Mennybemenetele

- A tanítványok feladata
- Búcsúzás
- Mennybemenetel

Javasolt tevékenység:

- Élmények megosztása
- Tanári magyarázat
- Rajz, kép készítés
- Vélemény nyilvánítás

6.3. Jézus csodái

- Testi gyógyítás
- A lélek gyógyítása
- Jézus szeretete megváltoztat

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltető magyarázat
- Érzelmileg motivált beszélgetés
- Szituációs játék
- Dramatizálás
- Rajz készítés

7.TÉMAKÖR: JÉZUS TANÚSÁGTÉTELRE HÍV:

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Közösségünk az egyház.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Szociális és állampolgári kompetencia
- A társadalmi érzékenység fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A harmóniaérzék fejlesztése
- Környezettudatosságra nevelés

- Énkép, önismeret
- A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése
- Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban
- A tanúságtévő közösség
- az újszövetségi elbeszélések megismerése:
- Az első Pünkösöd – a Szentlélek eljövetele
- A Szentlélek ajándékai
- Az egyház megalakulása
- A Szentháromság

FOGALMAK

Tanúság tétel, Pünkösöd, Szentlélek, hit, egyház, Szentháromság,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

7.1. A tanúságtévő közösség

- Ki segíti döntéseinket
- Isten számít rám is
- Hiszek? – Péter a vízen jár

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat
- Vetítés
- Bábozás
- Vélemény nyilvánítás
- Irányított beszélgetés

7.2. Szentlélek az erőt adó:

- Jézus mennybemenetele
- A megígért erőt adó
- A megváltozott apostolok
- Az első keresztlő
- A keresztség
- Létrejön az egyház

Javasolt tevékenység:

- Tanári vetítéses magyarázat
- Az eddigi ismeretek felelevenítése
- Rajz vagy poszter készítés
- Dramatizálás
- Szituációs játék

7.3. A Szentháromság:

- Egy Isten, aki három személy
- A három személy külön-külön is tökéletes
- Az Atya, a Fiú és a Szentlélek

Javasolt tevékenység:

- Az eddig tanult ismeretek rendszerezése.
- Tanári magyarázat
- Vetítés
- Ima a kápolnában
- Rajz
- Kézműves tevékenység

3. ÉVFOLYAM

NEVELÉSI - OKTATÁSI CÉLOK, FELADATOK:

A gyermeknek ismernie kell Jézus életét, legfontosabb tanításait, el kell sajátítania a bűnbánat szentségével, illetve az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat; tudnia kell a tízparancsolatot és Jézus új parancsát a Főparancsot.

A gyermeket hozzá kell segíteni ahhoz a felismeréshez, hogy a Jézust követő ember válassza Isten szeretetére a Krisztus tanítása szerinti élet és a vele való találkozás az Eucharishtiában. A gyermek tárgyi tudásának építésével egy időben lelki fejlődését is segítenünk kell, hogy a harmadik év végére minél felkészültebbé válhasson az Eucharisztia tudatos vételére. Imaéletének formálásában arra kell törekednünk, hogy a saját korának megfelelő szinten értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell őt abban, hogy szintjének megfelelő tudatossággal válaszoljon Jézus szeretetére, törekedjen a jóra.

ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS, MINŐSÍTÉS

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel kreatív feladatokkal ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, nyomdák, matricák, elismerő kézfogás stb. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA

	Témakörök	Óraszám
1.	A találkozás – öröm	5
2.	A találkozás – változás	12
3.	A találkozás – kapcsolat	6
4.	A találkozás – növekedés a bölcsességben	10
5.	A találkozás – szeretetből vállalt áldozat	12
6.	A találkozás – megváltás	6
7.	A találkozás – élet	6
8.	A találkozás – küldetés	8
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások	4
	Év végi ismétlés, összefoglalás	3
	Összesen	72

ELŐZETES ISMERETEK:

- Ismeri Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- El tud mondani egy-egy evangéliumi történetet.

- Ismeri Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.
- Ismeri a keresztség szentségét.
- Ismeri a szentmise fogalmát, szövegeit.
- Ismeri a Mi Atyánk, Üdvözlégy Mária imát
- Tud a saját szavaival imát megfogalmazni

TANULÁSI EREDMÉNY

Ismerje a tanuló Jézus életének legfontosabb eseményeit és tanítását. Ismerje a szentségek fogalmát – a 7 szentséget. Sajátítsa el a bűnbocsánat szentségével és az Oltáriszentséggel kapcsolatos fontosabb tudnivalókat. Tudja a tízparancsolatot és legyen elképzelése azok megtartásáról. Tudja mi a bűn és tudja mikor vét a parancsok ellen. Legyen tisztában az Oltáriszentség fogalmával. Ismerje a gyónás menetét, tudjon felkészülni rá. Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Ismerje Jézus új parancsát- a Főparancsot.

FOGALMAK:

Kegyelem, Szentháromság, A bűn, felebarát, becsület, eredeti bűn, tisztelet, gonosz lélek, szertartások, igeliturgia, áldozati liturgia, tökéletes bánat, természetfeletti ajándék, Oltáriszentség-Eucharisztia, hivatás

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédkészség fejlesztése
- A másolási és íráskészség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- Felkészülés a felnőtt lét szerepeire
- A tíz parancs és a hozzájuk köthető bűnök ismerete
- A szentségek mibenléte, segítségük életünkre
- A szentmise részei, szövegei- a közösség közös ünnepe

1. TÉMAKÖR: A TALÁLKOZÁS ÖRÖM

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Ismeri a Mi Atyánk, Üdvözlégy Mária imát
Tud a saját szavaival imát megfogalmazni

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- Isten túláradó szeretet – a teremtés
- Megköszönjük Isten szeretetét
- A Szentháromság
- Bűnbeesés – a megváltás ígérete

FOGALMAK:

Szentháromság, bűnbeesés, megváltás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1.1. Isten túláradó szeretete

- A világ teremtése
- Az ember válasz: az ellentmondás
- Isten szeretete: a megváltás ígérete

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltetett magyarázat
- Az eddigi ismeretek rendszerezése
- Rajz, vázlat készítés
- Szituációs játék

1.2. A Szentháromság titka

- Egy Isten, aki három személy
- A Szentháromság személyei

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat
- Az eddigi ismeretek felelevenítése

- Kiscsoportos feladatok
- Ima a kápolnában

2.TÉMAKÖR: A TALÁLKOZÁS VÁLTOZÁS

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Ismeri a Mi Atyánk, Üdvözlégy Mária imát

Tud a saját szavaival imát megfogalmazni

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédképesség fejlesztése
- A másolási és írásképesség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- Isten ajándéka: a kegyelem
- Az ember változását bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:
- A gazdag ifjú
- A 10 parancs

FOGALMAK:

Kegyelem, parancs, isteni parancs, felebarát,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

2.1. A kegyelem:

- Isten élet bennünk
- Isten nagy ajándéka, életében részesít
- A megszentelő kegyelem

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltetési magyarázat
- Játokkal a fogalmak rögzítése

- Megbeszélés
- Rajz, vázlat készítés

2.2. A Tíz parancs:

- Isten segítsége, hogy boldogan éljünk
- Isteni parancsok
- A felebarátra vonatkozó parancsok

Javasolt tevékenység:

- Tanári illusztrált magyarázat
- Élmények megosztása
- Érzelmileg motivált megbeszélés
- A parancsok rögzítése
- Vázlatírás
- A parancsokhoz tartozó lelkitükör megvitatása
- Vélemény nyilvánítás

3. TÉMAKÖR: A TALÁLKOZÁS – KAPCSOLAT

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Ismeri a Mi Atyánk, Üdvözlégy Mária imát

Tud a saját szavaival imát megfogalmazni

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- A Mennyi Atya megbocsátó szeretete
- Jézus példabeszédei
- Szűz Mária- a karácsony története

- Jézus a gondviselésről tanít
- A tékozló fiú története
- A szívtelen szolga
- Az irgalmas szamaritánus

FOGALMAK:

Példabeszéd, gondviselés, tékozlás, szamaritánus, irgalom

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

3.1. A karácsonyi események

- Szívében gyakran elgondolkozott – Mária igenje
- Jézus születése – megváltásunk kezdete

Javasolt tevékenység:

- Kis csoportos megbeszélés
- Ismeretek rendszerezése
- Dramatizálás
- Kézműves tevékenység
- Ima a kápolnában

3.2. A Mennyei Atya megbocsátó szeretete

- Példabeszédek az Atya megbocsátó, visszaváró szeretetéről
- Ki a felebarátom, akinek meg kell bocsátanom
- A megbocsátás feltétele – nekem is meg kell bocsátanom a másoknak

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat
- Film-nézés
- Vetítés
- A tapasztalatok megbeszélése
- Dramatizálás
- Szituációs játék

4. TÉMAKÖR: A TALÁLKOZÁS – NÖVEKEDÉS A BÖLCSESSÉGBEN

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

El tud mondani egy-egy evangéliumi történetet.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.
- Ismerje a szentségek fogalmát – a 7 szentséget

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- A szentségek
- Isten élete növekszik bennünk
- A szentségek csoportosítása
- A beavató szentségek
- A gyógyító szentségek

FOGALMAK:

Szentségek, beavató szentségek, gyógyító szentségek

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

4.1 Jézus segít – csodái

- Jézus jóllakat ötezer embert - A csodálatos kenyérszaporítás
- Jézus találkozik a betegekkel

Javasolt tevékenységek:

- Tanári szemléltető tanítás
- Film nézés
- Az eddigi ismeretek rendszerezése
- Vázlatírás, rajz készítés

4.2. A szentségek – Jézus segítségai életünk fontosabb eseményeinél

- A szentség fogalma
- A kegyelem: Isten élete bennünk
- A szentségek csoportosítása

Javasolt tevékenységek:

- Rajzos tanári magyarázat
- Kiscsoportos megbeszélés
- Rajz készítés, vázlatírás

5. TÉMAKÖR: TALÁLKOZÁS – A SZERETETBŐL VÁLLALT ÁLDOZAT:

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

El tud mondani egy-egy evangéliumi történetet.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédképesség fejlesztése
- A másolási és írásképesség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- Az emberért áldozatot vállaló Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:
- Az utolsó vacsora – az Oltáriszentség alapítása
- Jézus kereszthalála
- Jézus feltámadása

Fogalmak:

Szentségek, Oltáriszentség, feltámadás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

5.1. Az elsőáldozáshoz kapcsolódó szentségek

- A belépő szentség: a keresztség
- A bűnbocsánat szentsége
- Az Oltári szentség: Jézus teste és vére

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltető tanítás
- Gyűjtő munka
- Az eddigi ismeretek rendszerezése

- Vázlatírás, rajz készítés

5.2. Jézus értünk vállalt áldozata

- A nagyhét eseményei
- A húsvét ajándékai
- Az Oltáriszentség alapítása
- Az egyházi rend szentsége

Javasolt tevékenység:

- Az eddigi ismeretek felelevenítése
- A Tanultak rendszerezése
- Keresztút ima
- Vázlatírás, rajzkészítés
- Kézműves tevékenység

6. TÉMAKÖR: A TALÁLKOZÁS – MEGVÁLTÁS

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

El tud mondani egy-egy evangéliumi történetet.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.
- Sajátítsa el a bűnbocsánat szentségével és az Oltáriszentséggel kapcsolatos fontosabb tudnivalókat.
- Tudja a tízparancsolatot és legyen elképzelése azok megtartásáról. Tudja mi a bűn és tudja mikor vét a parancsok ellen. Legyen tisztában az Oltáriszentség fogalmával.
- Ismerje a gyónás menetét, tudjon felkészülni rá

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- A megváltó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése:

- A Főparancs
- Jézus nem ítél el
- A bűnbocsánat szentsége
- Nézzünk tükörbe

FOGALMAK:

Főparancs, szentségek, bűnbocsánat szentgyónás,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

6.1. A Főparancs

- Jézus az Atya szeretetét hozta a világba
- Az érem két oldala
- Az irgalmas szamaritánus története

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat
- Érzelmileg motivált beszélgetés
- Vélemény alkotás – megvitatás

6.2. Jézus megváltott minket

- A megváltás Jézus értünk vállalt áldozata
- Kiút a zsákutcából
- A bűnbocsánat szentsége és annak formája

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat
- Érzelmileg motivált beszélgetés
- Vélemény alkotás – megvitatás
- Készülés a szentgyónásra

7. TÉMAKÖR: A TALÁLKOZÁS – ÉLET:

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

El tud mondani egy-egy evangéliumi történetet.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.
- Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Ismerje Jézus új parancsát- a Főparancsot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- Az életet adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése:
- Jézus az élet kenyere, Az Oltáriszentség
- A Szentmise
- A szentáldozás formái

FOGALMAK:

Szentáldozás, oltáriszentség, evangélium

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

7.1. Jézus találkozni akar velünk

- A lényeg láthatatlan
- Jézus találkozásra hív, hogy az életében részesítsen

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltető magyarázat
- Az eddigi ismeretek átbeszélése
- Kiscsoportos megosztás
- Motivált beszélgetés
- Ima a kápolnában

7.2. A Szentáldozás

- A szentáldozás formái
- A szentáldozás gyakorlása
- Az áldozás utáni ima

Javasolt tevékenység:

- Tanári szemléltető magyarázat
- Kiscsoportos megosztás
- Motivált beszélgetés
- Ima a kápolnában
- A szentáldozás gyakorlása

8. TÉMAKÖR: A TALÁLKOZÁS – KÜLDETÉS:

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

El tud mondani egy-egy evangéliumi történetet.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit.
- Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet.
- Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét.
- Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Ismerje Jézus új parancsát- a Főparancsot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A tanulás tanítása
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- Testi, lelki egészség
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A felelősségérzet fejlesztése
- A küldetést adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése:
- A szentmise részei
- Igeliturgia
- Áldozati liturgia
- Az első keresztények élete

FOGALMAK:

Küldetés, evangélium, szentmise, igeliturgia, áldozati liturgia,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

8.1. A közösség ünnepe_

- A szentmise tanító része
- A szentmise áldozati része
- A szentmise szövegei

Javasolt tevékenység:

- Tanári magyarázat
- Diavetítés

- Az eddigi ismeretek felelevenítése, rendszerezés
- A szentmise szövegeinek játékos gyakorlása

8.2.A közösségünk

- Tegyetek tanítványommá minden népet
- Életünk a szeretet kalandja
- Egyházközségünk élete

Javasolt tevékenység:

- Kiscsoportos megbeszélés
- Élmény rajz, plakát készítés
- Vélemény formálás
- Ötletelés

4. ÉVFOLYAM

NEVELÉS-OKTATÁSI CÉLOK ÉS FELADATOK

A gyermekek ismerjék meg az ószövetségi elbeszéléseket, azok erkölcsi üzenetét, valamint a belőlük sugárzó végtelen isteni szeretetet. Törekednünk kell arra is, hogy a tanulók észre vegyék az elbeszélések Újszövetségre mutató jellegét. -Az előképeket. – Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ebben az életkori szakaszban a gyermekek még nem rendelkeznek történeti ismeretekkel, nem képesek történelmi távlatban gondolkodni. Jóllehet a történetek bizonyos időrendiségben követik egymást, nem célunk az üdvtörténeti sorrendiség bemutatása.

Alapcélkitűzésünk az, hogy megragadjuk a gyermekek bizalommal teli érdeklődését, és azt Isten szeretetére irányítsuk. Tudatosítsuk bennük, hogy miként az ószövetségi ember élete, az ő életük is Isten kezében van. Segítsük őket abban, hogy mindennapi életükben bizalommal hagyatkozzanak a mennyei Atya gondviselő jóságára. Alakítsuk ki bennük a készséget, hogy figyeljenek a népét féltő szeretettel vezető és minden problémájára választ adó Úr szavára.

ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS, MINŐSÍTÉS

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel kreatív feladatokkal ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, nyomdák, matricák, elismerő kézfogás stb. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

HELYI ÓRASZÁM: 74 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszám
Népem vagytok – mondja az Úr_ bevezetés	4
1. Nagy néppé teszlek – mondja az Úr	13
2. Kimentí népét az Úr	16
3. Vezeti népét az Úr	13
4. Népének oltalma és menedéke az Úr	10
5. Mindvégig szereti népé az Úr	6
Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások	5
Év végi ismétlés, összefoglalás	5
	Összesen 72

ELŐZETES ISMERETEK

- Előzetes ismereteik leginkább az újszövetségből vannak.
- Ismerik Jézus személyét, tanítását, csodái egy részét
- Ezek fontosak lesznek az előképek megértéséhez.
- Vannak apróbb ószövetségi ismereteik is.
- Leginkább Mózes személyét ismerik – tudják a 10 parancsot.
- Hallottak a választott népről.
- Vannak a morális kérdésekre válaszaik.
- Próbáltak már vitatkozni, állást foglalni.
- Tudnak saját gondolatukkal imát megfogalmazni, érzelmeiket kifejezni.

TANULÁSI EREDMÉNY

Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket. Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán. Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit: A fontosabb ősatyákat, bírákat, királyokat, prófétákat.

Ismerjék fel, a személyek, történetek újszövetségre utalását. Tudják értelmezni a fontosabb prófétai jövendöléseket, tudják, mikor, kiben teljesülnek ezek be. Ismerjék fel, hogy az ószövetség ismerete, története fontosak az újszövetség megértéséhez.

Ismerjék a fontosabb ünnepek tartalmát, legyenek tisztában hitünk fő igazságaival.

FOGALMAK:

sugalmazás, ősatyák, pátriárkák, hálaáldozat, előkép, csapások, pászakvacsora, húsvéti bárány, manna, szentsátor, frigyláda, bíra, Istennek ajánlott gyermek, főpap, felkent, próféta, zsoltár, jövendölés, pogányság, kitelepítés, fogság, példabeszéd, vallásüldözés.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- A tanulás tanítása
- Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése
- Az etikai érzék fejlesztése
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Önállóságra nevelés
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Testi, lelki egészség
- A harmóniára való készség fejlesztése

- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Környezettudatosságra nevelés
- A szervezőképeség, a döntésképeség fejlesztése
- A választott nép élte, fontosabb emberei, eseményei
- A Jézusra és az újszövetségre utaló előképek, próféciák.

1.TÉMAKÖR: NAGY NÉPPÉ TESZLEK – MONDJA AZ ÚR

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- Előzetes ismereteik leginkább az újszövetségből vannak.
- Ismerik Jézus személyét, tanítását, csodái egy részét
- Ezek fontosak lesznek az előképek megértéséhez.
- Vannak apróbb ószövetségi ismereteik is

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket.
- Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán.
- Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit: Ábrahám, Izsák , Jákob-Izrael, József történetei

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A beszédkézség fejlesztése
- A másolási és íráskészség fejlesztése
- A tanulás tanítása
- Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése
- Az etikai érzék fejlesztése
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Önállóságra nevelés
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség
- Testi, lelki egészség
- A harmóniára való készség fejlesztése
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Környezettudatosságra nevelés
- A szervezőképeség, a döntésképeség fejlesztése
- A választott nép élte, fontosabb emberei, eseményei
- A Jézusra és az újszövetségre utaló előképek, próféciák.
- Az ősatyákról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése:

- Ábrahám, Izsák , Jákob-Izrael, József története

FOGALMAK:

Sugalmazás, földrajz, térkép , pátriárkák, ősatyák, hálaáldozat, ráhagyatkozás, előkép, álom, mint Isten üzenete, álomfejtés,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1.1:Az ószövetség helyszíne

- Természeti adottságai
- A többistenhit

Javasolt tevékenységek:

- Biblia tanulmányozás,
- Térképismeret,
- Megbeszélés,
- Tanári magyarázat

1.2. Ábrahám a sokaság atyja

- Ábrahám kiválasztása
- Az új haza
- A nagy próbatétel

Javasolt tevékenységek

- Tanári szemléltető magyarázat
- Megbeszélés
- Vélemény, ítélet alkotás
- Dramatizálás

1.3. Jákobból - Izrael

- Az ikrek sorsa
- Csellel szerzett elsőszülöttség
- Jákobból Izrael: csalóbból Isten embere

Javasolt tevékenységek:

- Tanári szemléltető magyarázat
- Kiscsoportos megosztás
- Dramatizálás
- Megbeszélés
- Élményrajz

1.4. József színes élete

- Az apa kedvence
- Az irigy testvérek
- A rabszolgasors
- A felemelkedés

Javasolt tevékenységek:

- Vetítéses szemléltető magyarázat

- Élményrajz készítés
- Dramatizálás
- Szituációs játék
- Csoport munka

2.TÉMAKÖR: KIMENTI NÉPÉT AZ ÚR

HELYI ÓRASZÁM: 16 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- Előzetes ismereteik leginkább az újszövetségből vannak.
- Ismerik Jézus személyét, tanítását, csodái egy részét
- Ezek fontosak lesznek az előképek megértéséhez.
- Vannak apróbb ószövetségi ismereteik is. Ismerik Ábrahám, Izsák , Jákob-Izrael, József történeteit

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket.
- Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán.
- Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit: Mózes

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A beszédképesség fejlesztése
- A másolási és írásképesség fejlesztése
- A tanulás tanítása
- Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése
- Az etikai érzék fejlesztése
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Önállóságra nevelés
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Testi, lelki egészség
- A harmóniára való készség fejlesztése
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Környezettudatosságra nevelés
- A szervezőképesség, a döntésképesség fejlesztése
- A választott nép élte, fontosabb emberei, eseményei
- A Jézusra és az újszövetségre utaló előképek, próféciaik.

- A Mózesről és a szövetségkötésről szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése:
- Mózes meghívása és küldetése
- A húsvéti bárány
- Átkelés a Vörös-tengeren
- Az aranyborjú
- A manna
- Szövetségkötés, a tízparancs

FOGALMAK:

Rabszolgaság, fáraó, csapások, pászkavacsora, húsvéti bárány, csoda, manna, bálvány,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A Mózesről és a szövetségkötésről szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése. Mózes meghívása és küldetése, A húsvéti bárány, Átkelés a Vörös-tengeren

Az aranyborjú, A manna, Szövetségkötés, a tízparancs

2.1. Mózes kiválasztása – küldetése:

- Gyermek a kosárban
- Neveltetése
- Menekülés
- Isten szól

Javasolt tevékenység:

- Szemléltetett magyarázat
- Kooperatív tevékenység
- Poszter készítés
- Dramatizálás

2.2 Isten kivezeti népét:

- Isten segítsége – 10 csapás
- A pászkavacsora
- A szétválasztott tenger

Javasolt tevékenységek:

- Vetítéses tanári szemléltető magyarázat
- Gyűjtő munka
- Kis csoportos megbeszélés
- Érzelmileg motivált beszélgetés

2.3. A szövetségkötés – Isten választott népe

- A Tíz parancs
- A nép ellenszegülése: bálványkészítés
- Vándorlás a pusztában. Hosszú idő
- A lázadó nép: nincs enni, innivaló

Javasolt tevékenységek:

- Tanári magyarázat

- Meglévő ismeretek rendszerezése
- Játékos ismétlő feladatok
- Szituációs játékok
- Élményrajz

3.TÉMAKÖR: VEZETI NÉPÉT AZ ÚR

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- Előzetes ismeretek leginkább az újszövetségből vannak.
- Ismerik Jézus személyét, tanítását, csodái egy részét
- Ezek fontosak lesznek az előképek megértéséhez.
- Vannak már ószövetségi ismeretek is. Ismerik Ábrahám, Izsák , Jákob-Izrael, József, Mózes történeteit

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket.
- Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán.
- Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit: Bírák: Gedeon, Sámson, Sámuel, Királyok: Dávid, Salamon

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A beszédkésztség fejlesztése
- A másolási és íráskésztség fejlesztése
- A tanulás tanítása
- Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése
- Az etikai érzék fejlesztése
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Önállóságra nevelés
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Testi, lelki egészség
- A harmóniára való készség fejlesztése
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Környezettudatosságra nevelés
- A szervezőképeség, a döntésképeség fejlesztése
- A választott nép élte, fontosabb emberei, eseményei
- A Jézusra és az újszövetségre utaló előképek, próféciaák.
- A bírákról és az első királyokról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése

FOGALMAK:

Bíra, Istennek ajánlott gyermek, bálványok, főpap, felkent, próféta, zsoltár, jövendölés, ószövetségi templom, hűség, Frigyláda,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A bíráról és az első királyokról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése:
- Bírák: Gedeon, Sámson, Sámuel
- Királyok: Dávid, Salamon

3.1. Bírák történetei

- Gedeon kiválasztása és feladata
- Az erős ember – gyengesége
- Isten embere – elhívása

Javasolt tevékenységek:

- Szemléltető tanári magyarázat
- Megfigyelés, rendszerezés
- Érzelmileg motivált beszélgetés
- Kiscsoportos munka
- Szituációs játékok

3.2. A királyok:

- Dávid a kiválasztott
- Az erős Dávid, legyőzi Góliátot
- A nagy ígéret: az ő családjából lesz a Megváltó
- A kérés lehetősége: Salamon bölcsességet kér
- A templom felépítése
- A gazdagság és béke ára: az ország két részre szakad

Javasolt tevékenységek:

- Vetítéses tanári magyarázat
- Kiscsoportos megbeszélés
- Esmecsere
- Vázlatírás, rajzkészítés

4. TÉMAKÖR: NÉPÉNEK MENEDÉKE ÉS OLTALMA AZ ÚR

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- Előzetes ismereteik leginkább az újszövetségből vannak.
- Ismerik Jézus személyét, tanítását, csodái egy részét
- Ezek fontosak lesznek az előképek megértéséhez.
- Vannak már ószövetségi ismereteik is. Ismerik Ábrahám, Izsák, Jákob-Izrael, József, Mózes, Bírák: Gedeon, Sámson, Sámuel, Királyok: Dávid, Salamon történeteit

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket.
- Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán.
- Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit: Illés, Elizeus, Fontos jövendölések: Izaiás, Jeremiás, A szabadulás prófétája: Dániel

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A beszédkészség fejlesztése
- A másolási és íráskészség fejlesztése
- A tanulás tanítása
- Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése
- Az etikai érzék fejlesztése
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Önállóságra nevelés
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Testi, lelki egészség
- A harmóniára való készség fejlesztése
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Környezettudatosságra nevelés
- A szervezőképeség, a döntésképeség fejlesztése
- A választott nép élte, fontosabb emberei, eseményei
- A Jézusra és az újszövetségre utaló előképek, próféciák.
- A legfontosabb ószövetségi próféták és prófétai iratok megismerése és értelmezése:
- Illés, Elizeus

FOGALMAK:

Pogányok, lepra, kitelepítés, fogság, jövendölés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A legfontosabb ószövetségi próféták és prófétai iratok megismerése és értelmezése: Illés, Elizeus próféták
- Fontos jövendölések: Izaiás, Jeremiás próféták
- A szabadulás prófétája: Dániel próféta
-

4.1. A csodatevő próféták – az előképek

- Illés csodái - előképek

- Illés a tüzes szekérrel megy a mennybe
- Illés az újszövetségben
- Elizeus csodái – előképek

Javasolt tevékenységek:

- Gyűjtő munka
- Kiscsoportos megosztás
- Tanári szemléltető magyarázat

4.2. A fontos jövendölések

- Izajás jövendölései a Megváltóról
- Jeremiás, akire nem hallgat a népe , bekövetkezik a babiloni fogság
- A templom és a frigyláda pusztulása

Javasolt tevékenységek:

- Bibliai kutató, gyűjtő munka
- Irányított beszélgetés
- Tanári magyarázat
- Véleményalkotás

4.3. A szabadulás prófétája

- Dániel a hitmegtartás példaképe
- Isten segíti a prófétát – kimenekíti a tüzes kemencéből
- A megfejtett üzenet és a hazatérés lehetősége
- A templom felépítése

Javasolt tevékenységek:

- Szemléltető tanári magyarázat
- Kiscsoportos megbeszélés
- Poszterkészítés
- Érzelmileg motivált beszélgetés

5.TÉMAKÖR: MINDVÉGIG SZERETI NÉPÉT AZ ÚR

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- Előzetes ismereteik leginkább az újszövetségből vannak.
- Ismerik Jézus személyét, tanítását, csodái egy részét
- Ezek fontosak lesznek az előképek megértéséhez.
- Vannak már ószövetségi ismereteik is. Ismerik Ábrahám, Izsák , Jákob-Izrael, József, Mózes, Bírák: Gedeon, Sámson, Sámuel, Királyok: Dávid, Salamon történeteit, Illés, Elizeus
- Fontos jövendölések: Izaiás, Jeremiás
- Dániel történetét

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket.
- Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán.
- Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit: A hős vértanúk Makkabeusok

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése
- Énkép, önismeret
- Hatékony, önálló tanulás
- A beszédképesség fejlesztése
- A másolási és írásképesség fejlesztése
- A tanulás tanítása
- Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése
- Az etikai érzék fejlesztése
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Önállóságra nevelés
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Testi, lelki egészség
- A harmóniára való készség fejlesztése
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Környezettudatosságra nevelés
- A szervezőképeség, a döntésképeség fejlesztése
- A választott nép élte, fontosabb emberei, eseményei
- A Jézusra és az újszövetségre utaló előképek, próféciaik.
- A legfontosabb ószövetségi tanító jellegű elbeszélések megismerése, értelmezése:

FOGALMAK:

Példabeszéd, hitért vállalt böjt, Isten szeretete egyetemes, vallásüldözés, vértanúság, hősiesség, Messiás várás, Dávid háza,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A legfontosabb ószövetségi tanító jellegű elbeszélések megismerése, értelmezése:
- A hős vértanúk Makkabeusok
- Példabeszédek: Jónás, Jób, Tóbiás

5.1. A hős vértanúk

- A szír vallásüldözés vértanúi
- Eleazár példamutatása
- A Makkabeusok szabadságharca

Javasolt tevékenységek:

- Tanítói magyarázat
- Véleménynyilvánítás, vita
- Érzelmileg motivált megbeszélés
- Szituációs feladatok

5.2. Az ószövetségi példabeszédek

- Jób – az ártatlanok szenvedése
- A jócselekedetek jutalma – Tóbit története
- Jónás a lázadó próféta

Javasolt tevékenységek:

- Tanári magyarázat
- Kiscsoportos feldolgozás
- Érzelmileg motivált beszélgetés
- Poszterkészítés

ELSŐ ÉLŐ IDEGEN NYELV

ANGOL NYELV

4. ÉVFOLYAM

CÉLOK, FELADATOK, MÓDSZEREK

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgytól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A diáknak képessé kell válnia arra, hogy egyéni kommunikációs céljait elérje és nyelvtudását valódi nyelvi helyzetekben, ismeretszerzésre, és ezek átadására, szórakozásra, személyes és szakmai céljainak megvalósítására valódi vagy digitális térben alkalmazni tudja. Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként hatékonyan használja. Mindehhez elengedhetetlen a kommunikatív kompetencia tágabb összefüggésben értelmezett megközelítése, azaz a nyelvi elemek (a jel- és szabályrendszerek) valamint a szociolingvisztikai komponensek együttes fejlesztése.

Kiemelten fontos az interdiszciplináris szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, az idegen nyelven megszerzett tudás pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvtanulási kedvét erősítik. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. Az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ez a kezdeti szakasz kötelezően az alsó tagozat negyedik osztályában indul, de ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan, fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé. Számukra a világ színessége, a nyelvi kifejezés változatossága érdekes és izgalmas, természetesen fordulnak idegen nyelvű ismerősök, barátok felé, és őszinte kíváncsisággal érdeklődnek

más közösségek iránt. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel, valamint induljon el az önálló nyelvtanulóvá válás útján, sajátítsa el olyan tanulási stratégiákat, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását fejleszteni és fenntartani. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben.

Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkésztség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékos és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait.

A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzésvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

- megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is.
- megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan)

AZ ANGOL TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERVBEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra,

szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Ebben az életkorban elsősorban a primer készségek fejlesztése a legfontosabb, ezért az ellenőrzés, értékelés középpontjában is a *hallott szöveg értése* áll. Fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon.

A *beszéd* az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemeztlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). Az *olvasás és az írás* bevezetése fokozatosan történik. Az értékelésnél az olvasási technika és a másolás helyességét vizsgáljuk.

A szóbeli értékelés és ellenőrzés formái:

- Rövidebb tanulói megnyilvánulások, hozzászólások értékelése

Az írásbeli értékelés és ellenőrzés formái:

- írásbeli házi feladat,
- önellenőrző feladatlap,

- feladatlap.

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék (plakát, vers, memória játékok stb.) létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

Témazáró dolgozatok:

A témazáró dolgozatok nem témakörönként kerülnek megírásra, mivel az egyes témakörök több tankönyvi fejezetet is érintenek. Ezért az aktuálisan használt tankönyv egyes fejezeteinek végén kerül rájuk sor. Az egyes fejezetek 12-20 órában kerülnek feldolgozásra. Negyedik évfolyamon 5 témazáró dolgozat van ütemezve.

NYELVI FUNKCIÓK A 4. ÉVFOLYAMRA

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello. Hi. Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night! Goodbye. Bye-bye! See you. Praised be Jesus Chris. For ever Amen)
- Hail Mary és Our Father imák megtanulása
- köszönet kifejezése (Thanks (a lot). Thank you.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is ... I'm .... Nice to meet you.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? How old are you? I'm 9.)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)
- jókívánságok kifejezése (Happy birthday!.)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year!)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like ...? Yes, I do. No, I don't.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? It's a/an.../ It's big. It's long.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes. No.)
- alapvető érzések kifejezése (I'm happy. I'm cold. I'm hungry.)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here. Read the text.)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Can you give me a pen? Yes. Sorry, I can't.)

NYELVI ELEMELK, STRUKTÚRÁK A 4. ÉVFOLYAMRA (A ZÁRÓJELBEN OLVASHATÓ ANGOL NYELVŰ KIFEJEZÉSEK PÉLDÁK)

- a létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ..., I'm not ..., Are you ...? Is he ...?)
- a cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Present Simple (I like bread for breakfast. I don't like cheese.)

- birtoklás kifejezése jelen időben: 'to have' ige (I have/haven't got ... She has/hasn't got ... Have you got ...? Has she got ...?)
- felszólító mód: (Come here)
- birtoklás: birtokos névmások (My, your, his/her)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes számú főnevek (dog, dogs, child, children)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, ...hundred)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, határozószók (There is/are..., in, on, under)
- modalitás: a 'can' segédige (I can/can't swim.)

A 4. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 72 óra

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA A KERETTANTERVBEN:

Témakör neve	óraszám
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	24
Topics concerning classroom activities	10
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	5
Intercultural topics	6
Playful learning	10
Entertainment	6
Gaining and sharing knowledge	3
Összes óraszám	72

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör	Helyi óraszám
1. Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	42
2. Topics concerning classroom activities	10
3. Parts of the body	10
4. Eating habits	10
Összes óraszám	72

A helyi tanterv témakörei a kerettanterv témaköreit átcsoportosítva tartalmazzák.

1. TÉMAKÖR: PERSONAL TOPICS AND TOPICS CONCERNING IMMEDIATE ENVIRONMENT AND NATURE

HELYI ÓRASZÁM: 42 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást;
- kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- az adott tématarományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- ismeri az adott nyelv ABC-jét, lebetűzi a nevét;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen, szűk család, barátok
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az otthon, az utcám
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: bútorok és alapvető berendezési tárgyak
- A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: játszás, szabadidős tevékenységek

- 2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása
- Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

FOGALMAK

- ABC (Nevék), internacionalizmusok
- Köszönési formák, bemutatkozás, elköszönés
- Kérdő mondat kérdőszóval, eldöntendő kérdés
- Családtagok megnevezése, rokoni kapcsolatok
- Életkor, lakókörnyezet megadása
- Lokális tájékozódás, számok (0-100)
- Személyes névmások
- Foglalkozások megnevezése
- Tevékenységek meghatározása
- Színek

ISMERETEK ÉS HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Bemutatkozás, ismerkedés egymással és az angol nyelvvel

Az idegen nyelvek szerepe és jelentősége a mindennapi életünkben. Az angol nyelv megismerése. A nyelvtanulás iránti érdeklődés felkeltése, Internacionalizmusok. ABC, Számok 1-10.

Javasolt tevékenységek

- Képekről szófelismerés, szókereső játékok, szám-bingó.
- A tankönyv online feladatainak használata.
- Szituációs játékok játszása, párbeszédalkotás.
- Játékos feladatok szóban, írásban.
- Képes szókérték, memóriajáték kártyával vagy interaktív táblával.
- Közös játékos daléneklés.

2. Egymás megismerése – Üdvözlési formák

Alapvető köszönések, bemutatkozási alakok megtanulása. Mondatfajták megismerése. (kérdőszavas kérdés, eldöntendő kérdés) Be ige bevezetése. (E/1,2,3. T/1,2,3 alakjai) Who? kérdőszó.

Javasolt tevékenységek

- Szituációs játékok játszása (kapcsolatteremtés, üdvözlés, elköszönés kifejezése többféleképpen) párbeszédalkotás, eljátszása.
- Kép és szöveg hozzárendelés.
- Játékos feladatok szóban és írásban.
- Memory játék.
- Képregény történetek hangos olvasása. Képregény eljátszása.
- A tankönyv interaktív feladatainak használata.

- Közös játékos daltanulás.

3. A család

Családtagok, rokoni kapcsolatok, barátok megnevezése. Az én anyukám, apukám, testvéreim, párbeszédtek alkotása. Családfa készítése. Lakóhely jellemzése. Személyes névmások használata.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű párbeszédtek olvasása, kép és szöveg egymáshoz párosítása. Képekről egyszerű mondat, párbeszédtek alkotása.
- Szituációs játékok játszása, szótanulás dal segítségével.
- Képek rajzolása, személyek megnevezése, és rövid bemutatása.
- A tankönyv interaktív feladatainak használata.
- Képregény hangos olvasása.
- Kép és szöveg hozzárendelés.
- Memory játék, memória játék kártyával.
- Feladatlapok kitöltése.

4. Foglalkozások

Foglalkozások és hozzájuk kapcsolódó tevékenységek megnevezése. Képességek, érzelmek kifejezése. Kérdő szórend megismerése és alkalmazása.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű párbeszédtek olvasása, kép és szöveg egymáshoz párosítása.
- Szituációs játékok játszása, szótanulás dal segítségével.
- A tankönyv interaktív feladatainak használata.
- Képregény hangos olvasása.
- Kép és szöveg hozzárendelés.
- Memory játék, memória játék kártyával.
- Páros feladat: barchoba.
- Kérdőív kitöltése kérdések alapján.
- Szavak lebetűzése, szavak diktálása.

5. Lakóhelyünk

- Épületek, üzletek és járművek neveinek megismerése.
- There is, there are állító, kérdő és tagadó mondatokban.
- Helymeghatározás: next to, between.
- Where? kérdőszó használata.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű párbeszédtek olvasása, kép és szöveg egymáshoz párosítása.
- Képekről egyszerű mondat, párbeszédtek alkotása.
- Szituációs játékok játszása, szótanulás dal segítségével.
- Képek rajzolása, személyek megnevezése, és rövid bemutatása.
- A tankönyv interaktív feladatainak használata.
- Képregény hangos olvasása.
- Kép és szöveg hozzárendelés.
- Memory játék, memóriajáték kártyával.
- Rövid szöveg elsajátítása.

6. Karácsonyi ünnepekör

Angol karácsonyi szokások és az ünnepekörhöz tartozó alapszintű kifejezések, állandósult szókapcsolatok megismerése. Ország ismereti tudás bővítése.

Javasolt tevékenységek

- Angol karácsonyi dalok tanulása, közös éneklése.
- Képrejtvények, játékos feladatok.
- Szövegfeldolgozás.
- Karácsonyi képeslap írása.

7. Szókincsfejlesztés

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Javasolt tevékenységek

- Kedvenc dal: My family photos feldolgozása, kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel.
- Mozgásos játékok.

8. Fonetikai ismeretek

Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- Szavak betűzése, mondatok diktálása.
- Szituációs játékok.
- Keresztrejtvény készítése.
- Daltanulás.
- Betűző verseny.
- Képes szótár készítése.
- Rajzfilmek nézése célnyelven.
- Közös zenehallgatás.

2. TÉMAKÖR: TOPICS CONCERNING CLASSROOM ACTIVITIES

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megismétli az élőszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;
- lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
- lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
- megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén;
- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
- írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
- rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően;
- a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
- új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;
- új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
- a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;
- egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja;
- részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: osztálytársak, tanárok (classmates, teachers)
- A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a tanuláshoz szükséges alapvető eszközök
- A témakörre alapvetően jellemző tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tanári utasítások a különböző tevékenységekhez (writing, reading, counting, physical and creative activities)
- Résztvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben
- Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során.
- Egyszerű matematikai műveletek elvégzése.

FOGALMAK

- Az iskola berendezési tárgyai
- Iskolaszerek
- Tanórai utasítások, kifejezések
- Matematikai műveletek
- Kérdő mondat kérdőszóval, eldöntendő kérdés
- Lokális tájékozódás, számok (0-100)

ISMERETEK ÉS HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Iskola berendezési tárgya

Az iskolai helyiségek, berendezési tárgyainak megismerése. Alapvető iskolaszerek. Képregény feldolgozása az iskoláról. Egy osztály bemutatása.

Javasolt tevékenységek

- Tárgyak, dolgok megnevezése.
- Mondatok kiegészítése.
- Képregény előadása..
- Daltanulás.
- A tankönyv interaktív feladatainak megoldása.
- Iskolaszerek témakörben kép-szöveg hozzárendelés hallás után
- Projektmunka: Az ideális osztályterem. Osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével.

2. Cselekvések tanítási órán

Tanítási órán használt tevékenységek megismerése. Felszólító mód. Utasítások adása az osztályteremben.

Javasolt tevékenységek

- Éneklés, daltanulás.
- Játékok (Memory, Activity, kártya)
- Szövegértési feladatok.
- Kép és szöveg hozzárendelés hallás után.
- Osztálytársak utasítása. Simon says játék.

3. Számok

Számok megismerése 1-100-ig, szóban és írásban. Egyszerű matematikai műveletek szóban és írásban.

Javasolt tevékenységek

- Tankönyv interaktív feladatainak megoldása.
- Szám-bingó.
- Számmal és betűvel írt számok párosítása.
- Memory játék, memória játék kártyával.

4. Szókincsfejlesztés

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Javasolt tevékenységek

- Kedvenc dal: What's this? What's that? feldolgozása, kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel.
- Mozgásos játékok.

5. Fonetikai ismeretek

Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- Szavak betűzése, mondatok diktálása.
- Szituációs játékok.
- Daltanulás.
- Betűző verseny.
- Képes szótár készítése.
- Rajzfilmek nézése célnyelven.
- Közös zenehallgatás.

3. TÉMAKÖR: PARTS OF THE BODY

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
- összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel;
- alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvórán;
- felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven.
- Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból.

FOGALMAK

- Testrészek
- Birtoklás kifejezése (have got/has got)
- Háziállatok
- Főnevek többesszáma
- Kérdések és azokra adott válasz
- This/these mutató névmások

ISMERETEK ÉS HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Testrészek

Emberi és állati testrészek megismerése. Arc részei. Háziállatok nevei.

Javasolt tevékenységek

- Társakkal közösen készített plakát bemutatása.
- Más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása.
- Emberi és állati test részeinek megnevezése képekkel.
- Mozgásos daltanulás a célnyelven (pl. Head, shoulders, knees and toes...)
- Mozgásos játékok: pl, Simon says.

2. Birtoklás kifejezése

Have got, has got bevezetése kijelentő, kérdő és tagadó mondatokban. Néhány rendhagyó többesszám megtanulása. (feet, teeth) What are these? They are bats.

Javasolt tevékenységek

- Barchoba.
- Diktálás utáni rajz készítése, majd a képhez kapcsolódó szöveg írása.
- Képleírás.
- Daltanulás.
- Szövegértési feladatok.
- A tankönyv interaktív feladatainak megoldása.
- Képregény hangos olvasása.

3. Szókincsfejlesztés

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a testrészek témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

Javasolt tevékenységek

- Kedvenc dal: My face feldolgozása, kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel.
- Mozgásos játékok.

4. Fonetikai ismeretek

Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- Szavak betűzése, mondatok diktálása.
- Szituációs játékok.
- Keresztretjtvény készítése.
- Daltanulás.
- Betűző verseny.
- Rajzfilmek nézése célnyelven.
- Közös zenehallgatás.

4.TÉMAKÖR: EATING HABITS

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- meg tud nevezni különböző ételeket és italokat;
- Present Simple használata E/1-ben (I like, I don't like);
- ételek neveinek többesszáma;
- étkezési szokások bemutatása;
- egészséges ételünk rendszerezése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ételek, italok
- Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben
- Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során.
- Egyszerű párbeszéd előadása célnyelven

FOGALMAK

- Ételek, italok
- Zöldségek, gyümölcsök
- Étkezések
- I like/I don't like, Do you like? Yes, I do/No, I don't

- It's good for you/ It's bad for you
- How many?

ISMERETEK ÉS HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Ételek és italok

Ételek és italok neveinek megtanulása. Zöldségek és gyümölcsök neveinek megismerése. Étkezések.

Javasolt tevékenységek

- Daltanulás a célnyelven.
- Képes szótár készítése.
- Rajzfilmek nézése célnyelven.
- Képregény hangos olvasása.
- Dalszöveg írása.

2. Étkezési preferenciák

Egyszerű jelenidő bevezetése: I like, I don't like, Do you like?, Yes, I do/No, I don't. Más országok étkezési szokásainak megismerése.

Javasolt tevékenységek

- Olvasott szöveg értési feladatok.
- Tankönyv interaktív feladatainak megoldása.
- Projektmunka: Healthy plate.
- Közös játékos daltanulás.
- Szituációs játék.
- Képregény olvasása.

3. Húsvéti ünnepkör

A húsvéthoz kapcsolódó alapszintű ismeretek, kifejezések megismerése. A főbb szokások megismerése. Ország ismereti tudás bővítése.

Javasolt tevékenységek

- Képrejtvények megoldása.
- Játékos feladatok.
- Szövegfeldolgozás.

4. Szókincsfejlesztés

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven az étkezési témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Javasolt tevékenységek

- Kedvencdal: What's your favourite food? feldolgozása, kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel.
- Mozgásos játékok.

5. Fonetikai ismeretek

Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- Szavak betűzése, mondatok diktálása.
- Szituációs játékok.
- Keresztrejtvény készítése.
- Daltanulás.
- Betűző verseny.
- Képes szótár készítése.
- Rajzfilmek nézése célnyelven.
- Közös zenehallgatás.

NÉMET NYELV

4. ÉVFOLYAM

CÉLOK, FELADATOK, MÓDSZEREK, TANULÁSI EREDMÉNYEK

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A diáknak képessé kell válnia arra, hogy egyéni kommunikációs céljait elérje és nyelvtudását valódi nyelvi helyzetekben, ismeretszerzésre, és ezek átadására, szórakozásra, személyes és szakmai céljainak megvalósítására valódi vagy digitális térben alkalmazni tudja. Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként hatékonyan használja. Mindehhez elengedhetetlen a kommunikatív kompetencia tágabb összefüggésben értelmezett megközelítése, azaz a nyelvi elemek (a jel- és szabályrendszerek) valamint a szociolingvisztikai komponensek együttes fejlesztése.

Kiemelten fontos az interdiszciplináris szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, az idegen nyelven megszerzett tudás pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvórán fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. Az iskolán kívüli nyelvhasználati lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ez a kezdeti szakasz kötelezően az alsó tagozat negyedik osztályában indul, de ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan, fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé. Számukra a világ színessége, a nyelvi kifejezés változatossága érdekes és izgalmas, természetesen fordulnak idegen nyelvű ismerősök, barátok felé, és őszinte kíváncsisággal érdeklődnek más közösségek iránt. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel, valamint induljon el az önálló nyelvtanulóvá válás útján, sajátítsa el olyan tanulási stratégiákat,

amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását fejleszteni és fenntartani. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben.

Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkézség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékos és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait.

A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulóknak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell

válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témaköröktől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

- megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is.
- megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan)

A NÉMET TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERVBEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassa alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerezési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Ebben az életkorban elsősorban a primer készségek fejlesztése a legfontosabb, ezért az ellenőrzés, értékelés középpontjában is a hallott szöveg értése áll. Fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon.

A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). Az olvasás és az írás bevezetése fokozatosan történik. Az értékelésnél az olvasási technika és a másolás helyességét vizsgáljuk.

A szóbeli értékelés és ellenőrzés formái:

- Rövidebb tanulói megnyilvánulások, hozzászólások értékelése

Az írásbeli értékelés és ellenőrzés formái:

- írásbeli házi feladat,
- önellenőrző feladatlap,
- feladatlap.

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk

arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék (plakát, vers, memória játékok stb.) létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

Témazáró dolgozatok:

A témazáró dolgozatok íratása az aktuálisan használt német tankönyv által meghatározott tematika szerint évente négy alkalommal történik. Ez tanévre leosztva kéthavonta, 25. 50. 75. és a 100. óra környékén történik.

NYELVI FUNKCIÓK A 4. ÉVFOLYAMRA

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
- köszönet kifejezése (Danke schön. Danke.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
- megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)
- bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ...)
- hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
- jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Alles Gute! Viel Spaß!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern.)
- véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
- nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
- visszakerdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
- alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte! Lies den Text!)
- kívánság kifejezése (Ich möchte.)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)
- kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)
- javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)

NYELVI ELEMEEK, STRUKTÚRÁK A 4. ÉVFOLYAMRA

- létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin ....., Du bist ....., Bist du ...?)
- cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.)
- birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)
- felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setz dich!)
- mennyiségi viszonyok: egyes számú főnevek (Schüler, Katze, Hund)
- mennyiségi viszonyok: számok, határozott mennyiség (eins, zwei, ein Stück Schokolade)
- minőségi viszonyok: Wie? (Das finde ich toll/schlecht.)
- térbeli viszonyok: közelre és távolra mutató határozószók (hier, dort)
- időbeli viszonyok: napok, napszakok, időpontok (am Montag, am Wochenende, am Morgen, um 7 Uhr)
- modalitás: möchten, mögen és können igék E/1-ben és E/2-ben (Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Ich kann tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások (und, oder, aber, das, ich, mich)

A 4. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 72 óra

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör	Javasolt óraszám
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	24
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8
Bezüge zur Zielsprache	5
Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen	6
Spielerisches Lernen	10
Unterhaltung	6
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	3
Összes óraszám:	72

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	Helyi óraszám
1. Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	30
2. Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15
3. Themen und Situationen im Bereich meinen Sachen	15
4. Themen und Situationen im Bereich Spielen	12
Összes óraszám	72

A helyi tanterv témakörei a kerettanterv témaköreit átcsoportosítva tartalmazzák.

1. TÉMAKÖR: THEMEN UND SITUATIONEN IM PERSÖNLICHEN BEREICH UND IM BEREICH DER UNMITTELBAREN UMGEBUNG UND UMWELT

HELYI ÓRASZÁM: 30 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérv a célnyelvi megnyilatkozást;
- kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

- felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- az adott tématarományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: enge Familienmitglieder, Freunde
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: das Zuhause
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienfeste
- A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Sankt Martinstag, Weihnachten, Ostern) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása
- Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

FOGALMAK

- ABC (Nevék), internacionalizmusok
- Köszönési formák, bemutatkozás, elköszönés
- Kérdő mondat kérdőszóval, eldöntendő kérdés
- Családtagok megnevezése, rokoni kapcsolatok
- Er/sie, mein/meine, dein/deine fogalma
- Lakóhely, származás, életkor megadása, kommen, wohnen ige
- Kedvenc és kevésbé kedvenc ételek, italok
- Lokális tájékozódás, számok (0-20)
- Személyes névmások és igék E/3.-ban
- Márton-napi egyházi és népi ünnepkör szokások

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Bemutatkozás, ismerkedés egymással és a német nyelvvel

- Az idegen nyelvek szerepe és jelentősége a mindennapi életünkben.
- A német nyelv megismerése.
- A nyelvtanulás iránti érdeklődés felkeltése, Internacionalizmusok.

- Német Quiz. ABC, Számok 1-12.
- Egyszerű matematikai műveletek számokkal elvégzése.

Javasolt tevékenységek

- Képekről szófelismerés szókereső játékok.
- Szám-Bingó
- Fekete Péter kártyajáték
- A tankönyv online feladatainak használata.
- Szituációs játékok játszása, párbeszédalkotás.
- Játékos feladatok szóban, írásban

2. Egymás megismerése – Üdvözlési formák

- Alapvető köszönések, bemutatkozási alakok megtanulása.
- Igealakok használata.
- Planteino bemutatása.
- Sein ige bevezetése. (E/1,2,3. alakjai)
- Wer? Kérdőszó
- heißen ige használata.
- Guten Morgen! dal megtanítása.
- Képregény: A foci - feldolgozása Mondatfajták megismerése. (kérdőszavas kérdés, eldöntendő kérdés)

Javasolt tevékenységek

- Szituációs játékok játszása (kapcsolatteremtés, üdvözlés, elköszönés kifejezése többféleképpen)
- Párbeszédalkotása eljátszása,
- Kép és szöveg hozzárendelés, éneklés, dalszövegírás.
- Játékos feladatok szóban és írásban, dobókockázás,
- Memory játszás, képregény történetek befejezése.
- Képregény eljátszása.
- A tankönyv online feladatainak használata.

3. Márton-napi népszokások, országismeret

- Vallási, kulturális ismeretek Szent-Mártonról
- Egyházi/népi szokások megismerése.
- Szent Márton színdarab előadása.

Javasolt tevékenységek

- Ismerkedés a német ünnepekkel. Szent Márton nappal, szokásokkal, film, segítségével.
- Recept alapján süteménykészítés.
- Szent Márton ünnephez színdarab előkészítése és előadása
- Szövegértelmezés szótárhasználattal
- Márton-napi dalok, színdarab megtanulása, verstanulás.
- Lámpáskészítés.
- A tankönyv online feladatainak használata.

4. A családtagok

- Családtagok, rokoni kapcsolatok, barátok megnevezése.

- Az én anyukám, apukám, testvéreim párbeszédalkotása.
- Családfa készítése.
- Lakóhely, származás, életkor megadása.
- kommen, wohnen ige megismerése és alkalmazása.
- Személyes névmások E/3.ban használata.
- A testvéreim dal: 7,8,9 und 10,11,12,13,14,15,16. megtanítása.
- Családi fotóalbum készítése.
- Számok 17-20 megtanulása.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű párbeszédalkotás, kép és szöveg egymáshoz párosítása.
- Képekről egyszerű mondat, párbeszédalkotás.
- Szituációs játékok játszása, pantomim Platzwechelspiel, Würfeln und Zeichnen, Sitzboogie, Zahlen-Memory játék játszása, daltanulás és tanult dalokhoz plusz versszak írása, szótanulás dal segítségével,
- Játékok (kocka, kártya) készítése, képek rajzolása, családi fényképekből közös PPT album készítése.
- Személyek megnevezése, és rövid bemutatása.
- Rövid levél írása.
- Projektmunka: családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével, legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások bemutatása)
- Társakkal készített interjú órai keretek között (bemutatkozás, lakóhely, családtagok)
- Játékos szótanulás: képes szókártyák memóriajáték kártyával
- Képes „szótár” rajzolása: családtagok, háziállatok

5. Karácsonyi ünnepkör

Német karácsonyi szokások megismerése.

Javasolt tevékenységek

- Német karácsonyi dalok tanulása, közös éneklés
- Képrejtvények, játékos feladatok.
- Szövegfeldolgozás.
- Karácsonyi képeslap írása.
- Szövegfeldolgozás.

6. Szókincsfejlesztés

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a család témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Javasolt tevékenységek

- egy mozgásos, játékos dal feldolgozása
- mozgásos játékok

7. A nyelvtanulás támogatása, a célnyelvhez való viszony erősítése, fonetikai ismeretek

Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- szavak betűzése, mondatok diktálása
- szituációs játékok
- keresztrejtvény megoldása
- daltanulás
- betűző verseny
- képes szótár készítése
- játékok készítése szókétyákkal célnyelven (pl. Fekete Péter)
- dobókockás játékok
- közös zenehallgatás

2. TÉMAKÖR: THEMEN UND SITUATIONEN IM BEREICH DES KLASSENRAUMS

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megismétli az élősóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;
- lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
- lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
- megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén;
- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projekt munkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
- írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
- rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően;
- a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

- új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;
- új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
- a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;
- egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.
- részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mitschüler
- A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände zum Lernen und Gegenstände des Klassenzimmers
- A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schreiben, Lesen, Zählen, Bewegung, schöpferische Tätigkeiten
- Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben
- Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során

FOGALMAK:

- Az iskola helyiségei, berendezési tárgyai, iskolaszerek (három nemben) és a személyek neve
- Az iskola helyiségei, berendezési tárgyai, iskolaszerek, személyek bemutatása
- Információkérés-információadás
- möchten segédige
- Gib! Nimm! felszólító módú alakok
- Iskolai tevékenységek, létezés kifejezése és összekapcsolása az iskolaszerekkel
- Térbeli viszonyok (Írányok meghatározása)
- Mennyiségi viszonyok (Határozott mennyiség)

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az osztályterem bemutatása

- Az iskolai helyiségek, berendezési tárgyainak megismerése.
- Képregény feldolgozása az iskoláról.
- Felszólító mód E/2-ben igék ragozása.
- Utasítások adása az osztályteremben.
- Egy osztály bemutatása, térbeli viszonyok, személyek neveinek megismerése.

Javasolt tevékenységek

- Tárgyak, dolgok megnevezése utasítások végrehajtása.
- Mondatok kiegészítése.
- Képregény előadása.
- Osztálytársak utasítása, megnevezése, kincskereső játékkal.
- Daltanulás.
- A tankönyv online feladatainak megoldása.
- Ratespiel játék képekkel való játszása.
- Egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. Fekete Péter, Kimspiel memóriajáték a képeken szereplő tárgyak, tanulási tevékenységek megnevezésével.
- Partizán játék.
- Projektmunka: Az ideális osztályterem. Osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével,

2. Cselekvések tanítási órán

- Tanítási órán használt tevékenységek megismerése.
- Mit csinálunk ma – párbeszéd feldolgozása.
- Dal: Was möchtest du denn machen?

Javasolt tevékenységek

- Éneklés, daltanulás.
- Ratespiel
- Játékok (Memory, Activity, kártya)
- Szövegértési feladatok.
- Kép és szöveg hozzárendelés hallás után.

3. Iskolaszerek

- Alapvető iskolaszerek, színek neveinek megismerése.
- Der, die és das névelő tudatosítása.
- Dal: Oh, wie schön ist Schule tanulása.

Javasolt tevékenységek

- Iskolaszerek témakörben kép-szöveg hozzárendelés hallás után.
- Egyszerű párbeszéddel kérdés megfogalmazása.
- Játékos feladatok szóban és írásban.
- Szövegrészleteket sorba rendezése.
- Rövid történetet írása.

4. Iskolai és szabadidős cselekvések

- Alapvető iskolai tevékenység mellett szabadidős tevékenységek megnevezése.
- Képregény történet feldolgozása.

Javasolt tevékenységek

- Kép és szöveg párosítása.
- Fekete Péter kártyajáték,
- Mini-párbeszéd írása.
- Betűzés játékosan – „akasztófa”,
- Párbeszédalkotás, szövegfeldolgozás
- Szövegfeldolgozás.
- online játékok learning apps használatával

5. Szókincsfejlesztés

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Javasolt tevékenységek

- dalok éneklése
- mozgásos játékok
- társasjátékok játszása
- Memory kártyák készítése
- Partizán játék, igeragozáshoz

6. A nyelvtanulás támogatása, a célnyelvhez való viszony erősítése, fonetikai ismeretek

- Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése.
- Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére.
- A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- szavak betűzése, mondatok diktálása
- szituációs játékok
- keresztrejtvények
- daltanulás
- képes szótár készítése
- rajzfilmek nézése célnyelven
- szókétyák készítése célnyelven
- közös zenehallgatás

2. TÉMAKÖR: THEMEN UND SITUATIONEN IM BERICH MEINER SACHEN

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- közöl alapvető információkat öltözködéséről egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb ruhaneműk vásárlására használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb véleményalkotást a ruhaneműkről az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, birtoklás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- az adott tématerületben megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématerületben létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Kleidungstücke
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: das Kleidergeschäft, Schaufenster, Kleiderkatalog
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schifahren, Sportstunde
- A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: farsang, húsvét főbb ünnephez kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása
- Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

FOGALMAK

- Ruhaneműk
- Jelmezek
- Színek
- Vásárlás, kosten ige
- haben ige tárgyesetben
- Főnevek többes száma
- Mein, dein birtokos névmások
- Pénzzel való fizetés

- Birtoklás kifejezése von előjáró szavakkal
- Farsangi és húsvéti egyházi és népi ünnepkör szokások

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Vásárlás egy ruhaboltban

- Alapvető ruhadarabok megismerése.
- Ismeretek gyűjtése a vásárlási szokásokról.
- Egyszerű vásárlási kérdések és válaszok megfogalmazása.

Javasolt tevékenységek

- Képekről szófelismerés szókereső játékok
- Kleider-Bingó, Platzweckselspiel, Memory, Quartet játszása
- Plakát készítés kedvenc ruhákkal
- Párbeszéd feldolgozása
- Vélemény alkotása: szövegfeldolgozás
- Partizán játék, digitális feladatok: learningApps alkalmazással
- Projektmunka: csoportban Ruhakatalógus készítése
- A tankönyv online feladatainak használata.

2. Ruhaneműk a különböző évszakokban

Az öltözködés téma feldolgozása a téli sielés témakörben.

Javasolt tevékenységek

- Szöveg kiegészítés: a képek szöveghez való rendelése.
- Párbeszéd alkotása.
- Játékos szótanulás, témához kapcsolódó dalok, éneke.
- Szituációs játékok.
- Tárgyak csoportosítása, jellemzése, utasítás adása
- A tankönyv online feladatainak használata.

3. Öltözködés az iskolában

- Párbeszéd, egyszerű szövegek, képregény feldolgozásával az iskolai öltözködés megismerése.
- Dal 1,2,3 und 4,5,6 megtanulása.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű párbeszéd elolvasása, alkalmazása.
- Szövegalkotás.
- Képeket hallás után a szöveghez rendelni.
- Igaz-hamis állítások.
- Daltanulás, dalszövegírás.
- Képek kiegészítése, rajzolása hallott és olvasott szövegek alapján.

4. Szókincsfejlesztés

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Javasolt tevékenységek

- dalok éneklése
- mozgásos játékok
- társasjátékok játszása

5. A nyelvtanulás támogatása, a célnyelvhez való viszony erősítése, fonetikai ismeretek

Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- szavak betűzése, mondatok diktálása
- szituációs játékok
- daltanulás
- képes szótár készítése
- szókérték készítése célnyelven
- közös zenehallgatás

6. Húsvéti ünnepkör

Német húsvéti szokások megismerése, összehasonlítása a mi hazánkéval.

Javasolt tevékenységek

- Képrejtvények megoldása
- Játékos feladatok.
- Szövegfeldolgozás
- Húsvéti tojáskeresés
- húsvéti képeslap készítése

3. TÉMAKÖR: THEMEN UND SITUATIONEN IM BERICH SPIELEN.

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- közöl alapvető információkat játékszereiről egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb játék témakörben használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb véleményalkotást játékokról az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

- felismeri és használja a legegyszerűbb, birtoklás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- az adott tématarományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Spielsachen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: das Spielzeuggeschäft, Kinderzimmer, Spielecke
- A témakörre jellemző helyszínre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Zimmer, Ordnung-Unordnung, a játékok tulajdonságai, melléknevek, ellentétpárok (szép –csúnya)
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása
- Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

FOGALMAK

- Játékszerek
- könnyen módbeli segédige
- A főnevek egyes és többes száma
- Játékszerekre vonatkozó tulajdonságok (új, használt, régi,..)
- Hobbifejezése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Játékok

Alapvető játékszerek megismerése. Ismeretek gyűjtése a játékok fajtájáról. Egyszerű kérdések és válaszok megfogalmazása a játékok tulajdonságairól.

Javasolt tevékenységek

- Olvasott szövegértésnél a hiányzó melléknevekkel szöveg kiegészítése.
- Felszólítás és reagálás,
- Képregény történetének eljátszása.
- Játékkiállítás készítése, felcímkézve
- Képekről szövegfelismerés szókereső játékok,
- Spielzeug-Bingó, Platzweckspiel, Memory, Quartet játszása. SMS írása.
- A tankönyv online feladatainak használata.

2. Játékszerek vásárlása

A vásárlás téma továbbfeldolgozása a játékszerek témakörben.

Javasolt tevékenységek

- Hallott szövegértésnél a képeket a szöveghez párosítani.
- Kérdésekre válaszolni.
- Tárgyakat leírni.
- Képkártyákat készíteni névelővel.
- Találós kérdések.
- Projektmunka: párbeszéd írása és eljátszása a Vásárlás témakörben.

3. Szókincs gyakorlása játékokkal

Az elsajátított szókincs alkalmazása Lang és Kurz dalfeldolgozás. Játékszerek külső tulajdonságainak megismerése. A játékokhoz tartozó hangok felismerése.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű párbeszéd elolvasása, alkalmazása.
- Szövegalkotás.
- Új melléknevek (groß, klein, dick, dünn, lang, kurz, alt, neu, kaputt, ganz, schmutzig, sauber).
- Daltanulás.
- Interjú párban.
- Partizán játék.
- Hangok felismerése (kopogás, ..) E-mail írása. Osztálytárssal interjú készítés.

4. A nyelvtanulás támogatása, a célnyelvhez való viszony erősítése, fonetikai ismeretek

Az anyanyelv és célnyelv közötti kiejtésbeli, írásmód és betűkészlet közötti különbségek felismerése és megértése. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. A célnyelv főbb jellemzőinek ismeretbővítése.

Javasolt tevékenységek

- szituációs játékok
- keresztrejtvények
- daltanulás
- képes szótár készítése
- szókártyák készítése célnyelven
- közös zenehallgatás

KÖRNYEZETISMERET

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömét, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

A környezetismeret tantárgy szerepe a Nemzeti Alaptantervben rögzített kulcskompetenciák fejlesztésében

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzí vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

3 – 4. ÉVFOLYAM

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömeit, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a pusztán érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

A 3–4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy óraszám: 72 óra.

A Nat fő témakörei

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet
5. Anyagok és folyamatok

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az értékelés során az ismeretek megszerzésén túl ellenőrizni kell, hogyan fejlődött a tanuló megfigyelő-, kommunikációs-, gondolkodási-, innovációs -, és gondolkodási képessége, a kreativitása. A megfigyelések, kísérletek során szerzett tapasztalataikat szakszerűen kell megfogalmazniuk. Fontos az értékelések között az egyéni és a csoportos önértékelés is, a pedagóguson kívül egymás munkáját is értékeljük. Tudásukról a szóbeli és írásbeli számonkérés mellett a gyakorlati munkájuk által (gyűjtőmunka, rajz, plakát, makett, prezentáció) is adhassanak számot.

Értékelésük az életkori sajátosságuknak megfelelően komplex legyen, fejlesztő és ösztönző hatású.

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA / ÉV

1 ÓRA / HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
I. Megfigyelés mérés	13
II. Tájékozódás az időben	9
III. Tájékozódás a térben	8
IV. Testünk, egészségünk	6
Összes óraszám:	36

I. TÉMAKÖR: MEGFIGYELÉS, MÉRÉS

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Érzékszervek, érzékelés fajtái, napszakok, évszakok, növények, állatok, időjárás elemei, mérés, mértékegység, mérőszám, alkalmi vagy szabvány mérőeszköz

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;
- növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;
- algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslült és mért eredményeit összehasonlítja;
- az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;
- a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;
- megnevezi az időjárás fő elemeit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében;
- felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei
- Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés
- Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében
- A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése
- Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágyszárú – faszárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok)
- Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkéntesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk

- A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeknek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük
- Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel
- Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról

FOGALMAK

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Érzékszervek által érzékelhető tulajdonságok megfigyelése
- Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése. A becslés, a mérés: mérőeszköz, mérőszám, mértékegység fogalmának használata.
- Az élettelen környezeti tényezők (víz, levegő, talaj) megismerése.
- Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk alapján.
- Élőlények csoportosítása: emberek, növények, állatok. Életjelenségek, életfeltételek felismerése, megkülönböztetése.
- Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságai és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok a megfogalmazása, rögzítése

Növények:

- A lágú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján. Lombhullató-örökzöld.
- A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. Mérhető tulajdonságaik mérése alkalmi és szabványos mérőeszközzel, mértékegységgel.

Állatok:

- Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában.
- Élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők. Mérhető tulajdonságaik mérése alkalmi és szabványos mérőeszközzel, mértékegységgel.

Az időjárás:

- Az időjárási elemek megfigyelése. A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése. Idő mérése.

Halmazállapotok:

- Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon)

A víz:

- A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben. A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése.

II. TÉMAKÖR: TÁJÉKOZÓDÁS AZ IDŐBEN

HELYI ÓRASZÁM: 9 ÓRA

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

ELŐZETES ISMERETEK:

napszakok, hét napjai, hónapok, évszakok, jeles napok, napirend

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;
- naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;
- napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;
- megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;
- figyelemmel kíséri rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése);
- az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le;
- megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét;
- megnevezi az ember életszakaszait;

- megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez;
- analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre
- Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása
- A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése
- Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban
- A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk
- Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban
- Napirend készítése
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása)
- Az emberi életszakaszok, jellemzőik
- A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés
- A csírázás és a növekedés külső feltételei
- Az állatok szaporodása (pete, tojás, elevenszülő), fejlődési szakaszai

FOGALMAK

évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Föld mozgásai - napszakok, évszakok

Javasolt tevékenységek:

- Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése

2. Évszakok

Javasolt tevékenységek:

- Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése.
- Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján
- Az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadéki igény magyarázata

3. Ciklikusság jelenség

Javasolt tevékenységek:

- Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása)
- A csapadék formái (eső, köd, hó)

4. Növények

Javasolt tevékenységek:

- A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés)
- Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése

5. Állatok

Javasolt tevékenységek:

- Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő)
- Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése

6. Ember

Javasolt tevékenységek:

- Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték)
- Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése
- Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése

III. TÉMAKÖR: TÁJÉKOZÓDÁS A TÉRBEN

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév.

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

sík, tér, méret, irány, szín, felület, jel, jelzés, vizuális üzenet, szimbólum

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókinccset;
- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;
- az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;
- domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben
- Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével
- A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen
- A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen
- A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája

FOGALMAK

fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Mágnesesség, iránytű, égtájak

Javasolt tevékenység:

- Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben

2. Alaprajz, térképvázlat, térkép

Javasolt tevékenység:

- Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása
- Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján

3. Térkép: fajtái, jelei

Javasolt tevékenység:

- Fajtái: domborzati-, közigazgatás-, autós-, turistatérkép
- Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén

4. Felszínformák

Javasolt tevékenység:

- A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében

5. Felszíni vizek

Javasolt tevékenység:

- A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében

6. Külső erők felszínformáló munkája

Javasolt tevékenység:

- A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon

IV. TÉMAKÖR: TESTÜNK, EGÉSZSÉGÜNK

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem átfogóan kell megjelennie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

érzékszervek, egészséges táplálkozás, egészségmegőrzés, vitaminok, ételérzékenység, helyes öltözködési szokások

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
- megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
- belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;
- ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egészségtudatos magatartás fejlesztése
- Az emberi test fő testrészei, szervei
- A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat
- Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében
- Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások
- A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága

- Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban
- A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások
- Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása
- A megfelelő öltözködés
- A személyes higiéné
- A rendszeres testmozgás
- Aktív és passzív pihenés
- A lelki egészség
- A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése
- A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe
- Balesetek, megelőzésük

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az emberi test részei, érzékszervei

Javasolt tevékenység:

- Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén
- Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang)
- Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről

2. Szervek, szervrendszerek szerepe

Javasolt tevékenység:

- A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámmra (méréssel)

3. Táplálkozás

Javasolt tevékenység:

- A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása
- Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata
- Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján
- Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével

4. Egészséges életmód

Javasolt tevékenység:

- A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása
- Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre

5. Betegségek – balesetek

Javasolt tevékenység:

- Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségi tünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példák, szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése
- A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal
- Fogycsökkenéssel és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával

4. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA / ÉV

1 ÓRA / HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	óraszám
Az élettelen környezet kölcsönhatásai	7
Hazánk, Magyarország	7
Életközösségek lakóhelyünk környezetében	22
Összes óraszám:	36

I. TÉMAKÖR: AZ ÉLETTELEN KÖRNYEZET KÖLCSÖNHATÁSAI

HELYI ÓRASZÁM: 7 ÓRA

A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

ELŐZETES ISMERETEK:

Mérés, mértékegység, mérőszám, szabvány mérőeszköz, halmazállapotok, melegítés, hűtés, párolgás

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
- a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;
- a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusai szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kíséri rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);
- megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
- egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
- tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;

- megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése
- A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás)
- A víz körforgása a természetben
- Hely- és helyzetváltoztató mozgás
- Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése
- Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében

FOGALMAK

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Halmazállapotok, halmazállapot-változások:

Javasolt tevékenységek:

- A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tárgyért teszünk, és a párát lecsapatjuk)
- A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között
- Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben

2. A víz

Javasolt tevékenységek:

- Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkéből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére
- A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése

3. Mozgások:

Javasolt tevékenységek:

- Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése
- Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése

4. Égés:

Javasolt tevékenységek:

- Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében

II. TÉMAKÖR: HAZÁNK, MAGYARORSZÁG

HELYI ÓRASZÁM: 7 ÓRA

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a negyedik évfolyam.

ELŐZETES ISMERETEK:

fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térkép vázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszíninforma

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térkép fajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;

- térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit;
- térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink
- Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen
- Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik
- Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén
- Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés

FOGALMAK

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Magyarország elhelyezkedése:
- Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence)
- Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen
- Térképek, térképjelek, domborzat
- Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése
- Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen
- Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről
- Magyarország tájegységei, megyéi
- Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén

- Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén
- Fővárosunk, Budapest
- Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül
- Saját lakóhely és környéke
- Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével
- Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában

III. TÉMAKÖR: ÉLETKÖZÖSSÉGEK LAKÓHELYÜNK KÖRNYEZETÉBEN

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 ÓRA

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt befejezése a negyedik tanév. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

ELŐZETES ISMERETEK:

Növények, állatok, életfeltételek, táplálék, évszakok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
- tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
- megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat;
- konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;

- megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csörtípusok) egészíti ki;
- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
- példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;
- felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);
- elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Környezettudatos magatartás fejlesztése
- A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart
- Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés)
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely)
- A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú – faszárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétélűtűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok)
- Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása
- A természetes és mesterséges életközösségek
- Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem

FOGALMAK

természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az életközösségek fajtái, jellemzői:

Javasolt tevékenységek:

- A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása
- A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbözőségeik összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése

2. Az életközösségek jellegzetes élőlényei:

Javasolt tevékenységek:

- Az életközösségek jellegzetes élőlényének csoportosítása élőhely szerint
- Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon)
- A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)
- Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása

3. Az életközösségek összetettsége, táplálkozási kölcsönhatások

Javasolt tevékenységek:

- Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely)
- Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása

4. Természetvédelem

Javasolt tevékenységek:

- Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával
- Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelőségének, szerepének megfigyelése

ÉNEK-ZENE

A zenei nevelés, az iskolai zenepedagógiai munka Magyarországon Kodály Zoltán alapelveire épül. Az általa megalkotott koncepció az aktív éneklést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapszik, egy tevékenység központú módszerek segítségével valósul meg. A zenei hallás fejlesztése a relatív szolmizáció segítségével történik.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...” (Kodály Zoltán)

Az ének - zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain. Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

A hatékony zenei nevelés figyelembe veszi a tanuló életkori sajátosságait és kognitív képességeit. Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékörzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.

További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékok, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncertpedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapok számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés kirándulásokon, közösségi alkalmakon, saját koncert szervezése.)

Kodály Zoltán zenei nevelési elvei lényegének megfelelően - mely az élményszerzés egyik fontos forrásaként nevezi meg a kóruséneklést – lehetőséget kell teremteni a tanórán

kívüli zenei tevékenységek szervezésére. Az iskolai néptáncoktatás, népdalkörök, népdalkórusok, kamaraegyüttesek iskolai keretek közti és azon túli szervezésekor a köznevelés és a kultúrát közvetítő intézmények, szervezetek együttműködése elvárható és szükséges.

Az alapszintű zenei írás-olvasás eszköz jellegű. Célja, hogy segítse a tanulót az éneklésben és a zene, mint univerzális jelrendszer megértésében. A relatív szolmizáció elsősorban a tiszta éneklés, az intonáció fejlesztése céljából jelenik meg. Felsőbb évfolyamokon a törzshangok neveinek ismerete a zene tágabb megértését, a jelrendszerben való logikus gondolkodást segíti. A zeneelméleti ismereteket a pedagógus a tanulók életkori sajátosságaihoz és képességeihez mérten a tanórák szabadon felhasználható részében mélyítheti.

A katolikus iskolában kiemelkedően fontos szerepe van az énekes imádságoknak. A gyermekeknek meg kell ismerniük a liturgiák és misék énekes anyagát, hogy a liturgikus cselekmények átélői legyenek. Az énekes anyag havi egy egyházi énekkel, népénekekkel bővül, melynek elosztása követi az egyházi év ünnepeit. Liturgikus alkalmakkor ezek állandóan használatban vannak, így magasabb osztályokba lépve ez a repertoár folyamatosan bővül, miközben ismétlődik is.

AZ ÉNEK-ZENE TANTÁRGY SZEREPE NEMZETI ALAPTANTERVEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérezés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos

nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.

1. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére. A számonkérés ezért elsősorban szóban, élményt adó tevékenység közben történik, mindig szem előtt tartva azt, hogy a zene, az éneklés egy örömforrás. Mivel a gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek tanulmányaik megkezdésekor, ezért elengedhetetlen a tanulók diagnosztikus értékelése minél több sikerélményhez juttatásuk közben. Törekedni kell arra, hogy minél változatosabban, csoportos és csoport előtti egyéni előadásban is módot adjunk a különböző zenei készségek kibontakozására, a helyes önértékelés kialakítására, a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére. Elsődlegesen fontos a tantárgyhoz való hozzáállás, aktivitás, lelkesedés, kooperáció, így az értékelés elsősorban formatív, de - mivel a tanulók nem azonos képességszintről indulnak és nem is azonos eredményességgel végzik tanulmányaikat - figyelembe kell venni azt is, hogyan fejlődtek önmagukhoz képest a zenei jelrendszerek megismerésében és alkalmazásában, melyek a zenemegértését és befogadását segítik. Az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül. Ennek alapja a Kodály Zoltán zenei nevelési elveire épülő, teljes embert fejlesztő zenepedagógiai gyakorlat, melynek célja a magyar nemzeti értékeket tisztelő és őrző, egyben európai műveltségű, kreatív, önállóan gondolkodó ember nevelése. Az első évfolyamon félévkor és év végén a tanulókteljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük.

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	óraszám
I. Zeneművek/Énekes anyag	36
II. Zeneművek/Zenehallgatás	12
III. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8
IV. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	8
V. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	8
Összes óraszám:	72

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotómunkája. Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás

során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

I. TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ÉNEKES ANYAG

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolérettség. Gyermekjátékdalok, körjátékok ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző hangerővel tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
- kézzelről énekel;
- belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt;
- jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben;
- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
- alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézzelről való éneklés.
- Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül
- A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán
- A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban
- Legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete
- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása
- Helyes testtartás, helyes légzés, artikuláció
- A kézjel, mint jelrendszer ismerete

- Szolmizációs kézjelről való éneklés

FOGALMAK

Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

ISMERETEK ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfelelt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. Tanulják meg a gyermekjátékdalokat és játszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – hol csak hely és alkalom adódik rá. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának egységessé tétele, és törekvés a tiszta intonáció kialakítására. A zenei írás-olvasás alapjainak elsajátítása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneművekben átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, táncsal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki. Ebben az oktatási szakaszban történik az éneklési kultúra megalapozása, a helyes testtartás és légzés, a jó fizikaiállóképesség kialakítása.

Gyermekjátékdal, körjáték

Javasolt tevékenység:

Az énekes anyag nagy részét mindvégig az életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, körjátékok képezik, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Ezek lehetőséget biztosítanak játékokra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül történik.

- a dalok tanítása játékokkal együtt
- éneklés játékos mozdulatokkal
- tanári bemutatás, mellynél nagyon fontos a helyes testtartás, helyes légzés, a megfelelő hangmagasság, hiszen a tanulók ezt utánozzák

Népi gyermekjátékok

Javasolt tevékenység:

Kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton/s-m-d; l-s-m; r-d-l,/, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l,/, pentakord / s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l,/, és pentaton hangkészlettel). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz.

- a dalok hallás utáni tanítása a dalok játékával együtt
- változatos ritmussal – egyenletes taps, csettintés, dobbantás, szökdelés, pacskolás, koppintás, tenyérdörzsölés) – kísért éneklés
- hangutánzás, kifejező artikuláció, ritmikus szövegmondás
- játékos utánzó mozgások

Magyar népdalok

Javasolt tevékenység:

- dalok élményszerű előadása

- dalok hallás utáni tanítása
- magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése

Jeles napok szokásdallamai

Javasolt tevékenység:

Magyar népelemek megismerése, éneklése és a liturgiában való használata. Kis hangterjedelmű taizei énekek tanulása. Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő).

- dalok hallás utáni tanítása

JAVASOLT DALANYAG:

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok

Aki nem lép egyszerre; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertem kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Jerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta; Hód, hód, fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kiskapudat; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Szent Gergely doktornak; Télapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); Kirje, kirje; Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; Sárdó, gyűj el; Esik eső karikára; Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); Hová még
te kis
nyulacska?

Egyházi énekek, taizei énekek

Jó az Úrban bizakodni (Bonum est confidere)
Dicsérje minden nemzet (Laudate omnes gentes)
Szeptember: Uram irgalmazz ÉE. 482.
Október: Magyarok nagyasszonya
November: Harmatozzatok ÉE. 3.
December: Karácsonynak éjszakáján
Január: Szent vagy ÉE. 448.
Február: Szívem Uram nem fuvalkodott fel ÉE. 203.
Március: Krisztus virágunk ÉE. 111.
Április: Alleluja ÉE. 426.
Május: Isten béránya ÉE. 461

II. TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ZENEHALLGATÁS

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített környezetre, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
- a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
- felismeri a zongora hangját;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- képes megérteni az zenék üzenetét;
- szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;
- Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
- Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre;
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

FOGALMAK

énekhang; gyermekkar; zongoramű; kíséret; zenekar

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését a befogadói kompetenciák fejlesztése segíti elő, melynek során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. Ezáltal megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között. Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására. A rendszeres zenehallgatás az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd. Fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését. A zenehallgatás igényének kialakítása biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Fontos, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatáson a tanulók örömteli élményekhez jussanak, megbecsüljék az élő muzsikálás szépségét.

A zenehallgatás gerincét a népzenei feldolgozások és komolyzenei művek teszik ki. Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Elengedhetetlen az ismerkedés a zenei kommunikáció eszközeivel, az adott korosztálynak címzett médiakörnyezettel és zenével.

Énekhang, gyermekkar, zongoramű, kíséret, zenekar

Javasolt tevékenység:

- a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékeltetése, érzékelése, átélése
- biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) fejlesztése
- zenei memória fejlesztése
- mozgás és zenei élmény összekapcsolása
- zenei jelenségek megéreztetése és megértése
- a zenei készségek elmélyítése mozgás által
- környezeti zajok, zörejek megfigyeltetése
- rendszeres, minden órán felcsendülő zenehallgatás
- változatos, a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok
- zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból

- csend és hang, szólóhang-kórus, hangszerek, természet a zenében, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, ének-hangszer, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély) megfigyeltetése
- megadott zeneművekből részletek meghallgatása
- egyházi ünnepekhez kapcsolódó zeneművek, azok részleteinek hallgatása, különös tekintettel a tanult népénekek feldolgozásaira
- rendszeres és nagy mennyiségű éneklés és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlatainak jelenléte az órákon
- zenei alkotás örömeinek felfedezése kifejező énekléssel, hangszeres játékkal, ritmikai alkotással, saját kis zenei kompozíciókkal
- törekvés DVD-n, interneten elérhető koncertfelvételek bemutatására is
- meghallgatandó zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása
- zenei előadások, zenés filmek felvételről történő megtekintése
- közös hangversenylátogatás
- olyan hangverseny látogatása, mely kifejezetten az adott korcsoporthoz szól
- zeneirodalmi alkotások megismerése korosztályuknak megfelelő módon
- a hangverseny órai előkészítése, zenei témák, a zenemű kontextusának megismerése
- hangversenyt követő órán az élmények feldolgozásának beszélgetéssel való segítése

AJÁNLOTT ZENEMŰVEK / ZENEHALLGATÁS / ELSŐ OSZTÁLY

Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcáfólok- „Ádám kutya ül a hátán”

III. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ RITMIKAI FEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
- érzékeli az ütemhangsúlyt;
- tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
- felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, a negyed szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
- mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben
- Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója
- Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
  - a zenei hangsúly érzékeltetésével,
  - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - felelgetős ritmusjátékokkal,
  - ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére
- Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában;
- Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.
- Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása
- Egyenletes lüktetés, mérő
- Negyed, nyolcadpár, a negyed szünet
- 2/4-es ütem
- Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, ütemvonal, kezdőhang – záróhang
- Ritmikai kétszólamúság – osztinató

FOGALMAK

Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; ritmus osztinató

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A ritmikai készség fejlesztés segíti a koordinációs képességek intenzív fejlődését.

Mérő; ritmus; szünet; osztinató

Javasolt tevékenységek:

Az egyenletes mérőérzet mélyítése kiemelkedően fontos.

- gyermekdalok, körjátékok éneklése egyenletes járással kísérve, különböző és változatos formában

- egyenletes érzékeltetése nagytesti mozgással (karok lendítése, szökdelés), tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel
- dalok ritmusának tapsolása, különböző hangszínnel való megszólaltatása (csettítés, dobbantás, pacskolás, kopogás, ritmushangszerek)
- egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése a dalanyag többségének ritmikus hangoztatásával, játék közbeni egyenletes meneteléssel
- ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel
- ritmusvisszhang
- ismétlődés a zenében, ritmus osztinató
- ritmuskíséret a dalokhoz
- ritmuslánc, ritmuskígyó
- ritmustelefon
- ritmusolvasás, a ritmus változatos megszólaltatásával (kéz és láb által, testritmussal), pálcikák, ritmuslapok használata
- ritmuspótlás
- ritmusalkotás, pálcikák, ritmuslapok használata
- rögtönzés a megismert ritmuselemekkel
- ritmusmemoriter
- ritmikus szövegmondás, nevek, mondókák ritmizálása

Ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató

Javasolt tevékenységek:

- komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), ezáltal a hangsúly-hangsúlytalan megéreztetése
- ütemhangsúly érzékeltetése mozgással, ütemezéssel
- ritmussor ütemekbe rendezése hangsúlyozás által
- fogalmak játékos bevezetése mesével
- mondókák ritmizálása
- ütemmutató játékos előkészítése eszközökkel (pl. labda körbeadásával)
- hangsúlyos és hangsúlytalan részeket a gyermekdalokban a játékmozdulatok szabályosan kövessék
- dalban, mondókában emeljük ki a súlyokat tapssal, dobbantással, koppantással, karlendítéssel

Gyors; lassú

Javasolt tevékenységek:

- kigyózásnál, körjátékoknál a zene változása a gyors-lassú ellentétpár vonatkozásában a normál tempóhoz képest
- karakterek, tempók megfigyelése mozgás, illetve eszközök segítségével (állatok tulajdonságait segítségül hívva)

Ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; kezdőhang – záróhang

Javasolt tevékenységek:

- kéz-vonalrendszer bevezetésével a hangok egymáshoz viszonyított helyének megismerése és bebiztosítása, a szomszédos és ugrásnyi távolságra lévő hangok játékos megismertetése
- korong-kirakó használata

- kezdés és zárásmegfigyeltetése és érzékeltetése szabad mozgásban
- motívumok kezdőhangjainak kiemelése, zárás lágysága

JAVASOLT MONDÓKÁK, KISZÁMOLÓK

Egy – megérett a meggy; Névcsőfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs; Hüvelykujjam almafa; Lementem a pincébe; Gyerekek, gyerekek, szeretik a peracet

IV. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/HALLÁSFEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
- rövid dallamsorokat rögtönöz;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, éneklés és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
- a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklés, kézjelekkel mutatja;
- a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
- különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;
- Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal;
- Belső hallás fejlesztése dallambújítással;
- A tanult énekelte zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;

- Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre;
- A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére;

FOGALMAK

halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A hallásfejlesztés aktív énekléssel indul és a későbbiekben arra épül. A tiszta éneklés alapja a fejlett hallás. A hallásfejlődésre többféle módon visszahat a tiszta éneklés. A gyermekek zenei képességei utánzásokon alapulnak, rendszeres gyakorlással fejlődnek.

Halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő

Javasolt tevékenységek:

- magas és mély érzékeltetése hangerőváltoztatással mozgásos játékokon keresztül
- hangmagasság és térérzékelés összekapcsolása
- gyakori bemutatás, megnevezés, gyakorlás, önálló éneklés
- halk és hangos közötti különbség megfigyeltetése
- hangerő térbeli érzékeltetése vízszintes irányban
- hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatójával, kézzel
- énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok (csend-hang, beszédhang-énekhang, hangos-halk mély-magas, rövid-hosszú) használata
- hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése, zörej, zenei hang, emberi hang különbözőségének felismertetése játékokon keresztül
- természetünk és környezetünk hangjainak megismerése
- emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang) különbözőségeinek megfigyeltetése
- absztrakció: a dalok szövegének értelmezése
- a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).
- a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton
- a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint
- szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megismerése
- dalok felismerése különböző hangszerekről

dallam

Javasolt tevékenységek:

- saját név éneklése szabadon vagy tanult dallamfordulatokkal
- énekbeszéd
- a tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége, dallamfordulatok: sm, lsm
- tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználásával
- tanult dalok átköltése

- énekes párbeszéd
- formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül
- dallamfelismerés
- belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok, dallambújtatás, dallamelvonás
- dallammotívumok éneklése
- kérdés-felelet játék

V. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ ZENEI ÍRÁS, OLVASÁS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- képes egyszerű kottában tájékozódni;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;
- Negyed, nyolcadpár, a negyed értékű szünet grafikai képe és írása
- Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása;
- A szó - mi - lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.

FOGALMAK

Hangjegy

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat.

Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.

A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A gyerekdalokból, népdalokból vett zenei fordulatokat használja a pedagógus a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Ritmikai elemek, metrum

Javasolt tevékenységek:

- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában
- ritmikai elemek, metrum érzékeltetése, tudatosítása
- a mérő és ritmus megkülönböztetése
- a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése
- ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün (negyed szünet)
- ritmikai elemek jelének megnevezése
- ritmikai elemek értéke (egymáshoz viszonyítva)
- a hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutató, ütemfajták: 2/4 tudatosítása

Dallami elemek, hangjegy

Javasolt tevékenységek:

- dallami elemek megismertetése, tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá.
- az új szolmizációs hang (s-m-l) kézjelének és betűjelének tudatosítása
- a vonalrendszer megismertetése, öt vonal, négy vonalköz
- lépés és ugrás megkülönböztetése
- az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése
- hangjegy, hangsúly irányának megfigyeltetése, megismertetése
- dallamvonal szemléltetése nagytести mozgással

2. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére. A számonkérés ezért elsősorban szóban, élményt adó tevékenység közben történik, mindig szem előtt tartva azt, hogy a zene, az éneklés egy örömforrás. Mivel a gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek tanulmányaik megkezdésekor, ezért elengedhetetlen a tanulók diagnosztikus értékelése minél több sikerélményhez juttatásuk közben. Törekedni kell arra, hogy minél változatosabban, csoportos és csoport előtti egyéni előadásban is módot adjunk a különböző zenei készségek kibontakozására, a helyes önértékelés kialakítására, a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére. Elsődlegesen fontos a tantárgyhoz való hozzáállás, aktivitás, lelkesedés, kooperáció, így az értékelés elsősorban formatív, de - mivel tanulók nem azonos képességszintről indulnak és nem is azonos eredményességgel végzik tanulmányaikat - figyelembe kell venni azt is, hogyan fejlődött a tanuló önmagához képest a zenei jelrendszerek megismerésében és alkalmazásában, melyek a zenemegértését és befogadását segítik. Az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül. Ennek alapja a Kodály Zoltán zenei nevelési elveire épülő, teljes embert fejlesztő zenepedagógiai gyakorlat, melynek célja a magyar nemzeti értékeket tisztelő és őrző, egyben európai műveltségű, kreatív, önállóan gondolkodó ember nevelése. Az második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük, év végén érdemjeggyel.

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	óraszám
I Zeneművek/Énekes anyag	36
II. Zeneművek/Zenehallgatás	12
III. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8
IV. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	8
V. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	8
	Összes óraszám:
	72

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotómunkája. Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

I.TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ÉNEKES ANYAG

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Előző évben tanult dalanyag.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző hangerővel tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
- kézjelről énekel;
- belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt;
- jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben;
- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
- alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés.
- Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül
- A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán
- A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban
- Legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete
- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása
- Helyes testtartás, helyes légzés, artikuláció
- A kézjel, mint jelrendszer ismerete
- Szolmizációs kézjelről való éneklés

FOGALMAK

Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

ISMERETEK ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az alapozás időszakát továbbra is sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása folyamatosan, az eddig használt módszertani javaslatokkal. Tanulják meg a gyermekjátékdalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és törekvés a tiszta intonáció kialakítására. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, táncsal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki. Ebben az oktatási szakaszban történik az éneklési kultúra megalapozása, a helyes testtartás és légzés, a jó fizikai állóképesség kialakítása.

Gyermekjátékdal, körjáték

Javasolt tevékenységek:

Az énekes anyag nagy részét mindvégig az életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, körjátékok képezik, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Ezek lehetőséget biztosítanak játékokra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül történik.

- a dalok tanítása játékokkal együtt
- éneklés játékos mozdulatokkal
- tanári bemutatás, melynél nagyon fontos a helyes testtartás, helyes légzés, a megfelelő hangmagasság, hiszen a tanulók ezt utánozzák

Népi gyermekjátékok

Javasolt tevékenységek:

Kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton/s-m-d; l-s-m; r-d-l,/, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l,/, pentakord / s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l,/, és pentaton hangkészlettel). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinató dalhoz.

- a dalok játéka
- változatos testrajzokkal – egyenletes taps, csettintés, dobbantás, szökdelés, pacskolás, koppintás, tenyérdörzsölés) – kísért éneklés
- hangutánzás, kifejező artikuláció, ritmikus szövegmondás
- játékos utánzó mozgások

Magyar népdalok

Javasolt tevékenységek:

Névnepköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel).

- dalok élményszerű előadása
- dalok hallás utáni tanítása

Jeles napok szokásdallamai

Javasolt tevékenységek:

Magyar népelemek megismerése, éneklése és a liturgiában való használata. Magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése. Kis hangterjedelmű taizei énekek tanulása. Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai). Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése. (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő).

- dalok hallás utáni tanítása

JAVASOLT DALANYAG:

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek, életképek

A gúnárom elveszett; A part alatt; Csillagoknak teremője; Csömödéri; Egy kis malac; Egyszer egy királyfi; Elvesztettem zsebkendőmet; Ess, eső, ess; Este van már, nyolc óra; Harcsa van a vízbe'; Hatan vannak a mi ludaink; Három éjjel, Hej, tulipán; Hej, vára vára; Hess, légy, ne szállj rám; Hol jártál, báránkám?; Hopp, Juliska; Hová mégy?; Isten éltesen, Péter, Pál!; Járom az új várnak; Kapitány úr megizente; Keresd meg a tüt; Két krajcár; Kis kece lányom; Kivirágzott a diófa; Kőketánc; Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi; Láttál-e már valaha; Méz, méz, méz; Most viszik, most viszik; Nincs szebb állat, mint a lúd; Süssünk, süssünk valamit; Szélről legeljete; Széles az én kedvem ma; Ti csak esztek; Tivi - tovi tács; Tüzet viszek; Úszik a kácsa; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Hull a pelyhes; Betlehembe, jer, pajtás!; A kis Jézus; Regöljünk, regöljünk; Ma van húsvét napja (Húsvétoló); Állj be, Berci katonának!; Még azt mondják nem illik; Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján); Járdányi Pál – Szönyi Zoltán: Orgona ága; Serkenj fel, kegyes nép

Egyházi énekek, taizei énekek

Jó az Úrban bizakodni...

Jézus majd gondolj rám...

Szeptember: Immár a nap leáldozott ÉE. 355. Mise feleletei ÉE. 447.

Október: Boldogasszony anyánk ÉE. 234. Mise feleletei ÉE. 450.

November: Ó, jöjj, ó, jöjj ÉE. 6.

December: Dicsőség mennyben az Istennek, ÉE. 26. Alleluja ÉE. 424.

Január: Szép kelet, szép nap ÉE. 56. Mise feleletei: ÉE. 459

Február: Királyi zászló jár elől ÉE. 79. Mise feleletei: ÉE. 468.

Március: Jézus, megváltó Istenünk ÉE. 102. Mise feleletei ÉE. 470.

Április: Alleluja ÉE. 430.

Május: Szeretlek szép Jézus ÉE. 201.

II. TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ZENEHALLGATÁS

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti

koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

ELŐZETES ISMERETEK

Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
- a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
- felismeri a zongora hangját;
- felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
- meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- képes megérteni az zenék üzenetét;
- szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

Fejlesztési feladatok, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;
- Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
- Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre;
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

FOGALMAK

énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését a befogadói kompetenciák fejlesztése segíti elő, melynek során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. Ezáltal megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között. Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadóivá csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására. A rendszeres zenehallgatás az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd. Fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését. A zenehallgatás igényének kialakítása biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Fontos, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak, megbecsüljék az élő muzsikálás szépségét.

A zenehallgatás gerincét a népzenei feldolgozások és komolyzenei művek teszik ki. Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Elengedhetetlen az ismerkedés a zenei kommunikáció eszközeivel, az adott korosztálynak címzett médiakörnyezettel és zenével.

Énekhang, gyermekkar, vegyeskar, zongoramű, kíséret, népdalfeldolgozás, zenekar, duó

Javasolt tevékenységek:

- a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékeltetése, érzékelése, átélése
- biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) fejlesztése
- zenei memória fejlesztése
- mozgás és zenei élmény összekapcsolása
- zenei jelenségek megéreztetése és megértése
- a zenei készségek elmélyítése mozgás által
- környezeti zajok, zörejek megfigyeltetése
- rendszeres, minden órán felcsendülő zenehallgatás
- változatos, a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok
- zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez, valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból
- csend és hang, szólóhang-kórus, hangszerek, természet a zenében, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, ének-hangszer, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély) megfigyeltetése

- megadott zeneművekből részletek meghallgatása
- cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek)
- egyházi ünnepekhez kapcsolódó zeneművek, azok részleteinek hallgatása, különös tekintettel a tanult népelemek feldolgozásaira
- rendszeres és nagy mennyiségű éneklés és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlatainak jelenléte az órákon
- zenei alkotás örömeinek felfedezése kifejező énekléssel, hangszeres játékkal, ritmikai alkotással, saját kis zenei kompozíciókkal
- törekvés DVD-n, interneten elérhető koncertfelvételek bemutatására is
- meghallgatandó zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása
- zenei előadások, zenés filmek felvételről történő megtekintése
- közös hangversenylátogatás
- olyan hangverseny látogatása, mely kifejezetten az adott korcsoporthoz szól
- zeneirodalmi alkotások megismerése korosztályuknak megfelelő módon
- a hangverseny órai előkészítése, zenei témák, a zenemű kontextusának megismerése
- hangversenyt követő órán az élmények feldolgozásának beszélgetéssel való segítése

JAVASOLT ZENEMŰVEK / ZENEHALLGATÁS / MÁSODIK OSZTÁLY

Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnóvesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtője – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermekeknek I./1. Játzó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tüt); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; Antonio Scandelli: A tyúk; A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Rimszkij–Korszakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kicsibék tánca a tojánhéjban; Állatos dalok; Betlehemes /A kis Jézus aranyalma

III. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ RITMIKAI FEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;

- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
- érzékeli az ütemhangsúlyt;
- tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
- felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
- mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben
- Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója
- Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
  - a zenei hangsúly érzékeltetésével,
  - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - felelgetős ritmusjátékokkal,
  - ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére
- Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában;
- Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.
- Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása
- Egyenletes lüktetés, mérő
- Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet
- 2/4-es ütem
- Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang – záróhang
- Ritmikai kétszólamúság – osztinató, ritmuskánon

FOGALMAK

Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonat; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A ritmikai készség fejlesztés segíti a koordinációs képességek intenzív fejlődését.

mérő; ritmus; szünet; osztinató, ritmuskánon

Javasolt tevékenységek:

Az egyenletes mérőérzet mélyítése kiemelkedően fontos.

- gyermekdalok, körjátékok éneklése egyenletes járással kísérve, különböző és változatos formában
- egyenletes érzékeltetése nagytesti mozgással (karok lendítése, szökdelés), tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel
- dalok ritmusának tapsolása, különböző hangszínnel való megszólaltatása (csettintés, dobbantás, pacskolás, kopogás, ritmushangszerek)
- egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése a dalanyag többségének ritmikus hangoztatásával, játék közbeni egyenletes meneteléssel
- ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel
- ritmusvisszhang
- ismétlődés a zenében, ritmus osztinató
- ritmuskíséret a dalokhoz
- ritmuslánc, ritmuskígyó
- ritmustelefon
- ritmusolvasás, a ritmus változatos megszólaltatásával (kéz és láb által, testritmussal), pálcikák, ritmuslapok használata
- ritmuspótlás
- ritmusalkotás, pálcikák, ritmuslapok használata
- rögtönzés a megismert ritmuselemekkel
- ritmusmemoriter
- ritmikus szövegmondás, nevek, mondókák ritmizálása

ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató

Javasolt tevékenységek:

- komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), ezáltal a hangsúly-hangsúlytalan megéreztetése
- ütemhangsúly érzékeltetése mozgással, ütemezéssel
- motorikus képességek változatos mozgással, ütemezéssel
- ritmussor ütemekbe rendezése hangsúlyozás által
- fogalmak játékos bevezetése mesével
- mondókák ritmizálása
- ütemmutató játékos előkészítése eszközökkel (pl. labda körbeadásával)
- hangsúlyos és hangsúlytalan részeket a gyermekdalokban a játékmozdulatok szabályosan kövessék
- dalban, mondókában emeljük ki a súlyokat tapssal, dobbantással, koppantással, karlendítéssel

gyors; lassú

Javasolt tevékenységek:

- kígyózásnál, körjátékoknál a zene változása a gyors-lassú ellentétpár vonatkozásában a normál tempóhoz képest
- karakterek, tempók megfigyelése mozgás, illetve eszközök segítségével (állatok tulajdonságait segítségül hívva)

ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonal; kezdőhang – záróhang

Javasolt tevékenységek:

- kéz-vonalrendszer bevezetésével a hangok egymáshoz viszonyított helyének megismerése és bebiztosítása, a szomszédos és ugrásnyi távolságra lévő hangok játékos megismertetése
- korong-kirakó használata
- motívumok kezdőhangjainak kiemelése, zárás lágysága

AJÁNLOTT VERSEK RITMUSFELADATOKHOZ:

Weöres Sándor: Regélő

Weöres Sándor: Pletykázó asszonyok

Weöres Sándor: A kutya-tár

Weöres Sándor: Fiúk lányok

Weöres Sándor: Biztató

IV. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/HALLÁSFEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmi között;
- rövid dallamsorokat rögtönöz;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, éneklés és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
- a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklés, kézjelekkel mutatja;
- a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
- különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;
- Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal;
- Belső hallás fejlesztése dallambújítással;
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
- Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában;
- Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre;
- A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzélem kifejezésére;
- A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val;
- A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;
- kánon éneklésmódjának elsajátítása.

FOGALMAK

halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A hallásfejlesztés aktív énekléssel indul és a későbbiekben arra épül. A tiszta éneklés alapja a fejlett hallás. A hallásfejlődésre többféle módon visszahat a tiszta éneklés. A gyermekek zenei képességei utánzáson alapulnak, rendszeres gyakorlással fejlődnek.

halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő

Javasolt tevékenységek:

- magas és mély érzékeltetése hangerőváltoztatással mozgásos játékokon keresztül
- hangmagasság és térérzékelés összekapcsolása
- gyakori bemutatás, megnevezés, gyakorlás, önálló éneklés
- halk és hangos közötti különbség megfigyeltetése
- hangerő térbeli érzékeltetése vízszintes irányban
- hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatójával, kézzel
- énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok (csend-hang, beszédhang-énekhang, hangos-halk mély-magas, rövid-hosszú) használata
- hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése, zörej, zenei hang, emberi hang különbözőségének felismertetése játékokon keresztül
- természetünk és környezetünk hangjainak megismerése
- emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang) különbözőségeinek megfigyeltetése
- absztrakció: a dalok szövegének értelmezése
- a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).

- a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton
- a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint
- szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megismerése
- dalok felismerése különböző hangszerekről

dallam, dallamsor, kánon

Javasolt tevékenységek:

- saját név éneklése szabadon vagy tanult dallamfordulatokkal
- énekbeszéd
- a tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége, dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl, , mrdl,
- ötfokú hangsorok dallamfordulatainak kiemelése: lá pentaton hangsor (smrdl,), dó pentaton hangsor (lsmrd) és lefutó pentakord (mrdt,l,) és dó pentakord (sfmrd)
- tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználásával
- tanult dalok átköltése
- énekes párbeszéd
- formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül
- dallamfelismerés
- belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok, dallambújtatás, dallamelvonás
- dallammotívumok éneklése
- kérdés-felelet játék

V. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ ZENEI ÍRÁS, OLVASÁS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- képes egyszerű kottában tájékozódni;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonala, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;
- Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása
- Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása;
- A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.

FOGALMAK

Hangjegy

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

ritmikai elemek, metrum

Javasolt tevékenységek:

- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában
- ritmikai elemek, metrum érzékeltetése, tudatosítása
- a mérő és ritmus megkülönböztetése
- a tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése
- ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün (negyed szünet), tá-á (félérték) és szü-net (félérték szünete)
- ritmikai elemek jelének megnevezése
- ritmikai elemek értéke (egymáshoz viszonyítva)
- a hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutató, ütemfajták: 2/4, 4/4 tudatosítása

dallami elemek, hangjegy

Javasolt tevékenységek:

- dallami elemek megismertetése, tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó-ré-alsó lá
- az új szolmizációs hang (d-r-l,) kézjelének és betűjelének tudatosítása
- a vonalrendszer ismétlése, öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonala bevezetése
- az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése
- hangjegy, hangsár irányának megfigyeltetése, megismertetése
- dallamvonal szemléltetése nagytести mozgással

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

A harmadik évfolyamon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon. A tanulók nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat stílusosan, magabiztosan, örömmel énekeljék, törekedve a tiszta intonációra.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére. A számonkérés ezért elsősorban szóban, élményt adó tevékenység közben történik, mindig szem előtt tartva azt, hogy a zene, az éneklés egy örömforrás. Mivel a gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különböznek, ezért elengedhetetlen a tanulók diagnosztikus értékelése minél több sikerélményhez juttatásuk közben. Törekedni kell arra, hogy minél változatosabban, csoportos és csoport előtti egyéni előadásban is módot adjunk a különböző zenei készségek kibontakozására, a helyes önértékelés kialakítására, a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére. Továbbra is elsődlegesen fontos a tantárgyhoz való hozzáállás, aktivitás, lelkesedés, kooperáció, így az értékelés elsősorban formatív, de - mivel tanulók nem azonos képességszintről indulnak és nem is azonos eredményességgel végzik tanulmányaikat - figyelembe kell venni azt is, hogyan fejlődött a tanuló önmagához képest a zenei jelrendszerek megismerésében és alkalmazásában, melyek a zenemegértését és befogadását segítik, a változatos motivációs technikák segítségével a zeneműveken keresztül hogyan talál

önmagára.

Az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül. Ennek alapja a Kodály Zoltán zenei nevelési elveire épülő, teljes embert fejlesztő zenepedagógiai gyakorlat, melynek célja a magyar nemzeti értékeket tisztelő és őrző, egyben

európai műveltségű, kreatív, önállóan gondolkodó ember nevelése. A harmadik évfolyamon

félévkor és év végén is a tanulók teljesítményét, előmenetelét érdemjeggyel értékeljük.

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	óraszám
I. Zeneművek/Énekes anyag	36
II. Zeneművek/Zenehallgatás	10
III. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8
IV. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	8
V. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	10
Összes óraszám:	72

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotómunkája. Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem

válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

I. TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ÉNEKES ANYAG

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, megfelelő intonációval, és szép hangon való éneklése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt;
- emlékezetből éneklé a Himnuszot;
- ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
- előadói készsége tovább fejlődik;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
- a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
- érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar népdalok hallás utáni megtanulása;
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció;
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncmuzikában és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra;
- Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretes segítségével;
- Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra;

- Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;
- Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben;
- Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ;
- Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel;
- A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése;
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.

FOGALMAK

tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük. A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

- A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinató)
- a különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben figyeljék meg, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják
- a tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkozhatnak, elsősorban a hallgatott zenékben figyeljék meg, de élőben is találkozhatnak velük zenei előadásokon, koncerteken.
- a maguk által készített hangkeltő eszközöket improvizációs, játékos feladatokban használják
- a többszólamú éneklés megalapozása kánonok, quodlibetek, biciniumok által, népdalok éneklése ritmushangszer kísérettel

tempo giusto

Javasolt tevékenységek:

- a tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit figyeljék meg, tanári rávezetéssel tudatosítsák, ismerjék fel kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják.

magyar népszokások, jeles napok, táncház

Javasolt tevékenységek:

- magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével változatos téma és hangulat szerint válogatva. Jeles napok

szokásdallamaival való további ismerkedés. Nagyobb ambitusú magyar népelemek megismerés. Egyszerű gregorián dallamok elsajátítása.

- a teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával)
- taizei énekek, kánonok tanulása. A tanult egyházi énekek közös éneklése és a liturgiában való használata
- műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból. Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet)
- más népek dalainak éneklése magyar nyelven
- magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése

JAVASOLT ZENEMŰVEK / ÉNEKES ANYAG

Életképek

Anyám, édesanyám; Elmentem a piacra; Ettem szőlőt; Én elmentem; Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika; Itt ül egy kis kosárba; Kis kertemben uborka; Szántottam gyöpöt; Úgy tetszik, hogy; Volt nekem egy kecském

Párosítók

Cickom, cickom; Csipkefa bimbója; Két szál pünkösdrózsa; Kis kece lányom

Táncnóták

Erdőjáróznak a lányok; Három éjjel; Ég a gyertya, ha meggyújtják

Tréfás dalok

A faragószék nótája; Egy kis kertet keríték – D150; Fáj a kutyámnak a lába; Fut a kicsi kordé; Három szabó legények; Megfogtam egy szúnyogot; Összegyűltek, összegyűltek az újfalvi lányok; S a te fejed akkora; Szélről lejeljetez; Télen nagyon hideg van; Ugyan édes komámasszony

„Mesés” dalok

Elszaladt a kemence; Zöld erdőben a tücsök; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc – Himnusz; Kodály Zoltán-Gazdag Erzsébet: Ezüst szánkót hajt a dér; Betlehem kis falucskába; Csordapásztorok; Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán–Weöres Sándor: Buba éneke; Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); Elhozta az Isten

Egyházi énekek, taizei énekek

Áldott légy Uram

Magnificat (kánon)

Glória, glória (kánon) Szeptember: Az Úristent magasztalom ÉE. 190.

Október: Isten hazánkért ÉE. 258.

November: Hív minket most egy tiszta szó ÉE. 8.

December: Ó, gyönyörű szép titokzatos éj EE. 40.

Január: Aki nékem szolgál EE. 600.

Február: Áll a gyötrött Istenanya EE. 90.

Március: Krisztus feltámadá EE. 98.

Április: Itt jelen vagyon EE. 163. Alleluja EE. 430.

Május: A pünkösdsnek jeles napján EE. 128

II. TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ ZENEHALLGATÁS

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
- megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban;
- Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában;
- Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;

- Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül;
- Zenei befogadói készség fejlődése;
- Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással;
- A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása;
- A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;
- A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése;
- Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.

FOGALMAK

visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód.

- A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció
- lehetőség szerinti koncertlátogatás
- a zenei anyagok minél élményszerűbb bemutatása
- a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása
- zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése
- a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével
- teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentrálnó feladattal
- zenei memória gyakorlatok
- zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett megismerése, a cselekmény és a zenei folyamatok összevetése
- szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével
- feszültség és oldás megfigyeltetése
- zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése

duett, szólóének

Javasolt tevékenységek:

- zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva
- különböző zenei karakterek, ellentétpárok megfigyelése
- a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar

visszatérés a zenében, vagy ABA forma

Javasolt tevékenységek:

- kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság megtapasztalásához
- zenei analízis képességének fejlesztése az azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség fogalmainak használatával

MEGHALLGATÁSRA JAVASOLT ZENEMŰVEK / ZENEHALLGATÁS

Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Háry János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese

Bartók Béla: Gyermekeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám) Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Mefogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba'; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)

Josquin: A tücsök

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ

Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc

Johann Strauss: Tik-Tak polka

Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha”

Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc

Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend

Betlehemes / Csordapásztorok

III. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK /RITMIKAI FEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
- aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
- ismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
- megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
- felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- egyszerű ritmussorokat rögtönöz

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben;
- Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése;
- Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;
- Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
  - a zenei hangsúly érzékeltetésével,
  - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - felelgetős ritmusjátékokkal,
  - ritmusvariációval,
  - osztinatóval,
  - befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz
- Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével;
  - szinkópa
  - egyedül álló nyolcad és szünete;
  - egész értékű és szünete;
  - 4/4 –es ütemfajta.

FOGALMAK

Szinkópa; zenei hangsúly; páratlan lüktetés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés

Tempó, ritmus, metrum

Javasolt tevékenységek:

- tempóbeli és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal
- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában
- új ritmikai elemek (szinkópa, egész kotta és szünete)

- énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása)
- ritmuskíséret komponálása
- ritmus osztinató

IV. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ HALLÁSFEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, énekli és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;
- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban;
- Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
- Kánonok éneklése, gyakorlása;
- A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;
- Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére;
- A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal;

- Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;

FOGALMAK

Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) megkülönböztetése
- a tanulók számára ismeretlen zenei anyagok a hangszínhallás fejlesztése érdekében
- a hangszeres hangszínek megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint
- zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonószekerek, énekkar és zenekar együttes megszólalása) megismerése
- differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése
- dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoporthoz kíséret, dudabasszus megismertetése
- zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés
- egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja
- belső hallás és zenei memória fejlesztése: játékos memóriagyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” énekléssel

forte; piano; halkítás-erősítés

Javasolt tevékenységek:

- ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú megfigyeltetése
- dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal

dallam- és szöveghangsúly

Javasolt tevékenységek:

- a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás
- vizuális megjelenítés (különböző technikák)
- népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek

pentaton hangsor

Javasolt tevékenységek:

- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában.
- belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó', a pentaton hangsor dallamfordulatainak gyakorlása utószolmizálással, dallamvisszhanggal

V. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ ZENEI ÍRÁS-OLVASÁS

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
- a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
- pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
- helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző
- gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével;
- A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére;
- Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére;

- Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után;
- A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során;
- Szinkópa grafikai képe és írása;
- Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;
- Egész értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása;
- A 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása;
- Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában;

FOGALMAK

A korábbiak elmélyítése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel való megismerkedés
- a zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról
- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában.
- a ritmusok nevének és gyakorló nevének tudatosítása, gyakoroltatása hangoztatással, elvonással, bújtatással
- ritmikai változások felismerése reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal
- énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó ritmusgyakorlat változatos mozgásokkal, ritmusnevekkel, ritmusvariációval, ritmusimitációval, ritmusláncsal, ritmusmotívumok pótlásával
- ütemmutató, ütemfajta: 4/4, négyes ütem fogalmának kialakítása és elmélyítése
- a dallami elemek szolmizációs nevének, kézjelének, betűjelének, belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó' megismerése
- a pentaton hangsor dallamfordulatainak felismerése ismert dalokban, olvasógyakorlatokban

4. ÉVFOLYAM

ÉVES ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

A negyedik évfolyamon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, de elsősorban elmélyítése továbbra is élményszerű és játékos módon. A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat stílusosan, magabiztosan, örömmel énekeljék, törekedve a tiszta intonációra.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére. A számonkérés ezért még a negyedik évfolyamon is elsősorban szóban, élményt adó tevékenység közben történik, mindig szem előtt tartva azt, hogy a zene, az éneklés egy örömforrás. Mivel a gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különböznek, ezért elengedhetetlen a tanulók diagnosztikus értékelése minél több sikerélményhez juttatásuk közben. Törekedni kell arra, hogy minél változatosabban, csoportos és csoport előtti egyéni előadásban is módot adjunk a különböző zenei készségek kibontakozására, a helyes önértékelés kialakítására, a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére. Továbbra is elsődlegesen fontos a tantárgyhoz való hozzáállás, aktivitás, lelkesedés, kooperáció, így az értékelés elsősorban formatív, de - mivel tanulók nem azonos képességszintről indulnak és nem is azonos eredményességgel végzik tanulmányaikat - figyelembe kell venni azt is, hogyan fejlődött a tanuló önmagához képest a zenei jelrendszerek megismerésében és alkalmazásában, melyek a zenemegértését és befogadását segítik. Illetve szem előtt kell tartani, hogy az alkalmazott változatos motivációs technikák segítségével, a zeneműveken keresztül hogyan talál önmagára.

Az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül. Ennek alapja a Kodály Zoltán zenei nevelési elveire épülő, teljes embert fejlesztő zenepedagógiai gyakorlat, melynek célja a magyar nemzeti értékeket tisztelő és őrző, egyben európai műveltségű, kreatív, önállóan gondolkodó ember nevelése. A negyedik évfolyamon félévkor és év végén is a tanulók teljesítményét, előmenetelét érdemjeggyel értékeljük.

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	óraszám
I. Zeneművek/Énekes anyag	36
II. Zeneművek/Zenehallgatás	10
III. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8
IV. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	8
V. Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	10
Összes óraszám:	
	72

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotómunkája. Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás

során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

I. TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ÉNEKES ANYAG

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, megfelelő intonációval, és szép hangon való éneklése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangji sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt;
- emlékezetből éneklé a Himnuszot;
- ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
- előadói készsége tovább fejlődik;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
- a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
- érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar népdalok hallás utáni megtanulása;
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció;
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncmuzikában és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra;
- Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretetek segítségével;
- Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra;
- Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;

- Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömét; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömét; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben;
- Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ;
- Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése
- A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése;
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.

FOGALMAK

tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- a tanulók tudják a tananyag dalait énekelni emlékezetből, a-e” hangterjedelemben, több versszakkal, csoportosan
- a népdalokat csokorba szedve is énekeljék
- csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekeljenek, a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával
- képesek legyenek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni
- a többszólamú éneklés megalapozása ritmus osztinátók, kánonok, quodlibetek, biciniumok által (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet), népdalok éneklése ritmushangszer kísérettel
- a tanult egyházi énekeket (népének, taizei ének) képesek legyenek a közösséggel együtt elénekelni liturgikus alkalmakkor
- a maguk által készített hangkeltő eszközöket improvizációs, játékos feladatokban használják

tempo giusto

Javasolt tevékenységek:

- az elsajátított zenei elemeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (pl. ritmusvaráció, osztinátó)
- a különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben figyeljék meg, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják
- a tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit figyeljék meg, tanári rávezetéssel tudatosítsák, ismerjék fel kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják

magyar népszokások, jeles napok, táncház

Javasolt tevékenységek:

- magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével változatos téma és hangulat szerint válogatva
- a tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkozzanak, elsősorban a hallgatott zenékben figyeljék meg, de élőben is találkozzanak velük

zenei előadásokon,
koncerteken.

- jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés
- nagyobb ambitusú magyar népekek megismerése
- egyszerű gregorián dallamok elsajátítása
- a teljes figyelem kialakításának fejlesztése tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával)
- taizei énekek, kánonok tanulása, a tanult egyházi énekek közös éneklése és a liturgiában való használata
- mutassunk példákat népdalok műzenei feldolgozására, akár hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból
- más népek dalainak éneklése magyar nyelven
- magyar történelmi ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése

AJÁNLOTT ZENEMŰVEK / ÉNEKES ANYAG

Életképek

A juhásznak; Badacsonyi szőlőhegyen; Béres legény; Bogojai legények; Ábécédé; Falu végén; Gyéren vettem kenderkémet; Kelj fel juhász; Kihajtottam; Molnárlegény voltam én, PásztoreMBER vígan él; Sárga csikó, Szánt a babám

Párosítók

Azt hallottam; Csillag Boris; Elvesztettem páromat; Hej, Vargáné; Jaj, de szépen esik az eső; Kocsi, szekér; Komáromi kisleány; Széles a Duna; Szép szatmári lányok; Új a csizmám; Zörög a kocsi

Állatos dalok

A macskának négy a lába, Az árgyélus kismadár, Debrecenbe kéne menni; Egy nagyorrú bolha; Házasodik a tücsök; Kis kacsa fürdik

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc: Himnusz; Luca, Luca; Karácsonyi pásztortánc; Mennyből az angyal; Üdvözlégy, kis Jézuska; Farsang három napjába; Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerek, huszárgyerek; Most szép lenni katonának; A pünkösdek jeles napján

Egyházi énekek

Szeptember: Jöjj szentlélek Úristen ÉE. 126.
Október: Szent Imre herceg ÉE. 306.
November: Ébredj ember mély álmodból ÉE. 7.
December: Csordapásztorok ÉE. 41.
Január: Felajánljuk néked ÉE. 154.
Február: Jézus, világ megváltója ÉE. 84.
Március: Feltámadt már dicsőségben ÉE. 105.
Április: Örvendezzünk mindnyájan az Úrban ÉE. 646.
Május: Fényességes mennybéli nagy Isten ÉE. 191.
Taizei énekek
Bizakodjatok, jó az Úr (Confitemini Domino)
Ne félj, ne aggódj

Jubilate, servite (kánon)

II. TÉMAKÖR: ZENEMŰVEK/ ZENEHALLGATÁS

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
- megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban;
- Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában;
- Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
- Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül;

- Zenei befogadói készség fejlődése;
- Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással;
- A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása;
- A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;
- A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése;
- Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.

FOGALMAK

Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód.

- a zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció
- lehetőség szerinti koncertlátogatás
- a zenei anyagok minél élményszerűbb bemutatása
- a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása
- zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése
- a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével
- teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal
- zenei memória gyakorlatok
- zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett megismerése, a cselekmény és a zenei folyamatok összevetése
- szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével
- feszültség és oldás megfigyeltetése
- zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése
- a tanév végére különböztessék meg a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől
- nevezzék meg a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
- fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeretek elmélyítése zeneszerzőkről, híres előadóművészekről szóló rövid történetek előadásával
- hallgassanak példát a természet ábrázolására a klasszikus zeneirodalomban
- különböző zenei karakterek, ellentétpárok megfigyeltetése
- a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar hangszínének megfigyelése

duett, szólóének

Javasolt tevékenységek:

- zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva
- különböző zenei karakterek, ellentétpárok megfigyelése
- a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar

visszatérés a zenében, vagy ABA forma

Javasolt tevékenységek:

- kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság megtapasztalásához
- formaérzékük, zenei memóriájuk és belső hallásuk fejlődésével legyenek képesek zenei analízisre, fogalmazzák meg a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció).

himnusz

Javasolt tevékenységek:

- szakrális zene megismerése: egyházi ünnepekhez kapcsolódó zeneművek, azok részleteinek hallgatása, különös tekintettel a tanult népelemek feldolgozásaira.

AJÁNLOTT ZENEMŰVEK/ ZENEHALLGATÁS

Erkel Ferenc: Himnusz

Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat)

Kodály Zoltán: Hány János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villó – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (A pünkösdek)

Bartók Béla: Gyermekeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)

Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban

Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar

Clément Janequin: A madarak éneke

W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal

W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet

Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója

Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni)

Rossini: Macska – duett

Prokofjev: Péter és a farkas - részletek

Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca

Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska

III. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK /RITMIKAI FEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
- aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
- ismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
- megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
- felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben;
- Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése;
- Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;
- Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
  - a zenei hangsúly érzékeltetésével,
  - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - felelgetős ritmusjátékokkal,
  - ritmusvariációval,
  - osztinatóval,
  - befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz
- Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével;
- szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- egyedül álló nyolcad és szünete;
- egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete;
- 3/4 és 4/4 –es ütemfajta.

FOGALMAK

Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés

Tempó, ritmus, metrum

Javasolt tevékenységek:

- tempóbeli és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal
- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában
- új ritmikai elemek (nyújtott és éles ritmus, pontozott fél értékű kotta és szünete)
- énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása)
- ritmuskíséret komponálása
- ritmus osztinató
- kreatívan vegyenek részt a generatív játékokban és feladatokban
- legyenek képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni
- a 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák

IV. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ HALLÁSFEJLESZTÉS

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, éneklí és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;
- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban;
- Belső hallás fejlesztése dallambújítással;
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
- Kánonok éneklése, gyakorlása;
- A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;
- Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére;
- A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal;
- fá és ti hangok - hétfokú hangsor;
- A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;
- Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;
- A violinkulcs.

FOGALMAK

Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor; hétfokú hangsor; violinkulcs.

Ismeretek és a hozzá kapcsolódó javasolt tevékenységek

- a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével
- teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal
- zenei memória gyakorlatok.
- zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) megkülönböztetése
- a tanulók számára ismeretlen zenei anyagok a hangszínhallás fejlesztése érdekében
- a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint
- zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása) megismerése
- differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése
- dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus megismertetése

- zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés
- egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja
- belső hallás és zenei memória fejlesztése: játékos memóriagyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” énekléssel

forte; piano; halkítás-erősítés

Javasolt tevékenységek:

- ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú megfigyeltetése
- dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal
- vizuális megjelenítés

dallam- és szöveghangsúly

Javasolt tevékenységek:

- a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás
- vizuális megjelenítés (különböző technikák)
- népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek

pentaton hangsor, hétfokú hangsor, violinkulcs

Javasolt tevékenységek:

- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában
- belépő szolmizációs hangok: fá és ti, a pentaton, pentakord, hexakord és a hétfokú hangsor dallamfordulatainak gyakorlása utószolmizálással, dallamvisszhanggal

V. TÉMAKÖR: ZENEI ISMERETEK/ ZENEI ÍRÁS-OLVASÁS

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;

- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
- a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
- pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
- helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző
- gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével;
- A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére;
- Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére;
- Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után;
- A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során;
- Violinkulcs írása;
- Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása;
- Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;
- Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása;
- A $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta grafikai képe és írása;
- Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában;
- A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.

FOGALMAK

A korábbiak elmélyítése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel való megismerkedés
- a tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) ismerjék fel kottaképről (kézjel, betűkotta)
- a zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról
- az ismert dalok olvasása kézjelről, betűkottáról egyénileg és csoportosan

- zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában.
- a megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltassák meg csoportosan és egyénileg is
- a tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézzelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják
- a ritmusok nevének és gyakorló nevének tudatosítása, gyakoroltatása hangoztatással, elvonással, bújtatással
- ritmikai változások felismerése reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal
- énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó ritmusgyakorlat változatos mozgásokkal, ritmusnevekkel, ritmusvariációval, ritmusimitációval, ritmusláncsal, ritmusmotívumok pótlásával
- ütemmutató, ütemfajta: 4/4, négyes ütem fogalmának kialakítása és elmélyítése
- a dallami elemek szolmizációs nevének, kézjelének, betűjelének, belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó' megismerése
- a pentaton hangsor dallamfordulatainak felismerése ismert dalokban, olvasógyakorlatokban

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkének legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszhető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet

kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működni a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A VIZUÁLIS KULTÚRA TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERV BEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyervehető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitális eszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrészt produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási

szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúráközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkéek legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A helyi tanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A helyi tanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A helyi tanterv fejlesztési feladatainak értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak

magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

1–2. ÉVFOLYAM

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömet, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságait, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúránk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

Az értékelés során vizsgálni kell, hogyan fejlődött az iskolába lépő gyermek érzékelése, hogyan tudja képileg, vagy térben feldolgozni szerzett élményeit, tapasztalatait. Színérzék, színismeret, térábrázoló képesség folyamatban megjelenő fejlődését képi, illetve térbeli alkotásokon lehetséges mérni, természetesen az életkori sajátosságait mindig szem előtt tartva. Ezek elkészítésében önálló, vagy csoportos munkaformák is célra vezetőek lehetnek ahhoz, hogy a tanulók elsajátított képességeiről számot adhassanak. Médiaismeretekről számot adhat a tanuló tanulócsoportban való beszélgetésekben és vitákban, ahol saját véleményét megfogalmazhatja. Az év végén rendezett kiállításon megfigyelhetik saját és társaik önkifejezésének fejlődését, illetve technikai tudásuk gyarapodását.

1. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
I. Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
II. Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	30
III. Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	8
IV. Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6
V. Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
VI. Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10
VII. Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

I. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS KIFEJEZŐESZKÖZÖK – ÉRZÉKELÉS, JELLEMZŐK, TAPASZTALAT

Az első két évfolyam fejlesztési folyamatát végigkísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

ELŐZETES ISMERETEK

Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalakítás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy

társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.

- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.
- Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

FOGALMAK

sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Sík, tér, méret, irány:

Javasolt tevékenység:

A vizuális és térbeli információkat, a számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan dolgozzák fel.

Szín, felület, képelem:

Javasolt tevékenység:

A különböző vizuális és tapintható tulajdonságok elkülönítésére, analizálására megjelenő fejlesztési követelmények középpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamatcentrikus.

II. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK

HELYI ÓRASZÁM: 30 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzélést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál
- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomtat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.
- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet.
- Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.

- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.
- Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolt, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíuselemeinek felhasználásával.
- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Bábfilm, 1975.
- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

FOGALMAK

történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragott tárgyak

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Történet, szereplő, helyszín vizuális jellemzők:

Javasolt tevékenység:

- Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával.
- Közvetlen élmények képi és téri megjelenítése.
- Természeti látványok hangulatának visszaadása.

Illusztráció:

Javasolt tevékenység:

Rövid történetek, irodalmi, vagy zenei élmények vizuális bemutatása saját ötletekkel.

Vizuális technikák:

Javasolt tevékenység:

- Színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, tabló.
- Népművészeti technikák: Jeles napok, hagyományörzés. Csuhé-, szalmafonás, fonás, szövőtáblán szövés, körmöcskén fonás, fából faragott tárgyak bemutatása.

III. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség, iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegegyenes, betűsablon, szókértya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).
- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepáztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogram terveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímernk, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címernk, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek

felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta).

- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

FOGALMAK

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Jel, jelzés, vizuális üzenet:

Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben, különböző anyagokból, meghatározott célok érdekében.

Javasolt tevékenység:

- Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása.
- Egyéb tantárgyi tartalmakhoz a megértést segítő egyszerű ábrák, jelek készítése.
- Piktogram létrehozása, a digitális hangulatjelek értelmezése.

Hirdetés, leegyszerűsítés:

Kisgyermeknek szóló könyvborítók, hirdetések, plakátok elemzése, értelmezése.

Javasolt tevékenység:

Plakát, utcatábla, füzetborító, meghívó tervezése.

Díszítőmotívum, változat, szimbólum:

Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése. Magyar népi jelkészlet gyűjtése. Népi jelképrendszer továbbgondolása, felhasználása a mindennapi életben.

Javasolt tevékenység:

- Kokárda készítése különböző technikákkal. (pl. ragasztás, origami)
- Különböző életfa motívumok gyűjtése, tábló készítés. Krumplinyomda készítése csomagolópapír tervezéséhez.

IV. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megenni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez.
- kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

FOGALMAK

információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Mozgókép, televízió, film, internet:

A különböző médiumok megismerése, összehasonlítása adott szempontok alapján, saját médiaélmények felidézésével. Az egyes médiumokhoz kapcsolódó saját használati szokások kifejezése szóban, vizuálisan, vagy szerepjátékkal.

Javasolt tevékenység:

Egyszerű, pl. telefonos kép-, filmalkotás, digitális játékok használata. Társas, vagy önálló információszerzés az internetes felületekről.

Könyv, információ:

A könyv, mint információhordozó egység elemzése.

Javasolt tevékenység:

Könyvborítón szerző, cím, borítókép, kiadó, belső borító, kiadás éve, az illusztrációk és a tartalom kapcsolatának megfigyelése, adatgyűjtés.

V. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Iskolaérettség.

TANULÁSI ERDEMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek “szinkronizálása”).
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).
- Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).

FOGALMAK

animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Animációs film, képkocka, hanghatás:

Javasolt tevékenység:

- A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág megteremtésében.
- Cselekményelemek sorrendjének megfigyelése példák alapján, címadás.
- Animációs mese morális tanulságainak megfogalmazása.
- Hangok és képek által közvetített érzelmek felismerése, kifejezése.

- Animációs mesék, videó játékok, reklámok megtekintése, használata.
- Egyszerű cselekmény megjelenítése rajzban, dramatizálással.
- Alapvető erkölcsi fogalmak felismerése, elkülönítése.

Képregény, képsorozat

Javasolt tevékenység:

- Képkockákba foglalt fázisképek készítése történetről, napirendről.
- Fotósorozat mimikai változásokról mobiltelefonnal.
- Képregény műfajának megismerése. (képkockák – vázlatpontok, szövegbuborékok)

VI. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség, iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terüldísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terüldísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezélés, gyöngyfűzés, agyagozás).
- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó

alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.

- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromlábú jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára újjáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.
- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

FOGALMAK

funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A fantáziavilágban található különböző méretű külső, belső terek, épületek, tárgyak megtervezése, megalkotása, minden érzékszervvel.
- Képzletbeli, mesebeli helyeken zajló mesék, elképzelt történetek dramatizálása, eljátszása.
- Babák, bábok, figurák készítése, díszletek létrehozása környezettudatos anyaghasználattal.
- Népművészeti motívumkincs kutatása, gyűjtőmunka készítése.
- A használati tárgyak, viseletek, épületdíszítések megfigyelése, ezek alapján makett, modell, viseletek tervezés.
- Látogatás a Szabadtéri Néprajzi Múzeumba.

VII. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).
- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.
- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

FOGALMAK

építészet, műemlék, műemlékvédelem

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Építészet, műemlék, műemlékvédelem:

- A valós terek, tárgyak, épületek megjelenítése.
- Szerszámok ábrázolása.
- Az épített környezet képi és térbeli megjelenítése, makett alkotás, térkialakítás rajzos és mintázó technikákkal. (pl.: szentendrei kis utcák, sikátorok képi megalkotása)
- A világi és egyházi épületek közötti különbségek felfedezése.
- A sajátos épületelemek megnevezése (pl.: templomtorony, homlokzat stb.)
- Városi séta.

2. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
I. Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
II. Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	32
III. Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6
IV. Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6
V. Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
VI. Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10
VII. Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

I. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS KIFEJEZŐESZKÖZÖK – ÉRZÉKELÉS, JELLEMZŐK, TAPASZTALAT

Az első két évfolyam fejlesztési folyamatát végigkísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

ELŐZETES ISMERETEK

Vizuális nyelvi elemek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata.
Alkotó műfajok felismerése és használata.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalgotás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy

- társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.
  - Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

FOGALMAK

sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

ISMERETEK ÉS HOZZÁ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Sík, tér, méret, irány:

Vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan dolgozzák fel.

Javasolt tevékenység:

Méret szerinti összehasonlítás, előtte, mögötte, felette, távoli, közeli stb. fogalmak tudatos használata összehasonlító látványelemzés során.

Szín, felület, képelem:

A különböző vizuális és tapintható tulajdonságok elkülönítésére, analizálására megjelenő fejlesztési követelmények középpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamatcentrikus.

Javasolt tevékenység:

Képe- és látvány elemzések során színek, felületek, faktúrák közötti különbségtétel. A megnevezések tudatos használata, alkalmazása.(sötét, világos, érdes, sima, sraffolt, pettyezett stb.)

II. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK

HELYI ÓRASZÁM: 30 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tér- és arányrendszer felismerése, képi alkalmazása. Eszközök, technikák biztos használata.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál
- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátsszik, elmesél;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelt szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.
- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népelet.

- Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.
- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.
- Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.
- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Bábfilm, 1975.
- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

FOGALMAK

történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, fafaragás, mint népi mesterség

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Történet, szereplő, helyszín vizuális jellemzők:

Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával.

Javasolt tevékenység:

- Közvetlen élmények képi és téri megjelenítése.
- Természeti látványok hangulatának visszaadása.

Illusztráció, javasolt tevékenység:

Javasolt tevékenység:

Rövid történetek, irodalmi, vagy zenei élmények vizuális bemutatása saját ötletekkel.

Vizuális technikák, javasolt tevékenység:

Javasolt tevékenység:

Színes rajz, festmény, nyomtatás, kollázs, plasztika, tábló.

Népművészeti technikák, javasolt tevékenység:

Javasolt tevékenység:

Jeles napok, hagyományörzés.

Csuhé-, szalmafonás, fonás, szövőtáblán szövés, körmöcskén fonás.

III. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegegyenes, betűsablon, szókértya) és eszköz (pl. tábló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házsámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).

- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogram terveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalás díszítményeként: huszárcsákó, pártá).
- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

FOGALMAK

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Jel, jelzés, vizuális üzenet

Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben, különböző anyagokból, meghatározott célok érdekében.

Javasolt tevékenység:

- Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása.
- Egyéb tantárgyi tartalmakhoz a megértést segítő egyszerű ábrák, jelek. Piktogram létrehozása, a digitális hangulatjelek értelmezése.

Hirdetés, leegyszerűsítés:

Kisgyermeknek szóló könyvborítók, hirdetések, plakátok elemzése, értelmezése.

Javasolt tevékenység:

Plakát, utcatábla, füzetborító, meghívó tervezése.

Díszítőmotívum, változat, szimbólum:

- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése.
- Magyar népi jelkészlet gyűjtése.
- Népi jelképrendszer továbbgondolása, felhasználása a mindennapi életben.

Javasolt tevékenység:

- Kokárda készítése különböző technikákkal. (pl. ragasztás, origami)
- Életfa motívum gyűjtése, tablókészítés.
- Krumplinyomda csomagolópapír tervezéséhez, terülő motívumok alkalmazása.

IV. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak és a személyes, közvetlen és közvetett kommunikáció eszközeinek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez.
- kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

FOGALMAK

információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Mozgókép, televízió, film, internet:

A különböző médiumok megismerése, összehasonlítása adott szempontok alapján, saját médiaélmények felidézésével. Az egyes médiumokhoz kapcsolódó saját használati szokások kifejezése szóban, vizuálisan, vagy szerepjáttékkal.

Javasolt tevékenység:

- Egyszerű, pl. telefonos kép-, filmalkotás, digitális játékok használata.
- Társas, vagy önálló információszerzés az internetes felületekről.

Könyv, információ:

A könyv, mint információhordozó egység elemzése.

Javasolt tevékenység:

Könyvborítón szerző, cím, borítókép, kiadó, belső borító, kiadás éve, az illusztrációk és a tartalom kapcsolatának megfigyelése, adatgyűjtés.

V. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Médiumok azonosítása, médiaélmények felidézése, verbalizálása.

TANULÁSI ERDEMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása").
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

- Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).
- Mozgásillúziót keltő régi papírajátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).

FOGALMAK

animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Animációs film, képkocka, hanghatás:

Javasolt tevékenység:

- A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág megteremtésében.
- Cselekményelemek sorrendjének megfigyelése példák alapján, címadás.
- Animációs mese morális tanulságainak megfogalmazása.
- Hangok és képek által közvetített érzelmek felismerése, kifejezése.
- Animációs mesék, videó játékok, reklámok megtekintése, használata.
- Egyszerű cselekmény megjelenítése rajzban, dramatizálással.
- Alapvető erkölcsi fogalmak felismerése, elkülönítése.

Képregény, képsorozat

Javasolt tevékenység:

- Képkockákba foglalt fázisképek készítése történetről, napirendről.
- Fotósorozat mimikai változásokról mobiltelefonnal.
- Képregény műfajának megismerése. (képkockák – vázlatpontok, szövegbuborékok)

VI. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;

- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terüldísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terüldísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezélés, gyöngyfűzés, agyagozás).
- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromlótű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.
- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

FOGALMAK

funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A fantáziavilágban található különböző méretű külső, belső terek, épületek, tárgyak megtervezése, megalkotása, minden érzékszervvel.
- Képzeltbeli, mesebeli helyeken zajló mesék, elképzelt történetek dramatizálása, eljátszása.
- Babák, bábok, figurák készítése, díszletek létrehozása környezettudatos anyaghasználattal.
- Népművészeti motívumkincs kutatása, gyűjtőmunka készítése.
- A használati tárgyak, viseletek, épületdíszítések megfigyelése, ezek alapján makett, modell, viseletek tervezés.
- Látogatás a Szabadtéri Néprajzi Múzeumba.

VII. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Színek érzelemkifejező hangulati és díszítő hatásainak felismerése, műalkotások csoportosítása. Kontrasztok felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzeltet szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).
- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétygyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.
- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

FOGALMAK

építészet, műemlék, műemlékvédelem

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Építészet, műemlék, műemlékvédelem:

- A valós terek, tárgyak, épületek megjelenítése.
- Szerszámok ábrázolása.
- Az épített környezet képi és térbeli megjelenítése, makett alkotás, térkialakítás rajzos és mintázó technikákkal. (pl.: szentendrei kis utcák, sikátorok képi megalkotása)
- A világi és egyházi épületek közötti különbségek felfedezése.
- A sajátos épületelemek megnevezése (pl.: templomtorony, homlokzat stb.)
- Városi séta.

3–4. ÉVFOLYAM

Ebben az iskolaszakaszbán is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolás, ábrázolás képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématorést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoporthoz alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.–A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 3-4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulópartnereik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS:

Az értékelés során vizsgálni kell a vizuális elemek, méretviszonyok, arányok pontos használatát. Meg kell követelni a helyes nézőpont megválasztását. Elvárando az alkotó műfajok és technikák felismerése és az anyagok ismerete. Vizsgálandó még a tanulók absztrakciós és lényeglátó képessége. A téralakító és térábrázoló képesség alakulásáról számot adhatnak makettek, modellek megalkotásával. Tudjon tudatosan választani a különböző médiatartalmak között. A kreatív képalkotás során tudjon egyénileg és csoportban is dolgozni. A létrehozott alkotásokat megadott szempontok alapján tudja értékelni. Mind önmaga, mind társai munkáját építő kritikával segítse. Az év végén rendezett kiállításon megfigyelhetik saját és társaik önkifejezésének fejlődését, illetve technikai tudásuk gyarapodását.

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 72 ÓRA/ÉV

2 ÓRA/ HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
I. Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	24
II. Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	8
III. Médiahasználat – Valós és virtuális információk	8
IV. Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	8
V. Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	12
VI. Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

I. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA ÉS KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK

HELYI ÓRASZÁM: 24 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Vizuális nyelvi elemek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Nézőpontok felismerése és használata. Technikák és anyagok ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlítja;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;

- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikussal eljátszva, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hieronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.
- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termékek, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.
- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmásé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikussal feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) .
- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikussal, vizuális)

feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.

- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovács László: Pásztoemberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).
- Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)
- Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).
- Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képkalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

FOGALMAK

figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu,

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Figurális alkotás, portré, karakter, hangulat, gesztus, személyiségjegyek, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

Irodalmi, zenei, média élményből származó, valós és képzeletbeli szereplők megjelenítése síkban és térben, grafikus, festészeti, konstruktív technikák használatával.

Képzőművészeti, kompozíció, kollázs, montázs, fikció, lényegkiemelés, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

Vizuális megfigyelésből, személyes emlékekből helyek, helyszínek megjelenítése síkban és térben.

Népviselet, parasztház, tornác, székelykapu, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység

- Funkció és esztétikum egységének felismerése a használati tárgyakkal.
- Népi motívumkincs szimbolikája.
- A népművészeti alkotások színhasználatának üzenete.
- Mindezek felismerése, alkalmazása saját alkotásokon. (keszkenő, tarsolydíszítés, jellegzetes viseletek illusztratív megjelenítése)
- Tanulmányi séta a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban.

II. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A közvetlen környezet, személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőség ellentétek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.
- Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézagyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.
- Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.
- A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.
- Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.
- Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tábló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

FOGALMAK

vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Valós élethelyzetekben a figyelem felkeltését szolgáló anyagok tervezése, kivitelezése.
- Plakát, installáció, egyszerű animáció készítése.

Piktogram, térkép, címer, javasolt tevékenység:

Javasolt tevékenység:

Valós, történelmi, vagy képzeletbeli események, színhelyek, történések bemutatása térképen, térkép vázlat tervezése, piktogramok készítése.

III. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A médiaszövegek emberek által, mesterségesen előállított tartalmak.

A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- valós vagy digitális játékményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).
- Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).
- A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

FOGALMAK

média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Média, reklám, javasolt tevékenység:

Javasolt tevékenység:

- A televízió, mint információközlő csatorna tulajdonságainak megbeszélése.
- Irányított beszélgetések a hír, álhír, reklám, mint fogyasztásra ösztönző eszköz témakörében.
- Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció sajátosságaival.

Televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő sorozat, javasolt tevékenység:

Javasolt tevékenység:

- Különböző televíziós műfajok közötti különbségek felismertetése.
- A műsorkészítők célja.
- A műsortípus célközönsége, célterülete meghatározása.

IV. TÉMAKÖR: ÁLLÓ ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A médiaszövegek emberek által, mesterségesen előállított tartalmak. A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével eleméz, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Régi magyar gyerekfilmek (pl.: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

- Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában
- Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.
- Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.
- Történetek, mesék, népmesék (pl.: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

FOGALMAK

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Nézőpont, fényhatás, megvilágítás, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Hangok, képek által közvetített üzenetek, érzelmek azonosítása.
- Ismerkedés a média különböző eszközeinek működésével.
- A fénynek, mint nyomatékosító eszköznek használata a mozgóképek kultúrában.
- Irányított beszélgetés.

Cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- A filmek karaktereinek jelentősége a cselekmény szempontjából.
- Kiemelt, jellemző részletek megbeszélése.
- A szereplők katarzisz élményhez segítő szerepe.
- Irányított beszélgetések.

V. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.
- Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése).
- Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyokedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).
- Tárgytervezés, tárgyalakítás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).
- Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.
- Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.
- Hulladék anyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl.: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).
- Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).

- Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiszé hajítás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

FOGALMAK

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzésminta

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tárgytervezés, formai egyszerűsítés, használati tárgy – dísz tárgy, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

Környezettudatosságot szem előtt tartó technikák (kötözés, illesztés) alkalmazásával újrahasznosított tárgyak tervezése és előállítása.

Csomagolás, vizuális ritmus, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Faragás technikáját felhasználva nyomda készítése.
- Terülő mintával csomagolópapír tervezése.
- A csomagolásmentes, fenntartható életmód népszerűsítése irányított beszélgetéssel.

Népi cserépedény, hímzésminta, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Agyagozás, korong, mintázó eszközök megismerése.
- Külső díszítés pecsételővel.
- Egyszerű (keresztzemes) hímzésminták gyűjtése és keszkenő varrása.

VI. TÉMAKÖR: TEMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZETÜNK- KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalakítás (pl. őszi: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalakítás őszi termésekből (koszorú, fűzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).
- Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.
- Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.
- Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.
- Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.
- Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekkel közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.
- Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalakítás.
- Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).

- Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.

FOGALMAK

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Építmény, épület, település, parasztház, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- A különböző településtípusok közötti különbségtétel.
- Gyűjtőmunka, tablókészítés, makett készítése.

Nézet, alul-, felül-, oldalnézet, alaprajz, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- A műszaki rajz alapjainak elsajátítása, értelmezése.
- Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, tagolódások megfigyelése, létrehozása.
- Saját szoba alaprajzának elkészítése.
- Tanulmányi séta a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban.

4. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA/ÉV

1 ÓRA/ HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
I. Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	12
II. Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	4
III. Médiahasználat – Valós és virtuális információk	4
IV. Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	4
V. Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	6
VI. Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	6
Összes óraszám:	36

I. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Vizuális nyelvi elemek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Nézőpontok felismerése és használata. Technikák és anyagok ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlítja;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;

- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: báb, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikusan eszközökkel eljátsza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelt szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hieronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.
- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termékek és termékek, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.
- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmásé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikusan feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) .
- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikusan, vizuális)

feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.

- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovács László: Pásztoemberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).
- Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)
- Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).
- Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

FOGALMAK

figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Figurális alkotás, portré, karakter, hangulat, gesztus, személyiségjegyek, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

Irodalmi, zenei, média élményből származó, valós és képzeletbeli szereplők megjelenítése síkban és térben, grafikus, festészeti, konstruktív technikák használatával.

Képzőművészeti, kompozíció, kollázs, montázs, fikció, lényegkiemelés, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

Vizuális megfigyelésből, személyes emlékekből helyek, helyszínek megjelenítése síkban és térben.

Népviselet, parasztház, tornác, székelykapu, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Funkció és esztétikum egységének felismerése a használati tárgyaknál.
- Népi motívumok szimbolikája.
- A népművészeti alkotások színhasználatának üzenete.
- Mindezek felismerése, alkalmazása saját alkotásokon. (keszkenő, tarsolydíszítés, jellegzetes viseletek illusztratív megjelenítése)
- Tanulmányi séta a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban.

II. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A közvetlen környezet, személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőség ellentétek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.
- Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.
- Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.
- A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.
- Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.
- Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tábló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

FOGALMAK

vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Valós élethelyzetekben a figyelem felkeltését szolgáló anyagok tervezése, kivitelezése.
- Plakát, installáció, egyszerű animáció készítése.

Piktogram, térkép, címer, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

Valós, történelmi, vagy képzeletbeli események, színhelyek, történések bemutatása térképen, térképábrán tervezése, piktogramok készítése.

III. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A médiaszövegek emberek által, mesterségesen előállított tartalmak.

A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- valós vagy digitális játékményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).
- Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).
- A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

FOGALMAK

média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Média, reklám, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- A televízió, mint információközlő csatorna tulajdonságainak megbeszélése.
- Irányított beszélgetések a hír, álhír, reklám, mint fogyasztásra ösztönző eszköz témakörében.
- Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció sajátosságaival.

Televíziós műsorszám, televíziós sorozat, ismeretterjesztő sorozat, javasolt tevékenység:

Javasolt tevékenység:

- Különböző televíziós műfajok közötti különbségek felismertetése.
- A műsorkészítők célja.
- A műsorszám célközönsége, célterülete meghatározása.

IV. TÉMAKÖR: ÁLLÓ ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A médiaszövegek emberek által, mesterségesen előállított tartalmak. A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével eleméz, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Régi magyar gyerekfilmek (pl.: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

- Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában
- Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.
- Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.
- Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

FOGALMAK

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Nézőpont, fényhatás, megvilágítás, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Hangok, képek által közvetített üzenetek, érzelmek azonosítása.
- Ismerkedés a média különböző eszközeinek működésével.
- A fénynek, mint nyomatékosító eszköznek használata a mozgóképek kultúrában.
- Irányított beszélgetés.

Cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- A filmek karaktereinek jelentősége a cselekmény szempontjából.
- Kiemelt, jellemző részletek megbeszélése.
- A szereplők katarzisz élményhez segítő szerepe.
- Irányított beszélgetések.

V. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.
- Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése).
- Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyokedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).
- Tárgytervezés, tárgyalakítás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).
- Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.
- Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.
- Hulladék anyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl.: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).
- Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).

- Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiszé hajítás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

FOGALMAK

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzsminta

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tárgytervezés, formai egyszerűsítés, használati tárgy – dísz tárgy, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

Környezettudatosságot szem előtt tartó technikák (kötözés, illesztés) alkalmazásával újrahasznosított tárgyak tervezése és előállítás.

Csomagolás, vizuális ritmus, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Faragás technikáját felhasználva nyomda készítése.
- Terülő mintával csomagolópapír tervezése.
- A csomagolásmentes, fenntartható életmód népszerűsítése irányított beszélgetéssel.

Népi cserépedény, hímzsminta, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- Agyagozás, korong, mintázó eszközök megismerése.
- Külső díszítés pecsételővel.
- Egyszerű (keresztzemes) hímzsminták gyűjtése és keszkenő varrása.

VI. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZETÜNK- KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzeltet szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: báb, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalakítás (pl. őszi: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalakítás őszi termésekből (koszorú, fűzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).
- Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.
- Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.
- Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.
- Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.
- Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekkel közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.
- Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalakítás.
- Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két A/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).

- Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.

FOGALMAK

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Építmény, épület, település, parasztház, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- A különböző településtípusok közötti különbségtétel.
- Gyűjtőmunka, tablókészítés, makett készítése.

Nézet, alul-, felül-, oldalnézet, alaprajz, javasolt tevékenység

Javasolt tevékenység:

- A műszaki rajz alapjainak elsajátítása, értelmezése.
- Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, tagolódások megfigyelése, létrehozása.
- Saját szoba alaprajzának elkészítése.
- Tanulmányi séta a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotómunka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A TECHNIKA ÉS TERVEZÉS TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERVEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapi életbe.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak keretében elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszerzhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.

1–2. ÉVFOLYAM

Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalgatás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megélik a sikert, büszkéek legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.

Kiemelt feladat a kezűgyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés. A diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy az elsajátított tudásukról és képességeikről egyéni és csoportos munkadarabok, produktumok létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek. Időt kell hagyni a tanulóknak, hogy objektív szempontok szerint tudják értékelni maguk, vagy társuk munkáját. Értékelési szempontok lehetnek: megfelelő alapanyagok, technológiák alkalmazása, biztonságos eszközhasználat, megbeszélte munkafolyamatok pontos követése, gazdaságosság, igényesség, kreativitás.

Az 1–2. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	óraszám
Anyagok a környezetünkben	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	28
Otthon – család – életmód	16
Jeles napok, ünnepek	18
Közlekedés	6
Összes óraszám:	72

1. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA/ÉV

1 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	óraszám
I. Anyagok a környezetünkben	2
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	12
III. Otthon – család – életmód	10
IV. Jeles napok, ünnepek	10
V. Közlekedés	2
Összesen	36

I. TÉMAKÖR: ANYAGOK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 2 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálatokkal;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése
- Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során
- Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése
- Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során
- Építő jellegű párbeszéd alkalmazása
- Kézügyesség fejlesztése
- Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag
- Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk
- Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

FOGALMAK

természetes anyagok, mesterséges anyagok, termékek, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az anyagok

Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk.

Javasolt tevékenységek

Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján). A természetes és az átalakított (mesterséges) anyagok csoportosítása megfigyelhető tulajdonságaik alapján tárgykészítés során. Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termékek gyűjtése. Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben. Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció. Levélpréselés módszerének megismerése.

II. TÉMAKÖR: TÁRGYKÉSZÍTÉS KÜLÖNBÖZŐ ANYAGOKBÓL, ÉPÍTÉS, SZERELÉS

HELYI ÓRASZÁM: 12 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
- alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
- saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
- értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;

- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése
- A kreativitás erősítése
- Együttműködés és véleményformálás támogatása
- Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása
- Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
- Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján
- Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
- Önálló ismeretszerzés támogatása
- Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
- A takarékoság iránti igény fejlesztése
- Környezettudatos magatartás támogatása
- Képlékeny anyagok tulajdonságai
- Tárgykészítés képlékeny anyagból
- A papír tulajdonságainak csoportosítása
- Papírmunkák:
  - hajtogatás, gyűrés, sodrás
  - tépés, nyírás
  - díszítés
  - bábkészítés
- A fa tulajdonságai, felhasználása
- Famunkák:
  - darabolás
  - csiszolás
  - hegyezés
- A fonalak csoportosítása, felhasználása
- Fonalmunkák:
  - hurkolás
  - fonás
  - csomózás

FOGALMAK

természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szál as anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékoság, újrahasznosítás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Tárgyak készítése természetes anyagokból

Gyűjtögetés útján szerzett termékek, csuhé, magvak, kavicsok stb. felhasználása.

Javasolt tevékenységek

- Magkép készítése.
- Kavicsfestés.
- Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal.
- Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés.
- Préselés, levélkép készítése.

1. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, szálak anyagok, textilek alakítása

Munkadarabok készítése.

Javasolt tevékenységek

- Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása gyúrással, lapítással, gömbölyítéssel, hengerítéssel, mélyítéssel, mintázással. Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból. Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgókompozíció készítése. Mézeskalács-készítés. Hagyományos mesterségek megismerése
- Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással, gyűréssel, gömbölyítéssel. Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk. Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése. Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással. Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése. Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása. Ünnepi és farsangi díszek készítése papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése. Papírszövés.
- Szálak anyagok, fonál jellemzőinek vizsgálata. Egyszerű fonalmunkák (sodrás, fonás, csomózás, és egyéb kézműves technikák). Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják? Csomók és masni kötése, sodrás, bojt készítés, hármas fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés
- Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése. A fa darabolása, csiszolása, hegyezése. A hurkapálca töréspróbája. Marokkó készítése. Kép készítése hurkapálcából. Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése.
- Textil felhasználása montázs képhez, báb készítéshez.
- Takarékos anyagfelhasználás.

2. Építés

Játék különböző építőelemekkel.

Javasolt tevékenységek

Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – faépítő, LEGO – felhasználásával) utánzással, kép és rajz alapján, illetve önálló elképzeléssel.

III. TÉMAKÖR: OTTHON – CSALÁD – ÉLETMÓD

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
- ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során
- A környezetátalakítás következményeinek értelmezése
- A környezet- és egészségtudatosság megalapozása
- Ok-okozati összefüggések értelmezése
- Szokásrend kialakítása
- A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása
- Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
- A takarékoság iránti igény fejlesztése
- Környezettudatos magatartás támogatása
- Együttműködési képesség kialakítása és erősítése
- Az önismeret fejlesztése
- Lakásfajták csoportosítása
- Lakástervek készítése
- Lakásépítés építőelemekkel
- Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz
- Lakberendezés
- Egészséges életmód
- Egészséges táplálkozás

- Étkezési szokások, terítés
- Személyi higiénia, tisztálkodás
- Öltözködési szabályok
- Háztartási balesetek
- Munkamegosztás
- Napirend, házirend
- Takarékoskodás
- Környezetvédelem

FOGALMAK

lakás, otthon, család, családtag, közösség, életmód, lakhely, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, háztartási eszköz, háztartási gép, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, ünnep, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Élet a családban

Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás. Családi szerepek. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra. Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták.

Javasolt tevékenységek:

- Beszélgetés a családról, bemutatkozás, családrajz, síkbábok készítésével, szerepjátékokkal.
- Beszámolók lakhelyünkről, városi séta.

2. Biztonságos otthon

Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Otthoni balesetek megelőzése-elektromosság, vegyszerek, tűzveszély. Lakás biztonságos berendezése. Konyhai eszközök, munkagépek felelősségteljes használata

Javasolt tevékenységek

- Beszélgetés az otthoni feladatokról, családi munkamegosztásról.
- Házimunka és napi tevékenységek csoportosítása képek segítségével.
- Veszélyt jelző piktogramok megismerése.
- A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük megfigyelése, építőelemekkel házak építése, bútorok készítése dobozokból.
- Oktatófilmek alkalmazása.
- Gyufa használata.

3. Családi időbeosztás

Munkaidő, tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése.

Javasolt tevékenységek

- Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.
- Kedvenc társasjáték bemutatása, kipróbálása.
- Órarend, napirend készítése piktogramokkal.

4. Tisztaság és rend

Tisztaság és rend a környezetünkben. Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása. Alapvető takarító eszközök használata. Környezetünk tisztán tartása. Takarékoság energiával, vízzel. Hogyan vigyázunk magunk és mások holmijára, az iskolai berendezésre.

Javasolt tevékenységek

- Hetesi feladatok megbeszélése, mindenkire vonatkozó magatartási szabályok megbeszélése a rend, a kulturált környezet megőrzése céljából.
- Napi feladatok tabló készítése.
- Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

5. Táplálkozás

Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód. Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok. Asztali illemtan.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű ételkészítés: zöldség- és gyümölcsfal, szendvicsek.
- Étrend összeállítása képek válogatásával.
- Beszélgetés az ételallergiákról, különös figyelemmel az osztályban érintettekre.
- Asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkérdőív készítése.

6. Testápolás

Személyes higiéné, tisztálkodás szabályainak ismerete. Testápolás (kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása).

Javasolt tevékenységek

- Helyes kézmosás megtanulása.
- Oktató videó, védőnői előadás, beszélgetés.
- Tisztálkodási eszközök, szerek bemutatása, mi mire való.
- Plakát készítése.

7. Célszerű öltözködés

A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés.

Javasolt tevékenységek

- Öltöztetőbaba modell ruhatárának rajzolása, öltöztetése.
- Divatbemutató.
- Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés – beszélgetés.

8. Növényápolás, állatgondozás

Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása. Hobbiállatok gondozása.

Javasolt tevékenységek

- Kedvenc állatok, házikedvenc bemutatása.
- Tablókészítés képekkel, rajzokkal.
- Gyűjtőmunka.

IV. TÉMAKÖR: JELES NAPOK, ÜNNEPEK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Magyarságtudat erősítése
- Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása
- Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása
- Tervek a családban
- Esztétikai érzék fejlesztése
- Közösén átélt élmények és érzések támogatása
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja

FOGALMAK

jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Családi rendezvények, ünnepek, események

Születésnap, névnap. Baráti összejövetel célja, az ezeken való viselkedés szabályai. Meghívó, kellékek, ajándékok készítése. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása. A tapasztalatok megbeszélése.

Javasolt tevékenységek

- Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése.
- Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása.
- Hímes tojás készítése.

2. Iskolai és osztályrendezvények

Munkadarabok készítése a közös megemlékezéshez, ünnepléshez. Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. Közösségformálás.

Javasolt tevékenységek

- A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával, illő öltözködéssel kapcsolatos tudnivalók megbeszélése.
- A szükséges kellékek beszerzése, felelősök választása.
- A közös tapasztalatok megbeszélése, az érzések megfogalmazása.
- Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló.
- Teremdekorálás.

V. TÉMAKÖR: KÖZLEKEDÉS

HELYI ÓRASZÁM: 2 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság. Fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Saját felelősség felismerése a közlekedésben
- Szabálykövető magatartás kialakítása
- Balesetmentes közlekedés támogatása
- Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése
- Etikus magatartás értelmezése és kialakítása
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése
- A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése
- A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

FOGALMAK

gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Gyalogos közlekedés szabályai

A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése. A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése. A közlekedésben való részvétel gyakorlása.

Javasolt tevékenységek

- Séta az iskola környékén: gyalogos közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési táblák, közlekedési lámpák jelzéseinek megfigyelése, követése, közlekedési szituációs játék során.
- Átkelés az úttesten.

2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai

A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai. Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.

Javasolt tevékenységek

- Tömegközlekedési eszközök megismerése.
- Látogatás közlekedési múzeumban.
- Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása.

3. A közlekedésben rejlő veszélyek

Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A gyermekbalesetek okai, forrásai megelőzésük. Helyes magatartás a baleseti helyszínen.

Javasolt tevékenységek

- A séta során figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre.
- Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése.
- Szituációs játékok.
- Oktatóvideók alkalmazása.

2. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA/ÉV

1 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör	Óraszám
I. Anyagok a környezetünkben	2
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	16
III. Otthon – család – életmód	6
IV. Jeles napok, ünnepek	8
V. Közlekedés	4
Összesen	36

I. TÉMAKÖR: ANYAGOK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 2 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az 1. osztályban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése
- Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során
- Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése
- Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során
- Építő jellegű párbeszéd alkalmazása
- Kézügyesség fejlesztése
- Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag
- Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk
- Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

FOGALMAK

Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálas anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.

ISMERETEK ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Az anyagok

Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk.

Javasolt tevékenységek

- Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján).
- A természetes és az átalakított (mesterséges) anyagok csoportosítása megfigyelhető tulajdonságaik alapján tárgykészítés során.
- Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése.
- Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben.
- Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció.
- Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata.
- Növényi és állati eredet.
- Hogyan készül? Mire használják?
- Oktató mese.

II. TÉMAKÖR: TÁRGYKÉSZÍTÉS KÜLÖNBÖZŐ ANYAGOKBÓL, ÉPÍTÉS, SZERELÉS

HELYI ÓRASZÁM: 16 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
- alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
- saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
- értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;

- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése
- A kreativitás erősítése
- Együttműködés és véleményformálás támogatása
- Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása
- Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
- Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján
- Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
- Önálló ismeretszerzés támogatása
- Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
- A takarékoság iránti igény fejlesztése
- Környezettudatos magatartás támogatása
- Képlékeny anyagok tulajdonságai
- Tárgykészítés képlékeny anyagból
- A papír tulajdonságainak csoportosítása
- Papírmunkák:
  - hajtogatás, gyűrés, sodrás
  - tépés, nyírás
  - díszítés
  - bábkészítés
- A fa tulajdonságai, felhasználása
- Famunkák:
  - darabolás
  - csiszolás
  - hegyezés
- A fonalak csoportosítása, felhasználása
- Fonal munkák:
  - hurkolás
  - fonás
  - csomózás

FOGALMAK

Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálas anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Tárgyak készítése természetes anyagokból

Gyűjtögetés útján szerzett termékek, csuhé, magvak, kavicsok stb. felhasználása.

Javasolt tevékenységek

- Magkép készítése.
- Kavicsfestés.
- Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal.
- Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termékek válogatása, becslés, tervezés.
- Préselés, levélkép készítése.

2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, szálas anyagok, textilek alakítása

Munkadarabok készítése.

Javasolt tevékenységek

- Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása gyúrással, lapítással, gömbölyítéssel, hengerítéssel, mélyítéssel, mintázással. Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból. Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgókompozíció készítése. Mézeskalács-készítés. Hagyományos mesterségek megismerése
- Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással, gyúréssel, gömbölyítéssel. Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk. Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése. Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással. Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése. Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása. Ünnepi és farsangi díszek készítése papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése. Papírszövés.
- Szálas anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata (elemi szál, ágak, sodrat). Egyszerű fonalmunkák: csomók és masni kötése, sodrás, bojt készítés, hármas fonás, körmön fonás, nemezelés, pompon készítése. Egyéb kézműves technikák (nemezelés, gyöngyfüzés). Gombfelvarrás.
- Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése. A fa (fenyőléc) darabolása, csiszolása, hegyezése. A hurkapálca töréspróbája. Marokkó készítése. Kép készítése hurkapálcából. Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése.
- Textil felhasználása montázs képhez, báb készítéshez.
- Fémhuzal alakítása hajlítással.
- Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak. Takarékos anyagfelhasználás.
- A végzett tevékenységekkel kapcsolatos mesterségek régen és napjainkban.

3. Építés

Játék különböző építőelemekkel.

Javasolt tevékenységek

Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – faépítő, LEGO – felhasználásával) utánzással, kép és rajz alapján, illetve önálló elképzeléssel.

III. TÉMAKÖR: OTTHON – CSALÁD – ÉLETMÓD

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az előző tanévben szerzett ismeretek. A szűkebb és tágabb családi életben, rendezvényeken, mindennapokban szerzett élmények és tapasztalatok. Lakhely ismerete. Családtagok és rokonok bemutatása. Alapvető viselkedési szabályok betartása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
- ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során
- A környezetátalakítás következményeinek értelmezése
- A környezet- és egészségtudatosság megalapozása
- Ok-okozati összefüggések értelmezése
- Szokásrend kialakítása
- A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása
- Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
- A takarékoság iránti igény fejlesztése
- Környezettudatos magatartás támogatása
- Együttműködési képesség kialakítása és erősítése
- Az önismeret fejlesztése
- Lakásfajták csoportosítása

- Lakástervek készítése
- Lakásépítés építőelemekkel
- Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz
- Lakberendezés
- Egészséges életmód
- Egészséges táplálkozás
- Étkezési szokások, terítés
- Személyi higiénia, tisztálkodás
- Öltözködési szabályok
- Háztartási balesetek
- Munkamegosztás
- Napirend, házirend
- Takarékoskodás
- Környezetvédelem

FOGALMAK

lakás, otthon, család, családtag, közösség, életmód, lakhely, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, háztartási eszköz, háztartási gép, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoskodás, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Élet a családban

Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás. Családi szerepek. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra. Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták.

Javasolt tevékenységek:

- Beszélgetés a családról, bemutatkozás, családrajz, síkbábok készítésével, szerepjátékokkal.
- Beszámolók lakhelyünkről, városi séta.

2. Biztonságos otthon

Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Otthoni balesetek megelőzése-elektromosság, vegyszerek, tűzveszély. Lakás biztonságos berendezése. Konyhai eszközök, munkagépek felelősségteljes használata

Javasolt tevékenységek

- Beszélgetés az otthoni feladatokról, családi munkamegosztásról.
- Házimunka és napi tevékenységek csoportosítása képek segítségével.
- Veszélyt jelző piktogramok megismerése.
- A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük megfigyelése, építőelemekkel házak építése, bútorok készítése dobozokból.
- Oktatófilmek alkalmazása.
- Gyufa használata.

3. Családi időbeosztás

Munkaidő, tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése.

Javasolt tevékenységek

- Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.
- Kedvenc társasjáték bemutatása, kipróbálása.
- Órarend, napirend készítése piktogramokkal.

4. Tisztaság és rend

Tisztaság és rend a környezetünkben. Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása. Alapvető takarító eszközök használata. Környezetünk tisztán tartása. Takarékoság energiával, vízzel. Hogyan vigyázunk magunk és mások holmijára, az iskolai berendezésre.

Javasolt tevékenységek

- Hetesi feladatok megbeszélése, mindenkire vonatkozó magatartási szabályok megbeszélése a rend, a kulturált környezet megőrzése céljából.
- Napi feladatok tabló készítése.
- Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

5. Táplálkozás

Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód. Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok. Asztali illemtan.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű ételkészítés: zöldség- és gyümölcsfal, szendvicsek.
- Étrend összeállítása képek válogatásával.
- Beszélgetés az ételallergiákról, különös figyelemmel az osztályban érintettekre.
- Asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése.

6. Testápolás

Személyes higiéné, tisztálkodás szabályainak ismerete. Testápolás (kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása).

Javasolt tevékenységek

- Helyes kézmosás megtanulása.
- Oktató videó, védőnői előadás, beszélgetés.
- Tisztálkodási eszközök, szerek bemutatása, mi mire való.
- Plakát készítése.

7. Célszerű öltözködés

A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés.

Javasolt tevékenységek

- Öltöztetőbaba modell ruhatárának rajzolása, öltöztetése.

- Divatbemutató.
- Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés – beszélgetés.

8. Növényápolás, állatgondozás

Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása. Hobbiállatok gondozása.

Javasolt tevékenységek

- Kedvenc állatok, házikedvenc bemutatása.
- Tablókészítés képekkel, rajzokkal.
- Gyűjtőmunka.

IV. TÉMAKÖR: JELES NAPOK, ÜNNEPEK

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Magyarságtudat erősítése
- Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása
- Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása
- Tervek a családban
- Esztétikai érzék fejlesztése
- Közösén átélt élmények és érzések támogatása
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja

FOGALMAK

Rendezvény, jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Családi rendezvények, ünnepek, események

Születésnap, névnap, házassági évforduló megünneplése, az ezekkel kapcsolatos szokások, hagyományok. Esküvő, temetés, baráti összejövetelek célja, az ezeken való viselkedés szabályai. Példaadás, mintakövetés, programszervezés, a rendezvényhez illő környezet megteremtése. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása.

Javasolt tevékenységek

- Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése.
- Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása.
- Hímes tojás készítése.
- A tapasztalatok megbeszélése.

2. Iskolai és osztályrendezvények

Munkadarabok készítése a közös megemlékezéshez, ünnepléshez. Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. Közösségformálás.

Javasolt tevékenységek

- A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával, illő öltözködéssel kapcsolatos tudnivalók megbeszélése.
- A szükséges kellékek beszerzése, felelősök választása.
- A közös tapasztalatok megbeszélése, az érzések megfogalmazása.
- Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló.
- Jelmeztervezés.
- Teremdekorálás.
- Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása.

V. TÉMAKÖR: KÖZLEKEDÉS

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az előző évfolyamon megismert szabályok és fogalmak. A család közlekedési szokásai, az iskola és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei, élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Saját felelősség felismerése a közlekedésben
- Szabálykövető magatartás kialakítása
- Balesetmentes közlekedés támogatása
- Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése
- Etikus magatartás értelmezése és kialakítása
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése
- A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése
- A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

FOGALMAK

Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Gyalogos közlekedés szabályai

A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése. A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése. A közlekedésben való részvétel gyakorlása.

Javasolt tevékenységek

- Séta az iskola környékén: gyalogos közlekedés, úttesten való átkelés szabályainak gyakorlása.
- Közlekedési szituációs játékok.
- Szabálykövető magatartás követése a közlekedési környezetben.
- A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa, a rendőri karjelzések és a gyalogos közlekedés jelzőtábláinak megfigyelése, ismerete.
- Jelzőtáblák készítése.

2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai

A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai. Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.

Javasolt tevékenységek

- Tömegközlekedési eszközök megismerése.
- Látogatás a Közlekedési Múzeumban.
- Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása.

3. A közlekedésben rejlő veszélyek

Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A gyermekbalesetek okai, forrásai megelőzésük. Helyes magatartás a baleseti helyszínen. Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére.

Javasolt tevékenységek

- A séta során figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre.
- Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése.
- Szituációs játékok.
- Oktatóvideók alkalmazása.

3-4. ÉVFOLYAM

A tantárgy tanításának célja a 3–4. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák további fejlesztésével a gyermek bővítse az életkori sajátosságainak megfelelő szinten az őt közvetlenül körülvevő világról szerzett tapasztalatait és ismereteit. A mindennapok gyakorlatában egyre inkább nélkülözhetetlen életviteli ismeretek mellett a kezűgyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével a gyermekek az örömteli tanulásra és munkavégzésre kapnak ösztönzést. Egyre alaposabban és egyre többet ismernek meg az erkölcsi értékekből, a megőrzendő szokásokból, a nemzeti hagyományokból, a magyar kultúrából. A tevékenységek közbeni magatartási szabályok betartása különösen fontos, ez megalapozza az emberek közötti kapcsolatokat, illetve a társadalmi érintkezés bonyolult illemszabályainak elsajátítását. Az önállóságra törekvés ösztönzése új tanulási-tanítási módszerek alkalmazását igényli, amelyekhez az egyéni munkálkodás mellett csoportmunka is szükséges. Javarészt még bemutatás utáni mintakövetéssel készülnek a munkadarabok, de egyre önállóan, a saját műveleti sorrendet is követve. A kivitelezés során a kezűgyesség, a mozgáskoordináció, a testtartás, az erőkifejtés továbbfejlesztése közben az anyag, a forma, a szerkezet, a funkció és az esztétikum összefüggései is érvényesülnek. Kiemelten fontos cél a helyes munkafogások és a célszerű, balesetmentes szerszámhasználat betartása. A folytatódó népi tárgyalkotó tevékenységek a már megismert anyagok felhasználását, a művészi kifejezés sokféleségét tükrözik. A szókincs bővítése és a szaknyelvi elemek használata továbbra is játékos keretek közt történik. Mindeközben a műszaki rajzi ismeretek megalapozása is elkezdődik. Az önkiszolgálás és a segítő tevékenységek az életkornak megfelelően, a családi és közösségi munkamegosztás keretei közötti tudatos feladatvállalással fejlődnek tovább. Egyre határozottabb fejlesztési cél az egészség- és környezettudatos életvitel megalapozása. A közlekedési kultúra a gyalogos közlekedés alapvető szabályainak készségszintű alkalmazása után a kerékpáros és a tömegközlekedésben való önálló részvétellel, a biztonságos közlekedés magatartási követelményeinek elsajátításával gazdagodik. A közösségi munka, a közösségi szerepek további gyakorlása az egyéni együttműködési készség és a csoportkoherencia fejlődését szolgálja.

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első két évfolyamon tanári segítséggel szerzett információk birtokában a harmadik és negyedik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.

Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezeten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.

A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.

Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kezűgyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a

tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés. A diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy az elsajátított tudásukról és képességeikről egyéni és csoportos munkadarabok, produktumok létrehozásával is tanúbizonyítást tegyenek. Időt kell hagyni a tanulóknak, hogy objektív szempontok szerint tudják értékelni maguk, vagy társuk munkáját. Értékelési szempontok lehetnek: megfelelő alapanyagok, technológiák alkalmazása, biztonságos eszközhasználat, megbeszélte munkafolyamatok pontos követése, gazdaságosság, igényesség, kreativitás.

A tanuló értékelésének területei: a gyermek képességei, kompetenciái és ezek fejlődése, feladattudata, feladattartása tanulási motivációja, fegyelme, emlékezete, koncentráció képessége, gondolkodása, a munkái.

Az értékelés formái: A tanulók minden tanórai (egyénileg alkotott munka, csoportban végzett munka stb.) és tanórán kívüli (házi feladat, szorgalmi feladat) tevékenysége értékelhető a nevelés-oktatás folyamatában, ám az értékelés módja és formája eltérő. Történhet szóban és írásban; pontozással, dicsérettel, érdemjeggyel, osztályzattal, minősítéssel.

A 3–4. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	óraszám
I. Anyagok a környezetünkben	8
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	32
III. Otthon – család – életmód	14
IV. Jeles napok, ünnepek	12
V. Közlekedés	6
Összes óraszám:	72

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA/ÉV

1 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör	óraszám:
I. Anyagok a környezetünkben	4
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15
III. Otthon – család – életmód	8
IV. Jeles napok, ünnepek	6
V. Közlekedés	3
Összes óraszám:	36

I. TÉMAKÖR: ANYAGOK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A feladatmegoldáshoz szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása. Természetes anyagok felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Véleményalkotás erősítése;
- A társakkal való közös tevékenység támogatása;
- Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;
- Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;
- Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;
- Kézügyesség fejlesztése;
- Anyagvizsgálat;
- Az anyagok tulajdonságai;
- Az anyagok felhasználási lehetőségei.

FOGALMAK

anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;
- Különböző termések, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;
- Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;
- Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;
- A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;
- A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése;
- Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.
- Ismerkedés a felhasznált anyagokkal: Beszélgetés az előállíthatóságukról, a kitermelési folyamatokról és a tulajdonságaikról. (papírok, textilek, kemény és puhafa, alumínium és acélhuzalok, lemezek, hulladék anyagok)

II. TÉMAKÖR: TÁRGYKÉSZÍTÉS KÜLÖNBÖZŐ ANYAGOKBÓL, ÉPÍTÉS, SZERELÉS

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- A feladatmegoldáshoz szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása.
- Tárgyak elkészítése segítséggel, mintakövetéssel.
- Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.
- A természetes anyagok tulajdonságai, felismerhetőségük.
- A feladatmegoldásokhoz szükséges ismeretek alkalmazása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
- alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
- saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
- értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;

- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Önálló tervezés és kivitelezés támogatása
- Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése
- A kreativitás erősítése
- Együttműködés és véleményformálás támogatása
- Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása
- Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
- Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján
- Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
- Önálló ismeretszerzés támogatása
- Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
- A takarékoság iránti igény fejlesztése
- Környezettudatos magatartás támogatása
- Képlékeny anyagok tulajdonságai
- Tárgykészítés képlékeny anyagból
- A papír tulajdonságainak csoportosítása
- Munkafolyamatok algoritmizálása
- Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése
- Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
- Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
- A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése
- Reális értékelési készség fejlesztése
- Fejlesztő hatású véleményformálás
- Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése
- Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése
- A takarékoság iránti igény fejlesztése
- Környezettudatos magatartás támogatása
- Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján
- Tárgykészítés képlékeny anyagból
- A papír tulajdonságai, felhasználhatósága
- Papírmunkák:
  - egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat
  - ollóval egyenesen és körív mentén nyír
  - vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol
  - hajtogatás, gyűrés, sodrás
  - tépés, nyírás

- díszítés
- bábkészítés
- A fa tulajdonságai, felhasználása
- Famunkák:
  - darabolás
  - csiszolás
  - hegyezés
- A fonalak csoportosítása, felhasználása
- Fonalmunkák:
  - hurkolás
  - fonás
  - csomózás
- A textilek csoportosítása, felhasználása
  - cérnát tübe fűz önállóan vagy tübefűző segítségével
  - gombvarrás
  - előöltés
  - díszítőöltés

FOGALMAK

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából
- Mit miből készítünk, és miért?
- Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból
- A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkcióinak megfelelő alkalmazása
- Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
- Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással
- Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból
- Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással
- A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
- A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint
- Textilgyűjtemény készítése
- Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések
- Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó
- Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással

Tárgyak készítése

Javasolt tevékenység:

- A tárgyak készítésének megtervezése, előrajzolás, sablon alkalmazásával, ismerkedés a körvonalrajzzal, tárgykészítés mintakövetéssel.
- Egyszerű használati tárgyak készítése, természetes anyagok, hulladék anyagok felhasználásával: papírból, fából, fémből, pl.: (mikulás, könyvjelző, papírdoboz,

repülő, karácsonyfadísz, virágkaró, viráglétra, fényképtartó, bábok nemzeti ünnepre, tojástartó húsvétra, díszkendő anyák napjára)

A technika vívmányainak mindennapi használata

Javasolt tevékenység:

- A háztartásban lévő eszközök, berendezések és a megismert egyszerű termelési (készítési) folyamatok, valamint fogyasztási cikkek azonosítása.
- Neves magyar, illetve külföldi találmányok, feltalálók.
- Technikatörténeti érdekességek.

III. TÉMAKÖR: OTTHON – CSALÁD – ÉLETMÓD

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

- Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról és tevékenységeinek szerepéről.
- Egészséges családi munkamegosztás és elemi munkaszokások ismerete.
- Cselekvő hozzáállás, személyes felelősségvállalás példáinak ismerete.
- Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben.
- Természeti, társadalmi és technikai környezetünk és a megtapasztalt természetátalakító munkák alapvető ismerete.
- Információszerzés a problémák megoldására irányuló tevékenységekkel kapcsolatban, és a kapott információk felhasználása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
- ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása
- Az önállóság fokozása
- A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése

- A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása
- A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása
- Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában
- A munkamegosztás előnyeinek kihasználása
- Reális értékelés kialakítása
- A tolerancia és az empátia fejlesztése
- Közös alkotott szabályok betartása
- Jószándékú véleményformálás támogatása
- Különböző kultúrák és a másság elfogadása
- Szokásrend kialakítása
- Házak, lakások, otthonok
- Modellkészítés
- Otthon a lakásban
- Otthonunk tárgyai
- Növényápolás
- Egészséges tápanyagok
- Változatos étkezés
- Terítés, tálalás
- Ételkészítés
- Egészséges életmód, napirend
- Öltözködés
- Takarékoskodás
- Munkamegosztás a családban
- Háztartási balesetek
- Környezetvédelem

FOGALMAK

ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladéktárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, mosószer, tisztítószer, egészség, betegség.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
- Lakópark készítése kisebb dobozokból
- Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével
- Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése
- A lakás tisztán tartásához napi- és heti-rend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
- A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése
- Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
- Egyszerű ételek, italok készítése
- Ünnepi asztal terítése
- A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
- Alkalmhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése

Önkiszolgálás, vendéglátás

Javasolt tevékenységek:

- Az életkornak, fejlettségnek megfelelő, különböző élethelyzetekben történő önkiszolgáló tevékenység gyakorlása.
- Egyszerű hideg étel (pl. szendvics, hidegtál) elkészítése.
- Teafőzés.
- Vendéglátás.
- Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás

Családi ünnepek

Javasolt tevékenységek:

- Ünneplés a családban.
- Családi szokások és hagyományok.
- Az ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése.
- Ajándékkészítés, csomagolás.
- Az ajándékozás módja, formája.

Gazdálkodás a háztartásban

Javasolt tevékenységek:

- Takarékoság alapanyaggal, energiával, idővel, pénzzel, fogyasztási cikkekkel
- Gazdálkodás, környezettudatosság.
- Tevékenységeink megtervezése, végrehajtása. Tanulás, szabadidő eltöltése időbeosztás arányos legyen.
- Víz és elektromos áram használata takarékosan
- Közvetlen környezetünk védelme, szemégyűjtés és tárolás szelektíven, felhasználás hasznosan.

Egészségünk

Javasolt tevékenységek:

- Egészség és betegség fogalma.
- Betegségek tünetei.
- Betegségek elleni védekezés módjai.
- Öltözködés az időjárásnak megfelelően.
- Betegápolás (egyszerű gondozási műveletek).
- Segélyhívószámok (mentők, tűzoltók, rendőrség).
- A telefonos segélyhívás szabályai.

Önismeret

Javasolt tevékenységek:

- Önismeret, felelősségvállalás, tudatosság a munkák végzésekor.
- Önellenőrzés, hibák javítása.

A háztartásban használt vegyszerek, takarítószeres és eszközök

Javasolt tevékenységek:

- A háztartásban használt vegyszerek (pl. tisztítószeres, kozmetikumok, festékek, ragasztók) használati utasításainak tanulmányozása
- A kozmetikai szerek hatásainak értelmezése, használati utasítások elemzése.
- A különböző károsító hatások megelőzési lehetőségei.

Tisztálkodás, öltözködés

Javasolt tevékenységek:

- Növények, állatok gondozása a lakásban és a ház körül.
- Személyi higiénia, mosakodás, fürdés, fogmosás fontossága.

IV. TÉMAKÖR: JELES NAPOK, ÜNNEPEK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

- A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok.
- Néhány szokás, hagyomány ismerete.
- A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az ünnepi szokások megőrzése
- Kulturált ünneplés
- Magyarságtudat erősítése
- Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása
- Az ajándékozás kultúrájának elsajátítás
- Tervek a családban
- Esztétikai érzék fejlesztése
- Közös átélt élmények és érzések támogatása
- Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése
- Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja
- Pünkösöd

FOGALMAK

népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból
- A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése
- Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló
- Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása
- Hímes tojás készítése
- Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése
- A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)

Iskolai és osztályrendezvények

Javasolt tevékenységek:

- Iskolai és osztályrendezvények (pl.: mikulás, karácsony, farsang, anyák napja, gyermeknap, osztálykirándulás, születésnap, játszódélután, nemzeti és egyházi ünnepek).
- Az osztályteremben a berendezés és a teremdíszítés elkészítése az ünnepnek megfelelően.
- Az ünnephez szükséges kellékek (meghívó, díszletek, jelmezek) előkészítése, vagy beszerzése.
- A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzésekről megfogalmazások.

A közösségért végzett tevékenység

Javasolt tevékenységek:

- A tanterem dekorációjának megtervezése, faliújság készítése.
- Mit tehetünk iskolánk esztétikumának külső és belső környezetének megóvásáért (a munka megszervezése, lebonyolítása és értékelése, pl.: tanterem előtti dekorálás, a folyosók tisztaságára ügyelés).

V. TÉMAKÖR: KÖZLEKEDÉS

HELYI ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

- Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés csoportos közlekedési helyzetben.
- A gyalogosok közlekedését szabályozó elemi közlekedési jelzések, táblák, lámpák, útburkolati jelek ismerete.
- Viselkedési normák, illemszabályok ismerete a közlekedésben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása
- A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése
- Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk
- A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása
- A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése
- Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül
- Az úttest részei; útburkolati jelek
- Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken
- Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák
- Saját felelősség felismerése a közlekedésben
- Szabálykövető magatartás kialakítása
- Balesetmentes közlekedés támogatása
- Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése
- Etikus magatartás értelmezése és kialakítása
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése
- A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése
- A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben
- Figyelem, elővigyázatosság, baleset esetén teendők.
- Segélyhívás.

FOGALMAK

úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg)közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból
- Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan

- Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék
- Jelzések, táblák megfigyelése
- Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése
- Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése
- Tömegközlekedési eszközök megismerése
- Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása
- Szituációs játékok.

Gyalogos közlekedési ismeretek

Javasolt tevékenységek:

- A gyalogos közlekedés szabályai helyben, lakott területen és a lakott területen kívüli közlekedés.
- Elsőbbségi helyzetek a gyalogos közlekedésben.
- A közlekedés tapasztalatairól természetes anyagok segítségével, közlekedési szituációk megjelenítése (pl.: társasjátékok, faépítő, lego felhasználásával)

Kerékpározási alapismeretek

Javasolt tevékenységek:

- A kerékpárút közlekedési jelzései.
- Jelzőtáblatípusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák.
- Az úttest részei.
- Útburkolati jelek.
- Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken.

Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben

Javasolt tevékenységek:

- Viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközök használata közben. (pl.: kirándulások alkalmával jegykezelés, leszállási szándék jelzése).
- Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés gyakorlása gyalogosan és helyi közlekedési eszköz használatával.

Közlekedési eszközök, környezet- és egészségtudatos közlekedés

Javasolt tevékenységek:

- Bemutató (pl. az internet felhasználásával) szárazföldi, vízi és légi közlekedési eszközökről.
- A közlekedési eszközök környezetkárosító hatásai (levegő és víz károsítása, ezek megelőzhetősége).
- Veszélyforrások a közlekedésben.

4. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA/ÉV

1 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	óraszám:
I. Anyagok a környezetünkben	4
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15
III. Otthon – család – életmód	8
IV. Jeles napok, ünnepek	6
V. Közlekedés	3
Összes óraszám:	36

I. TÉMAKÖR: ANYAGOK A KÖRNYEZETÜNKBEN

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A feladatmegoldáshoz szükséges ismeretek szerzése, és célszerű felhasználása. Tapasztalatok megfogalmazása, a probléma, az igény felismerése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Véleményalkotás erősítése;
- A társakkal való közös tevékenység támogatása;
- Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;
- Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;
- Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;
- Kézügyesség fejlesztése;
- Anyagvizsgálat;
- Az anyagok tulajdonságai;
- Az anyagok felhasználási lehetőségei.

FOGALMAK

anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;
- Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;
- Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;
- Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;
- A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;
- A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése.
- A feladatmegoldáshoz szükséges ismeretek szerzése, és célszerű felhasználása.
- Tapasztalatok megfogalmazása, a probléma, az igény felismerése.
- Tervezés, kivitelezés, ellenőrzés, értékelés mintakövetéssel.
- A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközös, szerszámok felismerése, célszerű használata.

Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival.

Javasolt tevékenységek:

Anyagvizsgálat: ránézéssel, tapintással, szaglással, majd különféle próbák végzésével. Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk közötti összefüggés megláttatása. Az anyagok tulajdonságai és felhasználási lehetőségüket befolyásoló tényezők.

II. TÉMAKÖR: TÁRGYKÉSZÍTÉS KÜLÖNBÖZŐ ANYAGOKBÓL, ÉPÍTÉS, SZERELÉS

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Tervezés, kivitelezés, ellenőrzés, értékelés mintakövetéssel. A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközök, szerszámok felismerése, célszerű használata.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
- alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
- saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
- értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Önálló tervezés és kivitelezés támogatása
- A kreativitás erősítése
- Munkafolyamatok algoritmizálása
- Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése
- Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
- Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
- A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése
- Reális értékelési készség fejlesztése
- Fejlesztő hatású véleményformálás
- Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése
- Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése
- A takarékoság iránti igény fejlesztése
- Környezettudatos magatartás támogatása
- Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján
- Tárgykészítés képlékeny anyagból
- A fa tulajdonságai, felhasználása
- Famunkák:
  - darabolás
  - csiszolás
  - hegyezés
- Fonalmunkák:
  - szövés szövőkereten vagy madzagszövőn
  - gombvarrás
  - díszítőöltés

FOGALMAK

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasonosítás, szelektív hulladékgyűjtés, anyag,

alapanyag, félkész termék, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, anyagi tulajdonságok, becslés, mérés, méretarány, méretek, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, mesterséges anyag, előállítási folyamat, sablon, szál as anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, értékmegőrzés, újra hasznosítás, építmények, építő elemek, körvonalrajz, alaprajz, műszaki rajz.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából
- Mit miből készítünk, és miért?
- Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással
- Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból
- Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
- A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
- Képeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel
- Öltésfajták alkalmazása: díszítő öltések
- A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása.

Javasolt tevékenységek:

- A hímzés eszközei, hímző tű, hímző cérna. Ajándéktárgy készítése hímzéssel, pl. Karácsonyra, Anyák napjára, Húsvétra hímzett kép, vagy színes falikép készítése. (száröltés, láncöltés, lapos öltés, keresztöltés, gobelin öltés) és gyakorlása.
- Papír és filcanyag, festék, ragasztó felhasználásával, adventi naptár, mécses tartó, ujjbábok, udvari bolond, virágos tojástartó koszorú, cukorvirág készítése. A tárgyak készítése közben utalás az alapanyagok gyártási technológiájára. A szövés alapelemeivel való megismertetés, körömfonás, szalagszövés.
- Faanyagok, gyurma és papír felhasználásával házikó, csuszka, papírábra készítése. Modellek összeállítása, természetes és mesterséges anyagok felhasználásával (pl. hídmodell, repülőgép, szélkerék, közlőmű, vitorlás hajó és KRESZ táblák modellezése). Épület makettek, jármű modellek készítése, fa és fémépítő, valamint legójáték felhasználásával.
- A különféle munkadarabok, modellek, makettek elkészítése során becslés, mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása. A kéziszerszámok biztonságos használatának gyakoroltatása, tárolása, a veszélyforrások felismertetése használat közben.
- A munkahely rendjének megteremtése és megőrzése.

Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel:

Javasolt tevékenységek:

- A mérés és rajzolás eszközei és használatuk.
- Méretarányok felismertetése.
- Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal) ismerete és rajzolásának gyakoroltatása.
- Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése és készítése.

Mindennapos használati tárgyaink:

Javasolt tevékenységek:

- A gyerekek által használt tárgyak értéke, tulajdonságai, alapanyaguk előállítási módjuk, az előállításuk folyamatábrája.

- A tárgyak használata közbeni veszélyforrások, baleset megelőzés, segítségnyújtás.
- A tárgyak értékeinek megőrzése. (iskolai felszerelése, játéktárgyak, sporteszközök, otthoni tárgyak)

III. TÉMAKÖR: OTTHON – CSALÁD – ÉLETMÓD

HELYI ÓRASZÁM: 8 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról, a családi tagok feladatvállalásáról. Egészséges munkamegosztás, elemi munkaszokások ismerete, annak gyakorlása. Generációs kapcsolatok a családban. A családtagok feladatai, tevékenységi szerepük. A közvetlen környezet jellemzői, természeti és mesterséges anyagok. Információszerzés lehetőségei, (könyvtár, internet, média).

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
- ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása
- Az önállóság fokozása
- A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése
- A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása
- A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása
- Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában
- A munkamegosztás előnyeinek kihasználása
- Reális értékelés kialakítása
- A tolerancia és az empátia fejlesztése
- Közös alkotott szabályok betartása
- Jószándékú véleményformálás támogatása
- Különböző kultúrák és a másság elfogadása
- Szokásrend kialakítása

- Házak, lakások, otthonok
- Modellkészítés
- Otthon a lakásban
- Otthonunk tárgyai
- Növényápolás
- Egészséges tápanyagok
- Változatos étkezés
- Terítés, tálalás
- Ételkészítés
- Egészséges életmód, napirend
- Öltözködés
- Takarékoskodás
- Munkamegosztás a családban
- Háztartási balesetek
- Környezetvédelem

FOGALMAK

ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, lakhely, családi ház, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék, család, családtag, generáció, közösség, háztartás, házimunka, munkamegosztás, ünnep, egészséges életvitel, táplálkozás, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetkárosítás, környezetbarát, szelektív hulladékgyűjtés, takarékoság, zsebpénz, energia, fogyasztási cikk

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
- A lakás tisztán tartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
- A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése
- Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
- Egyszerű ételek, italok készítése
- Ünnepi asztal terítése
- Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése
- A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
- Alkalmhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése
- A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

Önkiszolgálás-vendéglátás

Javasolt tevékenységek:

- Családi élethelyzetek, életszintek, a konyha, mint az ételkészítés színtere.
- A konyha kialakulásának történeti áttekintése.
- Egyszerű étel készítése, pl.: szendvics és tea.
- Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás.
- Családtagok feladatai, egységes munkamegosztás otthon.
- Önkiszolgáló feladatok gyakorlása.
- Vendégvárás, vendégek fogadása otthon és az iskolában.

Családi ünnepek

Javasolt tevékenységek:

- Ünneplés a családban.
- Karácsony, Anyák napja, Húsvét.
- Szokások és hagyományok gyűjtése.
- Alkalomhoz illő ajándéktárgyak készítése.
- Az ünnepi dekorációk jelentése, készítése.
- Információk megkeresése, és csoportosításuk különböző szempontok szerint.
- Az ünnepek jelentése, felkészülés, tervezés, végrehajtás és az elvégzett feladatok értékelése.

Önismeret

Javasolt tevékenységek:

- Mire vagyok képes.
- Önjellemzés, a családban betöltött szerepem, az osztályközösségben egyenrangú elhelyezések.
- Saját munkák értékelése, a hibák felvállalása, korrigálás tevékenység végzése közben.
- Tudatosság az ismeretek elsajátítása és a gyakorlati feladatok megoldása közben.

Gazdálkodás a családban

Javasolt tevékenységek:

- Bevételi és kiadási források elvégzése, jelentésük, zsebpénz kezelése és beosztása.
- Takarékoskodás otthon és az iskolában, egyénileg és közösen, energiával, pénzzel, cikkekkel.
- Helyes időbeosztás.

Egészséges életvitelünk

Javasolt tevékenységek:

- Az egészséggel kapcsolatos fogalmak tisztázása, egészség, betegség.
- Egészséges környezet kialakítása, teendőink ennek érdekében, az egészséges tiszta környezet megóvása. (víz, levegő)
- Egészségkárosító, környezetkárosító hatások a közvetlen környezetben, a háztartásban és a közlekedésben.
- Megelőzés, kármentesítés.
- Kapcsolódás a környezetbarát gazdálkodási programokhoz (szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékok újrahasznosításának lehetőségei).

IV. TÉMAKÖR: JELES NAPOK, ÜNNEPEK

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A szülők körében ellátott foglalkozások, szakmák ismerete. Baráti, iskolai és lakóhelyi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány helyi szokás és helyi hagyomány ismerete. A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az ünnepi szokások megőrzése
- Kulturált ünneplés
- Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése
- Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja

FOGALMAK

népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnepek, nemzeti ünnepek, egyházi ünnepek, munkaszervezés, programszervezés, értékelési szempontok.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból
- Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése
- A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése

A lakóhelyen, vagy az iskola közelében működő vállalkozás megismerése

Javasolt tevékenységek:

- Lehetőség szerint az üzem meglátogatása, ahol a szakemberek munkáját láthatják a tanulók.
- Előzetes megfigyelési szempontok adásával irányított megfigyelés és jegyzetelés végeztetése.
- A látogatást követően a tapasztalatok megbeszélése és rögzítése.

Iskolai és osztályrendezvények

Javasolt tevékenységek:

- Iskolai és osztályrendezvények (pl.: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek, az iskola hagyományos ünnepei) előkészítése és lebonyolítása.
- Az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók.
- A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet, díszletek, jelmezek, stb.) előállítása, vagy beszerzése.
- Az átélt érzések megfogalmazása, a közös tapasztalatok megbeszélése és esetleges rögzítése.

A közösségért végzett munka

Javasolt tevékenységek:

- A közösségi tér, közösséghez alakítása: tanterem dekoráció, faliújság készítése, zöldsarok kialakítása (dísznövények, akvárium).
- Az iskola esztétikus, harmonikus, külső és belső környezetének kialakításában való részvétel a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően.
- A munka megszervezése, lebonyolítása és értékelése.

V. TÉMAKÖR: KÖZLEKEDÉS

HELYI ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

A gyalogos közlekedés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés, csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogos közlekedést szabályozó jelzések ismerete. (jelzőtáblák, jelzőlámpák, útburkolati jelek)

Helyes viselkedés a közlekedési eszközökön. (személyautó, autóbusz, villamos, metró, és vonat)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása
- A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése
- Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk
- A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása
- A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése
- Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése
- A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül
- Az úttest részei; útburkolati jelek
- Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken
- Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák

FOGALMAK

úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv, fényjelzőkészülék, alul és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg) közlekedés. helyi és helyközi közlekedés,

forgalomtól elzárt terület, kerékpározás irányjelzései, bekanyarodás, megállás, újraindulás, biztonsági szabály, udvariassági szabály, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelések.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból

Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

Gyalogos közlekedési ismeretek

Javasolt tevékenységek:

A 3. évfolyamon tanult közlekedési ismeretek felelevenítése (pl.: konstrukciós játékok, faépítő és lego) felhasználásával, közlekedési szituációk lejátszása.

Kerékpározási alapismeretek

Javasolt tevékenységek:

- A kerékpár részei, működése, közlekedés biztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök.
- Közlekedés lakóövezetben és kerékpár úton.
- A kerékpárút közlekedési jelzéseinek megismerése.
- Jelzőtábla típusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák.
- Az úttest részei. Útburkolati jelek.
- Kerékpárosok és gyalogosok viszonya közösen használt területeken.

Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben

Javasolt tevékenységek:

- Viselkedési szabályok a közösségi közlekedési környezetben. Jegyvásárlás, jegykezelés, leszállási szándék jelzése.
- Balesetmentes, fegyelmezett, figyelmes viselkedési szabályok a helyben használt közlekedési járműveken.
- Kiránduláson, gyalogtúrákon, a szabályok gyakorlati alkalmazása.

Közlekedési eszközök, környezet és egészségtudatos közlekedés

Javasolt tevékenységek:

- A szárazföldi, vízi-és légi közlekedés eszközei.
- Egészségünk és a kerékpáros közlekedés közötti kapcsolat.

DIGITÁLIS KULTÚRA

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízáló és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni

távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermek közeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

Az Információszerzés az e-világban témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A Védekezés a digitális világ veszélyei ellen témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen probléma centrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgymint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játék helyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdekes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában található algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusai, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusai, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok

figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

3 – 4. ÉVFOLYAM

A 3–4. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszámja: 72 óra.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör	óraszám
A digitális világ körülöttünk	8
A digitális eszközök használata	14
Alkotás digitális eszközökkel	18
Információszerzés az e-Világban	10
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	6
A robotika és a kódolás alapjai	16
Összes óraszám:	72

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA/ÉV

1 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör neve	óraszám
A digitális világ körülöttünk	4
A digitális eszközök használata	9
Alkotás digitális eszközökkel	9
Információszerzés az e-Világban	5
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3
A robotika és a kódolás alapjai	6
Összes óraszám:	36

1. TÉMAKÖR: A DIGITÁLIS VILÁG KÖRÜLÖTTÜNK

HELYI ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.
- Feleleveníti az eddigi tapasztalatait a digitális eszközökről

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit.
- Önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást.
- Tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- Ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEKÉS ISMERETEK

- A digitális környezet elemeinek megnevezése
- Az online és az offline környezet összehasonlítása
- A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése
- Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata

FOGALMAK

internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okos eszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához
- Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése
- A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása
- Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása
- Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során
- Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata.

2. TÉMAKÖR: A DIGITÁLIS ESZKÖZÖK HASZNÁLATA

HELYI ÓRASZÁM:9 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Feleleveníti és felsorolja az általa ismert digitális eszközöket.
- Feleleveníti az eddigi tapasztalatait a digitális eszközökről

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel.
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
- A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete
- Digitális eszközök használata
- Digitális eszközök védelme

- Problémamegoldás digitális eszközzel
- A digitális eszköz használatának korlátai
- Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen

FOGALMAK

digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, függőség, menü

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata
- Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához
- Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével
- Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata
- Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása.

TÉMAKÖR: ALKOTÁS DIGITÁLIS ESZKÖZÖKKEL

HELYI ÓRASZÁM: 9 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Feleleveníti az eddigi tapasztalatait a digitális eszközökről
- Az egér, a touchpad illetve az érintő kijelző kezelése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékeli, módosítja;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
- Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete

- Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
- Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása

FOGALMAK

rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel
- Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében
- Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül
- Az elkészült alkotások mentése
- Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása
- A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján
- Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése

3. TÉMAKÖR: INFORMÁCIÓSZERZÉS AZ E-VILÁGBAN

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES, TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Feleleveníti az eddigi tapasztalatait a digitális eszközökről
- Információszerzés eddigi forrásainak felsorolása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- Információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására.
- Képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alkalmazói készségek fejlesztése
- Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete
- Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
- Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban

- Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban
- Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban

FOGALMAK

böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, kereső kifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban
- Információkeresés kulcsszavak segítségével
- Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján
- Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz
- Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban

4. TÉMAKÖR: VÉDEKEZÉS A DIGITÁLIS VILÁG VESZÉLYEI ELLEN

HELYI ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Iskolai és otthoni szabályok felelevenítése
- Otthonról hozott ismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A személyes adat fogalmának értelmezése
- Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása

- Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
- Az online függőség jellemzőinek ismerete
- A személyes adatok védelme
- A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei

FOGALMAK

internetes zaklatás, internetfüggőség, játékküggőség, álhír, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról
- Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról
- Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére
- Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során

5. TÉMAKÖR: A ROBOTIKA ÉS A KÓDOLÁS ALAPJAI

HELYI ÓRASZÁM: 6 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- Egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátszsa, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
- Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása
- Algoritmusok összehasonlítása, elemzése
- Algoritmus lépésekre bontása
- Algoritmus kiválasztása
- Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
- Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

FOGALMAK

robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, végrehajtás, módosítás, utasítás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk
- Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán
- A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése
- Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján
- Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI A 3. ÉVFOLYAM VÉGÉN

A DIGITÁLIS VILÁG KÖRÜLÖTTÜNK

- Közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit.
- Önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást.
- Kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- Ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

A digitális eszközök használata

- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel.
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

Alkotás digitális eszközökkel

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékkel, módosít;

Információszerzés az e-Világban

- Információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- Információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására.
- Képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Védekezés a digitális világ veszélyei ellen

- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

A robotika és a kódolás alapjai

- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljártssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljártssza, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki.

4. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA/ÉV

1 ÓRA/HÉT

AZ ÉVES ÓRASZÁM FELOSZTÁSA:

Témakör neve	óraszám
A digitális világ körülöttünk	4
A digitális eszközök használata	5
Alkotás digitális eszközökkel	9
Információszerzés az e-Világban	5
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3
A robotika és a kódolás alapjai	10
Összes óraszám:	36

1. TÉMAKÖR: A DIGITÁLIS VILÁG KÖRÜLÖTTÜNK

HELYI ÓRASZÁM: 4 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.
- Feleleveníti az eddigi tapasztalatait a digitális eszközökről

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- Közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- Önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
- Kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- Ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEKÉS ISMERETEK

- A digitális környezet elemeinek megnevezése
- Az online és az offline környezet összehasonlítása
- A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése
- Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata

FOGALMAK

Internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához
- Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése
- A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása
- Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása
- Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során
- Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

2. TÉMAKÖR: A DIGITÁLIS ESZKÖZÖK HASZNÁLATA

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Feleleveníti és felsorolja az általa ismert digitális eszközöket.
- Feleleveníti az eddigi tapasztalatait a digitális eszközökről
- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
- A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete

- Digitális eszközök használata
- Digitális eszközök védelme
- Problémamegoldás digitális eszközzel
- A digitális eszköz használatának korlátai
- Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen
- Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei

FOGALMAK

digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü

ISMERETEK ÉS HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata
- Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához
- Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével
- Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen
- Beállítások elvégzése digitális eszközökön
- Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata
- Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett

3. TÉMAKÖR: ALKOTÁS DIGITÁLIS ESZKÖZÖKKEL

HELYI ÓRASZÁM: 9 ÓRA

ELŐZETES TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Feleleveníti az eddigi tapasztalatait a digitális eszközökről
- Az egér, a touchpad illetve az érintő kijelző kezelése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékkel, módosít;
- egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
- Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
- Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete
- Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
- Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása
- Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése
- Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása

FOGALMAK

rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel
- Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében
- Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül
- Az adott alkalmazás beállításainak használata
- Az elkészült alkotások mentése
- Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása
- A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján
- Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése
- Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitális eszköz-használattal kapcsolatban.

4. TÉMAKÖR: INFORMÁCIÓSZERZÉS AZ E-VILÁGBAN

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES, TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.
- A rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.
- Információszerzés eddigi forrásainak felsorolása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alkalmazói készségek fejlesztése
- Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete
- Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
- Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban
- Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban
- Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban

FOGALMAK

böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban
- Információkeresés kulcsszavak segítségével
- Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján
- Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz
- Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban

5. TÉMAKÖR: VÉDEKEZÉS A DIGITÁLIS VILÁG VESZÉLYEI ELLEN

HELYI ÓRASZÁM: 3 ÓRA

ELŐZETES, TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat.

- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Iskolai és otthoni szabályok felelevenítése
- Otthonról hozott ismeretek

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A személyes adat fogalmának értelmezése
- Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása
- Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
- Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása
- Az online függőség jellemzőinek ismerete
- A személyes adatok védelme
- A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei

FOGALMAK

internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban
- Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról
- Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról
- Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére
- Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során

6. TÉMAKÖR: A ROBOTIKA ÉS A KÓDOLÁS ALAPJAI

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES, TANULÓI ISMERETEK

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- Társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.
- Kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- Megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;
- Eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;
- Alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.
- Értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- Felismer, eljátsszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- Egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;

TANULÁSI EREDMÉNYEK

- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátsszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
- a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
- adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg paplőrobottal vagy más eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
- Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása
- Algoritmusok összehasonlítása, elemzése
- Algoritmus lépésekre bontása
- Algoritmus kiválasztása
- Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

- Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal
- Adott problémához algoritmus választása
- A robotok szerepének bemutatása
- Kódolás tevékenységgel
- Kódolás grafikus felületen
- Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

FOGALMAK

robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk
- Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán
- Algoritmikus fejtörők megoldása modell segítségével
- A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése
- Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján
- Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal
- A robot mozgásának elemzése
- Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján
- Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban
- Önálló történetek kódolása robot segítségével

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI A 4. ÉVFOLYAM VÉGÉN

A DIGITÁLIS VILÁG KÖRÜLÖTTÜNK

- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
- kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

A digitális eszközök használata

- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;

- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban

Alkotás digitális eszközökkel

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;
- egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít

Információszerzés az e-világban

- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására

Védekezés a digitális világ veszélyei ellen

- egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

A robotika és a kódolás alapjai

- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljuttatja, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
- a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
- adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

TESTNEVELÉS

A Testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatási szakaszt végigkíséri. A szabadterén, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés helyi tanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőkifejtésre készítessék, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékosága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akaratilanságának fejlesztése, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és

testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékelésük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet.

A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.

A lelkielő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.

A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevésséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenség szintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrációképességük szétszórta, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.

A testnevelés fő célja mellett rész cél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképeség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.

A TESTNEVELÉS TANTÁRGY SZEREPE A NEMZETI ALAPTANTERV BEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenség formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások

kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értéként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világsporttestnevelés örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a helyi tantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a helyi tantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelenjen a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulóakra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai

eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarati tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

1–2. ÉVFOLYAM

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1–2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömező mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés helyi tanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A gyógytestnevelés testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akaratit erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;

- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS

1. osztályban egész évben, 2. osztályban félévkor szöveges értékeléssel minősítünk. Értékeléskor a feladatok végrehajtásának minőségét, az aktivitást, a tanuló egyéni képességeit, és ehhez viszonyított teljesítményét vesszük figyelembe. Fontos szerepet kap, hogy milyen a csapatjátékokhoz való hozzáállása, együttműködően, esetleg közömbösen vesz részt ezen tevékenységekben. Labdakezelése kiemelkedő, biztos vagy esteleg bizonytalan. Mozgása harmonikus-e, van-e olyan mozgásforma, amiben fejlesztésre szorul. A minősítés alapját mindig a tantervi követelmények és az egyéni készségek képezik, nem az osztálytársakhoz való viszonyítás.

A néptánc tanítása során az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és szummatív értékelés között. Az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is fontos szerepet kell adni. Figyelnünk kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabb legyen az életkornak megfelelően. A diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről egyéni vagy csoportos néptáncbemutatóval tanúbizonytságot tegyenek.

Az 1–2. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 360 óra

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör	Javasolt óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	20
Kúszások és mászások	20
Járások, futások	20
Szökdelések, ugrások	26
Dobások, ütések	38
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	36
Labdás gyakorlatok	60
Testnevelési és népi játékok	72
Küzdőfeladatok és -játékok	10
Foglalkozások alternatív környezetben	40
Úszás	18
Összes óraszám:	360

1. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör	Javasolt óraszám
I. Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	10
II. Kúszások és mászások	10
III. Járások, futások	10
IV. Szökdelések, ugrások	13
V. Dobások, ütések	18
VI. Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	10
VII. Labdás gyakorlatok	30
VIII. Testnevelési és népi játékok	36
IX. Küzdőfeladatok és -játékok	5
X. Foglalkozások alternatív környezetben	20
XI. Úszás	18
Összes óraszám:	180

I. TÉMAKÖR: GIMNASZTIKA ÉS RENDGYAKORLATOK – PREVENCIÓN, RELAXÁCIÓ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése
- 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

- Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékony, hajlékony fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szerygyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Mozgásműveltség

Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):

Javasolt tevékenységek

- Sorakozó vonalon, sorban, oszlopban, kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon.
- Bemutatás, gyakorlás.

2. Gimnasztika

Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszköz nélkül vagy eszközök felhasználásával (bemutatással).

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül, légzőgyakorlatok.
- Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása.
- Játékos gyakorlatsorok zenére. (bemutatással)

3. Képességfejlesztés

Ízületi mozgékonyfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal (bemutattatás)

Javasolt tevékenység

- Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel gyakoroltatással.
- Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.

- Keringésfokozó játékos feladatok, zenés gimnasztika, gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel.

4. Játékok, versengések

Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.

Javasolt tevékenység

A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel (aktív tanulás)

5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

- Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban.
- Motoros tesztek végrehajtása.

Javasolt tevékenység

- Gyakorlatok a biomechanikailag helyes testtartás kialakítására és fenntartására gyakoroltatással.
- A következő ismeretekre kiemelt fontossággal hívjuk fel tanítványaink figyelmét:
- A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének fontossága.
- A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.
- Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról.
- A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek.
- Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete.
- Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő.
- Relaxációs alapismeretek: nyugalom, jó közérzet.
- Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend kialakítása, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása.
- Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítást jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.

II. TÉMAKÖR: KÚSZÁSOK ÉS MÁSZÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az alapvető hely-, és helyzetváltoztató mozgásformák célszerű, magabiztos végrehajtása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése
- Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)
- Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók
- Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése
- Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése
- Kúszó és mászó csapatjátékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában
- Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával
- Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúzás, katonakúzás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Utánzó járások talajon:

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is).

Javasolt tevékenységek:

talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; fel-, le-, átmászások eszközökre. Négykézláb-pók-rák járás. (Bemutatás, gyakoroltatás)

2. Mászás tornaszereken

Bordásfalon mellső oldalállásban utánlépéssel és fogással haladás oldalra. Bordásfalra fel- és felmászás különböző kiinduló helyzetekből. Tornapadon négykézlábjárás (pók, rákjárás), lejtős padon utánzójárások fölfelé, rézsútos padon négykézlábjárás lefelé, fókajárás kitett bójáig bemutatással.

3. Mászási kísérletek

Bordásfalnál mellső függésből sarokemeléssel függeszkedés lefelé térdelésig (haladás fokként). Bordásfalnál mellső függésben haladás oldalra bemutatással.

4. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, a saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok. (Aktív tanulás)

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi megismerése.

III. TÉMAKÖR: JÁRÁSOK, FUTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlásakor az ügyesség, koordinációs képesség, a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek, a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése.

A gyakorlás fontossága. Gyakorlaskor az önértékelés kialakítása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal
- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejás, óriásjás), valamint egyéb utánozó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett

- Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK

járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Futások, járások:

egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között).

Javasolt tevékenységek:

- Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; és meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal, futás kijelölt pályán.
- Gyors futás, szlalomfutás, futás babzsák fölött, gyors indulások ülésből, guggolásból, fekvésből.
- Bemutatás.

2. Utánzó mozgások:

Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Javasolt tevékenységek:

- Sánta róka, medve járás, óriásjárás, törpejárás.
- Egyszerű, 2 - 4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva, sorverseny.
- Bemutatás.

3. Lendítések, körzések:

Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása.

Javasolt tevékenységek:

- Járás közben karemelés.
- Malomkörzés előre-hátra, járás, futás közben
- Különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználatlal bemutatással.

4. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.

Javasolt tevékenységek:

Fogójátékok (félperces fogó, érintőfogó, jégfogó, terpeszfogó), tűz-víz-repülő, tyúk és a farkas, házatlan mókus, sorversenyek, váltóversenyek.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

- A rajthoz kapcsolódó vezényszavak megismerése. Balesetvédelmi szabályok tudatosítása.
- A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.
- Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak megismerése.
- Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete.
- A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi megismerése.

IV. TÉMAKÖR: SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.

Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése.

A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatletika mozgásanyagának beépítésével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

FOGALMAK

felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása.

1. Szökdelések, ugrások

Szökdelő és ugróiskolai feladatok.

Javasolt tevékenységek:

- A szökdelések és ugrások mozgásformái egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal.
- Szökdelések helyben egy és páros lábon, karikából karikába, babzsákon át, szerek fölött, szökdelések fel-leugrások zsámolyokon át, vonalak, ugrókötelek fölött cikcakkban, bemutattatással, gyakoroltatással.

2. Lendítések, karkörzések:

Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakoroltatása, lendületszerzés bemutatás után.

Javasolt tevékenységek:

- Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében
- Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában.

3. Játékok, versengések

nyusziugrás, békaügetés, páros lábbal, váltott lábbal, egy lábon való ugrások, ugróiskola

V. TÉMAKÖR: DOBÁSOK, ÜTÉSEK

HELYI ÓRASZÁM: 18 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.

Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák élményszerű gyakoroltatása.

A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben
- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Dobások mozgásformái:

lökő-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú

eszközökkel.

Javasolt tevékenységek:

- kétkezes alsó dobás gumilabdával vízszintes célba, karikába, vonalon túlra.
- Dobás célba, távolba, térdelésből, ülésből.
- Dobások járásból, futásból bemutatással, gyakoroltatással.

2. Dobások (gurítások) és elkapások:

Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások bemutatással, gyakoroltatással.

Javasolt tevékenységek:

- különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával.
- Alsó, felső, mellső dobások.
- Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással.
- Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. kétkezes alsó dobás gumilabdával falra, visszapattanó labda elkapása bemutatással, gyakoroltatással.

3. Labdavezetés kézzel:

Labdaérezkelő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben.

Javasolt tevékenységek:

Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; labdavezetés közben megállás, elindulás bemutatás, aktív tanulás.

4. Ütések testrésszel és eszközzel:

Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelvű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba

Javasolt tevékenységek:

könnyű labda ütése háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással.

5. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:

Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.

Javasolt tevékenységek:

kidobók különböző változatokkal, labdacica, dobáló őrbácsi, vigyázz a labdára; bemutatással, gyakoroltatással (aktív tanulással)

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

- Balesetmentes eszközhasználat ismerete.

- Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai
- Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat összefüggésében.
- Az eszközezelés lehetőségeinek megkülönböztetése.
- A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.
- A rajthoz kapcsolódó vezényszavak megismerése. Balesetvédelmi szabályok tudatosítása a dobásoknál. Idő- és távolságmérés. Kölyökatlétkai eszközöknek, a tanult mozgásoknak ismerete. A kitartás fontossága.

VI. TÉMAKÖR: TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni és páros tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Függésben alaplendület

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, pókjárás, rákjárás, főkajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Támaszok:

Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések). Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; fel-, le-, átmászások eszközökre.

Javasolt tevékenységek:

- Utánzó járások négykézláb-pók-rák járás.
- Zsugorulás talajszőnyegen guggolás előre-hátra-előre.
- Bordásfalnál hátsó guggolótámaszból lábbal lépegetés fölfelé mély fekvőtámaszba.
- Néhány lépés nekifutás után elugrás páros lábról felguggolás a hosszába állított számolyra -egy-két részes ugrószekrényre és leugrás függőleges testtel hajlított állásba.

2. Egyensúlygyakorlatok:

Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken, helyben és haladással, szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok.

Javasolt tevékenységek:

- Egyensúlyozás lábtartáscserével állásban.
- Járás vonalon, lábujjon, sarkon, külső talpélen.
- Járás lábrendítéssel fél-és egész fordulattal.
- Járás előre, hátra, oldalt becsukott szemmel, zsinóron, mezítláb is.
- Járás guggolásban, lábujjon is.
- Leülés, felállás kéz segítségével padon is.
- Be-és kilépés kézzel tartott karikába.
- Kiemelt fontosságú ezen tevékenységeknél a bemutatás, bemutattatás a helyes kivitelezés szempontjából.

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.

Javasolt tevékenységek:

- Sorverseny utánzó járásokkal.
- Váltóverseny utánzó járásokkal talajon és padon.
- Fogójátékok : „Kézfogás a ház”, „Függőfogó”, „Húzd át a határon!”, „Nyuszifogó”.
- A csapatalakításnál kiemelten fejleszhető a gyermek szociális érzékenysége, csapatban gondolkodás, versenyszellem.

- A játéktanítás során mindig fontos az egzakt magyarázat is a szabályismertetéshez, megértéshez.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.

Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete tanítói bemutatás után, a tanulói aktív együttműködésen alapuló tanulási folyamatban.

VII. TÉMAKÖR: LABDÁS GYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 30 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.

Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák élményszerű gyakoroltatása.

A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézvel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alapttechnikáinak elsajátítása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással

- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba

FOGALMAK

melső átadás, felső átadás, alsó átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Dobások (gurítások) és elkapások:

- Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellő dobások.
- Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal.

Javasolt tevékenységek:

- Különböző méretű, súlyú labdák kézben tartása.
- Labdák gurítása tenyerek között.
- Járás közben labdagurítás egyik majd másik kézzel.
- Labdavezetés helyben, haladással.
- Feldobott labda elkapása állásban, térdelésben, ülésben.
- Földre pattintott labda elkapása különböző magasságban.
- Terpeszülésben lábak között, mellett labdaütögetés.
- Labda feldobása közben feladatok, egy-két taps, guggolás-felállás, ülés-felállás.
- Gurítás társnak, guruló labda elfogása.
- Kétkezes gurítás társnak.

2. Rúgások, labdaátvételek lábbal:

Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdavezetéses gyakorlatok tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon.

Javasolt tevékenységek:

Labdavezetés lábbal egyenes vonalon váltott lábbal. Labdavezetés bóják kerülésével lábbal.

3. Labdavezetések kézzel:

Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben.

Javasolt tevékenységek:

Labdavezetés lábbal egyenes vonalon váltott kézzel. Labdavezetés bóják kerülésével kézzel. Labdavezetés guggolásban járással.

4. Ütések testrésszel és eszközzel:

Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben, párban.

Javasolt tevékenységek:

- Szivacs labda társnak ütése feldobás után. Kisméretű szivacs labda ütése különböző célfelületre (falra, felfordított zsámolyba).
- A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:
- Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása.
- Javasolt tevékenységek:
- „Labdacica”, „Vigyázz a labdára!”, „Szabadulás a labdától”

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat összefüggésében.

Tanítói bemutatás, bemutatattás pontos és szakszerű magyarázattal.

VIII. TÉMAKÖR: TESTNEVELÉSI ÉS NÉPI JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az óvodában tanult népi játékok, a hozzájuk kapcsolódó dalok, alapvető mozdulattípusok ismerete, metrumra lépés, tapsolás, negyed és nyolcad érték érzékelése, tapsolása, egyszerű mozdulatok, térformák, a népi és naptári ünnepek, szokások, alapvető motívumok, motívumfűzési elvek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csoport teljes jogú tagjaként vesz részt a népi játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a tánc és a népi játékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően –tanári irányítással – táncolja a tanult táncokat, ismeri és éneklí a hozzájuk kapcsolódó dalokat, felismeri az egyes tánc típusok kísérezenejét.

Ismeri és alkalmazza a tanult játékok szabályait, ismeri a hozzájuk kapcsolódó dalokat, szövegeket. Érzí a kísérezene vagy ének tempóját, lüktetését, amivel saját mozgását is összhangba tudja hozni.

Képes helyes testtartással, párjához, társaihoz térben alkalmazkodva táncolni, a tanult táncok és játékok térformáit megvalósítani.

Ismeri és érti a tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkcióját. Értelmezni tudja a tanult dalok szövegét.

A tanuló megtapasztalja a közös mozgás, játék és éneklés örömét.

Társaival képes megadott ritmusra, mondókára (hang, taps, dobogás, zene) együtt mozogni.

Ismeri a karácsonyhoz és a farsang kezdetéhez kapcsolódó szokásokat.

A TÉMAKÖR TANULÁSA EREDMÉNYEKÉNT A TANULÓ:

- a tánc és a népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- a népi játékok közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz néptánc jellegű mozgásformákat a népi játékokban
- ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű népijáték-tevékenységet

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző tánc és népi játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- -A teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos tánc és játékok által
- A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása
- Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklításra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése
- Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése
- A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása
- A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során
- A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban
- Mozgásanyanyelv megalapozása

- Ritmusérzék fejlesztése
- A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek bővítése
- Eligazodás a térben
- Népi játékok megismerése
- Hagyományismeret elmélyítése
- Improvizációs készség fejlesztése

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny. Kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, hangsúly, „tá”, „ti” (negyed, nyolcad), dal, versszak, testrészt, irány, ív, kígyóvonal, csigavonal, játék, szabály, szerep, táncalkalom, táncház, fonó, „játszó”, pár, felkérés, farsang, nagyböjt, húsvét, advent, karácsony, újév, tájegység, népcsoport/nép, pár vezetése.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Mozgásműveltség

1. Mozgásanyanyelv megalapozása

A tanár által mutatott elemi mozdulatok, motívumok társakkal együtt szimultán követése, majd önálló ismétlése.

Javasolt tevékenységek:

- Tánc típusonként több, a tanuló életkorának megfelelően kiválasztott motívum megismerése, egyszerűbb motívumkapcsolások.
- Kísérletezés az önálló és páros improvizációra.
- A tanult táncok nevének rögzítése.

2. Ritmusérzék

Az ütemhangsúly érzékeltetése kísérő zenére, saját énekére vagy belső lüktetésre.

Javasolt tevékenységek

- Egyenletes járás, dobogás, tapsolás
- A tanár által mutatott egy-két ütem terjedelmű ritmusképletek reprodukálása társakkal vagy egyénileg. Negyed és nyolcad értékek, negyed szünetek érzékelése, reprodukálása.
- Részvétel a ritmusgyakorlatokban egész testtel.
- A tempó és dinamika változásának követése.

3. Eligazodás térben

Tánc közben is ügyelés a helyes testtartásra, a testmozdulatok közben változó határainak érzékelése.

Javasolt tevékenységek:

- Párjához, társaihoz való térbeli viszony érzékelése, részvétel kör, sor, ív alkotásában, a távolságok érzékelése.
- Egyre biztosabb mozdulás adott irányban, forgásirány azonosítása.

- A tanult táncok és játékok által megkövetelt térformák megvalósítása tanári segítséggel vagy anélkül.

4. Népi játékok

Ismerkedés társaival együtt, tanári irányítással – elsősorban a tanuló szűkebb hazájában, közösségében ismert – hagyományos népi játékokkal.

Javasolt tevékenységek

- A megismert játékok körének bővítése.
- Tanári irányítás, segítség mellett a játékokhoz vagy egyes szerepekhez tartozó dalok, szövegek, szabályokat megismerése, alkalmazása.
- A néphagyományból a sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyapodó és kapuzó játékok megismerése.

5. A tanult táncstílusok körének bővítése

Az elsőként tanult helyi táncstílus mellé az osztály képességeit mérlegelve egy következő felvétele, fokozatos kitekintéssel.

Javasolt tevékenységek

- A tanult táncstílusok felismerése irányítással, a táncok nevének megismerése, a kísérő zene eltérő vagy éppen azonos jellegzetességeinek fokozatos megismerése, megszokása.
- Számos, a tanult táncokhoz kapcsolódó dal megismerése és megtanulása.

6. Motivika

Motívumsor kialakítása.

Javasolt tevékenységek:

- Negyedértékű sarokemelgetés, höcögő, dobogó, cifra, sarkazó, egyes, kettes csárdás, jobbra-balra, tovahaladó csárdás, előre bújás kapu alatt.
- A motívumok összefűzése.
- Néhány motívum elsajátítása után önálló felidézésük, összekapcsolásuk.

Személyiségfejlesztés

1. Improvizáció

Kísérletezés az önálló és páros improvizáció alapjaival.

Javasolt tevékenység

- Néhány motívum elsajátítása után önálló felidézésük, összekapcsolásuk.
- Párral vagy társakkal összhangban, együttműködve egyszerű táncfolyamatot létrehozása.

2. Ének-zene ismeret

A tanult táncokhoz kapcsolódó zene felismerése, a táncokhoz kapcsolódó dalok éneklése.

Javasolt tevékenység

- A kísérő zenét játszó hangszerek/hangszeregyüttesek megismerése, a hangszerek nevének és a tanult táncok nevének rögzítése.
- Lehetőség szerint találkozás élő zenével.
- Számos, a tanult táncokhoz kapcsolódó dal megismerése.

3. Hagyományismeret

Képzőanyag a közvetlenül a táncolás élményéhez kötődő irányított beszélgetések során a hagyományos táncalkalmak, a hagyományos közösségek táncéletének jellemzőiről.

Javasolt tevékenység

- A tanult dalok szövegének – a tanár irányításával, az esetleges ismeretlen fogalmak tisztázása után – társakkal közös értelmezése.
- A tanult táncokhoz, dalokhoz és játékokhoz kapcsolódóan élményszerzés az év jeles napjaival, ünnepeivel kapcsolatban.
- A téli és tavaszi ünnepkör játéka.

4. Táncbemutató

Anyák napján osztályonként táncbemutató a szülőknek.

Javasolt tevékenység

Egyéni, páros, csoportos táncok és népi játékok tanulása

IX. TÉMAKÖR: KÜZDŐFELADATOK ÉS -JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlásakor az önfegyelem és az önszabályozás fejlesztése.

A sérülésmentes eséstechnikák tanulása, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erőkifejtéssel történő végrehajtása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés a bőrérzés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzékenységet, az erőt fejlesztő, társérzés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzékenységet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

FOGALMAK

húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Társolások és húzások:

Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel.

Javasolt tevékenységek:

- Társ eltolása tenyérrel. Társ elhúzása. Társ elhúzása nyak és láb fogással.
- Kötélhúzások: Párban és különböző kiinduló helyzetekből.
- Javasolt tevékenységek:
- Kötélhúzások párban állásból, térdelésből, ülésből

2. Esések és tompításaik:

Előre

Javasolt tevékenységek:

Esés előre térdelésből, előredőlést követően a két tompító kar egyszerre érkezik a talajra

3. Küzdőjátékok:

Javasolt tevékenységek:

- „Húzd át a határon!”
- „Told át a határon!”
- Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.
- „Kakasviadal”

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete. A helyes eséstechnika megtanítása. Tanítói bemutatás, bemutattatás pontos és szakszerű magyarázattal.

X. TÉMAKÖR: FOGLALKOZÁSOK ALTERNATÍV KÖRNYEZETBEN

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
  - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
  - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemekkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:

Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli játékok. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek.

Javasolt tevékenységek:

- Játék a hóban. Labdajátékok.
- Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.
- Függések játszótéri eszközökön. Hócsata. Hóember építés.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése. Tanítói bemutatás, bemutatottság pontos és szakszerű magyarázattal.

XI. TÉMAKÖR: ÚSZÁS

HELYI ÓRASZÁM: 18 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A megváltozott tanulási környezethez való alkalmazkodással párhuzamosan, az új közegben történő gyakorláshoz szükséges magatartási és balesetvédelmi szabályrendszer kialakítása.

A vízben történő biztonságos tájékozódás, a vízbiztonság és a vízszertet megalapozása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása
- A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése
- Az állóképesség, a monotóniatűrő fejlesztése
- Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése
- A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása
- A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése
- A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása
- Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása

- Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül
- Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- Egyszerű vízbeugrások (talpas ugrás) karikákba, lebegő tárgyak felett, segítséggel és segítség nélkül
- Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- A választott úszásnem kartempójának gyakorlása
- A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása
- Vízben végezhető játékok tanulása és végzése
- Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK

csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, talpas ugrás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A vízhez szoktatás gyakorlatai:

- Járás a vízben; medence szélén végzett úszómozdulatok; merülési gyakorlatok; vízbeugrások; siklás- és lebegési gyakorlatok, a légzésszabályozást segítő gyakorlatok; ismerkedés a mélyvízzel.
- A téri tájékozódás, térérzékelés fejlesztése kisvízben. Játékos vízhez szoktató gyakorlatok.

Javasolt tevékenységek:

- Járás önállóan, teljes talppal a vízben, cél a stabil helyváltoztatás. Súlypont utasításra történő változtatása (süllyesztés=járás közben a lábak hajlítása, emelés). Járás közben mindkét kezükkel kanalat formálva locsolják arcukra a vizet úgy, hogy a szemüket ne csukják be.
- Levegővétel ritmusának kialakítása. Nyakig süllyedve a vízbe, fejet kissé előre billentve, fújják a levegőt a vízbe, bugyborékoljanak.
- Siklás hason, háton.
- Játékok a vízben:
- Vízhezszoktató, úszó-, vízbeugró-, merülőgyakorlatok, vízi csapatjátékok eszközökkel játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel.
- Javasolt tevékenységek:
- Különböző eszközökkel vízben történő játékos feladatok. Ping-pong labda, karika, labdák különböző méretben, úszódeszka, lábbója, vízzel megtölthető műanyag tárgyak, színes golyók, variálható játékelemek. „Vízilabda”.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL
TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Uszodai rendszabályok, a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók, az úszástechnikák vezető műveleteinek ismerete, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás. Mindennél fontosabb a biztonság, ennek alapja pedig a szervezethez! Pontos és szakszerű magyarázat.

2. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	Javasolt óraszám
I. Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	10
II. Kúszások és mászások	10
III. Járások, futások	10
IV. Szökdelések, ugrások	13
V. Dobások, ütések	20
VI. Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	26
VII. Labdás gyakorlatok	30
VIII. Testnevelési és népi játékok	36
IX. Küzdőfeladatok és -játékok	5
X. Foglalkozások alternatív környezetben	20
Összes óraszám:	180

I. TÉMAKÖR: GIMNASZTIKA ÉS RENDGYAKORLATOK – PREVENCIÓ, RELAXÁCIÓ

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.

A testrészek megnevezése. A testnevelés optimális tanulási környezetének erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek ismerete. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat folyamatos javítása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése

- 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása
- Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékony, hajlékony fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Mozgásműveltség

Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):

Javasolt tevékenységek

Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon.

2. Gimnasztika

Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszközök nélkül.

Javasolt tevékenységek

- Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül.
- Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok.
- Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések ismerete, és végrehajtása.
- Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika(bemutatással, magyarázattal).

3. Keringéscsökkentő feladatok:

Játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel.

Javasolt tevékenység

- Ízületi mozgékonyfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal.
- Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel.

- Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok bemutatással.

4. Játékok:

A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok.

Javasolt tevékenység

- Szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel.
- Keringésfokozó és testtartásjavító játékok (aktív tanulás).

5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

- Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban.
- Motoros tesztek pontosabb végrehajtása.

Javasolt tevékenység

A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok folyamatos végeztetése (bemutatás, magyarázat).

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének ismerete.

A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.

Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról.

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhegységének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának ismerete. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek.

Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megismerése, a testrészek ismerete.

Higiéniai alapismeretek: izzadás, napi tisztálkodás, saját felszerelés tisztasága, váltócipő.

Relaxációs alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet.

Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend megtartása, a sporteszközök megóvása.

Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak ismerete, rendszabályok.

II. TÉMAKÖR: KÚSZÁSOK ÉS MÁSZÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az alapvető hely-, és helyzetváltoztató mozgásformák magabiztos végrehajtása egyszerű kombinációkban. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése
- Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)
- Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók
- Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése
- Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése
- Kúszó és mászó csapatjátékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában
- Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával
- Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Utánzó mozgások talajon:

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is).

Javasolt tevékenységek:

talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre. Négykézláb-pók-rák járás menekülő-üldöző feladatokkal bemutatással, magyarázattal.

2. Mászás tornaszereken,

Javasolt tevékenységek:

- Bordásfalon mellső oldalállásban utánlépéssel és fogással haladás oldalra.
- Bordásfalra fel- és lemászás különböző kiinduló helyzetekből.
- Tornapadon négykézlábjárás (pók, rákjárás), lejtős padon utánzójárások fölfelé, rézsútós padon négykézlábjárás lefelé, fókajárás kitett bójáig bemutatással.
- Bordásfalnál mellső függésből sarokemeléssel függeszkedés lefelé térdelésig (haladás fokenként).
- Bordásfalnál mellső függésben haladás oldalra bemutatással.

3. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok magyarázattal, bemutatattással.

Javasolt tevékenységek:

- alkotó, kreatív és kooperatív játékok,
- a saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.
- A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. (Aktív tanulás)

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális és vertikális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi megismerése.

III.TÉMAKÖR: JÁRÁSOK, FUTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékokban.

Az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor a természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása. Az ügyesség, koordinációs képesség, a reakciógyorsaság, az aerob képességek, a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése a kölyökatletika mozgásanyagának gyakorlásával. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal
- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK

járas, utánzó járas, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Futások, járasok:

egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között).

Javasolt tevékenységek:

Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; és meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; menekülő, üldöző feladatokkal, futás kijelölt pályán, gyors futás, szlalomfutás, futás akadályok fölött, gyors indulások különböző kiinduló helyzetekből bemutatással, magyarázattal.

2. Utánzó mozgások:

Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Javasolt tevékenységek:

- Sánta róka, medve járas, óriásjárás, törpejárás.
- Egyszerű, 2 - 4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva, sor-és váltóverseny bemutatással.

3. Lendítések, körzések:

Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása.

Javasolt tevékenységek:

- Járás közben karemelés, malomkörzés, páros karkörzés előre-hátra, ellentétes karú körzés próbálgatása.
- Malomkörzés előre-hátra, járás, futás közben bemutatással.
- Saroklendítés, térdemelés.
- Különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal bemutatással.

4. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.

Javasolt tevékenységek:

Fogójátékok (félperces fogó, érintőfogó, jégfogó, terpeszfogó), tűz-víz-repülő, tyúk és a farkas, házatlan mókus, gyertek haza ludaink, sorversenyek, váltóversenyek bemutatással.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A rajthoz kapcsolódó vezényszavak megismerése. Balesetvédelmi szabályok tudatosítása.

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.

Az energiabefektetés tudatosságának összetevői idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak megismerése.

Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete.

A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi megismerése.

IV. TÉMAKÖR: SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.

Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése.

A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint - a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatléтика ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alapttechnikájának elsajátítása
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

Fogalmak

felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása.

1. Szökdelések, ugrások

Szökdelő és ugróiskolai feladatok.

Javasolt tevékenységek:

- A szökdelések és ugrások mozgásformái egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal.
- Szökdelések helyben egy és páros lábon, karikából karikába, babzsákon át, akadályok fölött, szökdelések fel-leugrások zsámolyokon át, vonalak, ugrókötelek fölött cikcakkban, bemutatással, gyakorlattal.

2. Lendítések, karkörzések:

Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakoroltatása, lendületszerzés bemutatás után.

Javasolt tevékenységek:

indiánszökdelés, sasszé, oldalazás közben karlendítés alap-oldal bemutatással, magyarázattal.

3. Játékok, versengések

- Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatléтика versenyrendszerében.
- Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatléтика eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában.

Javasolt tevékenységek:

nyusziugrás, békaügetés, páros lábbal, váltott lábbal, egy lábon való ugrások, ugróiskola bemutatással.

V. TÉMAKÖR: DOBÁSOK, ÜTÉSEK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.

Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák élményszerű gyakoroltatása. Az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor a természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatléтика mozgásanyagának beépítésével. Mozgástapasztalat a Kölyökatléтика játékaiban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatléтика dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben

- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Dobások mozgásformái:

lökő-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel.

Javasolt tevékenységek:

- Kétkezes alsó dobás gumilabdával vízszintes célba, karikába, vonalon túlra.
- Dobás célba, távolba, térdelésből, ülésből.
- Dobások járásból, futásból bemutatással, gyakoroltatással.

2. Dobások (gurítások) és elkapások:

Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások bemutatással, gyakoroltatással.

Javasolt tevékenységek:

- Különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával.
- Alsó, felső, mellső dobások.
- Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással.
- Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. kétkezes alsó dobás gumilabdával falra, visszapattanó labda elkapása bemutatással, gyakoroltatással.

3. Labdavezetés kézzel:

Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben.

Javasolt tevékenységek:

Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; labdavezetés közben megállás, elindulás bemutatás, aktív tanulás.

4. Ütések testrésszel és eszközzel:

Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelvű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba

Javasolt tevékenységek:

könnyű labda ütése háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással bemutatással, magyarázattal.

5. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:

- Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatléтика versenyrendszerében.
- Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.

Javasolt tevékenységek:

kidobók különböző változatokkal, labdacica, dobáló örbácsi, vigyázz a labdára; bemutatással, gyakoroltatással (aktív tanulással)

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Balesetmentes eszközhasználat ismerete.

Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai

Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat összefüggésében.

Az eszközzelés lehetőségeinek megkülönböztetése.

A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.

A rajthoz kapcsolódó vezényszavak megismerése. Balesetvédelmi szabályok tudatosítása a dobásoknál. Idő- és távolságmérés. Kölyökatléतिकai eszközöknek, a tanult mozgásoknak ismerete. A kitartás fontossága.

VI. TÉMAKÖR: TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 26 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.

A páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése.

A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltató mozgásminták végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatléтика mozgásanyagának beépítésével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

- A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások
- Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Támaszok:

- Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések).
- Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; fel-, le-, átmászások eszközökre.

Javasolt tevékenységek:

- Utánzó járások négykézláb-pók-rák járás.
- Zsugorulás talajszőnyegen guggolás előre-hátra-előre.
- Bordásfalnál hátsó guggolótámaszból lábbal lépegetés fölfelé mély fekvőtámaszba.
- Néhány lépés nekifutás után elugrás páros lábról felguggolás a hosszába állított zsámolyra -egy-két részes ugrószekrényre és leugrás függőleges testtel hajlított állásba.
- Felguggolás hosszába állított ugrószekrényre, felállás és egy lépésből leugrás lábzárással hajlított állásba.

- Gurulóátfordulás előre, gurulóátfordulás hátra, tarkóállás, kézállás, zsuporfejállás, bátorugrás, támaszhelyzetek.

2. Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, bordásfalon, alacsony gyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben.

Javasolt tevékenységek:

- Mászókulcsolás bemutatása.
- Függésgyakorlatok tornaszereken, természetes akadályokon.
- Fontos a példamutató magatartás mind tanítói, mind tanulói részről a balesetmegelőzés szempontjából.

3. Egyensúlygyakorlatok:

- Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken, helyben és haladással, szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben;
- Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok.

Javasolt tevékenységek:

- Egyensúlyozás lábtartáscserével állásban.
- Járás vonalon, lábujjon, sarkon, külső talpélen.
- Járás lábrendítéssel fél-és egész fordulattal.
- Járás előre, hátra, oldalt becsukott szemmel, zsinóron, mezítláb is.
- Járás guggolásban, lábujjon is.
- Leülés, felállás kéz segítségével padon is.
- Be-és kilépés kézzel tartott karikába.
- Kiemelt fontosságú ezen tevékenységeknél a bemutatás, bemutattatás a helyes kivitelezés szempontjából.

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

- Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése.
- A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása.
- A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.

Javasolt tevékenységek:

- Sorverseny utánzó járásokkal.
- Váltóverseny utánzó járásokkal talajon és padon.
- Fogójátékok : „Kézfogás a ház”, „Függőfogó”, „Húzd át a határon!”, „Nyuszifogó”.
- A csapatalkításnál kiemelten fejleszhető a gyermek szociális érzékenysége, csapatban gondolkodás, versenyszellem.
- A játéktanítás során mindig fontos az egzakt magyarázat is a szabályismertetéshez, megértéshez.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak megismerése. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete tanítói bemutatás után, a tanulói aktív együttműködésen alapuló tanulási folyamatban. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi megismerése. Tanítói bemutatás, bemutatattatás pontos és szakszerű magyarázattal.

VII. TÉMAKÖR: LABDÁS GYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 30 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.
- Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák élményszerű gyakoroltatása.
- A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alapszabályainak elsajátítása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással

- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)
- Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alapttechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekekkel (pl. lufival)
- A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések
- A labdás alapttechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

FOGALMAK

melső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Dobások (gurítások) és elkapások:

- Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával.
- Alsó, felső, mellő dobások.
- Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással.
- Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal.

Javasolt tevékenységek:

- Feldobott labda elkapása állásban, térdelésben, ülésben.
- Földre pattintott labda elkapása különböző magasságban.
- Terpeszülésben lábak között, mellett labdaütögetés.
- Labda feldobása közben feladatok, egy-két taps, guggolás-felállás, ülés-felállás.
- Gurítás társnak, guruló labda elfogása.
- Kétkezes gurítás társnak.

2. Rúgások, labdaátvételek lábbal:

- Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz.
- 2-3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával.
- Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban.
- Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon.

Javasolt tevékenységek:

- Szemből érkező guruló labda megállítása lábbal.
- Futás közben guruló labda megállítása lábbal.
- Haladás párokban, labdaátadások lábbal (belsővel).

3. Labdavezetések kézzel:

Labdapattintások; labdavezetés: különböző kiinduló helyzetekben, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban, labdavezetés közben megállás, elindulás.

Javasolt tevékenységek:

- Labdavezetés bóják kerülésével kézzel.
- Labdavezetés guggolásban járással.
- Labdavezetés lassú futással, párkerülés.
- Labdavezetés egyenes vonalon és bóják között is váltott kézzel.

4. Ütések testrésszel és eszközzel:

Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással.

Javasolt tevékenységek:

- Szivacslobda társnak ütése feldobás után.
- Kisméretű szivacslobda ütése különböző célfelületre (falra, felfordított számolyba).
- Kifeszített háló fölött ütések árban haladással.

5. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:

- Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése.
- Népi gyermekjátékok alkalmazása.
- A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.

Javasolt tevékenységek:

„Labdacica”, „Vigyázz a labdára!”, „Szabadulás a labdától”, „Labdakergető”, „Fogyasztó két labdával”, „Nyúl és vadász”, „Célbadobás”.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat összefüggésében. Az eszközkézelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete. Tanítói bemutatás, bemutattatás pontos és szakszerű magyarázattal.

VIII. TÉMAKÖR: TESTNEVELÉSI ÉS NÉPI JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az első évben megismert mozgások, motívumok, népi játékok, népszokások, a hozzájuk kötődő népdalok.

Egyes-kettes csárdás, tovahaladó csárdás, höcögő, sarokemelgetés, sarkazó, dobogó, cifra, kapuzás.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csoport teljes jogú tagjaként vesz részt a népi játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a tánc és a népi játékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően –tanári irányítással – táncolja a tanult táncokat, ismeri és éneklí a hozzájuk kapcsolódó dalokat, felismeri az egyes tánc típusok kísérőzenéjét.
- Ismeri és alkalmazza a tanult játékok szabályait, ismeri a hozzájuk kapcsolódó dalokat, szövegeket. Érti a kísérő zene vagy ének tempóját, lüktetését, amivel saját mozgását is összehangba tudja hozni.
- Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.
- Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben.
- Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
- A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.
- Képes helyes testtartással, párjához, társaihoz térben alkalmazkodva táncolni, a tanult táncok és játékok térformáit megvalósítani.
- Ismeri és érti a tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkcióját. Értelmezni tudja a tanult dalok szövegét.
- A tanuló megtapasztalja a közös mozgás, játék és éneklés örömét. A tanuló képes az egyszerű, begyakorolt motívumok összekötésére önállóan is.
- Ismeri a játékokban, motívumokban gyakorolt fogásmódokat.
- Képes a párjával táncolni, együtt mozogni.
- Tudja a tanult tánclépéseket ritmushangszerekkel kísérni.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tánc és a népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- a népi játékok közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz néptánc jellegű mozgásformákat a népi játékokban
- ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű népijáték-tevékenységet

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző tánc és népi játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- -A teljes játéktér felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a némi szerepek gyakorlása

- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos tánc és játékok által
- A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása
- Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklításra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzelelés képességének fejlesztése
- Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése
- A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása
- A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során
- A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban
- Mozgásanyanyelv megalapozása
- Ritmusérzék fejlesztése
- A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek bővítése
- Eligazodás a térben
- Népi játékok megismerése
- Hagyományismeret elmélyítése
- A tanult táncstílusok körének bővítése
- Improvizációs készség fejlesztése

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorsverseny, váltóverseny, Kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, hangsúly, „tá”, „ti” (negyed, nyolcad), dal, versszak, testrész, irány, ív, kígyóvonal, csigavonal, játék, szabály, szerep, táncalkalom, táncház, fonó, „játészó”, pár, felkérés, farsang, lucázás, regölés.

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Mozgásműveltség

1. Mozgásanyanyelv megalapozása

A tanár által mutatott elemi mozdulatok, motívumok társakkal együtt szimultán követése, majd önálló ismétlése.

Javasolt tevékenységek:

- Tánc típusonként több, a tanuló életkorának megfelelően kiválasztott motívum megismerése, egyszerűbb motívumkapcsolások.
- Kísérletezés az önálló és páros improvizációra.

- A tanult táncok nevének rögzítése.

2. Ritmusérzék

Az ütemhangsúly érzékeltetése kísérő zenére, saját énekére vagy belső lüktetésre.

Javasolt tevékenységek

Egyenletes járás, dobogás, tapsolás.

- A tanár által mutatott egy-két ütem terjedelmű ritmusképletek reprodukálása társakkal vagy egyénileg. Negyed és nyolcad értékek, negyed szünetek érzékelése, reprodukálása.
- Részvétel a ritmusgyakorlatokban egész testtel.
- A tempó és dinamika változásának követése

3. Eligazodás térben

Tánc közben is ügyelés a helyes testtartásra, a testmozdulatok közben változó határainak érzékelése.

Javasolt tevékenységek:

- Párjához, társaihoz való térbeli viszony érzékelése, részvétel kör, sor, ív alkotásában, a távolságok érzékelése.
- Egyre biztosabb mozdulás adott irányban, forgásirány azonosítása.
- A tanult táncok és játékok által megkövetelt térformák megvalósítása tanári segítséggel vagy anélkül.

4. Népi játékok

Ismerkedés társaival együtt, tanári irányítással – elsősorban a tanuló szűkebb hazájában, közösségében ismert – hagyományos népi játékokkal.

Javasolt tevékenységek:

- A megismert játékok körének bővítése.
- Tanári irányítás, segítség mellett a játékokhoz vagy egyes szerepekhez tartozó dalok, szövegek, szabályokat megismerése, alkalmazása.
- A néphagyományból a párválasztó felelgetős játékok, ügyességi játékok, szerepjátszó játékok.
- Új játékok: vonulós, fogyó-gyarapodó, párválasztó.

5. A tanult táncstílusok körének bővítése

Az elsőként tanult helyi táncstílus mellé az osztály képességeit mérlegelve egy következő felvétele, fokozatos kitekintéssel.

Javasolt tevékenységek

- A tanult táncstílusok felismerése irányítással, a táncok nevének megismerése, a kísérő zene eltérő vagy éppen azonos jellegzetességeinek fokozatos megismerése, megszokása.
- Számos, a tanult táncokhoz kapcsolódó dal megismerése és megtanulása.

6. Motivika:

Motívumsor összekapcsolása.

Javasolt tevékenységek:

- Egyszerű cifra változatok tanulása, höcögő változatok, lengető változatok, höcögő, lengető összekapcsolása, fönt hangsúly
- A motívumok összefűzése, önálló felidézése.
- Szinkronitás a párral.

SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

1. Improvizáció

Kísérletezés az önálló és páros improvizáció alapjaival.

Javasolt tevékenység

- Néhány motívum elsajátítása után önálló felidézésük, összekapcsolásuk.
- Párral vagy társakkal összhangban, együttműködve egyszerű táncfolyamatot létrehozása.

2. Ének-zene ismeret

A tanult táncokhoz kapcsolódó zene felismerése, a táncokhoz kapcsolódó dalok éneklése.

Javasolt tevékenység

- A kísérő zenét játszó hangszerek/hangszeregyüttesek megismerése, a hangszerek nevének és a tanult táncok nevének rögzítése.
- Lehetőség szerint találkozás élő zenével.
- Számos, a tanult táncokhoz kapcsolódó dal megismerése.

3. Hagyományismeret

Képkötés a közvetlenül a táncolás élményéhez kötődő irányított beszélgetések során a hagyományos táncalkalmak, a hagyományos közösségek táncéletének jellemzőiről.

Javasolt tevékenység

- A tanult dalok szövegének – a tanár irányításával, az esetleges ismeretlen fogalmak tisztázása után – társakkal közös értelmezése.
- A tanult táncokhoz, dalokhoz és játékokhoz kapcsolódóan élményszerzés az év jeles napjaival, ünnepeivel kapcsolatban.
- Lakodalmas játékok
- Luca-nap. Regölés. Farsangi énekes játékok

4. Táncbemutató

Év végén osztályonként táncbemutató a szülőknek.

Javasolt tevékenység

Egyéni, páros és csoportos táncok tanulása.

IX. TÉMAKÖR: KÜZDŐFELADATOK ÉS -JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 5 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlásakor az önfegyelem és az önszabályozás fejlesztése.

A sérülésmentes eséstechnikák tanulása, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erő kifejtéssel történő végrehajtása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

FOGALMAK

kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Társtolások és húzások:

Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel.

Javasolt tevékenységek:

Tolás háttal. Társ eltolása lábbal, vállal. Társak elhúzása derékfogással. Társak elhúzása derékfogással.

Kötélhúzások:

Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből.

Javasolt tevékenységek:

Kötélhúzások párban és csapatban állásból, térdelésből, ülésből

Esések és tompításaik:

hátra, oldalra, le és át.

Javasolt tevékenységek:

- Esés hátra, oldalra.
- Mindig a véghelyzet tanítói bemutatásával kezdjük.
- Csúsztatott esés jobb és bal oldalra is.
- Félvállra gurulás.

Küzdőjátékok:

Javasolt tevékenységek:

„Told ki a körből!” „Told be a körbe!”

Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.

Javasolt tevékenységek:

„Szkanderozás térdelésben”, „Vállérintő”

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete. A helyes eséstechnika megtanítása nemcsak sportági szempontból fontos, hanem azért is, mert e technikákra a mindennapi élet során is támaszkodhatunk, ha elesünk, így általuk elkerülhetjük a komolyabb sérüléseket is. Tanítói bemutatás, bemutattatás pontos és szakszerű magyarázattal.

X. TÉMAKÖR: FOGLALKOZÁSOK ALTERNATÍV KÖRNYEZETBEN

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- Természetben üzhető sportágak megismerése (túrázás, sielés, korcsolyázás)

FOGALMAK

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, sielés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készetükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:

Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli játékok; labdás játékok különféle labdákkal. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek.

Javasolt tevékenységek:

Jégkorcsolya. Labdajátékok.

Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.

Séta a Duna-parta, kavicsdobó verseny. Függések játszótéri eszközökön. Hócsata. Hóember építés. Méta játék.

3–4. ÉVFOLYAM

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskezilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság.

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A 3–4. évfolyamon, a prevenció szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsiszomat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Mozgáskultúra-fejlesztés

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelemzi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akaratú erőfeszítéseit;
- a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

Motorosképeség-fejlesztés

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

Mozgáskészség-kialakítás – mozgástanulás

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

Versengések, versenyek

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

Prevenció, életvitel

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

Egészséges testi fejlődés, egészségfejlesztés

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

A SZÁMONKÉRÉS FORMÁI, ÉRTÉKELÉS:

Az iskolai testnevelés és sport eredményességének egyik fontos feltétele, a tanulók teljesítményének, mozgáskultúrájuk, önmagukhoz mért fejlődésének folyamatos mérése és értékelése. A tanulás folyamatában arra vonatkozhat az ellenőrzés (számonkérés), hogy a tanuló hol tart adott "pillanatban" az elsajátítandó tananyag interiorizálásában. Annak megítélése, hogy a pedagógus szerint hol kellene tartania igen szubjektív. Az értékelés területei: – Aktivitás (cselekvés, motiváció). – Motoros képességek (erő, gyorsaság, állóképesség, hajlékonyság, egyensúlyozás) és a főbb testtájak teljesítményszintje (alsó - felső végtag, törzs). – Sportági mozgástechnikák és taktikák. Az értékelés módjai: – megfigyelés – aktivitás értékelése – tematikus ellenőrzés – objektív tesztek és sportági teljesítményértékek mérése. Az értékelés alapját mindig a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.

A néptánc tanítása során az értékelés szempontjai: ritmusérzék, térérzékelés, táncos testtartás, mozgáskoordináció, együttműködés, alkalmazkodás, társas kapcsolatok fejlődése. Törekedni kell a tanult táncmotívumok kivitelezésének pontosságára, tempótartásra, a szabályok betartására, a közös táncműködésben való aktív közreműködésre. Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően. Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és szummatív értékelés között. Az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is fontos szerepet kell adni. Figyelni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabb legyen az

életkornak megfelelően. A diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről egyéni vagy csoportos néptáncbemutatóval tanúbizonytságot tegyenek.

A 3–4. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 360 óra

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	20
Kúszások és mászások	20
Járások, futások	30
Szökdelések, ugrások	26
Dobások, ütések	40
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	40
Labdás gyakorlatok	52
Testnevelési és népi játékok	72
Küzdőfeladatok és -játékok	20
Foglalkozások alternatív környezetben	40
Összes óraszám:	360

3. ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör neve	óraszám
I. Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	10
II. Kúszások és mászások	10
III. Járások, futások	15
IV. Szökdelések, ugrások	13
V. Dobások, ütések	20
VI. Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	20
VII. Labdás gyakorlatok	26
VIII. Testnevelési és népi játékok	36
IX. Küzdőfeladatok és -játékok	10
X. Foglalkozások alternatív környezetben	20
Összes óraszám:	180

I. TÉMAKÖR: GIMNASZTIKA ÉS RENDGYAKORLATOK – PREVENCIÓ, RELAXÁCIÓ

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.
- Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.
- A testrészek megnevezése.
- A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjainak ismerete.
- Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.
- Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.
- A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete
- 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékony, hajlékony fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása
- A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése
- Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötélgyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlateglemek elnevezései

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Mozgásműveltség

Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):

Javasolt tevékenységek

Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása magyarázattal.

2. Gimnasztika

Természetes mozgásformák egyéni-, és társas szabadgyakorlatokban az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel.

Javasolt tevékenységek

- Játékos gyakorlatsorok zenére, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben.
- Keringésfokozás zenés gimnasztika gyakorlatsorokkal.
- Ízületi mozgékonyfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal.
- Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel.
- Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.

3. Játékok, versengések

Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.

Javasolt tevékenység

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel.

4. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok.

Javasolt tevékenység

- Motoros, illetve fitsségi tesztek pontosabb végrehajtása.
- Higiéniaival és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete.

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai.

A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés.

A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése.

Higiéniai alapismeretek: a biológiai érissel járó testi változások alapismeretei.

Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása.

Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.

II. TÉMAKÖR: KÚSZÁSOK ÉS MÁSZÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.

A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása
- Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával
- Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal
- Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken
- Akadálypályák leküzdése
- Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK

függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Utánzó mozgások talajon:

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is).

Javasolt tevékenységek:

talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre. Négykézláb-pók-rák járás.

2. Mászás tornaszereken,

Javasolt tevékenységek:

- Kötélmászás (legalább félmagasságig, 2-3 fogással), bordásfalon mellső függésben haladás oldalirányban.
- Bordásfalra fel- és lemászás különböző kiinduló helyzetekből.
- Tornapadon négykézlábjárás (pók, rákjárás), lejtős padon utánzójárások fölfelé, rézsútos padon négykézlábjárás lefelé, főkajárás kitett bójáig bemutatással.

- Bordásfálnál mellső függésből sarokemeléssel függeszkedés lefelé térdelésig (haladás fokonként).
- Bordásfálnál mellső függésben haladás oldalra.
- Kúszás akadályokon (pad, zsámoly, szivacs), szlalomban kúszás, mászás minden esetben bemutatással, magyarázattal, folyamatos javítással.

3. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok

Javasolt tevékenységek:

Tanult játékok bővítése pl.: babzsákszerző (pók, vagy rákmászásban ölben vitt babzsák megszerzése), pókfoci, fekvőfogó.

III. TÉMAKÖR: JÁRÁSOK, FUTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete, folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.

A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban
- Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)
- Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben
- A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva
- Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva
- Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett

- Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással
- 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre
- Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal
- Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójjátékok közben
- Folyamatos futások 6-8 percen keresztül

FOGALMAK

futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Futások, járások mozgásformái:

- Fordulattal, ritmus-, iram- és irányváltással, manipulatív feladatokkal kombinálva, mozgáskapcsolatokban.
- Egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával akadálypályán.

Javasolt tevékenységek:

- Futás vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.
- Járás hátrafelé, futási kísérletek hátra.
- Vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; szlalomfutás, rajtgyakorlatok, állórajt, guggolórajt bemutatással magyarázattal.
- Váltófutás (kéz-váltással és eszköz átadással) bemutatással magyarázattal.

2. Lendítések, körzések:

Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben.

Javasolt tevékenységek:

- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is).
- Futás térdemeléssel, saroklendítéssel, oldalazó futás karlendítéssel.

3. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával.

Javasolt tevékenységek:

- Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével.
- A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok.
- A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.

- Az eddig megismert fogó- és futójátékok bővítése (mágnesfogó, vonalfogó, mocsárjárás, mocsárfogó, páros fogó, balatoni halászok)

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.

Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás.

Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal.

A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.

IV. TÉMAKÖR: SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A futó-és, ugróiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.

Különböző intenzitású mozgások fenntartása játékos feladathelyzetekben, játékokban.

Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel
- Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötlékhajtás közben
- Szökdelések helyváltogatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)
- Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel
- Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba

- Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra
- Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK

lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötelhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása.

1. Szökdelések, ugrások

Szökdelő és ugróiskolai feladatok.

Javasolt tevékenységek:

- szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása.
- Ugrások és szökdelések, talajra érkezések.
- Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével.
- Haladás akadálypályán, nyusziugrás, békaügetés adott távolság teljesítése egyre kevesebb ugrással teljesítve.
- Három -öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is.

2. Lendítések, karkörzések:

Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakoroltatása, lendületszerzés bemutatás után.

Javasolt tevékenységek:

indiánszökdelés, sasszé, oldalazás közben karlendítés (alap-oldal, alap-magas) bemutatással, magyarázattal.

3. Ugrásformák (távolugrás, magasugrás):

Javasolt tevékenységek:

Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábbon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk. Kötélhajtási kísérletek (3 fős csapatokban, kettő hajtja)

4. Fordítások, fordulatok:

Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva.

Javasolt tevékenységek:

Fél és egész fordulat helyben, ugrással. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).

5. Játékok, versengések,

Javasolt tevékenységek:

- Tanult játékok bővítése (kengurufogó, rózsabimbó-levél-ág), páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása.
- A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.

V. TÉMAKÖR: DOBÁSOK, ÜTÉSEK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.

Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.

Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak
- Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel
- Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra

- A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben
- Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra
- Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra
- Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése
- Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása
- Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása
- Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK

egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Dobások mozgásformái:

Egy- és kétkezes lökő-, hajító- és vető gyakorlatok pontosítása

Javasolt tevékenységek:

- Dobások döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel, különböző kiinduló helyzetekből.
- A forgómozgások előkészítő gyakorlatai.
- Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban bemutatással, magyarázattal.

2. Dobások (gurítások) és elkapások:

Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból.

Javasolt tevékenységek:

- Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban.
- Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra.
- Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva bemutatással, magyarázattal.
- Labdaátadások játékhelyzetekben bemutatással, magyarázattal.
- Kapura dobások talajról bemutatással, magyarázattal, gyakoroltatással.
- Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.

3. Labdavezetés kézzel:

Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben.

Javasolt tevékenységek:

Labdapattintások, labdavezetés helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel;

ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; labdavezetés közben megállás, elindulás, a társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok bemutatással, magyarázattal. (aktív tanulás).

4. Ütések testrésszel és eszközzel:

Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szerveszerűen.

Javasolt tevékenységek:

Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan bemutatással, gyakoroltatással.

5. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:

Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.

Javasolt tevékenységek:

tanult kidobók különböző változatokkal, játékok bővítése (pl.: partizán) bemutatással, magyarázattal, gyakorlással.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat.

A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei.

Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználatlal összefüggésben.

Az eszközkészítés lehetőségeinek megkülönböztetése.

A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat.

VI. TÉMAKÖR: TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltató mozgásminták végrehajtásának elérése - lehetőség szerint - a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása
- Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében
- A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása
- Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével
- Zsugorfejjállás elsajátítása
- Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal
- Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszereken
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül
- Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével
- Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon
- Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal
- A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között
- Az ízületi mozgékonyág képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK

tarkóállás, zsugorfejjállás, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:

- Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott

mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.

- Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás akadálypályán.
- Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is.
- Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.

Javasolt tevékenységek:

- Járás/laza futás; nyolcas alakzatban, a képességektől függően egy vagy több metszésponttal, cipzárrendszerben, az autóvezetéshez hasonlóan, felváltva futunk át a keletkező réseken.
- Futás közben váltakozva ugrásokat balra és jobbra. Futás tapsra irányváltással.
- Futás, egy szám bekiáltására az előzőleg megbeszélt futásformákat hajtjuk végre, pl. 1 futás előre, 2 futás hátrafelé, 3 galoppozás oldalra.
- Szlalomfutás. Paprikajancsi-ugrások (kh.: alapállás; ugrás terpeszállásba karlendítéssel oldalsó középtartásba és vissza) először lassan, majd gyorsabban; esetleg szélesebb terpeszbe érkezve.
- Szökdelés helyben,: térben és bokában puhán fékezve, lazán tartott karral egyre magasabbra (és ezért lassabban) , vagy alacsonyabban és gyorsabban.

2. Lendítések, körzések:

Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is).

Javasolt tevékenységek:

- Jobb vagy bal guggolótámaszban szökdelés lábtartáscserével. Jobb vagy bal guggolótámasz; ugrások oldalra láblendítéssel előre.
- Biciklizés hanyattfekvésben.

3. Hajlítások és nyújtások:

- Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel.
- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is).

Javasolt tevékenységek:

- Felugrás karlendítéssel magastartásba.
- Kislabda feldobása és elkapása felugrással, karlendítéssel.
- Ütemtartás nélküli, egyéni ütemben végzett feladatok felugrással, a koordinációs képesség fejlesztésének érdekében.

4. Fordítások és fordulatok:

- Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva.
- Fél és egész fordulat helyben, ugrással.
- Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva.

- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).

Javasolt tevékenységek:

- Fordítások különböző testrészekkel.
- Fordítások különböző kiinduló helyzetekből , fél fordulat ugrással.

5. Tolások, húzások:

- Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel.
- Ön- és társkorrekció.
- Példamutató feladatmegoldás.
- Balesetveszélyre való tanítói figyelmeztetés.
- Pontos feladat bemutatás.

Javasolt tevékenységek:

- Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban, párban ülésből felállás kézfogással.
- Toló és húzó mozdulatok helyben.

6. Emelések és hordások:

- Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban.
- Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

Javasolt tevékenységek:

- Társemelések és társhordások párokban.
- Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

7. Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, mászóúdon, bordásfalon, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”.

Javasolt tevékenységek:

- Bordásfalgyakorlatok:
  - K.h.: mellső függés, fogás a legfelső fokon. Lengés (hinta) jobbra-balra.
  - K.h.: hátsó függés, fogás a legfelső fokon.
  - K.h.: mellső függés, fogás a legfelső fokon, bal sarokemelés térdhajlítással, jobb sarokemelés; bal láb nyújtás, jobb láb nyújtás.
  - K.h.: hátsó függés, fogás a legfelső fokon. ,bBal térdemelés, vissza; jobb térdemelés, vissza; páros térdemelés és vissza 2x.
  - K.h.: hátsó függés, fogás a legfelső fokon., bal térdemelés, vissza; jobb térdemelés, vissza; páros térdemelés és vissza 2x.

8. Egyensúlygyakorlatok:

- Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel.

- Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal.
- Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával.
- Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban.
- Egyéb egyensúlygyakorlatok.

Javasolt tevékenységek:

- Egyenes, kifeszített kötélén járás előre, hátra tyúklépésben.
- Görbe kötélén előre, hátra tyúklépésben. Ugyanezen feladatok végrehajtása végtageyensúly kombinációval (pohár, pingponglabda a tálcán).
- Kötéljárás fejegyensúllyal, babzsákkal, párnával.
- Egyensúlyozás padon.
- Gólyaállások. Fecskeállások.
- Lépcsőjárás vakon (fől-le).
- Felülés, leülés fülfogással, keresztfülfogással.
- Fejkörzések (labirintingerlés), - előre, hátra, - körbe, - átlósan, - görgetések.
- Tónusszabályozás.
- Vízzsállítás az iskolaudvaron: Félig telt tejes pohárban visznek vizet a gyerekek akadályokon keresztül – székeken, padon kell átmászni, kötélből, karikából lehet alagutat csinálni, amin át kell bújni, stb.

9. Gurulások, átfordulások:

Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva..

Javasolt tevékenységek:

- K.h.: guggoló támasz. A csípő emelése lassan, a hát gömbölyítése úgy, hogy a kéztámasz rögzítve maradjon. Ereszkedés vissza guggoló támaszba.
- K.h.: zsugorulás, térdkulcsolás. Gördülés hátra, majd vissza zsugorulásba. Folyamatos végrehajtás 4-6 x.
- K.h.: guggoló támasz, térdkulcsolás. Gördülés hátra, majd vissza. Eleinte tanári segítséggel, majd önállóan.
- K.h.: guggoló támasz. Gurulás hátra zsugor tarkóállásba. A kéz a fül mellett támaszkodik, hüvelykujjak a fej felé. Legördülés vissza guggoló támaszba vagy zsugorulásba.

10. Támaszok:

- Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) akadálypályán.
- Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben.
- Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel.

Javasolt tevékenységek:

- Állatutánzó feladatok:nagy kutya, sánta róka, fókajárás, pókjárás, rákjárás, nyusziugrás.
- K.h.: Hajlított állás a tornapad bal oldalán, támasz a padon. Zsugorkanyarlati átugrás a pad másik oldalára, haladás folyamatosan.
- K.h.: guggolótámasz. Átmászás a zsámolyon, nyusziugrás fel a zsámolyra, majd le.
- K.h.: négykézláb állás.
- Kéztámasz helyzetében lábakkal rugaszkodás felfelé (kispaci rúgkapál).

- K.h.: alapállás, törzshajlítás előre talajra támaszkodó tenyérrel.
- Támlázás fekvőtámaszig 4 ütemen keresztül, vissza.

11. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

- Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával.
- Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével.
- A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok.
- A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.

Javasolt tevékenységek:

- Fogó- és futójátékok.
- Keljünk át a folyón!,
- Kidobós játékok többféle szabállyal: Bolházás, labdacica, középcica. Falra labda. Cápajátékok. Senki földje. Tolvajlépés. Mókusok ki, -be a házba!

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.

Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás.

Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal.

A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.

VII. TÉMAKÖR: LABDÁS GYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 26 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

1-2 osztályban tanultak ismerete

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusán változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkézes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- A labdaérzék fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása
- A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)
- Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusán változó mozgást végző célfelületre
- Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)

FOGALMAK

belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Dobások (gurítások) és elkapások:

- Egy- és kétkézes gurítások és dobások helyből, majd haladásból.
- Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban.
- Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra.
- Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva.
- Labdaátadások játékhelyzetekben.
- Kapura dobások talajról.
- Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.

Javasolt tevékenységek:

- Kh.: Nyújtott ülés, páros két tagja 1,5-2 méter távolságban, szemben egymással. Mindkét labda „A”-nál. Két labda egyidejű átgurítása a „B”-nek, érkező labda elfogása és a gyakorlat folyamatos ismétlése.
- Kh.: Nyújtott ülés, páros két tagja 1,5-2 méter távolságban, szemben egymással. Páros mindkét tagjánál 1-1 labda. Egyidejű labdagurítás a társnak jobb kézzel. Érkező labda elfogása bal kézzel és gurítás a társnak bal kézzel. Gyakorlat folyamatos ismétlése.
- Kh.: Nyújtott ülés, páros két tagja 1,5-2 méter távolságban, szemben egymással. Páros mindkét tagjánál 1-1 labda. Egyidejű labdagurítás a társnak jobb kézzel. Érkező labda elfogása bal kézzel, labda átterelése a hát mögött, és gurítás a társnak jobb kézzel. Gyakorlat folyamatos ismétlése. Gyakorlat végrehajtása másik kéz gurításával és elfogásával.

2. Egy- és kétkezes dobások, hajítások, vetések kis súllyal (gyorsereő fejlesztése):

Javasolt tevékenységek:

- Gyorserejű célba dobások kis súlyú szerrel távolságba függőlegesen és vízszintesen, dobások két kézzel kis súlyú szerrel, vetések, hajítások helyből, kilépésből, 2-3 lépéses koordinált lendületszerzéssel; dobásformák mozgatai különböző testhelyzetekből, bekötött szemmel.
- Nehezedő labdakezelési gyakorlatok kézzel és lábbal, sor-, váltóversenyek részeként is gyakoroltatva; labdakezelés elmélyítése.

3. Rúgások, labdaátvételek lábbal:

- Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban.
- Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával.
- „Dekázás” mindkét láb használatával.
- Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból.
- Játékos passzgyakorlatok.
- Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra.

Javasolt tevékenységek:

- Labdavezetés legalább pillanatnyi szemkontroll nélküli végrehajtására való törekvés.
- Rengeteg érintésszámmal járó labdavezetések a labdaérzékelés fejlesztéséhez elengedhetetlenek.
- Labdavezetés bóják között. Mindkét lábat használva belsővel érintve a labdát.
- Labdavezetés bóják között job láb belsővel, bal láb talppal húzza a labdát, később egy külső és egy belső érintéssel labdavezetés.
- Belső rúgás gyakorlása egyenes vonalon társnak, kapura is.
- Kézből rúgások meghatározott célra.

4. Labdavezetések kézzel:

A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok.

Javasolt tevékenységek:

- Labdavezetés álló helyben test körül.
- Labdavezetés álló helyben terpeszállásban a lábak között.
- Labdavezetés oldalvonaltól oldalvonalig először járás majd futás közben (jobb, bal majd váltott kézzel).

5. Ütések testrésszel és eszközzel:

- Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan.
- Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen.

Javasolt tevékenységek:

Üssön át 10 teniszlabdát a tenyerével ellenkező térfélre úgy, hogy maga előtt leejti a labdát és átüti. A tanító ne adjon még utasításokat az ütés kivitelezésére, hanem figyelje tanítványait. figyelmét a lendületes mozgásra és a labda röppályájára, mely, először enyhén felfelé ível és a felezővonalig könnyedén emelkedik. A mozgás/ütés utánzásával fontos, hogy meginduljon a kinesztetikus tanulási folyamat tanítói bemutatás után.

A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban:

- Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok.
- Népi gyermekjátékok.
- A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.

Javasolt tevékenységek:

- Tollaslabda.
- Tenisz szivacsabdával.
- Szabadulás a labdától.
- Zsinórlabda.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben. Az eszközkézelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.

VIII. TÉMAKÖR: TESTNEVELÉSI ÉS NÉPI JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Az 1- 2. évfolyamon tanult táncok ismerete

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csoport teljes jogú tagjaként vesz részt a táncokban és a népi játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a tánc és a népi játékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- 3-6 táncelem összekötése zenére is.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.
- A tanuló ismer és korának megfelelően társaival/párjával táncol többféle táncstílust, azokon belül többféle táncípust, magabiztosan érzi a kísérőzene vagy ének tempóját, lüktetését, amivel saját mozgását is összhangba tudja hozni.
- Érzékeli és követi a tempóváltozásokat, képes egyenletes mozgásra.
- Felismeri a táncot kísérő zenében a tanult dalokat, képes azokat zenével énekelni mozgás közben is. Tisztában van a táncot kísérő hangszeres együttes tagjainak funkcióival, ismeri a hangszereket. Tisztában van azzal, hogy az IKT-eszközök által hozzáférhetőek a tanult táncokhoz kapcsolódó zenei és mozgókép anyagok.
- Képes helyes testtartással, párjához, társaihoz térben alkalmazkodva táncolni, az irányokra vonatkozó utasításokat végrehajtani, a tanult táncok és játékok térformáit megvalósítani.
- Ismeri és önállóan alkalmazza a tanult játékok szabályait, ismeri a hozzájuk tartozó dalokat és szövegeket. Képes belehelyezkedni a játék adta szerepekbe, társait partnerként, sportszerűen kezeli, át tudja élni a közös játék örömét.
- Ismeri és érti a tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkcióját. Élményt szerez az eredeti funkció újra értelmezéséről (pl. táncház, revival). Értelmezni tudja a tanult dalok szövegét.
- Életkorának és képességeinek megfelelően párjával vagy társaival együttműködve improvizálja a tanult táncokat. A tanuló megtapasztalja a közös mozgás, játék és éneklés örömét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tánc és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- a népi játékok közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz néptánc jellegű mozgásformákat a népi játékokban;
- ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű népi- játék- tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző tánc és népi játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a némi szerepek gyakorlása

- A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánozó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos tánc és játékok által
- Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése
- A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása
- A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során
- A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban
- Ritmusérzék fejlesztése
- A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek bővítése
- Eligazodás a térben
- Népi játékok megismerése
- Hagyományismeret elmélyítése
- A tanult táncstílusok körének bővítése
- Improvizációs készség fejlesztése

FOGALMAK

táncstílus, tájegység, népcsoport/nép, tempó, ütemmutató (metrum), hangsúly, „tá”, „ti”, „tiri” (negyed, nyolcad, tizenhatod), szinkópa, szünet, dal, versszak, tempó, IKT-eszköz, testrész, irány, kör, sor, ív, kígyóvonal, csigavonal, kapu, játék, szabály, szerep, táncalkalom, táncház, fonó, „játszó”, pár, felkérés, farsang, nagybőjt, húsvét, advent, karácsony, újév, viselet, rögtönzés (szabad tánc, improvizáció), lépés (motívum), pár vezetése, tájegység, népcsoport/nép, együttműködés, csapatszellem

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Tanult táncstílusok körének bővítése

Egyre jobb elmélyülés a tanult stílusok és táncstílusok jellegzetességeiben, ismerkedés újabb stílusokkal.

Javasolt tevékenységek

- Az eltérő táncstílusok, táncstílusok motívumkészletének és struktúrájának egyre biztosabb elkülönítése.
- A tanult táncstílusok megkülönböztetése, a táncok nevének ismerete, a kísérőzene eltérő vagy éppen azonos jellegzetességeinek felismerése.
- A magyar néptánc-hagyomány alapvető táncstílusainak ismerete.
- A tanult helyi táncstílus mellé az osztály képességeit mérlegelve egy következő felvétele, fokozatos kitekintéssel.

2. Ritmusérzék

Egyenletes járás, dobogás, tapsolás, az ütemhangsúly érzékeltetése kísérőzenére, a tanuló saját énekére vagy belső ritmusra.

Javasolt tevékenység

- A tanár által mutatott hosszabb, 4-8 ütem terjedelmű ritmusképletek társakkal együtt történő, vagy egyéni reprodukálása.
- Negyed, nyolcad és tizenhatod érték, nyújtott és éles ritmusok, szinkópa, negyed és nyolcad szünetek érzékelése, reprodukálása.
- Részvétel a ritmusgyakorlatokban egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése.
- A tempó és a dinamika változásának követése vagy a tempó és a dinamika változtatása.
- A különböző típusú táncok kísérőzenéje zenei jellegzetességeinek érzékelése (tempó, metrum).

3. Eligazodás térben

Tánc közben is ügyelés a helyes testtartásra, a test mozdulatai közben változó határainak érzékelése.

Javasolt tevékenységek

- Párjához, társaihoz való térbeli viszony érzékelése, részvétel kör, sor, ív alkotásában, a távolságok érzékelése.
- Adott irányban mozdulás, forgásirány azonosítása.
- A tanult táncok és játékok által megkövetelt térformák megvalósítása.

4. Népi játékok

Az ismert játékok körének bővítése.

Javasolt tevékenységek

- Társakkal az önálló játék, a szerepek, dalok, mozdulatok ismerete a szabályok elfogadása és alkalmazása által.
- A néphagyományból további sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok megismerése.
- Népi gyerekjátékok, kiolvasó, mondókák.
- A hagyományos népi játékok és a ma ismert sportágak, valamint a drámajátékok összefüggéseinek, szerves kapcsolatának felismerése.

5. Motivika

Motívumfűzések. Az adott zenére a tanult táncmotívumok alkalmazása és összekötése.

Javasolt tevékenységek

- Felvidéki táncok motívumainak megtanulása.
- Hegyező, cifra, kettős csárdás, forgás párban, párkerülés, polka, páros szökkenések, szinkronitás a társsal.

SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

1. Improvizáció

- Párral vagy társakkal összhangban, együttműködve táncfolyamatok létrehozása.
- Törekvés egyéni és páros improvizálásra

Javasolt tevékenységek

- A motívumismeret bővülése és az adott tánc struktúrájának egyre mélyebb megértése révén az improvizatív készség fokozatos fejlődése.
- A tánc (pl. a magyar néptánc) alapvetően improvizatív jellegének tudatosítása.
- A tanult táncstílusok felismerése irányítással, a táncok nevének megismerése, a kísérő zene eltérő vagy éppen azonos jellegzetességeinek egyre biztosabb megismerése.
- Improvizálás adott zenére egyénileg és párban is.

2. Ének-zenei ismeret

A tanult táncokhoz kapcsolódó zene felismerése, a kísérő zenében a táncokhoz kapcsolódó dalok felismerése, és éneklése társakkal együtt, vagy önállóan.

Javasolt tevékenységek

- A táncokhoz kapcsolódó ismert dalok számának bővülése.
- A kísérő zenét játszó hangszerek/hangszeregyüttesek ismerete (pl. a népi vonós hangszeregyüttes tagjai funkcióinak ismerete és értéke). Jellegzetes hangszerek megismerése.
- Lehetőség szerint találkozás élő zenével.
- Az IKT-eszközök használatával is tapasztalatszerzés a táncokhoz kapcsolódó zenéről.

3. Hagyományismeret

Közvetlenül a táncolás élményéhez kötődő irányított beszélgetések során képalkotás a hagyományos táncalkalmak, a hagyományos közösségek táncéletének jellemzőiről.

Javasolt tevékenységek

- A tanult dalok szövegének – az esetleges ismeretlen fogalmak tisztázása után – társakkal közös értelmezése.
- Találkozás a tanult táncokhoz kapcsolódó viselet jellegzetességeivel, lehetőleg közvetlen tapasztalat alapján.
- A tanult táncokhoz, dalokhoz és játékokhoz kapcsolódóan élményszerzés az év jeles napjaival, ünnepeivel kapcsolatban.
- A legfontosabb naptári ünnepek megnevezése. Néhány, az ünnepekhez kapcsolódó népszokás megismerése. Ünnepi szertatások, rituális játékok: Betlehemes játék, Vízkereszt, Busójárás, maszkos játék.
- Közvetlen vagy közvetett tapasztalatok szerzése a tanuló szűkebb hazájának hagyományairól (múzeum, kiállítás meglátogatása, IKT-eszközök használata).

4. Táncbemutató

Év végén osztályonként táncbemutató a szülőknek.

Javasolt tevékenység

Egyéni, páros és csoportos táncok tanulása.

IX. TÉMAKÖR: KÜZDŐFELADATOK ÉS -JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- 1-2 osztályban tanultak ismerete.
- Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatokat, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása
- Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával
- A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül
- Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben
- A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása
- Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával

- Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK

ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:

Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok.

Javasolt tevékenységek:

- Medicinlabda/zsámoly- gumikötélhúzás: A párok egy-egy medicinlabdán ülve, egymással szemben helyezkednek el. Egy kötélet két végét mindkét kezükkel megfogják. Jelre megpróbálják a társ egyensúlyát megbontani és húzással, utánaengedéssel lekényszeríteni a labdáról. Különböző kiinduló helyzetekből játszatható, mint például hason fekvésből labdán.
- Szőnyegtolás: Egy kijelölt középvonalra helyezzük a szőnyeget. A két csapat játékosai a szőnyeg két oldalán helyezkednek el és próbálják a szőnyeget eltolni. Az a csapat nyer, amelyiknek sikerült a középvonalon túlra juttatni a szőnyeget.
- Kakas az ülőn: A játékosok két párhuzamos vonal mögött helyezkednek el. A két vonal között a kakas egy lábon állva figyeli a játékosokat. Ha a játékosok megindulnak egy lábon szökdelve a túoldalra, a kakas igyekszik ezt megakadályozni. Ha sikerül átérnie a játékosnak anélkül, hogy a kakas érintené, akkor ügyes volt. Ha a kakas eléri, összeütköznek és igyekeznek egymást kibillenteni az egyensúlyi helyzetből. Ha a kihívó győz, továbbmehet, ha a kakas, akkor az áthaladó játékosból is kakas válik. Így már ketten lesznek „fogók”. A játék az utolsó játékos megmaradásáig tart.

2. Küzdőjátékok:

Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések.

Javasolt tevékenységek:

- Húzd át a határon!: Két, lehetőleg azonos súlyú és nemű játékos mindkét kezével megfogja az öv/kötél végét. A játékosok között egy vonalat jelölünk ki. Cél az ellenfelet az előre kijelölt vonalon áthúzni. A játékot az nyeri, akinek először sikerül a vonal mögé húznia társát. Korona: A párok egyik kezükkel a kötélet két végét (öv/ szalag) fogva helyezkednek el egymással szemben harántterpeszállásban (támadóállásban). Fejükre egy-egy gumigyűrűt helyezünk. Cél a másik játékos húzása, utánaengedése abból a célból, hogy a korona leessen a fejéről.
- Kuglidöntés: A párok egy előre kijelölt területen belül helyezkednek el. Középen egy tekebábút helyezünk el. A pár két tagja megfogja egymás jobb (bal) kezét. A

jelszót követően cél a társ mozgatása (húzás, utánaengedés) úgy, hogy az a bábuhoz érve ledöntse azt. Játsható úgy is, hogy több bábút helyezünk a talajra.

- Told át a határon: A párok egymással szemben karnyújtásnyi távolságra a kijelölt középvonalon helyezkednek el támadóállásban vagy harántterpeszállásban. A játékosok szemből megtámasztják egymás vállát úgy, hogy egyik kezükkel belülről, másik kezükkel kívülről támasztanak. A két játékos háta mögött, a középvonaltól 3-3 méterre egy-egy vonalat jelölünk ki. Feladat a vezényszót követően az ellenfél áttolása a vonalon.
- Told ki a körből: A párok a kijelölt 5 m-es körön belül helyezkednek el karnyújtásnyi távolságra. A vezényszót követően próbálják egymást megfogni és kitolni a körből. Akinek a körön kívül éri a lába, az kiesett.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban. A mintaszerű, a technikát teljes egészében ábrázoló tanítói (edzői) bemutatás kiemelkedően fontos az elsődleges mozgáskép, motiváció kialakítása szempontjából. A küzdőjátékok bemutatása után mindenképpen fontos, hogy a küzdősportokhoz kapcsolódó alapvető fogalmakat tisztázzuk, hiszen egyik célunk a testnevelésórák során e sportágak előkészítésére alkalmazni a már említett játékokat, feladatokat.

X. TÉMAKÖR: FOGLALKOZÁSOK ALTERNATÍV KÖRNYEZETBEN

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Érdeklődik a szabadban végzett foglalkozások iránt, balesetvédelmet ismeri.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása
- A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás)

- Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal
- A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK

sportöltözet, ütős játékok

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

- Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készetükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében:
- Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, karate, nordic-walking, vívás.
- Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjoga gyakorlatok.

Javasolt tevékenységek:

- Közeli jégpálya látogatása során siklás tanítása jégkorcsolyával.
- Méta játék a szabadban, közeli zöld területen az iskola környékén.
- Gyermekjoga gyakorlatok.
- Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.
- A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alapterminikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság.

A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.

4.ÉVFOLYAM

HELYI ÓRASZÁM: 180 ÓRA/ÉV

5 ÓRA/HÉT

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

Témakör	óraszám
I. Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	10
II. Kúszások és mászások	10
III. Járások, futások	15
IV. Szökdelések, ugrások	13
V. Dobások, ütések	20
VI. Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	20
VII. Labdás gyakorlatok	26
VIII. Testnevelési és népi játékok	36
IX. Küzdőfeladatok és -játékok	10
X. Foglalkozások alternatív környezetben	20
Összes óraszám:	180

I. TÉMAKÖR: GIMNASZTIKA ÉS RENDGYAKORLATOK – PREVENCIÓ, RELAXÁCIÓ

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása, zenére is. A levezetés helyének megértése. A légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete

- 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyág, hajlékonyág fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása
- A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése
- Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Mozgásműveltség

Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):

Javasolt tevékenységek

- Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok kialakítása.
- Tér- és távköz, többsoros vonal felvétele.
- Nyitódás, zárkózás, igazodás, takarás magyarázattal, gyakoroltatással.

2. Gimnasztika

Természetes mozgásformák egyéni-, és társas szabadgyakorlatokban az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel.

Javasolt tevékenységek

- Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel bemutatással, magyarázattal.
- Játékos gyakorlatsorok zenére.
- Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva bemutattatással.
- Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben magyarázattal.
- Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása.

- Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel magyarázattal, bemutatással.
- Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal.
- Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel.
- Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok bemutatással.

3. Játékok, versengések

Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.

Javasolt tevékenység

- A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel.
- Játékok testtartásjavító feladatokkal bemutatással, gyakoroltatással.

4. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok.

Javasolt tevékenység

- Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban bemutatással.
- A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással.
- Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is magyarázattal.
- Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása magyarázattal, gyakorlással.
- Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai.
- Higiéniai és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete.

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai.

A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzuszámolás.

A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése.

Higiéniai alapismeretek: a biológiai érissel járó testi változások alapismeretei.

Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása.

Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása.

Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.

II. TÉMAKÖR: KÚSZÁSOK ÉS MÁSZÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása
- Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával
- Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal
- Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken
- Akadálypályák leküzdése
- Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK

függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Utánzó mozgások talajon:

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is).

Javasolt tevékenységek:

kúszás, mászás talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; átmászások eszközökre bemutatással. Négykézláb-pók-rák járás.

2. Mászás tornaszereken

Javasolt tevékenységek:

- Az eddig tanult mozgásformák, mozgáskombinációk pontosítása, gyakorlása, mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- Feladatok, utánzó mozgások elvégzése különböző tornaszereken (pad, zsámoly, szőnyeg, bordásfal), különböző irányokba (mászás előre, hátra, kúszás, mászás rézsútos padon fel-le, bordásfalon oldalirányba) bemutatással, bemutattatással.

3. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok

Javasolt tevékenységek:

Tanult játékok bővítése, sor-, váltó és akadályversenyekkel bemutatással, magyarázattal.

III. TÉMAKÖR: JÁRÁSOK, FUTÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 15 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;

a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- - futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban
- Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)
- Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben
- A Kölyökatletika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva
- Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva
- Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett
- Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással
- 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre
- Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal
- Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójjátékok közben
- Folyamatos futások 6-8 percen keresztül

FOGALMAK

futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés

Ismeretek és a hozzá kapcsolódó javasolt tevékenységek

1. Futások, járások mozgásformái:

Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.

Javasolt tevékenységek:

- járás, futás egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán;
- vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt.
- Váltófutás (kéz-váltással és eszköz átadással) bemutatással magyarázattal.

2. LENDÍTÉSEK, KÖRZÉSEK:

Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben.

Javasolt tevékenységek:

- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre

és körzésekre építve (zenére is).

- Futás térdemeléssel, saroklendítéssel, oldalazó futás karlendítéssel a feladatok pontosabb végrehajtása bemutatással, javítással, magyarázattal.

3. A természetes hely-és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával.

Javasolt tevékenységek:

- Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével.
- A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok.
- A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.
- Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.
- Az eddig megismert fogó- és futójátékok összetettebb (stratégiai) megközelítése bemutatással, magyarázattal.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.

Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás.

Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal.

A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.

IV. TÉMAKÖR: SZÖKDELÉSEK, UGRÁSOK

HELYI ÓRASZÁM: 13 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, pontos végrehajtásra törekvés, változó körülmények között. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel
- Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötelhajtás közben
- Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)
- Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel
- Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba
- Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra
- Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK

lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötelhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtásakor. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.

Oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása.

1. Szökdelések, ugrások

Szökdelő és ugróiskolai feladatok.

Javasolt tevékenységek:

- Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán.
- Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is.

2. Lendítések, karkörzések:

- Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben.
- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is).

Javasolt tevékenységek:

indiánszökdelés, sasszé, oldalazás közben karlendítés (alap-oldal, alap-magas) bemutatással, magyarázattal.

3. Ugrásformák (távolugrás, magasugrás):

Javasolt tevékenységek:

- Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábban, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk.
- Kötélhajtási kísérletek egyesével, csoportban (3 fős csapatokban, kettő hajtja)

4. Fordítások, fordulatok:

Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva.

Javasolt tevékenységek:

- Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is.
- Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva.
- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).

5. Játékok, versengések

Javasolt tevékenységek:

- Tanult játékok bővítése (kengurufogó, rózsabimbó-levél-ág), páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása.
- A Kölyökatléтика eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.

V. TÉMAKÖR: DOBÁSOK, ÜTÉSEK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. Dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatléтика játékaiban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak
- Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel
- Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra
- A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben
- Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra
- Fülel labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra
- Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célraütése
- Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása
- Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása
- Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK

egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

1. Dobások mozgásformái:

Egy- és kétkezes lökő-, hajító- és vető gyakorlatok

Javasolt tevékenységek:

- állásból, térdelésből, ülésből célbadobás vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel.
- A forgómozgások előkészítő gyakorlatai.
- Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban bemutatással, magyarázattal.

2. Dobások (gurítások) és elkapások:

Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból.

Javasolt tevékenységek:

- Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból bemutatással, magyarázattal.
- Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett bemutatással.

- Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben bemutatással.
- Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkkel és egyéb feladatokkal kombinálva magyarázattal.
- Labdaátadások játékhelyzetekben.
- Kapura dobások talajról.
- Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.

3. Labdavezetés kézzel:

Labdaérezkelő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben.

Javasolt tevékenységek:

labdavezetés társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok bemutatással, magyarázattal.

4. Ütések testrésszel és eszközzel:

Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szerveszerűen.

Javasolt tevékenységek:

- Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelvű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan bemutatással.
- Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szerveszerűen bemutatással, gyakorlattal.

5. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:

- Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok.
- Népi gyermekjátékok.
- A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.

Javasolt tevékenységek:

tanult kidobók különböző változatokkal, játékok bővítése (pl.: partizán, méta) bemutatással, magyarázattal, gyakorlással.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Bonyolultabb játékeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat.

A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei.

Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben.

Az eszközkészítés lehetőségeinek megkülönböztetése.

A játékeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat.

VI. TÉMAKÖR: TÁMASZ-, FÜGGÉS- ÉS EGYENSÚLYGYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Egyszerű támaszgyakorlatok ismerete és végrehajtása. A levezetés helyének megértése. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függés gyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása
- Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében
- A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása
- Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével
- Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan
- Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása
- Egyszerű támaszgrások és függőleges repülés végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal
- Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon
- Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélén) elsajátítása fokozódó gyorsasággal
- Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során
- Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása
- A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között
- Az ízületi mozgékonyág képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK

kézállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz,

segítségadás, akarat

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:

- Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.
- Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is.
- Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.

Javasolt tevékenységek:

- Szökdelés helyben félguggolásban (a térd nem hajlik derékszögnél jobban), egyenes felsőtesttel; szökdelés közben kissé kifelé fordítjuk a lábfejet, előre és hátra, négyzetben, váltogatva terpesztéssel és keresztezéssel (keresztezésnél is váltogatjuk a lábat); zárt lábakkal felváltva oldalra, csak a kívül lévő lábbal érkezünk le, csak a belül lévő lábbal érkezünk le (nehéz).
- Szökdelés közben csípőforgatás; a felső test mindig előre néz.
- Tanítói és tanulói bemutatással, bemutatással.

2. Lendítések, körzések:

- Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben.
- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is).

Javasolt tevékenységek:

- Hanyattfekvés vagy fekvés könyöktámasszal; biciklizés a lábakkal: előre, hátra, oldalra (a lábszárak egymással szemben befelé vagy kifelé köröznek).
- Tetszés szerint felemelt medencével.
- Jobb vagy bal guggolótámaszban szökdelés lábtartáscserével.
- Jobb vagy bal guggolótámasz; ugrások oldalra láblendítéssel előre.

3. Hajlítások és nyújtások:

- Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva.
- Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel.
- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is).

Javasolt tevékenységek:

- Futás közben tapsra guggolás, talajérintéssel, majd karlendítéssel felugrás, futás tovább.
- Két ellentétes irányú gyors karlendítés összekapcsolása.
- Kislabda boka között, felugrással és láblendítéssel labdadobás a társnak.

4. Fordítások és fordulatok:

- Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva.
- Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is.
- Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva.
- Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).

Javasolt tevékenységek:

Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön.

5. Tolások, húzások:

Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel.

Javasolt tevékenységek:

- Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erő kifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erő kifejtéssel, csoportosan.
- Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban.
- Pontos tanítói feladatbemutató.

6. Emelések és hordások:

- Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban.
- Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

Javasolt tevékenységek:

- Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban.
- Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

7. Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, mászórudon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”.

Javasolt tevékenységek:

- K.h.: hajlított függőállás, fogás a legfelső fokon. Oldalirányú mászás 5-6 bordásfalközön át.
- K.h.: mellső függés, fogás a legfelső fokon. Függeszkedés oldalirányban 2-3 közön át (láblendítéssel lehet segíteni).
- K.h.: mellső függés, fogás felülről a 3. fokon, sarokemelés. Függeszkedés lefelé (bal kéz - zár - jobb kéz - zár) térdelésig.
- K.h.: alapállás szemben a bordásfallal, felkar törzshöz szorítása, a tenyér hátrafelé néz. Törzshajlítás előre, háttámasz a bordásfalon, fogás, csípőemelés, lábemelések hajlított lábbal, lassú visszaereszkedés.

- K.h.: alapállás szemben a bordásfallal, felkar törzshöz szorítása, a tenyér hátrafelé néz, örzshajlítás előre, háttámasz a bordásfalon, fogás, csípőemelés, lábemeléssel nyújtott lábbal, lassú visszaereszkedés.
- K.h.: hajlított függőállás a bordásfalon. Majomugrás a szomszédos bordásfalra balra-jobbra, ugrás felfelé és lefelé.

8. Egyensúlygyakorlatok:

- Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel.
- Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal.
- Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával.
- Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel.
- Egyéb egyensúlygyakorlatok.

Javasolt tevékenységek:

- Lassú forgások – állva. - egy pontra fixálva. - lépéses forgás (előre lép, miközben forog). Fél lábon állva - cipő, zokni levétel, felvétel, - golyóberakás dobozba lábujjakkal.
- Gördeszkázás - a gyerek ráfekszik, mi ringatjuk (lassan), - kapaszkodva fölül, mi ringatjuk (lassan), - gördeszkán fekve forgás, - térdelve forgás, - ülve forgás, - állva egy lábbal hajtás.
- Végtagegyensúly kézen és lábon. Medicinlabdán egyensúlyozás állva mezítláb, párban is.
- Lebegőülés. Lebegőülésben átemelik a lábukat egy bot felett. Utána két kézzel megfogják a botot, és ebben a helyzetben óvatosan dülöngélnék (csónakázás), vigyázva, nehogy felboruljanak. Folyamatos tanítói segítségnyújtás, magyarázat.
- Léggömb. Lábonhordás. Mocsár.

9. Gurulások, átfordulások:

Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át.

Javasolt tevékenységek:

- K.h.: térdelő támasz. A hát domborítása, tekintet a mellkasra irányuljon ("cicahát"). A hát homorítása, a tekintettel felfelé.
- K.h.: térdelő támasz. Csípőemelés a láb kinyújtásáig, a hát gömbölyítése, tekintet a térdre irányuljon. Ereszkedés vissza térdelő támaszba.
- K.h.: Hanyatt fekvés, kéztámasz a fül mellett, hüvelykujj a fej felé fordítva, a könyök zártan. Lábemelés a fej fölé, majd mögé és vissza.
- K.h.: Tarkóállás, kéztámasz mint az előző gyakorlatnál. Gurulás előre guggoló támaszba. A guruláskor pillanatnyi térdkulcsolás.
- K.h.: széles terpeszülés, kéztámasz a csípő előtt. Csípőemelés kísérletek a törzs előre döntésével. A terpeszülés fokozatos szűkítésével. Befejező helyzet: terpeszállás.

- K.h.: sarokülés, előrehajlás, homlok a talajon, kéztámasz a fej mellett. A kar toló mozgásának gyakorlása, karnyújtással törzskiemeles, a fej kiemeles a karok közül.

Támaszok:

- Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett.
- Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben.
- Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből.
- Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel.

Javasolt tevékenységek:

- K.h.: mellső fekvőtámasz. Csípőrúgózással karlökés, taps, érkezés k.h.-be. „A” mellső fekvőtámaszban, „B” a térdhajlatnál fogja a lábakat. Talicskázás, majd szerepcsere.
- K.h.: mint az előző gyakorlat, de „B” a bokáknál fogja a lábakat. Talicskázás szerepcserével.
- K.h.: „A” mellső fekvőtámaszban, „B” mély mellső fekvőtámaszban, lábai „A” vállán, „C” a térdhajlatnál fogja „A” lábát. Talicskázás a szerepek variálásával csoportmunkában.
- K.h.: mély mellső fekvőtámasz a bordásfalnál, lábak a 3. fokon. Lépegetés hátra és felfelé kézállás helyzetéig.

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

- Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyzetváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével.
- A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok.
- A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.

Javasolt tevékenységek:

Fogó- és futójátékok. Érintőfogó. Jégfogó. Pólófogó. Jégfogó. Terpeszfogó. Kidobások. Fogyasztó kidobó. Labdás fogó. Páros fogó. Láncfogó. Akadály- és sorversenyek. Népi játékok: Elvesztettem zsebkendőmet. Kinn a farkas, benn a bárány.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.

Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás.

Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal.

A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.

VII. TÉMAKÖR: LABDÁS GYAKORLATOK

HELYI ÓRASZÁM: 26 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

Örömmel vesz részt csapatjátékokban, labdavezetése biztos.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikus változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkézes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- A labdaérzék fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása
- A labdás alaptéchnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)
- Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikus változó mozgást végző célfelületre
- Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptéchnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)

FOGALMAK

belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Dobások (gurítások) és elkapások:

- Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból.
- Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett.
- Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben.
- Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva.
- Labdaátadások játékhelyzetekben.
- Kapura dobások talajról.
- Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.

Javasolt tevékenységek:

- Kh.: Terpeszállás, labda a mellkas előtt. Kétkezes labdagurítás a társnak. Gurítás végén a kéz a társra mutat.
- Kh.: Terpeszállás, labda a mellkas előtt. Kétkezes labdagurítás a társnak, majd futással társkerülés. Gyakorlat ismétlése folyamatosan, szerepcserével.
- Kh.: Terpeszállás, labda a mellkas előtt. Kétkezes alsó dobás a társnak, labda elfogása két kézzel. Gyakorlat ismétlése folyamatosan.
- A cselezés, a másik társ mozgással való becsapásának tanítása.
- Nehezített labdakezelési gyakorlatok (egy-két) kézzel, labdakezelés nehezített körülmények között, különböző távolságokba és magasságokba, egyénileg és társsal, váltakozó tempóban; guruló, mozgó labda elfogása; a mozgás sebességviszonyainak variálása; a kiszámíthatatlanság, állandóan változó helyzet megteremtése által a helyzetfelismerés alkalmainak növelése; labdakezelés osztott figyelemmel pl. szövegmondás, számsor stb. közben sorban, körben, párban, a látás korlátozásával; különböző sebességgel repülő, guruló, pattogó különböző fajtájú labdák elfogása, kezelése.

2. Rúgások, labdaátvételek lábbal:

- Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban.
- Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával.
- Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával.
- Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból.
- Játékos passzgyakorlatok.
- Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva.

Javasolt tevékenységek:

- Bójapályák nehezítése (cikcakk alakzatban lerakva) labdavezetés belsővel mindkét lábbal. Hátrafele is! Mindig a bójához közel, lehetőleg gyorsan végrehajtva és a lehető legtöbb pontos labdaérintéssel.
- Szemből ívelten dobott labda levegőben történő átvétele belsővel.
- Különböző irányból ívelten dobott labda levegőben történő átvétele belsővel.
- Pontszerző játék közben a belsővel történő labdaátvétel gyakorlása.
- Cicajáték közben a belsővel történő labdaátvétel gyakorlása.
- Kis játékok közben (1:1, 2:2, 3:3, 4:4) a belsővel történő labdaátvétel gyakorlása.
- Csúddal történő labdaátvétel: A léglevételt végző láb mozgásának labda nélküli gyakorlása.
- Mellmagasságból leejtett labda levétele.
- Fejmagasságból leejtett labda levétele.
- Saját magunknak függőleges síkban feldobott labda levétele.
- Társ által szemből, kétkezes alsó átadással dobott labda levétele.
- Külső csúddal történő labdaátvétel:
- A keresztlépés és a helyes lábfejtartás gyakorlása labda nélkül. A helyes lábfejtartás gyakorlása tömött labdánál.
- Az oldalirányba földre helyezett labda felett az átvételt végző láb keresztbe lendül, majd lábfej külső csüd részével elhúzza a labdát az ellentétes oldalra. Oldalról gurított labda átvétele.
- Mellmagasságból, majd fejmagasságból leejtett labda pattanás utáni átvétele.
- Társ által oldalirányból kétkezes alsó átadással dobott felpattanó labda átvétele.
- A labdaátvétel gyakorlása egyre nagyobb fordulatok közben.
- Dekázás mindkét lábbal.

3. Labdavezetések kézzel:

A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok.

Javasolt tevékenységek:

- Labdavezetés különböző testhelyzetekben (guggolás, ülés, hanyattfekvés, hasonfekvés, elülső fekvőtámasz, hátsó fekvőtámasz, stb.).
- Labdavezetés törpejárás közben.
- Labdavezetés közben a szabad karral karkörzés.
- Labdavezetés malomkörzés közben.
- Labdavezetés két labdával két kézzel.
- Labdavezetés különböző tárgyak megkerülésével, nehezítő körülmények alkalmazása (alkalmazhatóak játékok, váltó- és sorversenyek).

4. Ütések testrésszel és eszközzel:

- Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan.
- Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen.

Javasolt tevékenységek:

- Ütések labda nélkül, majd puha labda és léggömb ütése kézzel. Ezt követően hosszú nyelű ütővel különböző felületekre (falra).
- Tükörképi és önálló gyakorlás is. Lecsapás gyakorlása álló helyzetből, és ugrásból.

5. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban

- Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok.
- Népi gyermekjátékok.
- A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.

Javasolt tevékenységek:

Méta játék. Szabadulás a labdától. Zsinórlabda.

6. Általános technikai és taktikai tartalmak:

Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcsel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen.

Javasolt tevékenységek:

- Minikosárlabda: Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában. Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, közép magas, mély labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetési feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból, illetve kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felső-, egykezes felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros- ,hármás lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1,2 leütésből. Fektetett dobás labdavezetésből, önpasszból mindkét oldalról.
- Miniröplabda: Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. Alap kosárérintés. Kosárérintés elfordulással. Kosárérintés hátra. Kosárérintés oldalra. Törökülésben fej fölött kialakított felületre helyezze a tanító a labdát, nyomja és ütögesse meg néhányszor. Guggolásban érintsék meg a talajra tett labdát kosárérintéssel, később térdrugózással is. Emeljék fel a labdát a talajról a kialakított érintőfelülettel homlok elé és dobják fel energikus karnyújtással. Feldobott labda bekísérése homlokmagasságig eltérő testhelyzetekben (ülés, térdelés, állás). Magának feldobott labda érintése fej fölé elpattanóan nyújtott könyökkel. Az előző gyakorlat társ által dobott labdával, helyezkedéssel. Fejelés fej fölé, kosárérintés folyamatosan változtatva. Kosárérintés fej fölé különböző magasságba. Fej fölé játszás fordulatokkal. Kosárérintés kiegészítő feladatokkal (fekvőtámasz, tárgy megérintése, guruló átfordulás). Párban: Kosárérintés fej fölé, majd át a társához. Előző gyakorlat kiegészítő feladatokkal. Folyamatos kosárérintés. Előző gyakorlat a távolság változtatásával (egyik társ mozgásával, mindkét társ mozgásával). Kosárérintés két labdával (először fej fölé játszással, később folyamatosan). Végezzük háló felett a korábbi feladatokat.

- Labdarúgás: Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. Először az alapcseleket célszerű oktatni, mint a testcseleket, lövőcseleket, labdaelhúzás belső és külső csüddel. A gyakorlást először egyedül, majd passzív és végül aktív védővel szemben gyakoroltatjuk. A gyakorlás leghatékonyabb formája az 1:1 elleni játék, illetve a gyakorló és tétmérkőzések. A játékos a lábfej minden felületével, részével érjen a labdához és a mozgása lehet előre, hátra és oldalra történő is. Ezen feladatokat nem csak szabadon, de különböző alakzatban lerakott pionok, bóják kerülésével is nehezíthetjük. Fontos, hogy minden technikai feladatot mind a két lábbal egyformán gyakoroltassuk.
- Szivacskezilabda: Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. Labdapattintások helyben folyamatos és váltakozó erő kifejtéssel; - helyben történő labdavezetési és labdakontroll gyakorlatok különböző magasságban, változó kiinduló helyzetekben; - közepes- és nagysebességű labdavezetések különböző mozgásútvonalakon; - labdavezetések álló akadályok között, később fokozatosan gyorsabban mozgó társak között az ütközések elkerülésével; - labdavezetések a vizuális kontroll csökkentésével; - labdavezetések és labdakontroll gyakorlatok a sebesség fokozatos növelésével; - labdavezetések sokféle alakzatban; - labdavezetések különböző tempóban zenei aláfestéssel; labdavezetések önállóan alkotott útvonalakon (például számokon, betűkön stb.); - labdavezetések, indulócselekekkel, irány- és ritmusváltoztatással árnyék- és üldözőfeladatokkal; - cselezések labdával és labda nélkül védővel (társsal) szemben játékhelyzetben; - egyéb labdaérzékelő- és zsonglőr gyakorlatok lábbal és a test különböző részeivel. kooperatív futójátékok, szerep- és szabályjátékok a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások változatos gyakorlására; - dobáspontosságra és sikeres együttműködésre törekvő kooperatív feladatok, játékok sokféle eszköz felhasználásával; - dobások társnak labdával végzett lendületvételt követően; - dobások társnak különböző irányból, magasságban és az azt megelőző labdaátvételt követően; - labdadobások, átadási (passz) gyakorlatok különböző alakzatokban és formációkban; - játékos passzgyakorlatok meghatározott társhoz vagy meghatározott sorrendiséggel; - játékos passzgyakorlatok döntéskényszerrel járó szituációkban; - árnyék- és tükörgyakorlatok labdával a társ(ak) követésével; - guruló, pattanó és a levegőből érkező labda elfogása, majd továbbítása társnak vagy társnak (páros, hármas, négyes csoportokban történő szervezéssel) talajról és felugrást követően; - átadási gyakorlatok a pálya szélességi- és hossz tengelyében csoportokban, pontszerzési lehetőséggel; - labdaelütést és „halászást” megérettető gyakorlatok; - alapvédekezés és a szemből érkező lövés és átadás akadályozásának feladatai; - a támadás és elszakadás páros és társas feladatai, játéka; - kontrollált sor- és váltóversenyek komplex feladatmegoldást igénylő helyzetekben; - páros és csoportos küzdőfeladatok, játékok.
- Sportjáték-előkészítő (kis)játékok: Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha

labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

Bonyolultabb játékeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben. A labdás játékoknál is kiemelten fontos a pontos és helyes tanítói bemutatás, szabályoknál a magyarázat. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete. Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.

VIII. TÉMAKÖR: TESTNEVELÉSI ÉS NÉPI JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 36 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK

Az 1-3. évfolyamon tanult táncok ismerete.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csoport teljes jogú tagjaként vesz részt a táncokban és a népi játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a tánc és a népi játékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- -Részben önállóan tervezett 3-6 táncelem összekötése zenére is.
- -A tempóváltozások érzékelése és követése.
- -A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.
- A tanuló ismer és korának megfelelően társaival/párjával táncol többféle táncstílust, azokon belül többféle táncípust, magabiztosan érzi a kísérőzene vagy ének tempóját, lüktetését, amivel saját mozgását is összhangba tudja hozni. Érzékeli és követi a tempóváltozásokat, képes egyenletes mozgásra.
- Felismeri a táncot kísérő zenében a tanult dalokat, képes azokat zenével énekelni mozgás közben is. Tisztában van a táncot kísérő hangszeres együttes tagjainak funkcióival, ismeri a hangszereket. Tisztában van azzal, hogy az IKT-eszközök által hozzáférhetőek a tanult táncokhoz kapcsolódó zenei és mozgókép anyagok.
- Képes helyes testtartással, párjához, társaihoz térben alkalmazkodva táncolni, az irányokra vonatkozó utasításokat végrehajtani, a tanult táncok és játékok térformáit megvalósítani.
- Ismeri és önállóan alkalmazza a tanult játékok szabályait, ismeri a hozzájuk tartozó dalokat és szövegeket. Képes behelyezkedni a játék adta szerepekbe, társait partnerként, sportszerűen kezeli, át tudja élni a közös játék örömét.

- Ismeri és érti a tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkcióját. Élményt szerez az eredeti funkció újra értelmezéséről (pl. táncház, revival). Értelmezni tudja a tanult dalok szövegét.
- Életkorának és képességeinek megfelelően párjával vagy társaival együttműködve improvizálja a tanult táncokat. A tanuló megtapasztalja a közös mozgás, játék és éneklés örömét.
- Ismeri a játékfűzéseket, képes a játékok jellegének megfelelően a típus felismerésére.
- Képes alkalmazkodni a választott tempóhoz és ritmushoz.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tánc és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- a népi játékok közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz néptánc jellegű mozgásformákat a népi játékokban;
- ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű népi- játék- tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző tánc és népi játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos tánc és játékok által
- Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése
- A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása
- A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során
- A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban
- Ritmusérzék fejlesztése
- A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek bővítése
- Eligazodás a térben
- Népi játékok megismerése
- Hagyományismeret elmélyítése
- A tanult táncstílusok körének bővítése
- Improvizációs készség fejlesztése

FOGALMAK

tánc típus, tájegység, népcsoport/nép, tempó, ütemmutató (metrum), hangsúly, „tá”, „ti”, „tíri” (negyed, nyolcad, tizenhatod), szinkópa, szünet, dal, versszak, tempó, IKT-eszköz, testrész, irány, kör, sor, ív, kígyóvonal, csigavonal, kapu, játék, szabály, szerep, táncalkalom, tánc ház, fonó, „játszó”, pár, felkérés, farsang, nagybőjt, húsvét, advent, karácsony, újév, viselet, rögtönzés (szabad tánc, improvizáció), lépés (motívum), pár vezetése, tájegység, népcsoport/nép, együttműködés, csapatszellem

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

MOZGÁSMŰVELTSÉG

1. Tanult táncstílusok körének bővítése

Egyre jobb elmélyülés a tanult stílusok és tánc típusok jellegzetességeiben, ismerkedés újabb stílusokkal.

Javasolt tevékenységek

- Az eltérő tánc típusok, tánc stílusok motívumkészletének és struktúrájának egyre biztosabb elkülönítése.
- A tanult tánc stílusok megkülönböztetése, a táncok nevének ismerete, a kísérőzene eltérő vagy éppen azonos jellegzetességeinek felismerése.
- A magyar néptánc-hagyomány alapvető tánc típusainak ismerete.
- A tanult helyi tánc stílus mellé az osztály képességeit mérlegelve egy következő felvétele, fokozatos kitekintéssel.

2. Ritmusérzék

Egyenletes járás, dobogás, tapsolás, az ütemhangsúly érzékeltetése kísérőzenére, a tanuló saját énekére vagy belső ritmusra.

Javasolt tevékenység

- A tanár által mutatott hosszabb, 4-8 ütem terjedelmű ritmusképletek társakkal együtt történő, vagy egyéni reprodukálása.
- Negyed, nyolcad és tizenhatod érték, nyújtott és éles ritmusok, szinkópa, negyed és nyolcad szünetek érzékelése, reprodukálása.
- Részvétel a ritmusgyakorlatokban egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése.
- A tempó és a dinamika változásának követése vagy a tempó és a dinamika változtatása.
- A különböző típusú táncok kísérőzenéje zenei jellegzetességeinek érzékelése (tempó, metrum).

3. Eligazodás térben

Tánc közben is ügyelés a helyes testtartásra, a test mozdulatai közben változó határainak érzékelése.

Javasolt tevékenységek

- Párjához, társaihoz való térbeli viszony érzékelése, részvétel kör, sor, ív alkotásában, a távolságok érzékelése.
- Adott irányban mozdulás, forgásirány azonosítása.

- A tanult táncok és játékok által megkövetelt térformák megvalósítása.

4. Népi játékok

Az ismert játékok körének bővítése.

Javasolt tevékenységek

- Társakkal az önálló játék, a szerepek, dalok, mozdulatok ismerete a szabályok elfogadása és alkalmazása által.
- A néphagyományból további sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok megismerése.
- A játékok jellegének megfigyelése: rétes, kapuzós, fogó, párválasztó, szerepjátszó, fogyó-gyarapodó, altatók, simogatók, vigasztalók, nyelvtörők, csúfolók, állatutánzó.
- A hagyományos népi játékok és a ma ismert sportágak, valamint a drámajátékok összefüggéseinek, szerves kapcsolatának felismerése.

5. Motivika

Motívumfűzések. Az adott zenére a tanult táncmotívumok alkalmazása és összekötése.

Javasolt tevékenységek

Bokázók, cifra, kisharang, hegyező, fonások, forgás párban, átvető, sarkazó, csapások, szinkronitás a társal.

SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

1. Improvizáció

- Párral vagy társakkal összhangban, együttműködve táncfolyamatok létrehozása.
- Törekvés egyéni és páros improvizálásra

Javasolt tevékenységek

- A motívumismeret bővülése és az adott tánc struktúrájának egyre mélyebb megértése révén az improvizatív készség fokozatos fejlődése.
- A tánc (pl. a magyar néptánc) alapvetően improvizatív jellegének tudatosítása.
- A tanult táncstílusok felismerése irányítással, a táncok nevének megismerése, a kísérő zene eltérő vagy éppen azonos jellegzetességeinek egyre biztosabb megismerése.
- Improvizálás adott zenére egyénileg és párban is.

2. Ének-zenei ismeret

A tanult táncokhoz kapcsolódó zene felismerése, a kísérő zenében a táncokhoz kapcsolódó dalok felismerése, és éneklése társakkal együtt, vagy önállóan.

Javasolt tevékenységek

- A táncokhoz kapcsolódó ismert dalok számának bővülése.
- A kísérő zenét játszó hangszerek/hangszeregyüttesek ismerete (pl. a népi vonós hangszeregyüttes tagjai funkcióinak ismerete és értése). Jellegzetes hangszerek megismerése.
- Lehetőség szerint találkozás élő zenével.
- Az IKT-eszközök használatával is tapasztalatszerzés a táncokhoz kapcsolódó zenéről.

3. Hagyományismeret

Közvetlenül a táncolás élményéhez kötődő irányított beszélgetések során képalkotás a hagyományos táncalkalmak, a hagyományos közösségek táncéletének jellemzőiről.

Javasolt tevékenységek

- A tanult dalok szövegének – az esetleges ismeretlen fogalmak tisztázása után – társakkal közös értelmezése.
- Találkozás a tanult táncokhoz kapcsolódó viselet jellegzetességeivel, lehetőleg közvetlen tapasztalat alapján.
- A tanult táncokhoz, dalokhoz és játékokhoz kapcsolódóan élményszerzés az év jeles napjaival, ünnepeivel kapcsolatban.
- A legfontosabb naptári ünnepek megnevezése. Néhány, az ünnepekhez kapcsolódó népszokás megismerése.
- Ünnepi szertartások, rituális játékok: A tavaszünnep játéka
- Közvetlen vagy közvetett tapasztalatok szerzése a tanuló szűkebb hazájának hagyományairól (múzeum, kiállítás meglátogatása, IKT-eszközök használata).

4. Táncbemutató

Év végén osztályonként táncbemutató a szülőknek.

Javasolt tevékenység

Egyéni, páros és csoportos táncok tanulása.

IX. TÉMAKÖR: KÜZDŐFELADATOK ÉS -JÁTÉKOK

HELYI ÓRASZÁM: 10 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

1-3 osztályban tanultak

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása

- Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül
- Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben
- A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása
- Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával
- Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK

ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:

Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása.

Javasolt tevékenységek:

5 m-es kör közepén helyezkednek el a párok, egymással szemben. A mérkőzés 2 percig tart. Cél az ellenfél körön kívül juttatása, melyért 1 pont jár, illetve pontot ér a másik megemlése. Ha 3 mp-ig sikerül az ellenfelet megemléni, akkor az tiszta győzelmet jelent, ha 2 mp-ig, akkor azért 2 pont jár. Tilos az ellenfelet rúgni, ütni, harapni, illetve leülni. Ezekért a szabálytalanságokért első esetben figyelmeztetés, második esetben pedig 1 pont jár az ellenfélnek. A mérkőzésidő letelte után az nyer, akinek több pontja van, ha pontegyenlőség áll fenn, akkor 1 perces hosszabbítás következik, ha ez alatt az idő alatt sem születik pont, akkor bírói döntés alapján hirdethetünk győztest.

Küzdőjátékok:

Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdelmek.

Javasolt tevékenységek:

- Indiánbirkózás: A párok egymással szemben helyezkednek el karnyújtásnyira bal (jobb) harántterpeszállásban úgy, hogy a külső talpéleiket szorosan egymás mellé helyezik. Az elől lévő lábukkal megegyező kezüket szkanderfogással összefogják. A másik kezüket a testük mellé helyezik és a játék során nem használhatják. Vezetésszóra cél az ellenfél egyensúlyi helyzetének megbontása. Mini lökdösődő: A párok guggolásban, egymással szemben helyezkednek el karnyújtásnyi távolságra. Karjukat mellső középtartásból könyökben behajlítva, tenyérrel a másik felé fordítják. A vezetészt követően cél apró tenyérrel tenyérbe történő ütésekkkel a másik egyensúlyi helyzetének megbontása. Veszít, aki elmozdul a guggolótámaszból (elugrik), illetve aki bármilyen más testrészét a talajhoz érinti, mint a két talpfelület (térd, lábszár, kéz).
- Kézkihúzó: A párok egymással szemben karnyújtásnyira egymástól, mellső fekvőtámasz helyzetben helyezkednek el. A vezetészt követően cél az ellenfél kezének kihúzása úgy, hogy a talpakon és tenyereken kívül az ellenfélnek valamilyen másik testrésze a talajra érjen (könyök, térd, mellkas).
- Vállérintő: A párok egymással szemben karnyújtásnyira egymástól, harántterpeszállásban helyezkednek el. A játékidő 30 másodperc. (Ez korosztálytól függően változtatható.) Cél az ellenfél vállainak minél többszöri megérintése tenyérrel. Az előre kijelölt játékterületen belül – például 8 x 8 m-es négyzet – lehet küzdőmozgással mozogni, kitérni a támadások elől. A játék végén az nyer, aki többször érintette meg társa vállát adott idő alatt. Ezt a játékosok maguk számolják.
- Lábvívás: A párok egymással szemben karnyújtásnyira egymástól, harántterpeszállásban helyezkednek el. A játékidő 30 másodperc. (Ez korosztálytól függően változtatható.) Cél az ellenfél vállainak minél többszöri megérintése tenyérrel. Az előre kijelölt játékterületen belül – például 8 x 8 m-es négyzet – lehet küzdőmozgással mozogni, kitérni a támadások elől. A játék végén az nyer, aki többször érintette meg társa vállát adott idő alatt. Ezt a játékosok maguk számolják.
- Piros pacsí: Az ellenfelek egymással szemben, karnyújtásnyira, vállszélességű oldalterpeszben helyezkednek el. 1-es játékos tenyérrel lefelé, 2-es játékos tenyérrel felfelé nyújtja könyökben hajlítva előre a kezét. 2-es játékos célja, hogy az 1-es játékos kézhatát megüsse, mielőtt az elhúzná a kezét. Ha sikerül megütni, következik a csere.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban. A gyerekeknek figyelniük kell a társuk reakcióit hogy gyorsan tudjanak reflektálni rá. Különösen fontos hogy mindvégig kísérik figyelemmel a pontos és szabályszerű tanítói bemutatásokat és magyarázatokat a pontos feladatvégrehajtás és balesetmegelőzés érdekében.

X. TÉMAKÖR: FOGLALKOZÁSOK ALTERNATÍV KÖRNYEZETBEN

HELYI ÓRASZÁM: 20 ÓRA

ELŐZETES ISMERETEK:

1-3 évben tanultak biztos ismerete

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása
- A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás)
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal
- A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK

görkorcsolyázás, ütős játékok, lovaglás

ISMERETEK ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy a 3. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében:
- Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, ; karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjóga gyakorlatok.
- Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.
- A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok

- Közeli jégpálya látogatása során siklás tanítása jégkorcsályával.
- Méta játék a szabadban, közeli zöld területen az iskola környékén.
- Gyermekjóga gyakorlatok.

A KÖVETKEZŐ ISMERETEKRE KIEMELT FONTOSSÁGGAL HÍVJUK FEL TANÍTVÁNYAINK FIGYELMÉT:

A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság. Bemutatás, bemutattatás.

A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.